

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o stave a úrovni výchovy a vzdelávania
v školách a v školských zariadeniach
v Slovenskej republike
v školskom roku 2012/2013

Bratislava november 2013

Obsah

Úvod	6
Závery na úvod	8
1 Kontrolné zistenia ŠŠI	10
1.1 Materské školy	10
1.1.1 Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania	10
1.1.2 Stav a úroveň výchovy a vzdelávania začlenených detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	14
1.1.3 Environmentálna výchova	15
1.1.4 Kontrola plnenia opatrení	16
1.1.5 Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie	17
1.1.6 Podnety a odporúčania	18
1.2 Základné školy	20
1.2.1 Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania	20
1.2.2 Stav a úroveň školskej integrácie	28
1.2.3 Zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	32
1.2.4 Bezpečnosť školského prostredia a prevencia negatívnych javov v správaní žiakov	38
1.2.5 Finančná gramotnosť	42
1.2.6 Environmentálna výchova	43
1.2.7 Kontrola zhody originálov a kópií odpovedových hárkov z celoslovenského testovania žiakov 9. ročníka – T9-2012	45
1.2.8 Celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka – T9-2013	46
1.2.9 Kontrola plnenia opatrení	47
1.2.10 Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie	48
1.2.11 Podnety a odporúčania	49
1.3 Stredné školy	52
1.3.1 Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v strednej odbornej škole	52
1.3.2 Súlad školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom na gymnáziu	66
1.3.3 Zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	68
1.3.4 Bezpečnosť školského prostredia a prevencia negatívnych javov v správaní žiakov v strednej odbornej škole	69
1.3.5 Finančná gramotnosť v strednej odbornej škole	72
1.3.6 Environmentálna výchova na gymnáziu a v strednej odbornej škole	74
1.3.7 Externá časť a písomná forma internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu a v strednej odbornej škole	76
1.3.8 Prijímanie žiakov do 1. ročníka študijných a učebných odborov v strednej odbornej škole	77

1.3.9	Ústna forma internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu a v strednej odbornej škole	79
1.3.10	Realizácia prijímacieho konania na gymnáziu a do študijných odborov na strednú odbornú školu	82
1.3.11	Kontrola odpovedových hárkov z externej časti maturitnej skúšky na gymnáziu a v strednej odbornej škole	84
1.3.12	Realizácia záverečnej skúšky v strednej odbornej škole	85
1.3.13	Kontrola plnenia opatrení na gymnáziu	86
1.3.14	Kontrola plnenia opatrení v strednej odbornej škole	87
1.3.15	Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie v stredných školách	88
1.3.16	Podnety a odporúčania	89
1.4	Školy pre deti/žiacov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	93
1.4.1	Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v špeciálnej materskej škole	93
1.4.2	Kontrola plnenia opatrení v základnej škole a v strednej škole pre žiakov so zdravotným znevýhodnením	100
1.4.3	Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie v špeciálnej materskej škole	101
1.4.4	Podnety a odporúčania	102
1.5	Základné umelecké školy	104
1.5.1	Kontrola plnenia opatrení	104
1.6	Centrá voľného času	105
1.6.1	Kontrola plnenia opatrení	105
2	Podania vybavované ŠŠI	106
3	Prílohy	111
3.1	Počet vykonaných inšpekcií z hľadiska zriaďovateľa a druhu inšpekcie	111
3.2	Akceptácia/splnenie uplatnených opatrení	112
3.3	Prehľad o počte hospitácií pri komplexných inšpekciách	112
3.4	Kritériá hodnotenia	113
3.5	Oblasti a kritériá hodnotenia pri komplexných inšpekciách (porovnanie za ostatné štyri roky)	117

Použité skratky

ADD	porucha pozornosti (Attention Deficit Disorder)	ŠPÚ	Štátny pedagogický ústav
ADHD	porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou (Attention Deficit Hyperactivity Disorder)	ŠŠI	Štátna školská inšpekcia
		ŠVP	štátny vzdelávací program
		ŠVVP	špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
BOZ	bezpečnosť a ochrana zdravia	ŠZŠ	špeciálna základná škola
CMŠ	cirkevná materská škola	TI	tematická inšpekcia
CVČ	centrum voľného času	TV/TŠV	telesná výchova/telesná a športová výchova
CPPPaP	centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie	ÚFIČ	ústna forma internej časti
CŠPP	centrum špeciálnopedagogického poradenstva	ÚIPŠ	Ústav informácií a prognóz školstva
DG	digitálna gramotnosť	ÚKO	úlohy s krátkou odpoveďou
DT	digitálne technológie	UO	učebné osnovy
EČ	externá časť	UP	učebný plán
ENV	environmentálna výchova	ÚZP	úloha so zvýšenou pozornosťou
FG	finančná gramotnosť	VJM	vyučovací jazyk maďarský
G	gymnázium	VJN	vyučovací jazyk národnosti
IKT	informačno-komunikačné technológie	VJS	vyučovací jazyk slovenský
IVVP	individuálny výchovno-vzdelávací program	VJU	vyučovací jazyk ukrajinský
IŽ	integrováný žiak	VVČ	výchovno-vzdelávacia činnosť
JŠ	jazyková škola	VVP	výchovno-vzdelávací proces
KI	komplexná inšpekcia	ZŠ	základná škola
MAT	matematika	ZTV	zdravotná telesná výchova
MPC	Metodicko-pedagogické centrum	ZŠ s MŠ	základná škola s materskou školou
MS	maturitná skúška	ZUŠ	základná umelecká škola
MŠ	materská škola	ZZ	zdravotné znevýhodnenie
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky	ŽŠR	žiacka školská rada
NI	následná inšpekcia		
NŠFG	Národný štandard finančnej gramotnosti		
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní a vzdelávania		
OH	odpoveďový hárok		
org. zl.	organizačná zložka		
PC	osobný počítač		
PFIČ	pisomná forma internej časti		
PMK	predmetová maturitná komisia		
POP	pedagogicko-organizačné pokyny		
SJL	slovenský jazyk a literatúra		
SJSL	slovenský jazyk a slovenská literatúra		
SMŠ	súkromná materská škola		
SOŠ	stredná odborná škola		
SR	Slovenská republika		
SŠ	stredná škola		
SZP	sociálne znevýhodnené prostredie		
ŠI	školský inšpektor		
ŠKD	školský klub detí		
ŠkVP	školský vzdelávací program		
ŠMK	školská maturitná komisia		

Úvod

V zmysle § 12 ods. 3 písm. b) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlavný školský inšpektor predkladá **Správu o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a v školských zariadeniach v Slovenskej republike v školskom roku 2012/2013** (ďalej len správa) ministrovi školstva k 30. novembru 2013.

Správa je informačným zdrojom o aktuálnom stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach.

Správa vychádza z výsledkov kontroly a hodnotenia kvality škôl a školských zariadení, z **28** inšpekčných úloh, ktoré okrem hlavných úloh Štátnej školskej inšpekcie zahŕňali aj požiadavky MŠVVaŠ SR, NÚCEM, zriaďovateľov.

Úlohy boli zamerané na:

- » kontrolu stavu a úrovne kvality výchovy a vzdelávania, materiálno-technických a personálnych podmienok a pedagogického riadenia;
- » posudzovanie súladu školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom, školskú integráciu, realizáciu celoslovenského testovania žiakov 9. ročníka ZŠ, kontrolu odpovedových hárkov z Testovania 9-2012, ako aj na prijímanie žiakov na stredné školy, kontrolu odpovedových hárkov z externej časti maturitnej skúšky, maturitné skúšky v stredných školách a záverečné skúšky v SOŠ;
- » výchovu a vzdelávanie začlenených detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, environmentálnu výchovu, zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, bezpečnosť školského prostredia a prevenciu negatívnych javov v správaní žiakov, rozvíjanie finančnej gramotnosti;
- » kontrolu odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách.

V školskom roku 2012/2013 sa vykonalo **1 808** inšpekcií, čo z hľadiska členenia inšpekčného výkonu predstavuje **360** komplexných, **658** tematických, **114** informatívnych a **676** následných inšpekcií. Kontrolovaných bolo **1 554** (26,2 %) štátnych a **254** neštátnych škôl, z ktorých bolo **111** (36,2 %) cirkevných a **143** (20,9 %) súkromných škôl. Z celkového počtu bolo vykonaných **352** (12,3 %) inšpekcií v materských školách, **827** (38 %) v základných školách, **150** (61,2 %) na gymnáziách, **412** (88,1 %) v stredných odborných školách, **52** (74,3 %) v školách pre žiakov so ŠVVP a **15** inšpekcií bolo vykonaných v iných druhoch škôl/školských zariadení. Inšpekčnú činnosť vykonávalo **174** školských inšpektorov. Na posúdenie odborných činností bolo prizvaných **36** odborníkov z praxe a **1** osoba na základe poverenia príslušnej cirkvi.

Z hľadiska štruktúry správa obsahuje:

- » podstatné zistenia podľa druhov škôl a školských zariadení, pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie, podnety a odporúčania na skvalitnenie výchovno-vzdelávacej práce riaditeľom škôl a školských zariadení, zriaďovateľom, školským vzdelávacím inštitúciami, orgánom štátnej správy v školstve a MŠVVaŠ SR;
- » súhrnné zistenia a poznatky z problematiky vybavovania podaní/sťažností;

- » prílohy, ktoré obsahujú štatistický prehľad o vykonaných inšpekciách, akceptáciu/splnenie uplatnených opatrení, prehľad o počte hospitácií, oblasti a kritériá hodnotenia škôl pri komplexných inšpekciách a kontrole školských vzdelávacích programov, grafické zobrazenie oblastí a kritérií hodnotenia škôl za štyri roky a stupnicu dosiahnutej úrovne.

Tabuľka 1 Počet vykonaných inšpekcií z hľadiska zriaďovateľa a vyučovacieho jazyka

Druh školy/školského zariadenia	Počet škôl			Vyučovaci jazyk						spolu SR	% zo siete škôl
	štátne	cirkevné	súkromné	VJM	VJS/VJM	VJU	VJS/VJU	VJ rusínsky	bilingválne		
Materské školy	331	13	8	43	7	0	1	0	0	352	12,3
Základné školy	769	43	15	76	10	0	0	1	0	827	37,9
Gymnázia	96	36	18	11	5	1	0	0	11	150	61,2
Stredné odborné školy	303	19	90	10	40	0	0	0	0	412	88,0
Konzervatóriá	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12,5
Školy pre žiakov so ŠVVP	44	0	8	0	1	0	0	0	0	52	74,2
Základné umelecké školy	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0,97
Centrá voľného času	3	0	3	0	0	0	0	0	0	6	2,42
Jazykové školy	3	0	1	0	0	0	0	0	0	4	9,3
Spolu	1 554	111	143	140	63	1	1	1	11	1 808	28,1

Závery na úvod

Od začiatku školskej reformy predkladá ŠŠI **5. správu o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach**, ktorá prináša podobné zistenia ako v minulých školských rokoch, zistenia bez želateľných zásadných zmien. Aj napriek rôznorodým vzdelávacím ponukám a možnostiam vytvorených pre manažment i učiteľov, napriek účasti škôl v rôznych projektoch nachádzame len minimálny vklad získaných vedomostí, zručností, skúseností do oblastí výchovno-vzdelávacieho procesu či riadenia. Celkovo však môžeme konštatovať, že stav v niektorých sledovaných ukazovateľoch sa zlepšil. Naopak, negatívnou skutočnosťou je zistenie, že v iných nedostatky pretrvávajú, i keď školská inšpekcia pravidelne na ne upozorňuje.

V tomto školskom roku školskí inšpektori vykonali **676** inšpekcií zameraných na kontrolu odstránenia zistených nedostatkov a ich príčin. Skontrolovali **5 016** opatrení, z ktorých riaditelia škôl a školských zariadení splnili takmer **90 %**. Posun nastal v **kvalite vypracovania školských vzdelávacích programov**. Ich silnou stránkou bolo zadefinovanie vlastných cieľov, ktoré v prevažnej miere rešpektovali reálne podmienky, boli premyslené, konkretizované, zamerané na potrebu komplexnej prípravy žiakov s prepojením na prax.

K pretrvávajúcim nedostatkom, ktoré ovplyvňovali kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu, patrili **učebné plány**. Nerešpektovali rámcové učebné plány a školám často chýbali vlastné poznámky k nim súvisiace s organizáciou vyučovania. Rovnako negatívne edukačný proces ovplyvňovalo nevypracovanie **učebných osnov** niektorých predmetov, alebo aj ich nedôsledné vyhotovenie s mnohými obsahovými nedostatkami. Učiteľom vo všeobecnosti chýbajú spôsobilosti na tvorbu učebných osnov. K negatívnym zisteniam vo vzťahu k vzdelávaniu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami prináležalo aj nedostatočné dodržiavanie individuálnych výchovno-vzdelávacích programov.

K povinnostiam riadiacich zamestnancov patrí **kontrolná činnosť**. Aj tento školský rok však vnútorný systém kontroly a hodnotenia vo všetkých druhoch škôl bol najslabšie hodnoteným ukazovateľom. Stanovené pravidlá, metódy a formy nesmerovali k objektívnemu hodnoteniu žiakov a pedagogických zamestnancov, **plány kontrolnej činnosti** neboli komplexnými a premyslene vypracovanými materiálmi, riadiaci zamestnanci nevyvodzovali účinné opatrenia na odstránenie nedostatkov najmä vo výchovno-vzdelávacej oblasti. V tejto súvislosti možno konštatovať, že nevyužitie odborného a pedagogického potenciálu **poradných orgánov riaditeľa školy** bráni zlepšeniu situácie rovnako, ako aj formálnosť ich fungovania.

Bezpečnosti školského prostredia a prevencii negatívnych javov v správaní sa žiakov venovali školy rozdielnu pozornosť. Aj keď v pedagogickej dokumentácii deklarovali zapracovanie danej problematiky, výsledky dotazníkov žiakov preukázali skutočnosť, že šikanovanie sa vyskytovalo v škole (najčastejšie cez prestávku, ale aj v triede počas vyučovania) i mimo školy. Žiaci tiež v dotazníkoch uviedli, že zlepšeniu situácie vo vzťahu k šikanovaniu by pomohla častejšia otvorená komunikácia s učiteľmi, zodpovednejší prístup učiteľov pri riešení náznaku šikanovania, dôsledné a pravidelné monitorovanie situácie v škole. Za príčinu nedisciplinovanosti na vyučovaní žiaci považovali málo zaujímavé vyučovacie hodiny (čo potvrdili aj výsledky hospitácií v stredných školách), nedostatočný rešpekt učiteľov u žiakov.

V oblasti **služby školy** dosiahli subjekty veľmi dobrú úroveň. Pripravovali bohatú ponuku záujmovej činnosti, zamerali sa aj na riešenie osobnostných, vzdelávacích, profesionálnych a sociálnych potrieb jednotlivcov. Poskytovali kvalitné výchovné poradenstvo žiakom, učiteľom, rodičom, spolupracovali s odbornými zamestnancami poradenských zariadení.

V súvislosti s plnením povinnej školskej dochádzky zaslali príslušným orgánom štátnej správy a obciam oznámenia o žiakoch, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci. Prevažne však spätné informácie o ich postupe pri riešení záškoláctva nahlásených jednotlivcov nedostali. Najmä v stredných školách bolo značné množstvo žiakov (7,8 %) oslobodených od vyučovania telesnej a športovej výchovy, napriek tomu sa ani v jednom kontrolovanom subjekte nerealizovalo vyučovanie zdravotnej telesnej výchovy.

Materiálno-technické podmienky škôl sa skvalitnili predovšetkým vo vybavení digitálnymi technológiami. K závažným zisteniam z vykonaných hospitácií patrila skutočnosť, že školy disponovali dostatkom didaktickej techniky, vrátane prostriedkov IKT, no napriek tomu ich učitelia vo vyučovacom procese len málo využívali. Naďalej pretrvával problém s nedostatkom učebníc, ale aj s nevyužívaním dostupných učebníc, čo negatívne vplývalo na prácu učiteľov i žiakov a v konečnom dôsledku i na primerané rozvíjanie čitateľskej gramotnosti. Na niektorých vyučovacích hodinách v SOŠ školskí inšpektori nezaznamenali žiadnu formu práce s textom alebo práca s textom nebola cieľavedomá. Vyučujúci často improvizovali, na systematické rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov neboli profesionálne pripravení. O niečo priaznivejšia bola situácia v základných školách.

Neodborne sa vyučovali najmä výchovné predmety, informatická výchova/informatika v základných školách, chýbali učitelia s kvalifikáciou na vyučovanie zdravotnej telesnej výchovy. V stredných odborných školách bol nedostatok učiteľov niektorých odborných predmetov. Najlepšie bola zabezpečená odbornosť vyučovania v materských školách.

Pretrvávajúcim výrazným pozitívom bola **práca učiteľov so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia**. Mnohí učitelia dokázali s rómskymi žiakmi pracovať aj napriek tomu, že nemali odbornú, metodickú pomoc a niekde chýbali aj vhodné priestorové podmienky. Niektoré školy zavádzali systém celodennej cielenej vzdelávacej pomoci žiakom v priaznivom vzdelávacom prostredí. V edukačnom procese učitelia premyslene prihliadali na kultúrnu identitu, jazykové zručnosti, špeciálne potreby a iné individuálne danosti rómskych žiakov. Vytvorené školské prostredie poskytovalo všetkým žiakom dostatok podnetov na rozvoj osobnosti v sociálnej a kognitívnej oblasti. Rómski žiaci mali zabezpečený prístup ku kvalitnému vzdelaniu.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa prostredníctvom hospitácií sledovalo predovšetkým vytváranie predpokladov na **zabezpečenie rozvíjania kľúčových kompetencií**. Zistenia sú porovnateľné so zisteniami z predchádzajúcich školských rokov. Najlepšie boli rozvíjané **poznávacie a komunikačné kompetencie, pracovné návyky a zručnosti žiakov**. Naďalej bola nedostatočná pozornosť venovaná **občianskym a sociálnym kompetenciám** (hodnotiacim a sebahodnotiacim zručnostiam žiakov a podporovaniu kooperatívneho vyučovania, ako aj práce v tíme) a **kompetenciám žiakov k celoživotnému učeniu sa**. Pri vysvetľovaní učiva v SOŠ boli zistené vážne nedostatky spojené s nezrozumiteľnosťou a neodbornosťou výkladu, s neprimerane dlhým diktovaním učiva, s nevyhovujúcou organizáciou hodiny, ale aj s úplnou absenciou učebných pomôcok i v prípade, že si to charakter preberanej témy vyžadoval. Narastajúcim počtom žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v triedach mali učitelia sťaženú situáciu nielen v príprave na vyučovanie, ale aj na samotnej vyučovacej hodine. Situáciu by čiastočne pomohlo riešiť aj **vzdelávanie učiteľov** v oblasti práce s deťmi/so žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Na základe zistení v jednotlivých druhoch škôl Štátna školská inšpekcia predkladá prostredníctvom tejto správy návrhy a odporúčania všetkým zainteresovaným.

1 Kontrolné zistenia ŠŠI

1.1 Materské školy

1.1.1 Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania

Skontrolovaných bolo **197** MŠ (6,89 % z celkového počtu MŠ v SR). Z toho bolo **186** štátnych, **6** cirkevných a **5** súkromných škôl. S VJS bolo **168** a s VJM **22** škôl. VJS/VJM deklarovalo **6** MŠ a VJS/VJU **1** škola.

Do **525** tried bolo prijatých **10 863** detí. Odloženú povinnú školskú dochádzku malo **344** a dodatočne odloženú povinnú školskú dochádzku **6** detí.

Zistenia vychádzali najmä z vykonaných hospitácií, informačného dotazníka pre riaditeľa MŠ, z rozhovorov s pedagogickými zamestnancami a so zástupcami zriaďovateľov, prehliadky interiérov a exteriérov a z analýzy dokumentácie škôl.

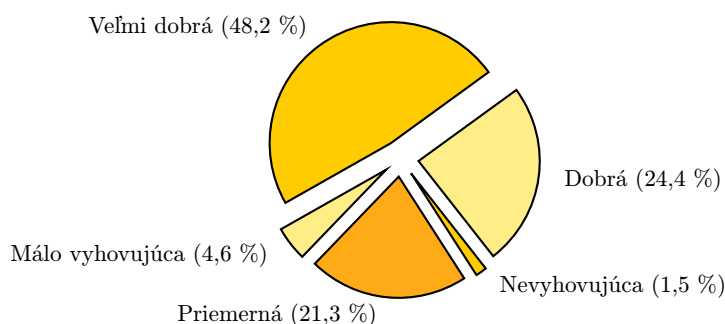
Riadenie školy

Školské vzdelávacie programy umožňovali uskutočňovanie výchovno-vzdelávacej činnosti v súlade so školským zákonom a ŠVP. **Vlastné ciele** výchovy a vzdelávania korešpondovali s profiláciou a s reálnymi podmienkami škôl. Prevládalo ich environmentálne zameranie (67 %). Nedostatkami boli opätovne neaktuálne informácie, prípadne chýbajúce časti a údaje. **Učebné osnovy** boli zväčša rozpracované v rozsahu stanovenom školským zákonom. Niektoré školy ich doplnili o vlastné rozširujúce vzdelávacie štandardy a o samostatne rozpracované priezovné témy. Predpokladom komplexného podporovania rozvoja kompetencií detí bola vzťahová nadväznosť jednotlivých obsahových celkov, tém, podtém a výkonových štandardov. Niektoré školy deklarovali osobitosti zaškolenia a mali **bezbariérov**o upravené priestory (15,74 %) aj napriek tomu, že nevzdelávali deti so ŠVVP.

Dokumentácia, vnútorné predpisy a usmernenia neraz komplexne, systémovo určovali postupy a stratégie dosiahnutia zámerov škôl vrátane procesu výchovy a vzdelávania. Riaditelia zväčša rozhodovali v súlade s právnymi predpismi. Rešpektovali zákonom stanovené podmienky a **určili ostatné podmienky prijímania detí**. Niektorí, i vzhľadom na zásah zriaďovateľa a všeobecne záväzného nariadenia obecného zastupiteľstva, obmedzili **princíp rovnoprávnosti prístupu detí k výchove a vzdelávaniu** aj stanovením diskriminačných podmienok. Na základe nedostatočných kapacitných možností najmä mestských škôl bolo zaznamenané vytváranie poradovníkov na prijatie detí.

Z dotazníkov pre pedagogických zamestnancov vyplývalo, že **poradné orgány** riaditeľa boli funkčné a spolupracovali na pedagogickom riadení, čo občas nekorešpondovalo so zápisni-

Graf 1 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti riadenie školy

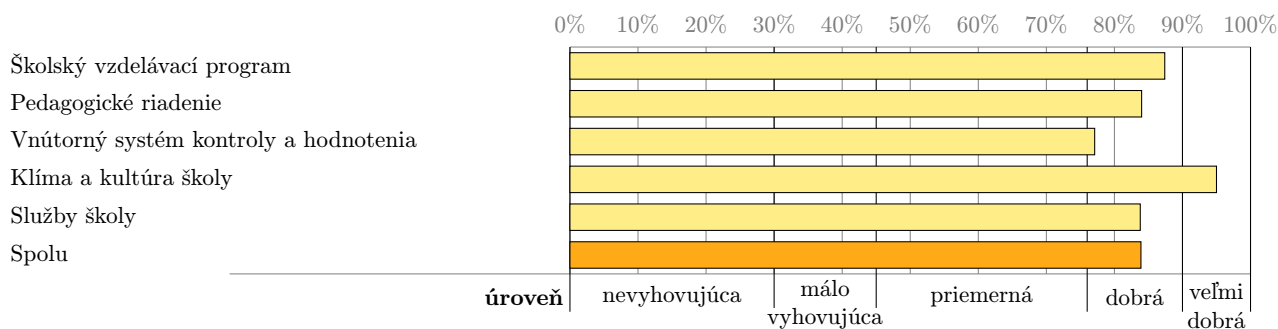
cami z ich rokovaní a so zisteniami školských inšpektorov. Podieľali sa najmä na zabezpečovaní aktivít a projektov škôl.

I keď riaditelia vypracovali **vnútorný systém kontroly a hodnotenia** a hodnotili vyučovanie učiteľov a učenie sa detí, takmer v polovici kontrolovaných škôl bola ich kontrola formálna. Každodenný kontakt s učiteľmi považovali za dostatočný na spoznanie ich pedagogickej činnosti.

Materské školy zverejňovaním výsledných produktov detí, výzdobou a prostriedkami komunikácie, osvetou sa podieľali na kultúrnom a motivujúcom prostredí, získavaní dôvery verejnosti a vytváraní imidžu škôl. Spolupracovali so zákonnými zástupcami, širokým spektrom inštitúcií, zriaďovateľmi. Prínosom realizovaných aktivít a projektov súvisiacich so ŠkVP a plánom práce školy bolo obohacovanie poznania a skúseností v rôznych oblastiach nielen detí, ale aj ostatných zúčastnených. Učitelia prívetivosťou, otvorenosťou vo vzťahoch a premysleným konaním vytvárali a udržiavali priaznivú **atmosféru tried a klímu škôl**.

Od februára 2013 ŠŠI monitorovala a hodnotila **využívanie finančného príspevku** na výchovu a vzdelávanie detí, ktoré majú jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky v **100** školách. Riadiaci zamestnanci v rozhovoroch uviedli, že o využívaní príspevku zväčša rozhodovali zriaďovatelia, avšak len sporadicky v súlade s príslušným ustanovením zákona. Nie všetci mali vedomosť o možnostiach jeho využívania. *Riadenie škôl bolo na dobrej úrovni.*

Graf 2 Riadenie materských škôl

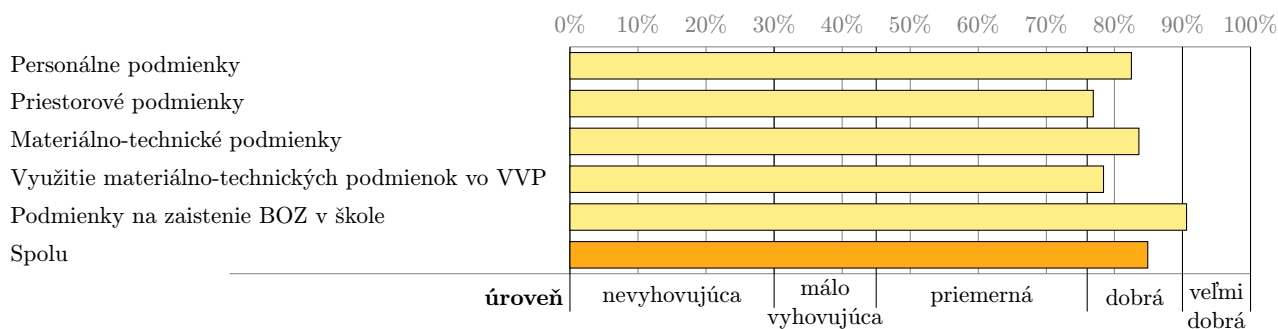
Podmienky výchovy a vzdelávania

Pedagogickí zamestnanci prevažne spĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti v materskej škole a podmienky na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca. Plnili rozpracované úlohy preventívno-výchovných programov. Plán kontinuálneho vzdelávania rešpektoval ich profesijný záujem, zámery a možnosti školy.

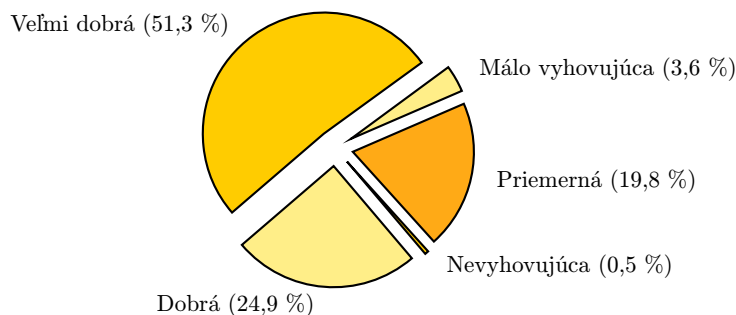
Riaditelia rozpracovali **podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia** osôb zúčastnených v procese výchovy a vzdelávania v **školských poriadkoch školy**. Denným poriadkom signalizovali rozloženie organizačných foriem s pevne stanoveným časom činností súvisiacich so životosprávou detí. Vzhľadom na stúpajúci počet sťažností týkajúcich sa neprijatia dieťaťa spĺňajúceho podmienky prijatia je potrebné rozpracovať spôsob/kľúč prijímania.

Dostatočné vybavenie **didaktickými pomôckami** vytváralo predpoklad zaujímavého a modulovateľného vyučovania. Nie vždy ich učitelia vzhľadom na vzdelávací obsah cielene využívali. Zlepšenie bolo zistené v prístupe učiteľov a detí k internetu. Opätovne je potrebná obnova a zabezpečenie širšieho spektra telovýchovného náradia, učebných pomôcok pre umelecko-expressívne a bádateľské činnosti. *Podmienky výchovy a vzdelávania boli na dobrej úrovni.*

Graf 4 Podmienky výchovy a vzdelávania

Graf 3 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa

V rámci hospitačnej činnosti bolo v **507** triedach vykonaných **2 535** hospitácií, z toho **25** v **5** špeciálnych triedach bežných MŠ.

Učitelia plánovaním a realizovaním rôznorodých edukačných činností napomáhali rozvoj **kľúčových kompetencií** detí v súlade so ŠkVP. Preferovali frontálnu formu výučby, čo im sťažovalo sledovanie a hodnotenie úspechov/neúspechov detí i splnenie plánovaného zámeru. Nie vždy cieľmi a náročnosťou vzdelávacieho obsahu rešpektovali potreby, dosiahnutú úroveň a rozvojový potenciál detí. Celkovo málo boli vytvárané podmienky na hry, edukačné aktivity s telovýchovným a hudobným zameraním, experimentovanie i problémové úlohy s viacerými možnosťami riešení. Napredovaniu detí prispeli mnohí učitelia diferencovaním činností so zreteľnými pravidlami, vhodnými postupmi i rešpektovaním ich momentálnych osobných dispozícií. Ich učebný záujem ovplyvňovali vlastnou kreatívnou angažovanosťou, vyjadrovaním pozitívnych očakávaní, otvorenými otázkami a využívaním rôznych didaktických pomôcok. Zlepšenie si vyžaduje konkrétna informovanosť detí o tom, čo dosiahli a v čom sa zlepšili, ako aj zovšeobecňovanie dosiahnutia cieľov v závere VVČ.

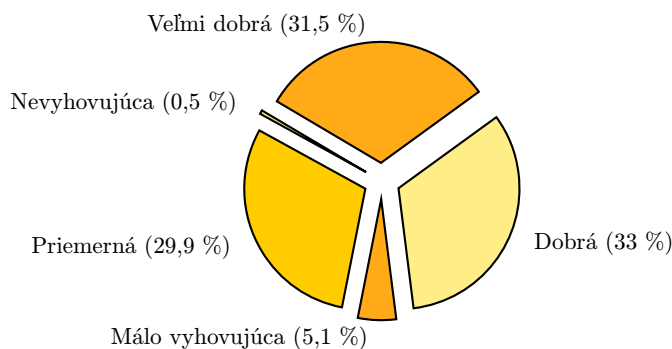
Učitelia podporovali aktívne pohybovanie sa vrátane základných lokomočných pohybov, sebaobslužnej samostatnosti detí, skvalitňovanie ich hrubej i jemnej motoriky, grafomotoriky, vizuomotoriky, čím napomáhali rozvoj ich **psychomotorických kompetencií**. Nedôslednosť detí v postupoch a úkonoch spočívala v nerešpektovaní odporúčaných metodických postupov, v nepozornosti i nedostatočnej kontrole učiteľmi.

Kognitívne a učebné kompetencie rozvíjali činnosťami zameranými na získavanie a praktické využívanie skúseností s uplatnením zážitkového učenia sa. Činnosti vyžadujúce tvorivé, divergentné a optimálne riešenia eliminovala takmer polovica učiteľov vlastnou dominanciou a predkladaním hotových poznatkov, čo malo dopad na vnútornú motiváciu, hľadanie originálnych nápadov, tvorivú produkciu, obhajovanie a zdôvodňovanie detí.

Zapájaním detí do rozhovorov, jazykovými hrami učitelia podporovali rozvoj ich **komunikatívnych kompetencií**. Dialógmi, komentovaním rozličných situácií a javov, reprodukováním vlastných skúseností a využívaním prostriedkov umenia a pohybu napomáhali aktívnu komunikáciu i vyjadrovanie vlastných myšlienok detí. Špecifickými metódami rozvíjali ich predčitateľskú gramotnosť. Prirodzene, vhodným rečovým vzorom ovplyvňovali nadobúdanie základov, ovládanie a používanie štátneho jazyka deťmi. V závislosti od rozsahu nadobudnutej slovnéj zásoby, porozumenia významu slov a obsahu vetných konštrukcií dokázali deti pochádzajúce z inojazyčného prostredia na národnostne zmiešanom území používať štátny jazyk. Zlepšenie si vyžaduje ovládanie štátneho jazyka učiteľmi a využívanie interaktívnych metód na plynulé prechádzanie z vyučovacieho do štátneho jazyka.

Digitálne technológie deti využívali a bezproblémovo manuálne ovládali najmä v hrách

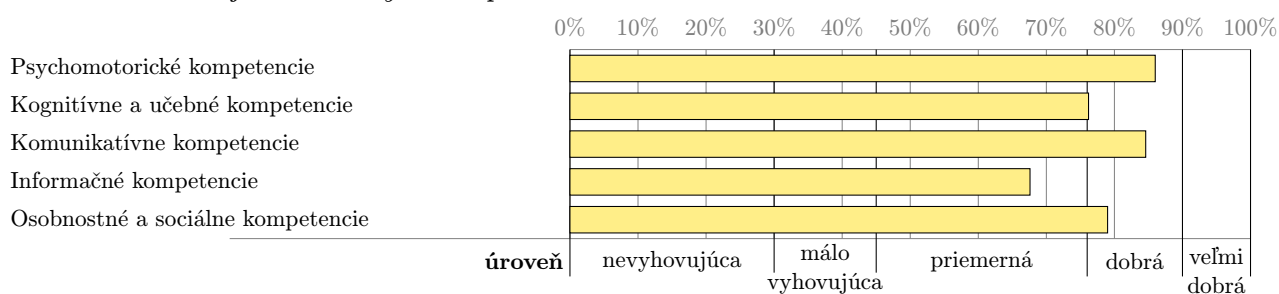
Graf 5 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu

a hrových činnostiach. Pozitívom bolo, že aj učitelia ich odvážnejšie využívali (58,93 %) ako prostriedok učebného problému. Umožnili deťom získavať informácie z rôznych zdrojov. Menej pozornosti venovali ich porovnávaniu a spracovávaniu, čo malo dopad na úroveň rozvíjania **informačných kompetencií** detí.

Udržiavaním priaznivej atmosféry, priebežným hodnotením, napomáhaním vzájomnému akceptovaniu sa, kooperovaniu i vytváraním príležitostí na prejavovanie postojov učiteľa rozvíjali **osobnostné a sociálne kompetencie** detí. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa boli na dobrej úrovni.*

Graf 6 Rozvíjanie kľúčových kompetencií detí

1.1.2 Stav a úroveň výchovy a vzdelávania začlenených detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

V kontrolovaných školách z celkového počtu **10 863** detí bolo **95** so ŠVVP (0,87 %). So **zdravotným znevýhodnením** bolo **81** (0,75 %) detí, zo **sociálne znevýhodneného prostredia** **16** (0,15 %) a **1** (0,01 %) dieťa bolo s intelektovým **nadaním**. S informovaným súhlasom zákonných zástupcov bolo v bežných triedach **18** škôl začlenených **42** detí. Výkonom ich práv neboli obmedzované práva ostatných detí. Prevažne boli vzdelávané podľa individuálneho vzdelávacieho programu. Učitelia spolupracovali s poradenskými zariadeniami, od ktorých očakávali aktívnejší poradenský servis, a zákonnými zástupcami. Vyzdvihli formovanie a podporovanie humánnych vzťahov medzi deťmi, ich seberealizovanie sa, aktivitu, vzájomnú toleranciu, kooperáciu a pomoc. Za negatíva označili nedostatok financií potrebných na zabezpečenie asistenta učiteľa a opätovne problematické získavanie potrebnej dokumentácie i nezáujem zákonných zástupcov o individuálnu integráciu.

Tabuľka 2 Počet detí so ŠVVP za ostatných päť školských rokov v kontrolovaných školách

Školský rok	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Celkový počet detí	14 292	11 584	9 093	8 454	10 863
Celkový počet detí so ŠVVP	395	170	83	124	95
z toho					
deti so ZZ	20	0	48	60	78
deti zo SZP	375	170	33	63	16
deti s nadaním	0	0	2	1	1

Zabezpečením podmienok, zvýšenou mierou individuálneho prístupu a využívaním špecifických metód a foriem učiteľa napomáhali eliminovanie dôsledkov **ZZ** detí. Rešpektovali ich aktuálny zdravotný stav, individuálne výchovno-vzdelávacie potreby a odporúčania odborníkov. Podporovaný bol rozvoj interpersonálnych spôsobilostí, najmä ohľaduplnosti, akceptácie a empatie, a to aj u zdravých detí. Niektoré deti so ZZ boli odkázané na fyzickú

pomoc a spoluprácu dospelých aj spoluhráčov. Ich výchovno-vzdelávacie výsledky boli ovplyvňované aj využívaním vhodných kompenzačných a špeciálnych pomôcok. Zaznamenaná bola pomoc učiteľov MŠ s rozširujúcim vzdelaním v oblasti špeciálnej pedagogiky ovládajúcich posunkovú reč, troch špeciálnych pedagógov, štyroch asistentov učiteľa, dvoch pracovníkov pridelených zriaďovateľom a troch matiek, ktorí suplovali chýbajúceho asistenta. Bez ich pomoci by mnohé činnosti nebolo možné realizovať.

Učitelia systematicky napomáhali rozvoj detí zo SZP v kognitívnej oblasti a v nadobúdaní vhodných hygienických návykov. Využívali najmä zážitkové učenie sa a vychádzky na podporovanie rozvoja ich psychomotorických, komunikatívnych a učebných kompetencií. Ich sociálne postoje formovali vytváraním priestoru na pomenúvanie, vyvodzovanie i zdôvodňovanie rôznorodých situácií. Nedostatok oblečenia a obuvi najmä v zimnom období i nezáujem zákonných zástupcov o inštitucionálne vzdelávanie boli najčastejšie uvádzanými dôvodmi nepravideľnej dochádzky detí.

Dieťaťu s **intelektovým nadaním**, aj v spolupráci so ZŠ pre nadané deti, boli vytvárané učebné situácie, ktoré zohľadňovali úroveň jeho čitateľského a matematicko-logického potenciálu.

1.1.3 Environmentálna výchova

Zvýšená pozornosť bola venovaná uplatňovaniu environmentálnej výchovy vo výchove a vzdelávaní i v konaní školy.

Školy realizovaním rôznorodých aktivít a interných projektov v súlade s plánom práce plnili obsah environmentálnej výchovy. Komplexnejšie k problematike pristupovali tie, ktoré prezentovali **environmentálne zameranie** a **ciele** v ŠkVP a tie, ktoré boli zapojené do externých projektov dlhodobého charakteru. Do programu *Zelená škola* bolo zapojených 13 škôl a do súťaže *ProEnviro* sa zapojili 3 školy. Realizované aktivity a projekty škôl boli zdokumentované a dostatočne interne i externe prezentované.

Uplatňovaním ENV školy podporovali pozitívny vzťah k prírode a životnému prostrediu, ako aj vhodné ochranárske správanie sa, konanie, postoje i hodnoty detí a dospelých. Snaženie niektorých škôl umocňovali svojou činnosťou **koordinátori** (5,58 %), environmentálny, ochranársky i turistický krúžok a vypracovaný ekokódex (15,73 %) so základnými pravidlami správania sa a konania detí i dospelých pri ochrane prírody a životného prostredia vrátane šetrenia energiami a separovania komunálneho odpadu. Spolupráca so zákonnými zástupcami, s inštitúciami, nadáciami a s združeniami umožnila sprostredkovanie a využívanie informácií o význame ochrany a spôsobe starostlivosti o prírodné a životné prostredie v širších súvislostiach a vo viacerých oblastiach života. Vzhľadom na profilovanie sa a vlastné ciele škôl v environmentálnej oblasti boli zaznamenané rezervy vo vzdelávaní sa učiteľov.

Väčšinu **činností** realizovali učitelia s deťmi na školskom dvore. Iniciovali ich k dodržiavaniu základných pravidiel ochrany zdravia a zdravia iných, k zodpovednosti voči živej i neživej prírode a k sebe i druhým. Upozorňovali na situácie a konanie ohrozujúce zdravie, prírodné i životné prostredie, ktoré deti rešpektovali a primerane ich dodržiavali.

1.1.4 Kontrola plnenia opatrení

Následné inšpekcie boli vykonané v **154** materských školách, z toho v **144** štátnych, **2** súkromných a **8** cirkevných. Na odstránenie zistených nedostatkov bolo uplatnených **1 142** opatrení. Kontrolované školy akceptovali a splnili **1 012** (88,62 %) opatrení.

Tabuľka 3 Akceptácia/splnenie uplatnených opatrení

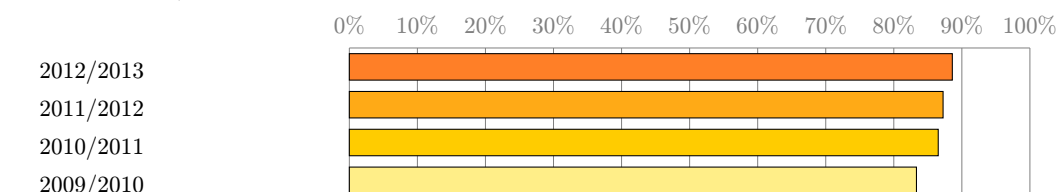
Prehľad uplatnených opatrení										
Spolu	1 142									
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		opatrenia uložené ŠŠI		upozornenia*		záväzný pokyn*	
Počet	623		299		185		33		2	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%
	528	84,75	282	94,31	172	92,97	28	84,85	2	100

* Opatrenie platné do 31. 12. 2012 z dôvodu zmeny právnych predpisov.

Zistené nedostatky boli prevažne v/vo:

- »» štruktúre/obsahu a aktuálnosti informácií školského vzdelávacieho programu,
- »» obsahu a aktuálnosti informácií školského poriadku školy,
- »» dodržiavanie platných právnych predpisov v dokumentácii školy a v rozhodovaní riaditeľa,
- »» organizovaní poldennej, celodennej výchovy a vzdelávania a v jej zabezpečení príslušným počtom učiteľov,
- »» účinnosti vnútornej kontroly školy,
- »» zohľadňovanie výchovno-vzdelávacích potrieb detí,
- »» podporovanie hodnotiacich a sebahodnotiacich schopností a informačných kompetencií detí,
- »» zabezpečenie realizovaných aktivít školy a krúžkovej činnosti,
- »» participácii poradných orgánov riaditeľa na pedagogickom riadení a internom vzdelávaní učiteľov,
- »» rešpektovanie kvalifikačných predpokladov pedagogických zamestnancov, v stanovení ich základného úväzku a rozsahu povinností.

Podporovanie rozvoja kľúčových kompetencií detí ovplyvnili prispôsobené plánované ciele a realizovanie procesu výchovy a vzdelávania s uplatňovaním účinných vzdelávacích stratégií. Rešpektovanie právnych predpisov malo dopad na zabezpečenie predprimárneho vzdelávania pedagogickými zamestnancami, ktorí spĺňali kvalifikačné predpoklady, i na organizáciu a chod škôl.

Graf 7 Akceptované/splnené opatrenia v % za ostatné štyri školské roky

1.1.5 Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie

Výrazné pozitívne zistenia

- » vymedzenie vlastných cieľov výchovy a vzdelávania v školskom vzdelávacom programe
- » personálne podmienky
- » kultúra a klíma školy, pozitívna a priaznivá atmosféra triedy
- » vytvorenie podmienok pre výchovu a vzdelávanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami pedagogickými zamestnancami
- » zapájanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a ich zákonných zástupcov do aktivít školy
- » iniciovanie detí k dodržiavaniu pravidiel ochrany prírody a životného prostredia
- » realizovanie aktivít a projektov v oblasti environmentálnej výchovy

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- » participovanie poradných orgánov riaditeľa na pedagogickom riadení, skvalitňovaní výchovno-vzdelávacej činnosti a na profesijnom rozvoji učiteľov
- » realizovanie vnútroškolskej kontroly s následným skvalitňovaním vyučovania učiteľa
- » vedenie pedagogickej dokumentácie v štátnom jazyku a v maďarskom jazyku v triedach a školách s vyučovacím jazykom maďarským
- » uplatňovanie vhodných spôsobov predprimárneho vzdelávania s dôrazom na hru ako prostriedku aktivizácie detí k učeniu sa a sebarealizovaniu sa
- » zohľadňovanie výchovno-vzdelávacích potrieb, dosiahnutej úrovne a rozvojového potenciálu detí prispôbovaním cieľov a činností
- » obnovovanie, rozširovanie a účelné využívanie spektra telovýchovných pomôcok, pomôcok pre umelecko-expresívne a bádateľské činnosti
- » ovládanie a používanie štátneho jazyka v triedach a školách s vyučovacím jazykom maďarským učiteľmi a deťmi
- » podporovanie hodnotiacich a sebahodnotiacich spôsobilostí detí a hodnotenie plnených a dosiahnutých cieľov v závere výchovno-vzdelávacej činnosti
- » rešpektovanie zákonom stanovených možností (účelu) využívania príspevku na výchovu a vzdelávanie detí, ktoré majú jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky
- » zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami asistentom učiteľa a príslušným interným odborným zamestnancom

- »» vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- »» vzdelávanie učiteľov v oblasti environmentálnej výchovy
- »» stanovenie stratégií edukácie a konania školy smerujúce k ochrane prírody a životného prostredia v zmysle environmentálnej profilácie školy
- »» systematické, ciele plánovanie a realizovanie environmentálnej výchovy v procese výchovy a vzdelávania

1.1.6 Podnety a odporúčania

Riaditeľom škôl

- »» zabezpečiť revidovaním školského vzdelávacieho programu a školského poriadku školy aktuálnosť, konkrétnosť a reálnosť informácií, postupov, stratégií s ohľadom na potreby, smerovanie a podmienky školy
- »» reagovať operatívne na zmeny v právnych predpisoch
- »» vypracovať, viesť pedagogickú a ďalšiu dokumentáciu v súlade s platnými právnymi predpismi
- »» kontrolovať a hodnotiť plánovanie výchovno-vzdelávacej činnosti, spôsoby vyučovania učiteľov vrátane využívania hry a úroveň rozvíjaných kompetencií detí
- »» participovať s poradnými orgánmi na pedagogickom riadení, skvalitňovaní výchovno-vzdelávacej činnosti a profesijnom rozvoji učiteľov
- »» skvalitňovať v spolupráci s poradnými orgánmi nadobúdanie, ovládanie a používanie štátneho jazyka učiteľmi a deťmi v triedach a školách s vyučovacím jazykom maďarským
- »» zabezpečovať krúžkovú činnosť internými učiteľmi materských škôl
- »» zabezpečiť, v spolupráci so zriaďovateľom, asistenta učiteľa a interného odborného zamestnanca pre vzdelávanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- »» deklarovать reálne rozpracovanie a realizovanie environmentálnej výchovy vrátane zistení z vnútroškolskej kontroly
- »» rešpektovať odporúčania pedagogicko-organizačných pokynov v oblasti environmentálnej výchovy
- »» podporovať vzdelávanie učiteľov v oblasti environmentálnej výchovy
- »» ustanoviť koordinátora v školách, ktoré sa profilujú a realizujú projekty dlhodobého charakteru (medzinárodné, celoslovenské) v oblasti environmentálnej výchovy
- »» zriadiť, vytvoriť hrové centrá v zmysle environmentálnej profilácie školy
- »» zabezpečiť v spolupráci so zriaďovateľom materiálno-technické vybavenie prírodovedných centier
- »» zabezpečiť doplnenie spektra environmentálnej literatúry

Zriaďovateľom

- »» rešpektovať platné právne predpisy súvisiace s predprimárnym vzdelávaním (dodržať požadovaný počet kvalifikovaných učiteľov striedajúcich sa v dvoch zmenách; rešpektovať kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti učiteľa a riaditeľa;

nezasahovať do kompetencií riaditeľov škôl; zosúladiť obsah zriaďovacích listín s právnym stavom)

- » rozširovať kapacitné podmienky materských škôl vzhľadom na stúpajúci počet detí
- » podporovať profesijný rozvoj pedagogických zamestnancov
- » poskytovať školám v plnej výške príspevkov na výchovu a vzdelávanie detí, ktoré majú jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky a rešpektovať zákonom stanovené možnosti ich využitia
- » podporovať vzdelávanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zabezpečením asistenta učiteľa, príslušného interného odborného zamestnanca a skvalitnením materiálno-technických podmienok škôl vrátane debarierizácie
- » podporovať a oceňovať aktivity škôl v oblasti environmentálnej výchovy (originalita riešení, aktivovanie verejnosti pri realizácii projektov a pod.)
- » zabezpečiť v spolupráci s riaditeľom školy doplnenie školského areálu zeleňou a drevinami
- » spolupracovať s riaditeľom na skvalitňovaní materiálno-technického vybavenia školy

Metodicko-pedagogickému centru

- » rozšíriť ponuku kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov materských škôl o oblasť vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- » rozšíriť ponuku kontinuálneho vzdelávania učiteľov materských škôl o oblasť environmentálnej výchovy

Centrárum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, centrárum špeciálno-pedagogického poradenstva

- » zintenzívniť spoluprácu so školami, ktoré na základe súhlasného stanoviska vzdelávajú deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, poskytovaním stáleho poradenského servisu a priebežnými supervíznymi stretnutiami s triednym učiteľom
- » vypracovať, v spolupráci s materskými školami, ciele postupy v stimulačných a rozvíjajúcich programoch s cieľom úspešného dosiahnutia školskej spôsobilosti detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu

- » stanoviť zriaďovateľom a materským školám, vzhľadom na zabezpečenie primeranej starostlivosti, povinnosť zabezpečiť asistenta učiteľa a interného odborného zamestnanca pre vzdelávanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v bežných a samostatných triedach úpravou ustanovenia § 6 ods. 3 písm. c – d), prípadne ods. 13 doplnením písmena týkajúceho sa uvedenej problematiky, zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a úpravou ustanovenia § 28 ods. 14 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

1.2 Základné školy

1.2.1 Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania

Kontrola stavu a úrovne pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania sa vykonala v **86 ZŠ** (3,95 % z celkového počtu ZŠ v SR), z nich bolo **77 štátnych**, **6 cirkevných** a **3 súkromné školy**, s VJS bolo **76 subjektov**, s VJM **6** a s VJS/VJM **4 školy**. Súlad ŠkVP so ŠVP sa kontroloval v **244 ZŠ** (11,2 % z celkového počtu ZŠ v SR), z nich bolo **232 štátnych**, **2 súkromné** a **10 cirkevných škôl**, s VJS bolo **214 škôl**, VJS/VJM **2**, s VJM **27 škôl** a **1 škola** bola s vyučovacím jazykom rusínskym.

Školský vzdelávací program

V **145** školách boli programy vypracované na veľmi dobrej úrovni, v **64** na dobrej úrovni, v **69** subjektoch bola ich úroveň priemerná, v **43** málo vyhovujúca a v **9** školách mali predložené programy nevyhovujúcu úroveň.

Pozitívne zistenia

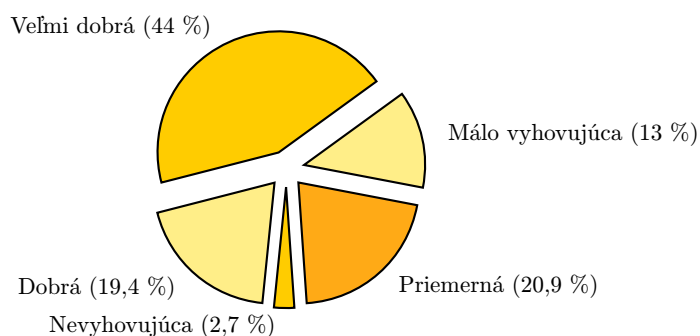
- » vymedzenie vlastných cieľov súvisiacich s profiláciou škôl
- » zlepšenie úrovne vypracovania častí komplexná charakteristika školy, stanovenie koncepcie pre ďalšiu pedagogickú činnosť a pedagogické stratégie vo výchove a vzdelávaní
- » zameranie školských programov na environmentálnu výchovu a využitie voliteľných hodín na zavedenie nových predmetov

Negatívne zistenia

- » nerevidovanie ŠkVP a neaktualizovanie ich znenia
- » neakceptovanie rámcového učebného plánu príslušného ŠVP
- » nevypracovanie alebo nedostatočné rozpracovanie učebných osnov, vrátane učebných osnov pre žiakov s mentálnym postihnutím
- » spájanie ročníkov na druhom stupni

Súčasťou vyhotovených **ŠkVP**, podľa ktorých sa v školách uskutočňovali výchova a vzdelávanie, boli komplexné charakteristiky škôl, ich koncepcné zámery a smerovanie podporované realizáciou konkrétnych školských, národných i medzinárodných projektov. V niektorých dokumentoch obsah jednotlivých častí nebol prispôbený špecifikám primárneho a nižšieho stredného vzdelania, alebo boli spracované neúplne či doslovne prevzaté zo vzorového programu bez zreteľa na reálne podmienky školy. Viaceré programy neboli revidované a ich znenie aktualizované.

Graf 8 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia školských vzdelávacích programov (330 ZŠ)

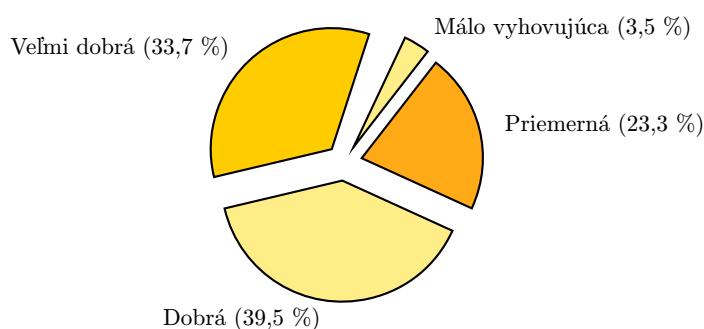
Učebné plány pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie boli prevažne vypracované v súlade s rámcovými UP. Využitie voliteľných hodín a začlenenie nových predmetov korešpondovalo s profiláciou škôl a s deklarovými cieľmi v programoch. Nedostatky, aj závažnejšieho charakteru, boli zistené v 47 % predložených UP pre primárne alebo nižšie stredné vzdelávanie (neakceptovanie poznámok rámcového UP; nezpracovanie vlastných poznámok s aktualizáciou na špecifické potreby a podmienky primárneho vzdelania, výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP; nedodržanie celkového týždenného počtu hodín alebo počtu hodín niektorých predmetov).

Najslabšie spracovanou časťou ŠkVP boli **učebné osnovy** napriek tomu, že vo viacerých subjektoch ich vyhotovili v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom a obsahovali požadované náležitosti. Závažné i menej závažné nedostatky sa vyskytli v 34 % škôl v učebných osnovách predmetov primárneho vzdelávania a v 29 % subjektov v učebných osnovách predmetov nižšieho stredného vzdelávania (nevypracovanie UO; nerozpracovanie UO v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom; nestanovenie rozsahu učiva pre jednotlivé ročníky; nevymedzenie rozsahu učiva v súlade s UP). V 25 % subjektov spôsob realizácie prierezových tém deklarovali len formálne vo vzdelávacom programe, ich zapracovanie v učebných osnovách absentovalo. Vedúci pedagogickí zamestnanci v 14 % ZŠ neprerokovali dokument v pedagogickej rade a v 11 % subjektov dokument nezverejnili.

Riadenie školy

Oblasť riadenia sa kontrolovala v **86** ZŠ, z nich v **29** školách dosiahla úroveň veľmi dobrú, v **34** dobrú, v **20** priemernú a v **3** školách úroveň málo vyhovujúcu.

Graf 9 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia v oblasti riadenie školy (86 ZŠ)

Pozitívne zistenia

- » vytváranie motivujúcej klímy a kultúry školy
- » zabezpečenie kvalitných služieb školy

Negatívne zistenia

- » nedostatky vo vydaných rozhodnutiach
- » nedôsledné vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie
- » neodbornosť vyučovania niektorých predmetov
- » nedostatočná flexibilita metodických orgánov pri zabezpečovaní interného vzdelávania
- » nízka efektívnosť vnútorného systému kontroly a hodnotenia najmä v oblasti vyučovacieho procesu

Pozitívne možno hodnotiť v rámci pedagogického riadenia vo väčšine subjektov vypracované **vnútorné predpisy, pokyny a usmernenia**, ktoré zabezpečovali chod škôl. V 16 % subjektov neboli prerokované v pedagogickej rade školy alebo ich obsah neaktualizovali.

Výpovedná hodnota predloženej **pedagogickej a ďalšej dokumentácie** mala takmer v polovici (42 %) škôl nízku úroveň. K najčastejšie sa vyskytujúcim nedostatkom patrilo nedôsledné vedenie dokumentácie žiakov so ŠVVP, absencia údajov o žiakoch a nezaznamenávanie výchovných opatrení do triednych výkazov a do katalógových listov, nevedenie dokumentácie na tlačivách podľa vzorov schválených a zverejnených ministerstvom školstva.

Riaditelia prevažnej väčšiny subjektov vykonávali **rozhodovací proces** v súlade s ustanoveniami zákona, niekde (13 %) nemali v tejto oblasti dostatočné poznatky, čo potvrdila aj skutočnosť, že rozhodnutia nevydali, alebo ich vydali vo veciach nad rámec ustanovenia zákona. Na základe žiadostí zákonných zástupcov žiakov a odporúčaní všeobecných lekárov pre deti a dorast boli rozhodnutia o čiastočnom alebo úplnom oslobodení od vyučovania telesnej výchovy/telesnej a športovej výchovy vydané 335 žiakom (1,7 % z celkového počtu žiakov evidovaných v kontrolovaných školách). Skupinu zdravotnej telesnej výchovy zriadili len v 1 škole, v ostatných školách skupiny nevytvorili najmä z dôvodu absencie pedagógov s kvalifikáciou na vyučovanie ZTV alebo z dôvodu nedostatočnej kapacity telocvične, či zložitej organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu.

Odbornosť vyučovania zabezpečili v školách pomerne dobre, neodborne sa vyučovali najmä predmety v špeciálnych triedach, na prvom stupni informatická výchova a na druhom stupni predmety informatika, technika a svet práce, občianska náuka, etická a výtvarná výchova.

Plán kontrolnej činnosti vypracovali v 97 % subjektov, napriek tomu bola funkčnosť vnútornej kontroly nevýrazná takmer v 30 % škôl. Medzi slabé stránky systému kontroly patrili nedostatočné zovšeobecňovanie zistení, nerealizovanie následnej kontroly, absencia spätnej väzby. **Vnútornej systém kontroly a hodnotenia** žiakov mali vyhotovený v 90 % subjektov prevažne v súlade s platnými metodickými pokynmi na hodnotenie a klasifikáciu žiakov. V niektorých školách (17 %) vedúci pedagogickí zamestnanci spôsob kontroly a hodnotenia žiakov neprerokovali a neodsúhlasili v pedagogickej rade. Funkčný spôsob **hodnotenia pedagogických zamestnancov** so stanovenými kritériami hodnotenia mali v 96 % škôl.

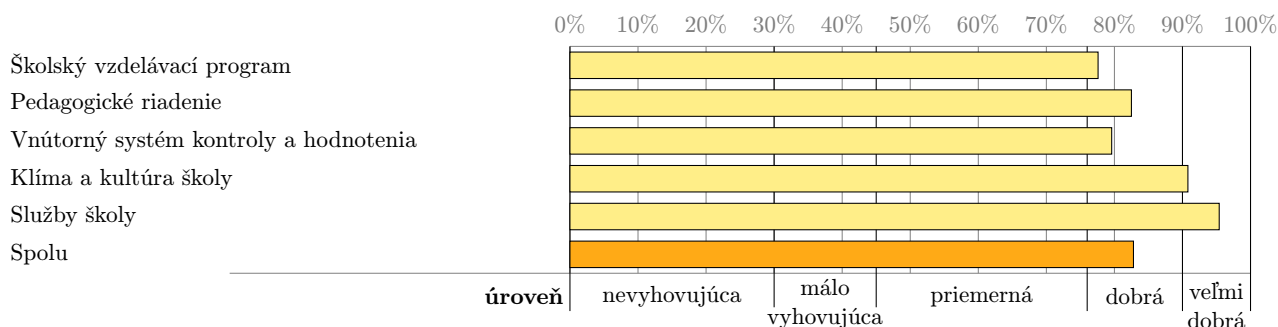
K významným nástrojom participácie učiteľov na riadení a organizácii výchovy a vzdelávania patrili zriadené **poradné orgány riaditeľa**, ktoré riešili aktuálne pedagogické a výchovno-vzdelávacie problémy, sledovali prioritne plnenie učebných osnov, vykonávali analýzu vyučovacích výsledkov, zaoberali sa špecifikami hodnotenia, mimoškolskou činnosťou. Funkčnosť niektorých ustanovených metodických orgánov bola na nižšej kvalitatívnej úrovni, ich vedúci zväčša neparticipovali na riadiacej a hospitačnej činnosti. V školách s nižším zabezpečením odborného vyučovania chýbala pedagógom aj možnosť vzájomnej výmeny skúseností.

Klímu a kultúru prevažnej väčšiny škôl charakterizovali učitelia v zadaných dotazníkoch ako otvorenú s participatívnym štýlom riadenia. V 7 % škôl z vyhodnotenia dotazníka vyplynulo, že vzťahy medzi zamestnancami a vedúcimi pedagogickým zamestnancami boli napäté, riaditelia uplatňovali direktívny štýl riadenia, nespolupracovali s vyučujúcimi a zväčša viazla aj spolupráca medzi školou a zákonnými zástupcami žiakov.

Väčšina subjektov (93 %) poskytovala aktívnym výchovným poradenstvom **služby**, ktoré zabezpečovali poradenskú a osvetovú činnosť v oblasti výchovy a profesijnej orientácie žiakov, sprostredkovali jednotlivcom odborné vyšetrenia v poradenských zariadeniach. V niektorých subjektoch práca 58 asistentov učiteľa a 4 asistentov vychovávateľa umožňovala flexibilnejšie reagovať na vzniknuté osobnostné, vzdelávacie a sociálne problémy jednotlivcov.

V kontrolovaných školách zriaďovaním tradičných esteticko-umeleckých, športových, prírodovedných záujmových útvarov zohľadňovali špecifické potreby a záujmy žiakov, zabezpečovali ich neformálnu výchovu a vzdelávanie aj v čase mimo vyučovania. *Riadenie škôl bolo na dobrej úrovni.*

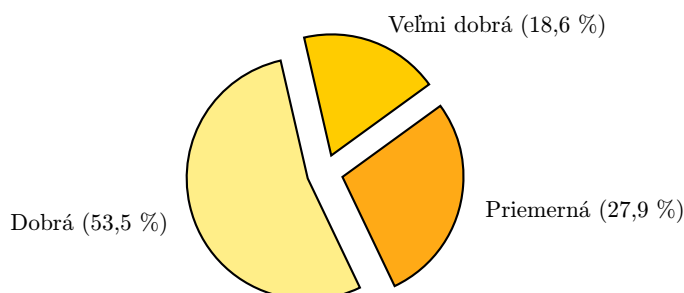
Graf 10 Riadenie školy (86 ZŠ)

Podmienky výchovy a vzdelávania

Podmienky výchovy a vzdelávania boli v **16** kontrolovaných subjektoch zabezpečené na veľmi dobrej úrovni, v **46** na dobrej a **24** subjektoch na priemernej úrovni.

Graf 11 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania (86 ZŠ)

Pozitívne zistenia

- » personálne podmienky škôl
- » vytváranie priaznivých podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia
- » vybavenie škôl didaktickou technikou, vrátane IKT
- » vytvorenie nadštandardných priestorových podmienok na zabezpečenie vyučovania telesnej a športovej výchovy

Negatívne zistenia

- » nevyhovujúci stav budov
- » nevyužívanie didaktickej techniky, vrátane IKT vo vzdelávacom procese
- » stav vytvárania bezbariérového prostredia – nízka pripravenosť škôl prijímať žiakov so zdravotným znevýhodnením

Predpokladom zabezpečenia dobrých **personálnych podmienok** v školách bola skutočnosť, že väčšina vedúcich pedagogických zamestnancov spĺňala kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie, zúčastňovali sa rôznych foriem vzdelávania a zároveň podporovali odborný rast svojich pedagogických zamestnancov. Niektorí riaditelia škôl (30 %) pri koncipovaní ročného plánu ďalšieho vzdelávania učiteľov nezohľadňovali aktuálny stav odbornosti vo vyučovaní predmetov a zároveň podceňovali význam vzdelávacej funkcie

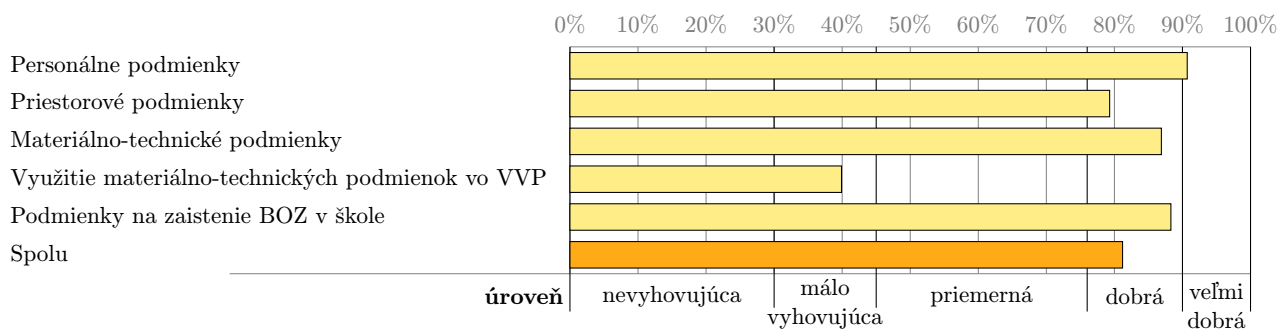
metodických orgánov. Pozitívnym zistením v školách s vysokým počtom rómskych žiakov bolo aktívne zapájanie sa učiteľov do projektov zameraných na vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít.

Primerané **priestorové podmienky** s dostatočným množstvom kmeňových tried a účelne zariadených odborných učební, s vybudovanými priestormi pre ŠKD vytvorili v 91 % škôl. K skvalitneniu vyučovania telesnej a športovej výchovy prispelo vo viacerých školách vybudovanie vonkajších areálov, trávnatých alebo asfaltových multifunkčných ihrísk. Niektoré subjekty mali však zlý technický stav školských budov, školských jedální, dielní, alebo z dôvodu vysokého počtu žiakov a nedostatku vhodných priestorov na zriadenie učební organizovali vyučovanie v dvoch zmenách. Bezbariérové prostredie vybuďovali v 24 % subjektov. Vo viacerých školách, v ktorých sa vzdelávali žiaci so ZZ, využívali najmä učebné a hygienické priestory v prízemí budov.

Materiálno-technické podmienky boli v ZŠ zabezpečené na dobrej úrovni. Na oboch stupňoch vzdelávania sa používali učebnice schválené a dodané ministerstvom školstva na základe objednávky bezplatne, aj keď ich distribúcia bola často oneskorená alebo neúplná. Niekde využívali aj alternatívne učebnice zakúpené z finančných prostriedkov zákonných zástupcov žiakov, prípadne zo sponzorských darov. V školách s vysokou koncentráciou žiakov zo SZP niektoré učebnice a pracovné zošity zabezpečovali z príspevku na žiakov zo SZP alebo prostredníctvom realizácie projektu Európskej únie. V 86 % subjektov disponovali postačujúcim množstvom učebných a kompenzačných pomôcok pre žiakov so ŠVVP, ojedinele zastaranými a z veľkej časti opotrebovanými. Väčšina škôl zabezpečila dostatok didaktickej techniky a prostriedkov IKT, ale zistenia z hospitácií poukázali na ich neefektívne využívanie v priebehu procesu výchovy a vzdelávania.

Pedagogickí zamestnanci vytvárali v školách priaznivé **podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia**. Riaditelia vydali školské poriadky, ktoré v 83 % subjektov prerokovali v pedagogických radách. V niektorých z nich (16 %) boli zistené viaceré menej závažné nedostatky. Vysoký počet vymeškaných neospravedlnených vyučovacích hodín (63 692) riešili v školách uložením výchovných opatrení (2 677), informovali úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, upovedomili zriaďovateľa, prípadne oddelenie policajného zboru. Z dôvodu nedostatočného záujmu rodičov o pravidelnú dochádzku detí na vyučovanie bol aj takýto postup v mnohých prípadoch neúčinný. V subjektoch pri zostavovaní školských rozvrhov a zabezpečovaní vhodnej organizácie vyučovania prevažne zohľadňovali základné zásady psychohygieny. Niekde nedodržiali dĺžku vyučovacích hodín a organizáciu prestávok, alebo neakceptovali stanovený počet žiakov v triedach. Takmer všetky školy mali spracovanú evidenciu školských úrazov. Exkurzie, kurzy a výlety realizovali pedagógovia v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. *Podmienky výchovy a vzdelávania boli na dobrej úrovni.*

Graf 12 Podmienky výchovy a vzdelávania (86 ZŠ)

Priebeh výchovy a vzdelávania

Kontrolované subjekty evidovali **19 025** žiakov, z toho **1 404** žiakov so ZZ, **603** nadaných a **293** žiakov zo SZP. V **15** triedach nultého ročníka sa vzdelávalo **191** žiakov zo SZP. Formou individuálneho vzdelávania žiakov prvého stupňa sa vzdelávali **6** žiaci. V školách bolo vytvorených **50** špeciálnych tried pre **484** žiakov so ZZ, **39** tried pre **595** nadaných žiakov. Oddelenia ŠKD navštevovalo **5 090** žiakov, z nich bolo len **62** žiakov zo SZP.

Celkovo sa v školách vykonalo **3 070** hospitácií, z toho na prvom stupni **1 277**, z nich **30** v nultom ročníku a na druhom stupni **1 717**. V špeciálnych triedach na prvom i na druhom stupni sa uskutočnilo **76** hospitácií.

Priebeh výchovy a vzdelávania vo všetkých hospitovaných predmetoch bol v **1** subjekte na veľmi dobrej úrovni, v **45** na dobrej úrovni, v **39** dosiahol úroveň priemernú a v **1** škole málo vyhovujúcu.

Pozitívne zistenia

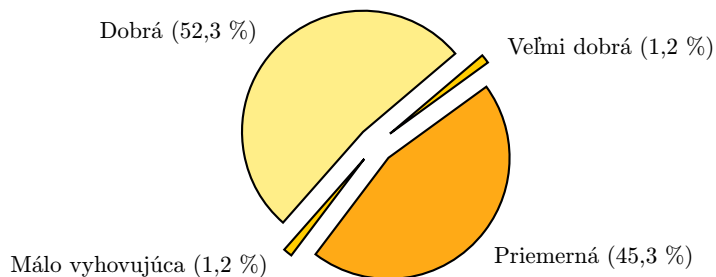
- » stanovenie výchovno-vzdelávacích cieľov
- » uplatňovanie spätnej väzby na zabezpečenie kontroly plnenia určených cieľov
- » uplatňovanie aplikačných úloh
- » efektívne využívanie učebných pomôcok
- » využívanie verbálneho pozitívneho hodnotenia ako motivácie k napredovaniu
- » vytváranie bezpečnej priateľskej pracovnej atmosféry na vyučovaní

Negatívne zistenia

- » nediferencovanie úloh a činností s ohľadom na rozdielne vzdelávacie štýly jednotlivcov a rozdielnu úroveň ich vzdelávacích schopností a zručností
- » nedostatočné rozvíjanie digitálnych zručností žiakov
- » nedostatočné vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sociálnych a občianskych kompetencií (nízka podpora rozvíjania sebahodnotenia, hodnotových postojov žiakov)

Na hospitovaných **hodinách** učitelia nie vždy oboznamovali žiakov s naplánovaným priebehom vyučovania, so zvolenými postupmi, spôsobmi i s činnosťami. Motivovali ich stimulujúcimi otázkami zameranými na obsah učebnej témy, ktorý bol v súlade s učebnými osnovami, ojedinele im čiastočne alebo úplne nezodpovedal. Prostredníctvom spätnej väzby zisťovali úroveň pochopenia a osvojenia poznatkov a zároveň sledovali plnenie stanovených parciálnych cieľov. Na polovici z hospitovaných hodín nezadávali úlohy a činnosti, ktoré by boli obsahom či formuláciou prispôbené individuálnym učebným schopnostiam jednotlivcov,

Graf 13 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia v oblasti priebeh výchovy a vzdelávania (86 ZŠ)

vrátane začlenených žiakov. V triedach, v ktorých sa vzdelávali žiaci so ŠVVP, uplatňovali diferenciaciu úloh častejšie, avšak zadávané úlohy a činnosti sa líšili len rozsahom, zriedka stupňom náročnosti.

Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sledovaných kľúčových kompetencií

Vyučovacie hodiny sa vyznačovali prevažne premyslenou organizáciou a dynamickosť niektorých z nich zabezpečovalo aj striedanie frontálnej práce s párovou alebo so skupinovú prácou, zaraďovanie samostatnej činnosti a v triedach so spojenými ročníkmi optimálne striedanie priamej a nepriamej práce s jednotlivými ročníkmi. Vhodne a efektívne bola do procesu učenia sa žiakov implementovaná práca s rozmanitými učebnými pomôckami. Najmä na hodinách chémie bolo pozitívom vytváranie správnych predstáv realizáciou demonštračných a žiackych pokusov i praktických činností. Účinné využitie didaktickej techniky bolo pozorované najmä vo vyučovaní anglického jazyka, hudobnej výchovy a prírodovedných predmetov. Názornosť vyučovania iných predmetov však znižovalo jej nevyužívanie alebo sporadické a niekde aj neefektívne uplatnenie. Z didaktických metód boli preferované klasické heuristické metódy, zážitkové vyučovanie a hranie rolí, ktoré prepájali učenie s emocionálnym prežívaním. S cieľom podporovať rozvíjanie **poznávacích kompetencií** sprístupňovali vyučujúci nové poznatky pútavo, zrozumiteľne, s vyváženým zastúpením úloh a činností zameraných na porozumenie, zapamätanie i aplikáciu. Pomerne častejšie zadávali problémové a tvorivé úlohy, ktoré však nediferencovali na základe náročnosti riešenia. Nové učivo prezentovali učitelia v logickom slede, vo vzájomných súvislostiach, využívali príklady z každodenného života, využívali priame poznatky i skúsenosti alebo už osvojené vedomosti. Kontinuitu vyučovania podporovalo uplatnenie vnútropredmetových a medzipredmetových vzťahov. Väčšina žiakov reagovala pohotovo pri aktivitách zameraných na tréning pamäti a preukazovala osvojené vedomosti na primeranej úrovni pri riešení jednoduchších základných aplikačných úloh. Neisto a nesamostatne riešili zadania vyžadujúce si výstižné, súvislé ústne i písomné vyjadrovanie s používaním odbornej terminológie, argumentáciu a kreativitu.

Vyučujúci s pochopením a tolerantne upozorňovali jednotlivcov na chybné odpovede, výkony odmeňovali slovnou pochvalou, povzbudzujúco reagovali na pokroky v učení. Len na polovici z hodín uplatňovali priebežnú klasifikáciu slovne alebo stupňom, aby zabezpečili systematické sledovanie výkonu žiakov a ich pripravenosť na vyučovanie. Zámerné podporovanie rozvíjania **kompetencií k celoživotnému učeniu** sa stanovením výchovných afektívnych cieľov na hodinách výrazne absentovalo. Stanovené ciele viacerých hodín výchovných predmetov, dejepisu, slovenského jazyka a literatúry systematicky síce podporovali vytváranie primeraných hodnotových postojov, napriek tomu učenie sa žiakov správať sa prosociálne, vzájomne sa počúvať, prejavovať emocionálne, estetické i hodnotové postoje prebiehalo zväčša neriadene. Z priebehu hodín bolo zjavné, že žiaci nepoznali formy, spôsoby a kritériá sabahodnotenia, neboli k nemu pravidelne vedení, preto s obavou a s neochotou reagovali na výzvu učiteľov zhodnotiť úroveň vlastných či spolužiakových vedomostí alebo výkonov.

Vytváranie predpokladov pre rozvíjanie **komunikačných kompetencií** bolo výrazne silnou stránkou vyučovania všetkých sledovaných predmetov. Celkovo na 78 % hospitovaných hodín viedli vyučujúci žiakov k rozmanitej práci so súvislým i s nesúvislým textom. Najmä hodiny predmetov vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia sa vyznačovali cieľavedomým podporovaním žiakov k výstižnému ústnemu prejavu, k analyzovaniu textov, k hľadaniu súvislostí na základe vlastného úsudku a dedukcie. Žiaci preukázali dobre osvojené zručnosti, zväčša foneticky a gramaticky správne reagovali na podnety, ich jazykové kompetencie boli

vekuprimerané. Vo vyšších ročníkoch dokázali viesť diskusiu, argumentovať a obhajovať svoje názory. Niektorí žiaci pochádzajúci z menej podnetného prostredia nereflektovali proces vlastného učenia sa, neprejavili súvislé komunikačné schopnosti, ojedinele sa zapájali do diskusie.

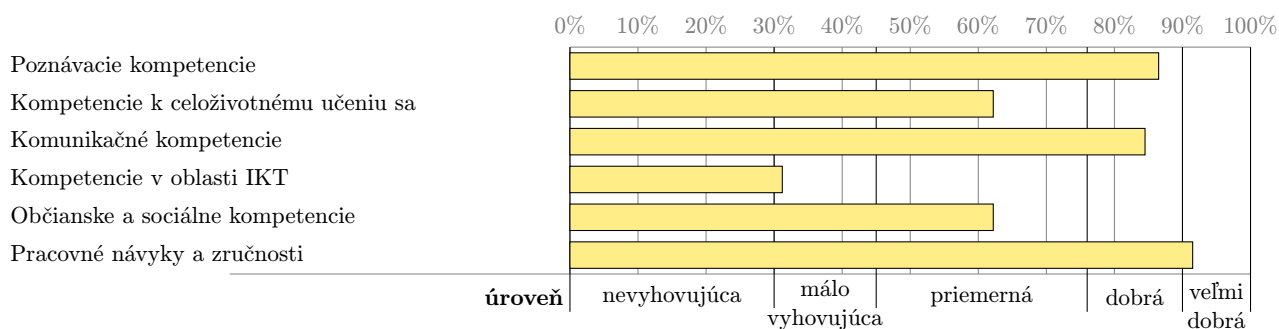
Pedagógovia málo využívali možnosti dynamickejšieho a efektívnejšieho prezentovania nového učiva využitím IKT, zotrvali pri časovo náročnejšom a neefektívnom písaní poznámok na tabuľu. Výber základného modelu organizácie väčšiny vyučovacích hodín, obsah učiva a charakter predmetu neumožňoval podporovanie rozvíjania **digitálnych kompetencií** žiakov. Na 35 % hodín využili učitelia pri objasňovaní nových poznatkov prezentáciu učiva v programe PowerPoint alebo na podporu učebného efektu notebook, interaktívnu tabuľu, ale žiaci boli len pasívnymi pozorovateľmi. Uplatňovanie digitálnych technológií bolo pozorované podstatne častejšie na hodinách anglického jazyka, biológie, ruského jazyka, fyziky, geografie, matematiky a informatiky. Žiaci pracovali s interaktívnou tabuľou, s informáciami sprístupnenými prostredníctvom prezentácie, využívali i portál Planéta vedomostí. Niektoré hodiny informatiky však boli neefektívne, žiaci prepisovali text pomocou textového editora MS Word bez využívania a aplikácie jeho nástrojov, alebo vykonávali nepodstatné činnosti, ktoré sa netýkali preberanej témy.

Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania parciálnych **sociálnych a občianskych kompetencií** nebolo na hodinách vždy optimálne. Nie všetci vyučujúci začlenili do procesu kooperatívne činnosti, často sa vyskytli hodiny, kde boli zadania úloh pre všetky skupiny rovnaké, prezentovanie výsledkov pôsobilo neatraktívne a zdĺhavo. Niekedy bola skupinová práca nedostatočne premyslená, bez jasne stanovených pravidiel. Prácu v skupine dokázali zorganizovať len šikovnejší a komunikatívnejší jednotlivci. Žiaci, ktorí sa nevedeli presadiť či adekvátne spolupracovať, sa správali zväčša nedisciplinovane. Na viac ako polovici hodín (56 %) bolo zrejmé, že učitelia systematicky a cieľavedome zaraďovali rôzne kooperatívne formy práce. Žiaci pri práci v skupinách prejavovali dostatok empatie, tolerance a zdravej súťaživosti, viacerí preukázali zručnosti v plánovaní, v organizovaní tímovej práce. Stanovené ciele hodín predmetov zo vzdelávacej oblasti umenie a kultúra a rovnako hodín dejepisu, občianskej výchovy i prírodovedných predmetov prispievali k formovaniu spoločensky akceptovateľných občianskych postojov jednotlivcov. Na hodinách telesnej a športovej výchovy podporovali učitelia rozvíjanie morálno-vôľových vlastností žiakov, tolerance, solidarity. Vzájomná komunikácia medzi pedagógmi a žiakmi bola v triedach, v ktorých sa vzdelávali viacerí žiaci zo SZP, ovplyvňovaná nezáujmom jednotlivcov o učenie a o činnosti s ním spojené. Najmä v nultom ročníku uplatňovali učitelia špecifické postupy, metódy a formy práce, ktorými eliminovali sociálne i kultúrne bariéry žiakov. Nízka schopnosť sústrediť sa, pracovať samostatne, niekedy aj hyperaktivita jednotlivcov vo vyšších ročníkoch boli dôvodom ich pomerne slabšie osvojených sociálnych, občianskych i komunikačných zručností.

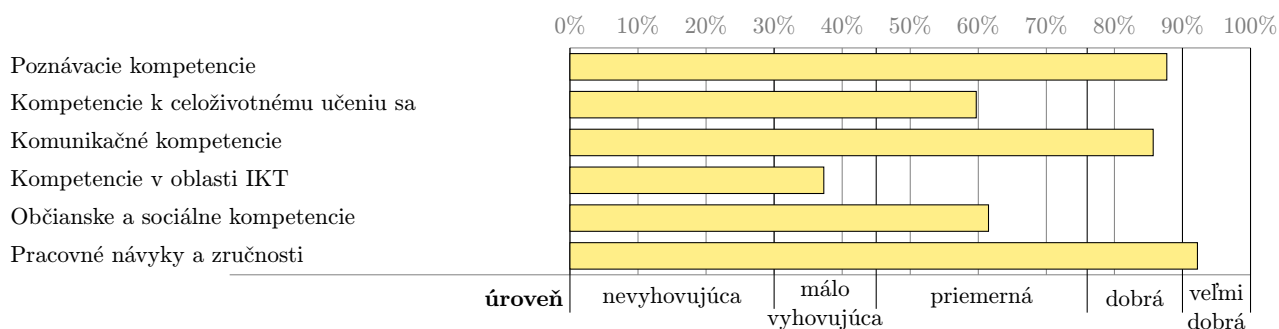
Správne **pracovné návyky a zručnosti** si žiaci osvojovali predovšetkým pri manipulácii s rôznymi učebnými pomôckami, pri riešení praktických i aplikačných úloh, pri cvičení s telocvičným náradím a náčiním a vykonávaním činností v odborných učebniach. Na väčšine hodín požadovali vyučujúci dodržiavanie správnych postupov pri práci a dokončenie zadaných úloh v dohodnutom čase. Najmä na hodinách chémie viedli žiakov k dodržiavaniu bezpečnostných predpisov pri pokusoch, k používaniu ochranných prostriedkov. Žiaci pri plnení pridelených samostatných úloh a činností prejavovali osvojené zručnosti a dodržiavali psychohygienické návyky vedúce k ochrane zdravia. Učitelia zabezpečovali, aby zasadací poriadok v triede zodpovedal špecifickým potrebám všetkých žiakov, najmä však žiakov

so ZZ. Počas vyučovacích hodín nabádali jednotlivcov k správne mu sedeniu, k dodržiavaniu základných hygienických pravidiel, k udržiavaniu poriadku a čistoty pracovného miesta, ale aj k bezpečnému správaniu sa. *Stav a úroveň vyučovania v kontrolovaných predmetoch na prvom a druhom stupni boli na dobrej úrovni.*

Graf 14 Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch na prvom stupni ZŠ

Graf 15 Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch na druhom stupni ZŠ

1.2.2 Stav a úroveň školskej integrácie

Tematické inšpekcie s cieľom zistiť stav a úroveň školskej integrácie sa uskutočnili v **38** ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským. Štátnych bolo **34** škôl, **3** školy boli cirkevné a **1** súkromná. V školách bolo spolu **14 915** žiakov, **7 %** z nich sa vzdelávalo formou školskej integrácie. Ďalšie **3 %** žiakov mali diagnostikované ŠVVP, ale z dôvodu ľahkého stupňa ZZ alebo nezáujmu rodičov neboli integrovaní. Najviac integrovaných žiakov malo vývinové poruchy učenia, tvorili **54 %** všetkých IŽ, ani jeden žiak v kontrolovaných školách nemal diagnostikované špecifické intelektové nadanie.

Tabuľka 4 Základné údaje o integrovaných žiakoch

Kraj	Počet kontr. ZŠ	Celkový počet žiakov	Celkový počet IŽ	Z toho												Žiaci so ŠVVP neintegrovani
				všeob. IN	špecif. IN	MP	TP	ZP	SP	NKS	VPU	PAaP	A	CH, ZO	Iné	
BA	4	1 379	73	1	0	0	0	2	0	4	50	12	3	1	0	58
TT	4	1 421	141	25	0	0	17	0	0	20	43	26	5	4	1	43
TN	8	2 814	190	0	0	7	7	4	0	5	119	32	0	6	7	55
NR	5	1 423	125	3	0	23	2	0	1	9	56	21	1	2	7	58
ZA	7	3 399	227	2	0	5	8	1	3	39	112	44	1	12	0	147
BB	5	2 120	124	24	0	4	3	0	1	8	64	19	0	0	1	66
PÓ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KE	5	2 359	137	0	0	11	4	3	4	2	107	2	3	0	1	47
SR	38	14 915	1 017	55	0	50	41	10	9	87	551	156	13	25	17	474

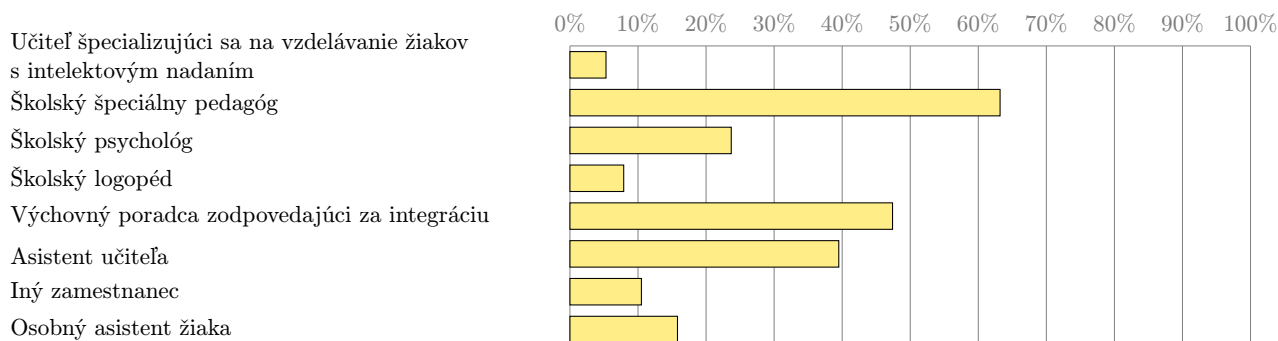
Skratky:

IN – intelektové nadanie; MP – mentálne postihnutie; TP – telesné postihnutie; ZP – zrakové postihnutie; SP – sluchové postihnutie; NKS – narušená komunikačná schopnosť; VPU – vývinové poruchy učenia; PAaP – poruchy aktivity a pozornosti; A – autizmus; CH – choroba; ZO – zdravotné oslabenie.

Podmienky vyučovania integrovaných žiakov

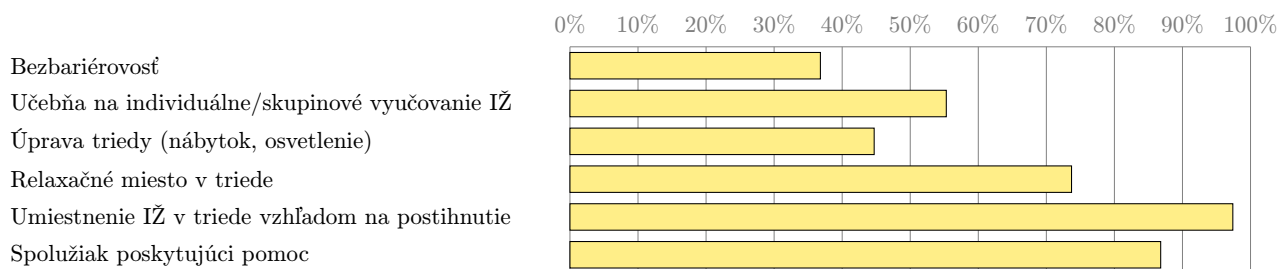
Špeciálnopedagogickú starostlivosť IŽ poskytovali vo viac ako polovici škôl školskí špeciálni pedagógovia, servis zabezpečovali takmer v polovici škôl výchovní poradcovia, v časti škôl pôsobili školskí psychológovia a logopédi. K realizácii odborného servisu prispievali asistenti učiteľa, žiakom s telesným postihnutím pomáhali osobní asistenti.

Graf 16 Zabezpečenie servisu odborníkov pre integrovaných žiakov

Všetky školy pri integrácii spolupracovali s ČŠPP, väčšina s centrami pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, s odbornými lekármi, s Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie, s inými odborníkmi, s organizáciami a so školami. Odborní zamestnanci a pedagógovia poverení usmerňovaním školskej integrácie si **zvyšovali odbornosť** v oblasti školskej integrácie, v oblasti vzdelávania žiakov s intelektovým nadaním a štúdiom špeciálnej pedagogiky.

Časť škôl pre žiakov so ŠVVP upravila prostredie a podmienky. Zabezpečili bezbariérové prostredie, zriadili miestnosti na individuálnu a skupinovú prácu s IŽ, slúžiace súčasne ako pracovne školského špeciálneho pedagóga či psychológa. Upravili prostredie tried so žiakmi s telesným a zrakovým postihnutím, relaxačné miesto v triede využívali pre všetkých, ale najmä pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti. Volili vhodné **umiestnenie integrovaných žiakov** v triede vzhľadom na zdravotné znevýhodnenie, väčšinou v prvých laviciach so spolužiakmi ochotnými poskytnúť pomoc.

Graf 17 Úprava prostredia a podmienok pre integrovaných žiakov

Vybavenie jednotlivých škôl **špeciálnymi učebnými pomôckami** bolo rozdielne. Pre žiakov so ZZ používalo 45 % škôl bežné učebné pomôcky ako pre intaktných. Špeciálne učebnice, učebné texty, pracovné zošity a pracovné listy pre žiakov s vývinovými poruchami učenia a žiakov so zrakovým postihnutím mali v 34 %, pre žiakov s mentálnym postihnutím v 24 % ZŠ. Temer vo všetkých školách si pedagógovia sami pripravovali materiály na individuálnu prácu a názorné pomôcky. Špeciálne učebné a kompenzačné pomôcky boli k dispozícii v 82 % škôl, na vyučovaní sa však využívali málo. Žiaci s postihnutím mali vlastné kompenzačné pomôcky.

Počet IŽ v triede sa pohyboval v rozpätí od **1** do **8**, počet všetkých žiakov triedy od **7** do **31** žiakov. Zníženie celkového počtu žiakov triedy vzhľadom na počet IŽ sa neuskutočnilo v polovici škôl.

Individuálny výchovno-vzdelávací program a ďalšia dokumentácia integrovaných žiakov

Školy vypracovali **IVVP** temer všetkým integrovaným žiakom, zväčša na celý školský rok, kompletne, s priebežným dopĺňaním. Odporúčania poradenských zariadení väčšina škôl do programov premietla, v praxi uplatňovala. **Úprava učebných osnov** vyučovacích predmetov sa dotýkala úpravy obsahu predmetov alebo špecifických postupov vo výchove a vzdelávaní. Na vypracovávaní IVVP sa vo väčšine škôl podieľali triedni učitelia v spolupráci so školskými špeciálnymi pedagógmi, s výchovnými poradcami, prípadne po konzultácii a v súčinnosti s poradenskými zariadeniami. Nedostatkom niektorých škôl boli formálne programy, neochota učiteľov spolupracovať pri ich vypracovaní, nedôsledné zapracovanie odporúčaní poradenských zariadení, neuplatňovanie v praxi.

Dokumentácia integrovaných žiakov bola prehľadne vedená na predpísaných tlačivách. Jej súčasťou boli všetky požadované náležitosti. Žiakov diagnostikovali poradenské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení. Odpis doložky obsahovala väčšina katalógových listov či triednych výkazov, nie vždy korešpondoval s textom metodického pokynu na hodnotenie žiakov ZŠ. Výkon štátnej správy v 1. stupni v štátnych školách a rozhodovanie v cirkevnej ZŠ realizovali riaditelia škôl v súlade s právnymi predpismi, v niektorých školách sa vyskytli vecné nedostatky súvisiace s obsahom odôvodnenia. Podľa UP a UO pre špeciálne základné školy postupovali žiaci s mentálnym postihnutím v 24 % ZŠ, používali učebnice a pracovné zošity ŠZŠ. Školy neevidovali žiakov v hraničnom pásme ako žiakov s mentálnym postihnutím.

Organizácia vyučovania integrovaných žiakov

Vzdelávanie integrovaných žiakov so zdravotným znevýhodnením sa zväčša realizovalo v bežných triedach s kmeňovými učiteľmi (prvý stupeň), vzdelávanie na druhom stupni zabezpečovali učители s potrebnou aprobáciou, ako aj asistenti učiteľa. Vyučujúci akceptovali závery uvedené v IVVP, preto do obsahu vzdelávania z dôvodu nutnosti kompenzácie postihnutia zaradili **39** žiakom špecifické predmety.

Na základe žiadostí zákonných zástupcov, odporúčania poradenských zariadení a lekárov riaditeľa škôl rozhodli o úplnom alebo čiastočnom oslobodení **69 IŽ** od vyučovania predmetu, **3** žiakom vydali rozhodnutie o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy.

V prípade prestupu integrovaných žiakov do iných ZŠ alebo po ich prijatí na zvolenú strednú školu zaslali **fotokópiu dokumentácie** týchto žiakov výchovní poradcovia z 95 % ZŠ.

Školy vytvárali ďalšie **individuálne podmienky** pre integrovaných žiakov. Títo sa spolu s intaktnými spolužiakmi zúčastňovali mimoškolských aktivít, prezentácií, projektov škôl a krúžkovej činnosti.

Organizácia vzdelávania žiakov s intelektovým nadaním v 5 % škôl zahŕňala okrem vzdelávania v kolektíve bežnej triedy aj skupinové a individuálne vzdelávanie mimo kmeňovej triedy učiteľom špecializujúcim sa na vzdelávanie týchto žiakov. Záväznú UO v 11 % ZŠ doplnili o nové témy z vyššieho ročníka na základe odporúčania poradenského zariadenia. Žiakov pripravovali na olympiády, literárne súťaže, v ktorých boli preukázateľne úspešní, zabezpečili im prezentáciu ročníkových projektových prác.

Výchovno-vzdelávací proces s integrovanými žiakmi

V triedach s integrovanými žiakmi sa výchovno-vzdelávací proces pozoroval na vyučovacích hodinách prostredníctvom **407** hospitácií.

Vyučovacie hodiny boli väčšinou organizačne dobre pripravené, menej však vo vzťahu k IŽ. Prevažovalo klasické vyučovanie, samostatná práca integrovaných žiakov, ojedinele práca vo dvojici, nie vždy efektívna. Rovnakým spôsobom ako ich spolužiakov motivovali učители IŽ a zapájali ich do riešenia rovnakých úloh ako ostatných žiakov. Prevládali tradičné metódy práce, výklad nového učiva s aktivitou na strane učiteľov a pasívnym prijímaním hotových poznatkov žiakmi. Zriedkavo poznali a využili učители špeciálnopedagogické metódy, viac na prvom stupni. Slabou stránkou vzdelávania žiakov so ZZ alebo s intelektovým nadaním na prevažujúcom počte hodín bola nízka miera rešpektovania ich ŠVVP, individuálneho tempa, diferenciácie zadávaných úloh.

Pochopenie zadaných úloh a inštrukcií, ako aj správnosť vykonania pridelených úloh overovala len časť učiteľov. Záverečná spätná väzba zväčša absentovala, vyučujúci ju nestihli realizovať.

Vedomosti žiakov pedagógovia overovali ústnou aj písomnou formou, otázky a úlohy formulovali zrozumiteľne. Odpovede zväčša hodnotili slovne, málo klasifikovali. Menej sa rozvíjali sebahodnotiace zručnosti žiakov. Overovanie vedomostí, hodnotenie a klasifikácia nevychádzali vo všetkých školách z odporúčaní poradenských centier. Diktáty žiakov s vývinovými poruchami učenia, najčastejšie identické s diktátmi intaktných žiakov, boli väčšinou hodnotené známku, aj diktáty vo forme doplnovačky, napriek odporúčaniam, aby neboli známkované, klasifikovali podľa hodnotiacej stupnice intaktných žiakov.

Učители vo všetkých školách využívali klasické **učebné pomôcky**. Menej riešili úlohy

pomocou vhodných učebných pomôcok dvoj- aj trojrozmerných, prírodnín, náčrtov, tabuliek a prehľadov, literatúry a dennej tlače, aj keď ich v škole mali. Veľmi ojedinele použili **didaktickú techniku** a **IKT**. Na časti hospitovaných hodín IŽ pracovali s bežnými **pomôckami odporúčanými poradenskými zariadeniami** (čítacie okienko, ručná lupa, slovníky, pravidlá pravopisu, matematické a gramatické tabuľky, kalkulačka). V niektorých školách na väčšine hodín, v iných ojedinele, používali najmä žiaci s vývinovými poruchami učenia učiteľmi vypracované pracovné listy s diferencovanými úlohami, doplnovačky, kartičky, zápis učiva na USB kľúči, predtlačené náčrty a poznámky, kópiu zápiskov zo zošita spolužiaka.

V časti škôl na hospitovaných hodinách pôsobili **asistenti učiteľa**, ich prácu učiteľa koordinovali len sporadicky.

Aktivita integrovaných žiakov bola rozdielna. Niektorí boli pozorní, aktívni, pracovali so záujmom, efektívne využívali čas až do konca vyučovacích hodín. Pre iných žiakov bola príznačná pasivita, prijímali hotové poznatky, pri riešení úloh vyžadovali intenzívnu pomoc učiteľov. Ak bolo plnenie úlohy limitované časom, často bol prekročený.

Positívny postoj učiteľov a spolužiakov k IŽ, prejavy tolerancie a empatie spoluvytvárali a podporovali na väčšine vyučovacích hodín priaznivú pracovnú **atmosféru**. Sporadicky sa uplatnila pomoc spolužiakov. Správanie sa žiakov bolo prevažne pokojné, v pätine škôl sa vyskytli rušivé chvíľky. Učitelia, osobný asistent a špeciálny pedagóg sa snažili vzniknuté situácie adekvátne riešiť.

1.2.3 Zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Cielené zisťovanie stavu dodržiavania a zabezpečenia rovného prístupu k rómskym žiakom pri ich začleňovaní do školského prostredia a úrovne výchovy a vzdelávania sa realizovalo v **42** ZŠ, z nich boli **2** súkromné, **5** cirkevných a **35** štátnych. S VJS bolo **37** subjektov, s VJS/VJM **3** školy a s VJM **2**. Kontrolovaných **42** škôl evidovalo celkovo **11 180** žiakov, z toho bolo **2 181** žiakov rómskych, čo je 19,5 %, ich zastúpenie v niektorých školách dosahovalo až 75 %. Diagnostické vyšetrenie v CPPPaP alebo v ČŠPP absolvovalo **513** rómskych žiakov, z nich bolo **359** zaradených do skupiny žiakov so ZZ a **154** do skupiny žiakov zo SZP.

Tabuľka 5 Počet rómskych žiakov v 42 ZŠ

Kraj	Počet			Rómski žiaci	
	ZŠ	žiakov	rómskych žiakov	z toho žiaci so ZZ	z toho žiaci zo SZP
Bratislavský	2	848	16	0	3
Trnavský	5	947	84	9	9
Trenčiansky	1	53	19	2	18
Nitriansky	5	939	85	28	29
Žilinský	3	957	121	14	27
Banskobystrický	14	4 442	910	143	34
Prešovský	5	1 458	648	87	21
Košický	7	1 544	298	76	13
SR	42	11 188	2 181	359	154

Najviac rómskych žiakov evidovali v školách Banskobystrického (910), Prešovského (648) a Košického kraja (298). Pri adaptácii do prostredia školy, triedy, pri odbúravaní jazykových problémov a pri akcelerácii školskej úspešnosti im pomáhalo **36** asistentov učiteľa a **1** asistent vychovávateľa.

Zabezpečenie rovnoprávných podmienok pri výchove a vzdelávaní

Väčšina kontrolovaných subjektov poskytovala rómskym žiakom bezplatne potrebné učebnice, pracovné zošity, učebné pomôcky. Žiaci v nižších ročníkoch sa o učebnice náležite starali, niektorí z nich (žijúci v osadách) si nechávali učebnice a učebné pomôcky v triedach, aby sa predišlo ich zabúdaniu alebo znehodnoteniu v domácom prostredí, starší žiaci už starostlivosť o učebnice zanedbávali. V kontrolovaných subjektoch prebiehala výchova a vzdelávanie všetkých žiakov v primeraných priestorových podmienkach, triedy boli priestranné, vybavené klasickým alebo novým školským nábytkom, ojedinele opotrebovaným, zastaraným. Vyučujúci pri zostavovaní zasadacích poriadkov v učebniach pri výbere miesta rómskych žiakov neobmedzovali (sedeli spolu, niekde v posledných laviciach, zriedka v prvých laviciach alebo s nerómskym spolužiakom). Žiaci využívali spoločne všetky priestory v školách, vrátane hygienických zariadení a spoločných stravovacích priestorov. V ZŠ, v ktorých nemali zriadenú školskú jedáleň, dostávali rómski žiaci balíčky so stravou, ktoré im vydávali zamestnanci komunitného centra. V inej ZŠ poskytovali žiakom v hmotnej núdzi obedy a desiatu zdarma. Niektorí zákonní zástupcovia žiakov však neboli ochotní ani minimálnou čiastkou prispievať na stravu pre svoje dieťa.

Rómski žiaci sa pomerne aktívne zapájali do prípravy kultúrnych programov organizovaných pre rodičov, pracovali najmä v záujmových útvaroch, v ktorých mohli prejavíť svoje pohybové a manuálne zručnosti. Žiacky samosprávny orgán bol ustanovený v 9 z kontrolovaných subjektov, z nich v 5 docielili proporcionálne zastúpenie rómskych žiakov v žiackej školskej rade. ŠKD navštevovalo z celkového počtu 2 181 len 284 rómskych žiakov, čo predstavuje 13 %. Viaceré spádové školy navštevovali žiaci dochádzajúci zo vzdialených okolitých obcí, osád, a preto ŠKD nenavštevovali. Nízku návštevnosť ŠKD zdôvodňovali riaditelia škôl nezáujmom žiakov o takúto formu trávenia voľného času, neochotou zákonných zástupcov zaplatiť mesačný príspevok na čiastočnú úhradu nákladov spojených s činnosťou klubu.

Výchova a vzdelávanie žiakov zo SZP – rómskych žiakov v nultom ročníku

Nultý ročník bol zriadený v 4 subjektoch v 3 krajoch SR. Zo zistení školskej inšpekcie možno konštatovať, že do skupiny žiakov zo SZP boli poradenskými centrami (najmä v Banskobystrickom a v Žilinskom kraji) čoraz častejšie zaradovaní žiaci z majoritnej komunity, ktorí žili v sociálne nepodnecujúcom prostredí, v rodinách v hmotnej núdzi, kde boli rodičia žiakov dlhodobo nezamestnaní. Riaditelia škôl a pedagógovia so skúsenosťami so zriaďovaním nultých ročníkov potvrdili, že rómski žiaci pochádzajúci z málo stimulujúceho a jazykovo znevýhodneného prostredia sa po jeho absolvovaní úspešne začleňovali do výchovno-vzdelávacieho procesu v 1. ročníku. Jeho prínos bol najmä v nadobúdaní istoty v komunikačnom prejave, v ľahšom začleňovaní sa do kolektívu, v rozvoji schopnosti orientovať sa v priestore a v čase, v získaní zmyslu pre povinnosť, zodpovednosť a v nadobúdaní samoobslužných činností.

Tabuľka 6 Počet žiakov zo SZP, z toho rómskych žiakov v nultom ročníku

Kraj	Počet			Žiaci zo SZP
	ZŠ	nultých ročníkov	žiakov zo SZP	z toho rómski žiaci
Banskobystrický	1	1	8	1
Prešovský	2	2	21	21
Košický	1	1	13	13
Spolu	4	4	42	35

Zistenia z hospitácií

V nultom ročníku bolo vykonaných **13** hospitácií. Nízky počet žiakov v triedach umožňoval učiteľom uplatňovať individuálny prístup, pomáhať jednotlivcom pri samostatnej práci, spätnou väzbou častejšie zisťovať mieru osvojenia a pochopenia preberaného učiva. Výrazným motivačným prvkom podnecujúcim žiakov k aktivite a k výkonu bolo uplatňovanie hrových foriem práce súvisiacich s učebnou témou, ale zároveň zohľadňujúcich určitý výchovný zámer. Väčšina žiakov ochotne plnila zadané úlohy a pri poskytnutí potrebného času ich aj včas dokončila. Komunikačné zručnosti žiakov boli pomerne slabé, neovládali postačujúco spisovný jazyk, mali nedostatočnú slovnú zásobu, uplatňovali nesprávne gramatické javy, nedokázali tvoriť jednoduché vety, súvisle odpovedať. V dôsledku rozptýlenej pozornosti a hravosti dodržiavanie správnych hygienických návykov rešpektovali len po sústavnom upozornovaní.

Výchova a vzdelávanie rómskych žiakov v bežných triedach

V kontrolovaných školách bolo vzdelávaných **2 181** rómskych žiakov, z nich bolo **1 196** (55 %) vzdelávaných v bežných triedach. Prvky inkluzívneho školského prostredia boli v niektorých subjektoch pozorované, ale celkovo proces jeho vytvárania prebiehal zväčša len vo vnútri škôl bez širšej celospoločenskej podpory. Vyučujúci rešpektovali rôznorodosť špecifických potrieb žiakov s ohľadom na ich individuálny potenciál vo vzdelávaní. V triedach, hlavne na prvom stupni, absentovali asistenti učiteľa, ktorí by rómskym žiakom pomáhali v procese prispôsobovania sa novému prostrediu a školským pravidlám.

Zistenia z hospitácií

Priebeh vyučovania a učenia sa sledoval na vyučovacích predmetoch vzdelávacích oblastí jazyk a komunikácia, matematika a informatika, človek a príroda, človek a spoločnosť. Vykonalo sa celkovo **744** hospitácií, z nich na prvom stupni **342** a na druhom stupni **402** hospitácií. Učitelia vytvárali v triedach vhodné prosociálne prostredie a štandardné pracovné podmienky rovnaké pre všetkých žiakov. Počas hospitácií neboli viditeľné žiadne prejavy segregácie, intolerancie, ani nemiestne poznámky či nevhodné spôsoby konania znevažujúce príslušnosť žiakov k rómskemu etniku. Rómski žiaci boli plnoprávnymi členmi triednej učiacej sa komunity, zasadacie poriadky v učebniach rešpektovali fyzické dispozície všetkých žiakov. Vzhľadom na prevažujúce slabšie vzdelávacie výsledky rómskych žiakov vyučujúci uplatňovali vo väčšej miere individuálny prístup, korigovali nedostatky, pomáhali pri riešení úloh, poskytovali dodatočné vysvetlenie, predĺžený výklad i dostatok času na prípravu odpovede či vyriešenie úlohy. Málo využívali redukciu a náročnosť zadávaných úloh, čo najmä v heterogénnych triedach neumožňovalo rómskym žiakom zažiť pocit úspechu. Zadávanie úloh spojených s praktickými činnosťami, s prácou pri interaktívnej tabuli, s PC, s rôznymi hrovými činnosťami v triede výrazne motivovali žiakov k učeniu sa. Vo vyšších

ročníkoch záujem žiakov o učenie, napriek stimulácii učiteľov, výrazne klesal. Pri práci s učebnicami a učebnými pomôckami sa rómski žiaci prejavovali rovnako aktívne ako ostatní žiaci. Na vyučovacích hodinách biológie, chémie, fyziky potrebovali detailnejšie slovné inštrukcie, ktorým skôr porozumeli než textovým zadaniam pri experimentálnych pokusoch a pri laboratórnych úlohách. Ich komunikačné zručnosti boli nedostatočné. V nižších ročníkoch sa nedokázali súvisle vyjadrovať v spisovnom jazyku, prevládali jednoslovné odpovede často sprevádzané neverbálnou komunikáciou. Vo vyšších ročníkoch niektorí odpovedali zborovo, bez hlásenia sa, smelší odpovedali často gramaticky nesprávne, svoju odpoveď však ochotne korigovali a zopakovali. Väčšina žiakov pracovala pokojne, v tichosti, sledovali výklad, opisovali poznámky, boli pozorní a disciplinovaní. Zapájanie rómskych žiakov do skupinových činností nebolo vždy efektívne. Nevedeli sa presadiť, rovnocenne komunikovať so spolužiakmi. Pomerne viac sebaistoty prejavovali pri práci v skupine zostavenej iba z rómskych žiakov. Lepšie sa im darilo plniť úlohy pri samostatnej či frontálnej práci, často však žiadali učiteľa o individuálnu pomoc alebo predĺžený výklad a potrebovali dlhší čas na riešenie úloh.

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

Výchova a vzdelávanie **165** rómskych žiakov so ZZ sa realizovali ich **začlenením** do bežných tried. Boli to prevažne žiaci s diagnostikovanými vývinovými poruchami učenia a správania, s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia a vzdelávali sa podľa individuálnych výchovno-vzdelávacích programov alebo podľa učebných plánov pre špeciálne školy. Pozitívom integrovaného vzdelávania bolo rozvíjanie individuality, sebahodnotenia, rozhodovacích procesov a celkovej nezávislosti začlenených žiakov. Špeciálne triedy boli v školách vytvorené najmä z dôvodu poskytovania primeranej výchovy a vzdelávania žiakom so ZZ v mieste bydliska, v blízkosti ich rovesníkov a zákonní zástupcovia žiakov ich považovali za vhodné riešenie vytvárania špecifických podmienok zohľadňujúcich potreby ich detí. **Špeciálne triedy** boli zriadené v **11** zo sledovaných škôl a navštevovalo ich **217** žiakov so ZZ, z nich **194** rómskych žiakov s diagnostikovaným ľahkým stupňom mentálneho postihnutia. Ich vzdelávanie zabezpečovali pedagógovia, ktorí absolvovali rozširujúce štúdium špeciálnej pedagogiky a odborný konzultačný servis im poskytovali školskí špeciálni pedagógovia, školskí psychológovia, logopédi. V príslušnej dokumentácii žiakov boli zistené viaceré nedostatky – prijatie bez písomnej žiadosti zákonných zástupcov, nepoučenie zákonných zástupcov o všetkých možnostiach vzdelávania žiaka, nedostatky vo vedení dokumentácie, nedodržanie najvyššieho počtu žiakov v špeciálnej triede zloženej zo žiakov rôznych ročníkov a variantov. V **2** školách nedodržali v bežnej triede stanovený počet začlenených žiakov so ŠVVP alebo v špeciálnej triede stanovený najvyšší počet žiakov.

Tabuľka 7 Počet žiakov so ZZ, z toho rómskych žiakov v špeciálnych triedach

Kraj	Počet			Žiaci so ZZ
	ZŠ	špeciálnych tried	žiakov so ZZ	z toho rómski žiaci
Trnavský	1	2	10	9
Nitriansky	1	2	18	18
Žilinský	2	2	23	11
Banskobystrický	5	12	111	101
Prešovský	1	3	27	27
Košický	1	3	28	28
Spolu	11	24	217	194

Zistenia z hospitácií

V špeciálnych triedach sa **36** hospitácií vykonalo na hodinách slovenského jazyka a literatúry, matematiky a pracovného vyučovania. Učitelia svojím empatickým prístupom ku všetkým žiakom vytvárali a podporovali pozitívnu atmosféru, v ktorej sa nevyskytli výrazné negatívne prejavy v správaní rómskych žiakov k vyučujúcim, ani medzi žiakmi navzájom. Zväčša zrozumiteľným výkladom nového učiva, uplatňovaním špeciálno-pedagogických postupov a individuálneho prístupu vzhľadom na stupeň mentálneho postihnutia žiaka zmierňovali ich edukačné problémy. Komunikácia medzi učiteľom a žiakmi bola obťažná, skôr prebiehala formou gestikulácie ako slovne, z dôvodu osvojenej minimálnej aktívnej slovnej zásoby žiakov. Neraz pri poklese záujmu o prácu komunikovali jednotlivci medzi sebou v rómskom jazyku. Väčšina z nich potrebovala usmernenie a povzbudenie, niektorí reagovali až po nadviazaní očného kontaktu alebo na základe dotyku učiteľa.

Výchova a vzdelávanie žiakov zo SZP – rómskych žiakov vo vyhradených triedach

V **6** z kontrolovaných škôl, v ktorých bol vysoký počet prijatých rómskych žiakov (v niektorých školách viac ako 75 %), zriadili so súhlasom zriaďovateľa a s informovaným súhlasom zákonných zástupcov vyhradené triedy pre rómskych žiakov. Ich vytvorenie podmienili najmä dôvody, ktoré podstatne ovplyvňovali organizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu – vysoký počet rómskych žiakov v určitom ročníku alebo požiadavka zákonných zástupcov vzdelávať dieťa vo vyučovacom jazyku maďarskom. Vytvárať inkluzívne školské prostredie v podmienkach týchto škôl nebolo možné. Pedagógovia škôl sa iniciatívne zapojili do národného projektu, v ktorom výchova a vzdelávanie rómskych žiakov prebiehali podľa stanovených pravidiel v osobitne vytvorenej triede. Vo vyhradených triedach pôsobilo 26 asistentov učiteľa a 1 asistent vychovávateľa, ktorý poskytoval pomoc žiakom pri činnostiach v ŠKD. Pedagogickí zamestnanci pristupovali k žiakom individuálne v snahe dosiahnuť primerané výchovno-vzdelávacie výsledky (3 učitelia absolvovali štátnu skúšku z predmetov rómska kultúra a romológia).

V **Banskobystrickom kraji** zriadili z dôvodu vysokého počtu rómskych žiakov v 2 školách s VJS/VJM 9 vyhradených tried. V 2 triedach zriadených na prvom a v 7 triedach na druhom stupni sa vzdelávalo 195 rómskych žiakov. Prevažná väčšina zákonných zástupcov požadovala, aby ich deti navštevovali triedy len s VJM, námietky voči zriadeniu tried len s rómskymi žiakmi nemali. V oboch školách sa rómski žiaci vzdelávali aj v bežných triedach s VJS s ostatnými žiakmi.

V **Prešovskom kraji** bolo v 4 ZŠ vytvorených 23 vyhradených tried, v ktorých sa vzdelávalo 361 rómskych žiakov. V jednom zo subjektov boli vytvorené 3 projektové triedy v rámci zapojenia sa školy do národného projektu *Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít* s cieľom zlepšiť vzdelanostnú úroveň žiakov rozvíjaním potrebných kompetencií pre úspešnú adaptáciu na trhu práce. V ďalších 3 školách boli rómski žiaci vzdelávaní začlenením do tried spoločne s ostatnými žiakmi a vo vyhradených triedach, ktoré boli vytvorené so súhlasom zákonných zástupcov (písomne dokladované) a na základe dlhoročných skúseností pedagogických zamestnancov s prácou v triedach s rómskymi žiakmi (monitorovanie dosahovaných výchovno-vzdelávacích výsledkov a skúmanie faktorov prispievajúcich k ich zlepšeniu). Vybavenosť tried a odbornosť vyučovania bola rovnaká ako v bežných triedach. Nachádzali sa v spoločnej budove, ojedinele boli sústredené na jednom poschodí. Rómski žiaci mali prístup do všetkých školských

priestorov, v ktorých sa podľa prevádzkových poriadkov realizovalo vzdelávanie, k dispozícii mali školské šatne, hygienické zariadenia a prestávky trávili spoločne v areáli školy.

Zistenia z hospitácií

V triedach len s rómskymi žiakmi bolo vykonaných **100** hospitácií na vybraných vyučovacích hodinách predmetov vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia, matematika a informatika, človek a príroda. Učitelia v snahe pomôcť žiakom zvládnuť požiadavky učebných osnov a vzdelávacích štandardov jednotlivých predmetov vytvárali primerané podmienky prispievajúce k skvalitneniu vzdelávania, k dosiahnutiu lepších výchovno-vzdelávacích výsledkov. V triedach s nižším počtom žiakov sa učitelia v jednotlivých fázach hodín viac venovali jednotlivcom, častejšie a podľa potreby volili individuálny prístup, účinnejšie precvičovali a upevňovali učivo, uplatňovali vhodné učebné a pracovné tempo, zohľadňovali špecifické potreby žiakov. Zriadenie vyhradených tried nenarúšalo korektné a tolerantné interpersonálne vzťahy v školách medzi učiteľmi a žiakmi a žiakmi navzájom. Počas vyučovania boli žiaci aktívnejší, zapájali sa do procesu, rešpektovali pokyny vyučujúcich, nebáli sa komunikovať, vysloviť svoj názor, skúsenosť, boli otvorenější, smelší.

Ďalšie zistenia súvisiace s výchovou a so vzdelávaním rómskych žiakov

V 2 kontrolovaných školách **Bratislavského kraja** viacerí z rómskych žiakov slabo prospievali, opakovali ročník, vynechali pomerne veľa vyučovacích hodín. Zníženú známku zo správania mali 4 žiaci za priestupky voči školskému poriadku, najmä za neprispôsobivé, arogantné správanie, klamstvá a vytváranie konfliktných situácií. Takmer polovica zákonných zástupcov žiakov sa nezaujímal o učebné výsledky a správanie svojich detí, nezabezpečili ich pravidelnú domácu prípravu do školy, nepriznali ich priestupky voči školskému poriadku a komunikáciu so školou udržiavali len prostredníctvom podávania ústnych sťažností.

V **Trnavskom kraji** z 84 žiakov z marginalizovaných rómskych komunít v 4 školách nepropelo 20, čo je 23,8 %. Problémy s neospravedlnenou účasťou na vyučovaní malo rovnako 20 rómskych žiakov a priestupky boli riešené so zákonnými zástupcami, následne so zriaďovateľmi a s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Napriek tomu, že v kontrolovaných školách viacerí žiaci mali v dôsledku sociálne nepodnetného prostredia edukačné problémy, neboli diagnosticky vyšetrení v poradenských zariadeniach a neboli zaradení do skupiny žiakov zo SZP. Viacerí rómski žiaci pochádzali z rodín, ktoré žili v obciach a boli včlenení medzi väčšinovú časť obyvateľstva, alebo žili v obydliach lokalizovaných na ich okraji. V 1 ZŠ z celkového počtu 375 žiakov sa k rómskemu etniku prihlásilo len 23 žiakov. Väčšina žiakov pochádzala z marginalizovanej rómskej komunity, komunikovali prevažne v rómskom, prípadne v maďarskom jazyku. Používanie štátneho jazyka robilo problémy najmä žiakom prvého stupňa, preto v týchto triedach asistent učiteľa plnil aj úlohu tlmočníka.

V **Banskobystrickom kraji** sa v školách napriek realizácii rôznych preventívnych aktivít a vytváraníu podmienok pre aktívnu spoluprácu so zákonnými zástupcami rómskych žiakov vyskytli prípady, ktoré museli riešiť v spolupráci s políciou (bitky a fyzické šikanovanie medzi žiakmi, sexuálne obťažovanie žiačky špeciálnej triedy, poškodzovanie majetku školy, tehotenstvo 15-ročnej rómskej žiačky). Jedna mestská škola sa pokúšala rodičov rómskych žiakov zapojiť do vedenia krúžkov, ale po roku činnosti rodičia prácu odmietli. Predčasne musela škola ukončiť aj realizáciu projektu, pretože rómske mentorky nevedeli preukázať dosiahnuté výsledky s členmi záujmového útvaru a prezentovať sa verejným vystúpením žiakov pred rodičmi.

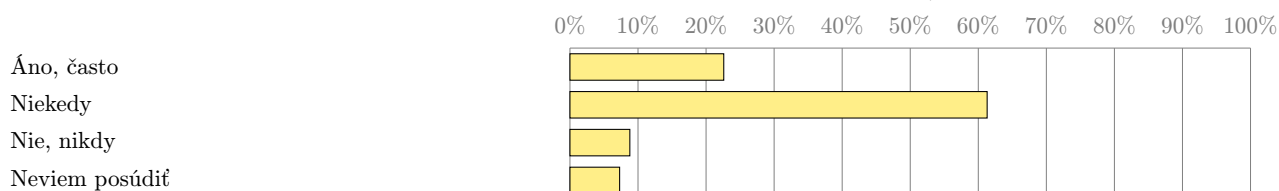
1.2.4 Bezpečnosť školského prostredia a prevencia negatívnych javov v správaní žiakov

Pozornosť venovaná vytváraniu **bezpečného školského prostredia** mala v činnosti **86** kontrolovaných ZŠ významné zastúpenie. Zdrojom informácií pre vyhodnotenie stavu bezpečnosti boli zistenia z dotazníkov zadávaných riaditeľovi školy, žiakom školy, členom ŽŠR (ustanovená v 27 školách), z rozhovorov a z dokumentácie školy.

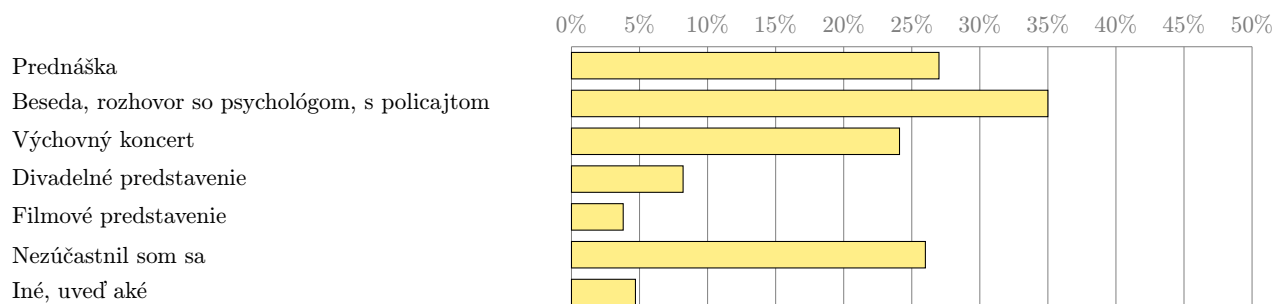
Sledovanú problematiku zapracovali školy do pedagogickej a ďalšej dokumentácie. Konkrétne podmienky na zabezpečenie ochrany žiakov a spôsoby eliminovania výskytu nežiaducich javov podrobnejšie vymedzovali **školské poriadky**. Kladne hodnotilo ich prínos v zamedzení neprimeranému správaniu 83 % členov ŽŠR, pričom 79 % súhlasilo so stanovenými pravidlami. Pri tvorbe školského poriadku riaditelia spolupracovali so ŽŠR alebo priamo so žiakmi (ak nebola ustanovená). Úplnú zapracovanosť ich námetov a návrhov v tomto dokumente potvrdilo 38 % členov ŽŠR, 42 % konštatovalo čiastočnú akceptáciu, 20 % poskytlo záporné vyjadrenie. Riaditelia svoje rozhodnutia zdôvodnili neadekvátnosťou požiadaviek, ich nesúlalom s právnymi a internými predpismi. Podmienky bezpečnej práce a správania sa žiakov upravovali **prevádzkové poriadky** umiestnené v telocvičniach, odborných učebniach, školských dielniach a v ŠKD. Priestor na začlenenie preventívnych výchovných zložiek poskytli **ŠkVP**. Školy ich zakomponovali do obsahu UO viacerých predmetov, uplatňovali ich aj prostredníctvom prierezových tém. K preventívnym alternatívam patrilo zapojenie žiakov do práce v **záujmových útvaroch**.

Takmer 62 % respondentov odpoveďami v zadaných dotazníkoch uviedlo, že téma nevhodného správania tvorila niekedy súčasť diskusie s učiteľmi, 23 % sa s ňou počas rozhovorov na vyučovaní stretávalo často, vyše 8 % zaujalo negatívny postoj, ostatní nevedeli okolnosti posúdiť.

Graf 18 Rozprávali ste sa s učiteľmi na tému agresívneho správania/šikanovania?

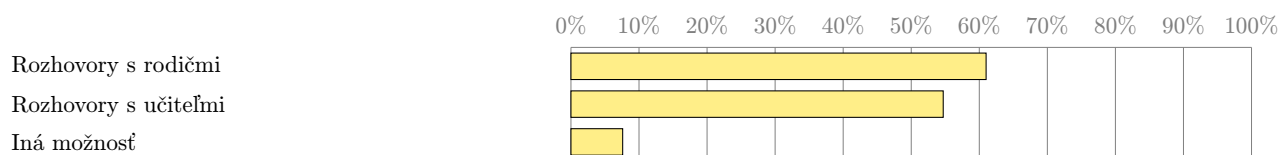
Školy uskutočňovali rôznorodé **akcie** zamerané na **prevenciu**. Predovšetkým organizovali besedy, rozhovory a prednášky s odborníkmi, využívali pozitívne pôsobenie výchovných koncertov. Spomedzi iných činností žiaci ocenili duchovné obnovy. Neúčast' až 26 % respondentov na akomkoľvek podujatí signalizuje, že niektoré subjekty zážitkovú formu k získaniu informácií o šikanovaní nevyužívali dôsledne.

Graf 19 Podujatia preventívneho charakteru, ktorých sa zúčastnili žiaci

Obsahovú náplň týchto aktivít kladne hodnotilo takmer 63 % opýtaných, necelých 5 % ich nepovažovalo za zaujímavé, ďalší konštatovali, že z hľadiska nových poznatkov neboli v danej oblasti pre nich prínosom.

Vo sfére preventívnej činnosti treba vyzdvihnúť prácu **koordinátorov prevencie**, ktorí mali značný podiel na monitorovaní situácie prednostne formou anonymných dotazníkov, plnili úlohu školského poradenstva v otázkach prevencie kriminality, šikanovania, drogových a iných závislostí. Neanalyzovanie výstupov z monitoringu poukazovalo v niektorých školách na formálnosť jeho vykonávania.

Pri **predchádzaní agresívnemu správaniu** uprednostnili žiaci dôveru k rodičom, za dôležitú považovali aj otvorenosť vo vzťahu k učiteľom. Z iných možností zdôraznili kontrolu tried dozorkonajúcimi učiteľmi cez prestávky, posilnenie odvahy svedkov oznámiť zodpovednej osobe negatívne správanie svojich spolužiakov, nainštalovanie kamerového systému. Uvítali by viac rozhovorov so psychológmi, kolektívne sedenia so vzájomnou komunikáciou a výmenou názorov, vyššiu frekvenciu výchovných podujatí, veľkú váhu priradili správnej výchove v rodinách.

Graf 20 Možnosti ako predchádzať šikanovaniu podľa žiakov

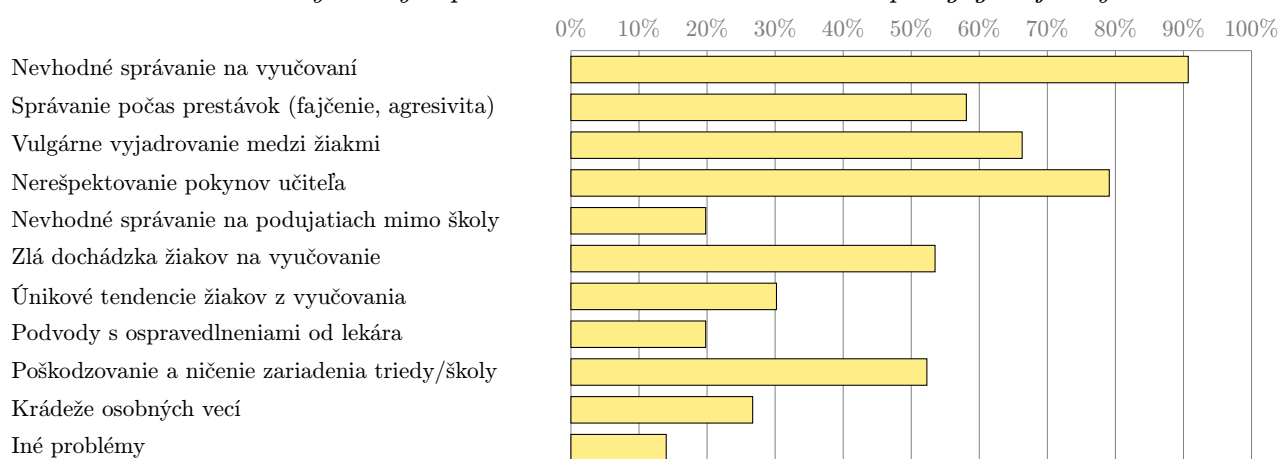
Značnou mierou pomáha preventívnej činnosti aj **zvyšovanie informovanosti** a zabezpečenie **vzdelávania pedagogických zamestnancov**, ktoré podľa vyjadrenia riaditeľov organizovalo 53 % škôl. Koordinátori prevencie a výchovní poradcovia sa zúčastňovali na stretnutiach organizovaných CPPPaP, občianskymi združeniami, časť absolvovala vzdelávanie realizované prostredníctvom MPC. Získané poznatky vrátane metodického materiálu odovzdávali kolegom v rámci interného vzdelávania. Učiteľom boli potrebné informácie sprístupnené v primeranom rozsahu formou prednášok, školení, aktívnej výmeny názorov a skúseností. Negatívom bolo zistenie, že takmer polovica subjektov neorganizovala edukačné aktivity zamerané na získanie znalostí z danej problematiky.

V úsilí **predchádzať šikanovaniu** skoro 70 % škôl využilo možnosť zapojiť do **prevencie aj rodičov**. Prostredníctvom kompetentných odborníkov im zväčša na triednych aktívach poskytli základné vedomosti o podstate i prejavoch šikanovania a o ich škodlivých následkoch na zdravý vývoj dieťaťa. Spolupráca s rodičmi pri riešení nevhodných prejavov správania mala podľa vyjadrenia riaditeľov prevažne dobrú úroveň. V prípade ich odhalenia školy kontaktovali

rodičov agresora, vykonali individuálny pohovor s aktérom, sprostredkovali odbornú pomoc, výraznejšie priestupky riešili v spolupráci s políciou. Zložitejšia situácia vznikla v dôsledku nezáujmu zákonných zástupcov o dianie v škole a tiež v prípade neúčasti na rodičovských stretnutiach (rodičia rómskych detí).

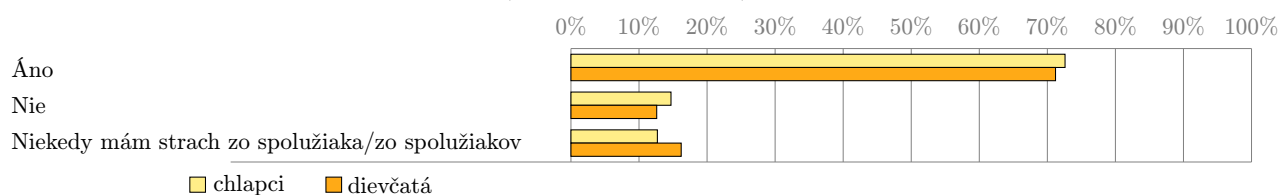
V snahe nezanedbávať, ale **operatívne riešiť výchovné problémy** boli tieto v nemalej miere obsahom zasadnutí pedagogických rád. Najčastejšie sa zaoberali priestupkami nevhodného správania na vyučovaní, medzi ktorými okrem vyrušovania boli zastúpené nerešpektovanie pokynov učiteľa, vulgárna komunikácia medzi žiakmi.

Graf 21 Riešenie výchovných problémov žiakov na zasadnutiach pedagogickej rady

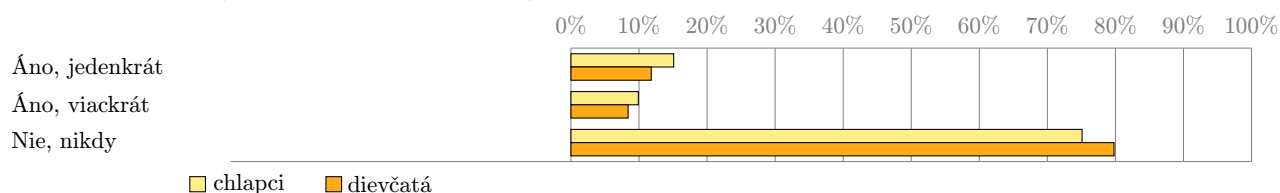
Napriek množstvu krokov, ktoré kontrolované subjekty podnikli na vytvorenie bezpečného školského prostredia, riaditelia **3** z nich uviedli, že realizovaná prevencia nebola dostatočne účinná. Tento poznatok podporili odpovede žiakov aj v niektorých ďalších školách. Až 14 % sa necítilo v škole bezpečne, pričom pocit bezpečia bol u chlapcov o niečo vyšší ako u dievčat.

Graf 22 Cítiš sa v škole bezpečne (nikto ti neublízuje)?

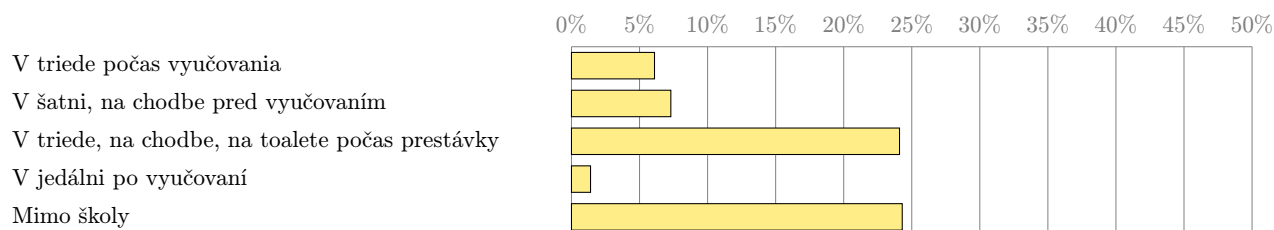

Osobnú negatívnu skúsenosť so šikanovaním priznala štvrtina chlapcov a 20 % dievčat.

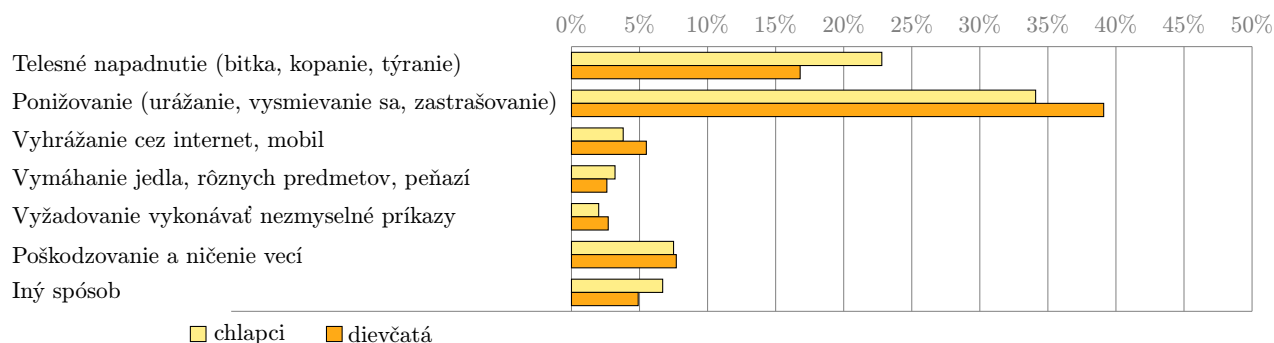
Graf 23 Bol/a si v škole šikanovaný/á?

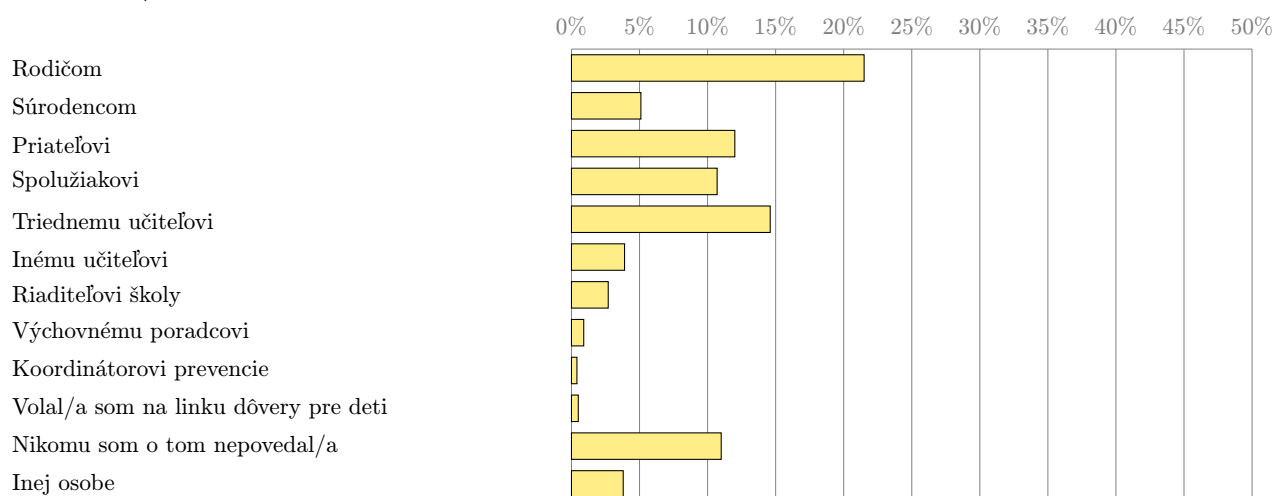
Svedkom šikanovania niekoho iného bolo 43 % žiakov. Svoju účasť na ubližovaní spolužiakovi priznalo vyše 26 % opýtaných. So šikanovaním sa najviac stretávali počas prestávok, približne v rovnakej miere i mimo školských priestorov.

Graf 24 *Miesto výskytu šikanovania*

V negatívnych prejavoch prevládali podľa dievčat rôzne spôsoby ponižovania, na rozdiel od fyzických útokov, ktoré boli zreteľnejšie medzi chlapcami. Podobný výskyt spôsobov šikanovania, ktoré riešili v školách, uviedli aj riaditelia.

Graf 25 *Akým spôsobom ubližovali tebe alebo tvojmu spolužiakovi?*

Za naj dôveryhodnejších pri oznámení výskytu agresívneho správania žiaci označili svojich rodičov, v menšej miere triednych učiteľov, približne rovnako veľkú skupinu tvorili priatelia a spolužiaci. Výchovného poradcu a koordinátora prevencie vyhľadali zriedkavejšie. Nepriaznivo vyznieva skutočnosť, že mnohí respondenti o probléme nepovedali nikomu.

Graf 26 *Ak si bol/a šikanovaný/á alebo si bol/a svedkom šikanovania, komu si o tom povedal/a?*

Školy si uvedomili, že podceňovanie šikanovania, jeho prevencie a riešenia môže mať nepriaznivý dopad na celkové dianie v škole, preto vo svojej práci kládli **dôraz na bezpečné**

školské prostredie a snažili sa zapájať do preventívneho pôsobenia všetky zložky participujúce na výchove a vzdelávaní žiakov.

1.2.5 Finančná gramotnosť

Cieľom úlohy bolo zistiť mieru zapracovania NŠFG do školských vzdelávacích programov v 86 ZŠ. Informácie sa získavali analýzou ŠkVP, dokumentácie škôl, materiálov poradných orgánov riaditeľa školy, získavali sa z rozhovorov s riaditeľmi škôl, vedúcimi metodických orgánov, prípadne pedagogickými zamestnancami poverenými koordináciou finančného vzdelávania.

Implementácii stratégie vzdelávania vo finančnej oblasti a v oblasti manažmentu osobných financií (na jednotlivých stupňoch vzdelania) venovalo pozornosť **76,7 %** škôl. Forma implementácie NŠFG do ŠkVP bola v školách rôzna. Niektoré školy ho rozpracovali **komplexne** (69,8 %), iné **čiasťočne** (6,9 %) a časť škôl **vôbec** (23,3 %).

Tabuľka 8 Implementácia tém NŠFG do ŠkVP

Kraj	Počet kontrolovaných ZŠ	Zapracovanie NŠFG do ŠkVP		
		komplexne	čiasťočne	nezapracovanie
Bratislavský	6	3	2	1
Trnavský	6	2	1	3
Trenčiansky	11	8	0	3
Nitriansky	10	3	1	6
Žilinský	11	8	2	1
Banskobystrický	18	16	0	2
Prešovský	11	8	0	3
Košický	13	12	0	1
SR	86	60	6	20

Témy NŠFG, minimálne požiadavky na rozvíjanie funkčnej finančnej gramotnosti, celkové a čiastkové kompetencie, poznatky, zručnosti a skúsenosti na referenčnej úrovni pre ISCED 1 a ISCED 2 boli kvalitatívne najlepšie spracované v školách, ktoré mali problematiku obsiahnutú v samostatných prílohách svojich ŠkVP. Školy NŠFG **implementovali** aj do plánu práce školy, tematických výchovno-vzdelávacích plánov a plánov triednických hodín. V materiáloch boli rozpracované témy, pomenované predmety a obsah jednotlivých tém v daných predmetoch, opísané formy práce a očakávania, ktoré by mali žiaci dosiahnuť s uvedením konkrétnych aktivít podporujúcich rozvoj jednotlivých kompetencií. Prílohy boli zväčša otvorenými dokumentmi, v ktorých bolo uvedené, akými poznatkami a zručnosťami by mali pedagógovia a žiaci disponovať, aby mohli rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách. Školy sa v rámci **referenčnej úrovne 1** jednotlivých čiastkových kompetencií NŠFG zamerali na pochopenie základných pojmov súvisiacich so svetom financií a na riešenie jednoduchých slovných úloh z praxe, ktoré modelovali najmä nakupovanie. V rámci **referenčnej úrovne 2** už žiaci riešili náročnejšie úlohy vyžadujúce analýzu, hodnotenie či komparáciu. Veľmi podrobné, konkrétne, **excelentné** zapracovanie obsahu – kompetencií NŠFG (s vymedzením učebných predmetov, ročníkov a konkrétnej učebnej témy príslušného učebného predmetu) bolo zistené v **7** školách.

Vo výchovno-vzdelávacom procese boli najviac zastúpené témy *Človek vo sfére peňazí, Úver a dlh, Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca,*

Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí a Plánovanie a hospodárenie s peniazmi. Najčastejšie boli zapracované (s rôznou úrovňou rozpracovanosti, pričom absentovali hlavne očakávané poznatky, zručnosti a skúsenosti) v učebných osnovách predmetov, ktoré boli svojím obsahom vhodné, resp. v obsahu niektorých prierezových tém. Niektoré témy implementovali školy aj do výchovného programu. Dve školy zaradili do svojich učebných plánov **nové vyučovacie predmety**. Žiaci sa zapojili do projektu finančného vzdelávania žiakov základných škôl *Moja familia*, do súťaže vyhlásenej Nadáciou Slovenskej sporiteľne.

Koordinátorov pre oblasť FG mali školy ustanovených len zriedka. Okrem samotnej koordinácie postupov pri implementácii NŠFG mali vo svojej kompetencii aj organizovanie školení a ďalších vzdelávacích aktivít pre učiteľov a žiakov prostredníctvom vzdelávacích a finančných inštitúcií. **Vzdelávanie pre učiteľov** v oblasti FG bolo školami zabezpečené len sporadicky. Napriek tomu, že väčšina škôl avizovala vzdelávania pedagógov v tejto oblasti, počet učiteľov, ktorí ho absolvovali, sa zvýšil len minimálne. Väčšina škôl zabezpečovala vzdelávanie pedagogických zamestnancov internou formou, niektoré ho nere realizovali vôbec. Externé vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti FG nebolo pre mnohé školy prioritou, najčastejšie bolo realizované prostredníctvom MPC a Slovenskej bankovej asociácie. Získané informácie si odovzdávali na pracovných poradách alebo na zasadnutiach metodických orgánov, vyučujúci si vzájomne vymieňali skúsenosti ako využívať tieto poznatky pri práci so žiakmi.

Informovanosť k problematike finančného vzdelávania zabezpečovali školy rôznymi formami, najmä na vyučovacích hodinách vybraných predmetov. V školách na zlepšenie informovanosti žiakov v oblasti FG sporadicky využili aj formu kurzu, besedy, seminára či prednášky so zamestnancami bankových alebo finančných inštitúcií. V 2 školách pracovali záujmové útvary, ktorých činnosť bola zameraná najmä pre potreby žiakov zo SZP.

Vybavenosť škôl učebnými materiálmi, pomôckami a metodickými materiálmi z hľadiska podpory rozvoja FG bola rozdielna, od propagačných materiálov poskytnutých rôznymi finančnými inštitúciami až po svojpomocne zhotovené. Metodické materiály získavali najčastejšie z internetu, resp. z bankových domov, ktoré im poskytovali rôzne propagačné materiály. V porovnaní s minulým školským rokom školy postupne dopĺňali učebné materiály a učebné pomôcky.

1.2.6 Environmentálna výchova

Stav zapracovania problematiky environmentálnej výchovy, ako prierezovej témy, do školských vzdelávacích programov a jej uplatňovania vo výchove a vzdelávaní sa monitoroval v **244** základných školách. Zámerom úlohy bolo zistiť, do akej miery sa v kontrolovaných školách vo výchove a vzdelávaní kládol dôraz na environmentálnu výchovu a na vytváranie správnych postojov žiakov k životnému prostrediu. Vyhodnotenie sa uskutočnilo na základe zistení z dotazníkov zadávaných riaditeľovi školy, pedagogickým zamestnancom a žiakom 8. a 9. ročníka ZŠ, z dokumentácie školy, z neformálnych rozhovorov a prehliadkou priestorov školy.

Najčastejším hlavným východiskom pre **realizáciu obsahu ENV** v školách vo vzdelávaní bolo vyšpecifikovanie cieľov tejto prierezovej témy ŠVP s určením predmetov, do obsahu ktorých bola zapracovaná na **230** ZŠ (94,3 %). ŠkVP koncipovaný ako program s environmentálnym zameraním s dôrazom na ochranu a tvorbu životného prostredia bol v **83** školách (34 %). V minimálnej miere boli využité disponibilné hodiny na zavedenie samostatných

vyučovacích predmetov s environmentálnym zameraním. Túto možnosť využilo **37** škôl (13 %) najčastejšie v rozsahu jednej vyučovacej hodiny týždenne.

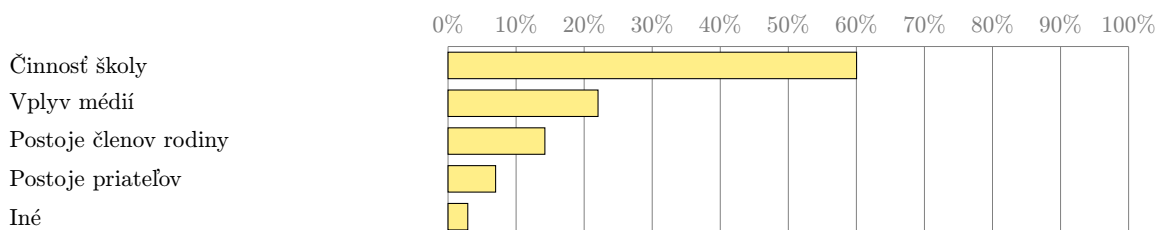
Takmer všetky **školy** začlenili environmentálne aktivity nenásilným spôsobom do predmetov, v prevažnej miere prírodovedných, zamerané na ochranu životného prostredia, podpory zdravia a zdravého životného štýlu. Riaditelia a učitelia deklarovali začlenenie prierezovej témy ENV do všetkých vzdelávacích oblastí, čo sa však kontrolou v plnej miere nepotvrdilo. Bola súčasťou učebných osnov väčšiny predmetov na oboch stupňoch vzdelávania, ojedinele sa realizovala ako súčasť jedného predmetu. V štvrtine škôl realizovali ENV ako vlastný novovytvorený predmet a viac ako polovica škôl sa ENV venovala v záujmových útvaroch, ktoré zriadila. Z odpovedí uvedených v dotazníkoch vyplynulo, že prínosom pre realizáciu ENV bolo využívanie variabilných organizačných foriem a metód práce v procese výchovy a vzdelávania, ako aj v mimovyučovacom čase. Vo vyučovacom procese uplatňovali moderné metódy a formy, organizovali súťaže, výstavy, besedy, realizovali projekty.

Z dotazníkov zadávaných riaditeľom školy, učiteľom a žiakom vyplynulo, že praktická aplikácia ENV bola zabezpečovaná zapojením sa do programov, projektov, aktivít a súťaží. Podľa vyjadrenia riaditeľov sa školy zapojili do projektov a programov s výlučne environmentálnym obsahom zameraných najmä na ekologicky významné dni. Boli to **krátkodobé** – jednoduchové projekty (*Deň Zeme, Deň vody, Deň stromov, Svetový deň zdravia*), **týždenné** (*Týždeň zdravej výživy, Týždeň Zeme*) a **dlhodobé** projekty (*Zelená škola, Škola podporujúca zdravie, Modrá stužka – mesto, obec bez odpadu, Ekostopa, Školské ovocie a pod.*).

Okrem klasických foriem vzdelávania sa v školách podľa vyjadrenia učiteľov zabezpečovala ENV aj formou **súťaží, olympiád, rôznych akcií a aktivít** (zber papiera, separovanie odpadu, brigády v okolí školy), čo potvrdili svojimi odpoveďami v dotazníkoch aj samotní žiaci.

V dotazníkoch zadávaných žiakom 8. a 9. ročníka ZŠ polovica potvrdila, že projekty a aktivity školy boli druhým najčastejším zdrojom ich informácií o ENV. V ďalších položkách dotazníka sa žiaci paradoxne vyjadrili, že do aktivít ENV sa zapájali len občas (**56,4 %**), prípadne nepravidelne (**19,4 %**). Časť žiakov (**4,3 %**) uviedla ako dôvod neúčasti na aktivitách ich nudnosť a nezaujímavosť. Skutočnosť, že sa do aktivít ENV zapájali často a pravidelne, potvrdilo len **19,9 %** žiakov, čo poukazuje na formálnosť v danej oblasti, najmä na druhom stupni. Najväčší záujem žiaci prejavili o aktivity realizované v súvislosti so *Svetovým dňom Zeme* (**73,2 %**). V zadaných dotazníkoch z **5 164** žiakov **76,6 %** uviedlo, že v rámci ochrany prírody sa zapojili do separácie odpadov, **45,2 %** do úspory energie a **43,8 %** do úspory vody, čo v dotazníku potvrdili aj učitelia.

Graf 27 Faktory, ktoré najviac ovplyvnili postoje žiakov k environmentálnym problémom

Viac ako polovica žiakov pozitívne hodnotila vplyv školy na formovanie ich postojov k environmentálnym problémom. Medzi faktory, ktoré ich najviac ovplyvnili patrili činnosti a aktivity realizované školou, vplyv médií, postoje členov rodiny a postoje priateľov. Z iných faktorov uviedlo 18 žiakov vlastný rozum a uváženie, znečistenie obce.

Takmer všetky školy sa zapájali do projektov ENV, súťaží a realizovali rôzne akcie s environmentálnym zameraním, čím u žiakov podporovali schopnosti a zručnosti potrebné na to, aby dokázali chrániť a zveľaďovať hodnoty a životné prostredie. Školy sa tradične zapojili do separovaného zberu, v ktorom im boli nápomocní i rodičia. Interiér škôl bol vyzdobený tematickými nástenkami vrátane propagácie projektov, zeleňou, vo vonkajších areáloch bolo množstvo stromov, kríkov a udržiavaných zelených plôch, v ktorých sa realizovali aktivity na ochranu prírody. Mimoriadne ekologicky pôsobilo okolie niektorých vidieckych škôl s vybudovanou parkovou výsadbou.

Pre vyučovanie ENV vytvárali školy príležitosti formou rôznych aktivít so zameraním na úpravu a čistenie areálu školy, obytných zón, brehu riek. Žiaci zapojení do rôznych projektov a súťaží získavali popredné umiestnenia v rámci krajov. Mali možnosť sa realizovať formou záujmových krúžkov alebo útvarov a mimoškolských aktivít. Environmentálne aktivity a úspechy zverejňovali školy prostredníctvom webového sídla školy, nástieniek, letákov, školského rozhlasu, školskej televízie, príspevkami do miestnych novín, výstavkami žiackych prác a výrobkov, prezentáciou v rámci tvorivých dielní, na pracovných poradách a zasadnutiach metodických združení a predmetových komisií škôl. Na činnosť aktivít ENV väčšina škôl využívala vlastné priestory a materiálno-technické vybavenie. Učebnými pomôckami, ktoré by slúžili len na ENV, školy disponovali iba sporadicky. Väčšina škôl mala k dispozícii farebné kontajnery na separovanie odpadu.

Analýza a vyhodnocovanie plnenia stanovených úloh a aktivít sa uskutočňovali najčastejšie na konci školského roka. Vyhodnocovacia správa koordinátora ENV za príslušný školský rok bola spravidla zapracovaná do správy o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach škôl a školských zariadení. S realizáciou plnenia stanovených cieľov a úloh ENV podľa vyjadrenia riaditeľov v dotazníku bolo veľmi spokojných 32,9 %, viac spokojných ako nespokojných 58,3 %, priemernú spokojnosť vyjadriло 8,4 %, veľmi nespokojných riaditeľov bolo 0,4 %. Napriek tomu, že sa environmentálna výchova uskutočňovala v kontrolovaných školách na rôznej kvalitatívnej úrovni, zistený stav je možné považovať za východisko pre jej ďalšie skvalitňovanie.

1.2.7 Kontrola zhody originálov a kópií odpovedových hárkov z celoslovenského testovania žiakov 9. ročníka – T9-2012

Na podnet NÚCEM sa vykonali v 7 základných školách tematické inšpekcie zamerané na kontrolu zhody originálov a kópií OH z Testovania 9-2012. V aktuálnom školskom roku subjekty navštevovalo 416 žiakov 9. ročníka ZŠ, z nich sa testovania zúčastnilo 408 (98 %). Testovaní žiaci boli rozdelení do 34 skupín (priemer 12 žiakov/skupina).

Porovnaním originálov a kópií OH zo slovenského jazyka a literatúry bola zistená vo viacerých prípadoch ich nezhoda. Zaznamenané odpovede v testoch sa pri niektorých otázkach nezhodovali s odpoveďami v OH. Zhodu nebolo možné komplexne posúdiť v jednej škole, pretože školskej inšpekcii nebolo z 95 kópií OH predložených 12. Spôsob opráv odpovedí v 1 škole signalizoval možný zásah inej osoby do OH pred oddelením od kópie. V 37 testoch bol spôsob opráv niektorých odpovedí výrazne odlišný ako pri iných otázkach. Vyššia frekvencia opráv, ktoré zväčša viedli k správnym odpoveďiam, bola zaznamenaná v 2 ZŠ.

Výraznejšie nedostatky boli zistené pri kontrole objektívnosti T9-2012 z matematiky. Niektorí žiaci nemali uvedený postup riešenia úloh ani v teste, ani na pomocnom papieri. Kontrolou odpovedových hárkov, testov a pomocných papierov v MAT bolo zistené,

že vo viacerých prípadoch zvolené postupy pri výpočtoch na pomocných papieroch či v testoch nedávali predpoklad dosiahnutia správneho výsledku, a napriek tomu boli odpovede žiakov v odpovedových hárkoch správne. Časť žiakov mala na pomocných papieroch alebo v testoch zapísané iba správne odpovede uvedené aj v odpovedových hárkoch (bez akýchkoľvek výpočtov v testovacích materiáloch), pričom nie je zrejmé, ako žiaci k správnym výsledkom dospeli. Niektoré listy papiera na pomocné výpočty k testu z matematiky neboli označené číslom skupiny a boli poskytnuté niektorým žiakom aj na zapisovanie odpovedí pri teste zo SJL. Veľké **rozdiele** v úspešnosti žiakov v testoch z MAT a polročnej klasifikácii signalizovali nižšiu objektivitu súhrnného hodnotenia, prípadne možnú nedovolenú pomoc (medzi žiakmi navzájom alebo zo strany učiteľov), čo však nebolo možné vykonaným spôsobom kontroly potvrdiť. Nedostatok v Žilinskom kraji bol zistený v počte testov, chýbali testy jedného žiaka, mal iba odpovedové hárky z oboch testovaných predmetov a pomocné papiere pri riešení úloh z MAT.

Kontrolou odpovedových hárkov z T9-2012 bolo zistené, že zo **7** kontrolovaných subjektov bol v **3** z nich zistený nesúlad medzi originálom odpovedového hárka a jeho kópiou. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti školská inšpekcia konštatovala, že v kontrolovaných subjektoch neboli dodržané pokyny NÚCEM pre školských koordinátorov a administrátorov, čo malo negatívny dopad na objektívny priebeh testovania. ŠŠI uložila vedúcim zamestnancom škôl k zisteným nedostatkom opatrenia a zároveň boli na zistené nedostatky upozornení **4** zriaďovatelia ZŠ v Prešovskom a **1** v Košickom kraji.

1.2.8 Celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka – T9-2013

Dodržiavanie pokynov vypracovaných NÚCEM na administráciu testov **T9-2013** sa monitorovalo v **104** základných školách. V kontrolovaných subjektoch sa testovania zúčastnilo **3 850** žiakov 9. ročníka ZŠ, z toho bolo **265** žiakov so ZZ. Testovania sa nezúčastnilo **69** žiakov.

Realizáciu testovania zabezpečovali v školách **120** koordinátorov a **419** administrátorov. Ustanovenie koordinátorov, výber administrátorov z hľadiska aprobácie a praxe, ich počet a preškolenie prevažne zodpovedali podmienkam, ktoré stanovil NÚCEM. Riaditelia ZŠ a školskí koordinátori v **5** subjektoch (Trnavský, Prešovský, Košický kraj) nepostupovali pri výbere školských administrátorov dôsledne podľa pokynov NÚCEM.

Zásielky testov boli všetkým školám doručené úplné, neporušené a včas. **Pokyny** a odporúčané časové harmonogramy otvárania testových zásielok boli vo väčšine ZŠ dodržané. V **3** školách (Trenčiansky, Trnavský, Prešovský kraj) nedodržali osobitne stanovený časový harmonogram otvárania testových zásielok. V jednej nebol dodržaný časový harmonogram otvárania testových zásielok, nakoľko testy boli uzamknuté v trezore, ktorý sa z technických príčin nedal otvoriť v určenom čase. **Časový harmonogram** testovania, vrátane časového harmonogramu testovania pre žiakov so ZZ, bol vo väčšine škôl dodržaný. Odporúčaný počet žiakov v skupinách bol v kontrolovaných školách dodržaný, v dvoch subjektoch z organizačných, z personálnych a z priestorových dôvodov požiadali OŠ ObÚ o výnimku, ktorá im bola povolená.

Rozdelenie žiakov so ZZ podľa stupňa obmedzenia a druhu postihnutia, nebolo zabezpečené v **3** subjektoch (Banskobystrický, Prešovský, Košický kraj). V prevažnej miere koordinátori vytvorili pre žiakov so ZZ vhodné pracovné podmienky, zabezpečili pomoc asistenta, špeciálneho pedagóga a umožnili žiakom používať povolené kompenzačné pomôcky.

Testovanie sa realizovalo prevažne vo vhodne vybraných a pripravených triedach. Pre jednotlivé skupiny žiakov boli na dverách tried umiestnené zoznamy. Školskí koordinátori pripravili pre žiakov, ktorí ukončili testovanie skôr, zberné triedy, zabezpečili pedagogický dozor.

Administrátori pridelení ku skupine žiakov vo väčšine škôl dodržali úlohy a povinnosti stanovené NÚCEM. Konkrétne problémy, ktoré narušili objektivitu testovania sa vyskytli v Prešovskom kraji, kde testovú formu v OH vyplnili administrátori a počas testovania matematiky sa nenachádzali všetky testy z matematiky v učebni, kde prebiehalo testovanie. Pravidlá administrácie testov boli v prevažnej miere dodržané, žiaci boli oboznámení so spôsobom zapisovania odpovedí do OH aj s možnosťou opravy chybného zápisu. Problémy sa vyskytli v Trnavskom kraji, kde administrátori v priebehu testovania nepostupovali v súlade s pokynmi. V priebehu testovania sa v školách nevyskytli takmer žiadne problémy, ktoré by narušili objektivitu testovania s výnimkou vyššie uvedených, kde administrátori nepostupovali v súlade s pokynmi. Problémy s účasťou na testovaní sa vyskytli v Žilinskom a Prešovskom kraji.

V kontrolovaných subjektoch po ukončení administrácie testov vypísali **protokol** o príprave a priebehu celoslovenského testovania a pripravili spätnú zásielku na odoslanie. Priebehu testovania v **104** základných školách sa celkovo zúčastnilo **375** zástupcov, z toho boli, okrem školských inšpektorov, zástupcovia OŠ ObÚ a zriaďovateľov (312), rady školy (40), rady rodičov (23). Zástupcovia zriaďovateľov, rady rodičov a rady školy sa v prevažnej časti škôl zúčastnili iba otvárania prvých testových zásielok a kontroly prevzatia testov.

Nedostatky zistené v niektorých z kontrolovaných škôl súviseli s neakceptovaním alebo s nedôsledným oboznámením sa s príslušnými pokynmi. Riaditeľom **11** škôl, v ktorých boli zistené nedostatky, boli uložené opatrenia, z nich **2** zriaďovateľom boli zaslané písomné upozornenia na závažné nedostatky.

1.2.9 Kontrola plnenia opatrení

Následné inšpekcie sa vykonali v **325** ZŠ. Štátnych škôl bolo **301**, cirkevných **16**, súkromných škôl **8**. Inšpekcie sa realizovali v 129 ZŠ po komplexnej, v 147 po tematickej, v 5 po informatívnej a v 44 školách po následnej inšpekcii. Podľa závažnosti zistených nedostatkov uplatnila ŠŠI celkovo **2 268** opatrení na ich odstránenie.

Tabuľka 9 *Prehľad akceptácie/splnenia uplatnených opatrení riaditeľmi škôl*

Prehľad uplatnených opatrení										
Spolu	2 268									
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		opatrenia uložené ŠŠI		upozornenia*		záväzný pokyn*	
Počet	833		1 130		272		11		22	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%
	757	90,88	1 063	94,07	262	96,32	7	63,64	22	100

* Opatrenie platné do 31. 12. 2012 z dôvodu zmeny právnych predpisov.

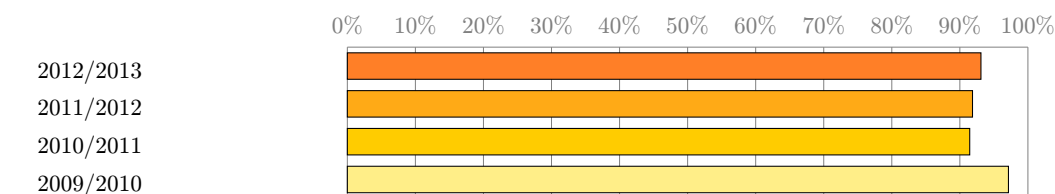
Z **2 268** uplatnených opatrení 93,08 % bolo akceptovaných alebo splnených, **13** opatrení stratilo aktuálnosť.

Nedostatky zistené ŠŠI sa najčastejšie týkali:

- » riadenia školy,
- » výkonu štátnej správy v 1. stupni,
- » školského vzdelávacieho programu,
- » činnosti poradných orgánov,
- » vedenia pedagogickej a ďalšej dokumentácie,
- » výchovno-vzdelávacieho procesu,
- » vzdelávacích príležitostí a podmienok pre žiakov so ŠVVP.

Akceptovanie/splnenie opatrení kladne ovplyvnilo kvalitu výchovy a vzdelávania žiakov, vrátane žiakov so ŠVVP. **Nesplnené opatrenia** týkajúce sa nezabezpečenia odbornosti vyučovania, nerozvíjania digitálnej gramotnosti žiakov, zlej organizácie výučby negatívne vplývali najmä na kvalitu edukačného procesu.

Graf 28 Akceptované/splnené opatrenia v % za ostatné štyri školské roky

1.2.10 Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie

Výrazne pozitívne zistenia

- » vymedzenie vlastných cieľov v školských vzdelávacích programoch súvisiacich s profiláciou škôl
- » podporovanie odborného rastu a ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov
- » zabezpečenie služieb školy (práca školského špeciálneho pedagóga s integrovanými žiakmi, spolupráca s poradenskými zariadeniami)
- » vytvorenie pozitívnej klímy a kultúry škôl
- » zapojenie škôl do projektov zameraných na zvyšovanie vzdelanosti a odstraňovanie segregácie žiakov z rómskych komunit, do environmentálnych programov a projektov mimovládnych organizácií

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- » vypracovanie učebných plánov a učebných osnov ako súčasť školských vzdelávacích programov
- » zameranie vnútorného kontrolného systému na skvalitnenie edukačného procesu
- » zefektívnenie práce metodických orgánov

- » zriaďovanie nultých ročníkov v záujme predchádzania neúspešnosti žiakov v 1. ročníku a minimalizovania jazykovej bariéry na národnostne zmiešanom území
- » zriaďovanie špecializovaných tried pre žiakov, ktorí z výchovno-vzdelávacieho hľadiska potrebujú kompenzačný alebo rozvojový program
- » eliminovanie možnosti zriaďovania vyhradených tried v školách so zvýšeným počtom rómskych žiakov
- » zefektívnenie prijímania systémových opatrení na zlepšenie dochádzky a prospechu žiakov
- » diferencovanie úloh a činností vo vzťahu k schopnostiam a k vzdelávacím potrebám jednotlivcov
- » dodržiavanie organizácie vyučovania a počtu žiakov v triedach v zmysle platných právnych noriem

1.2.11 Podnety a odporúčania

Riaditeľom základných škôl

- » dodržiavať stanovenú štruktúru školských vzdelávacích programov, revidovať a aktualizovať pravidelne ich obsah
- » akceptovať pri tvorbe učebných plánov rámcové učebné plány príslušného štátneho vzdelávacieho programu, vypracovať vlastné poznámky
- » venovať zvýšenú pozornosť tvorbe učebných osnov, zaangažovať do ich zostavovania metodické orgány, rozpracovať v príslušných učebných osnovách témy *Národného štandardu finančnej gramotnosti*
- » dodržiavať právnymi normami stanovenú organizáciu vyučovania a počet žiakov v triedach, najmä najvyšší počet žiakov v triedach s integrovanými žiakmi
- » vydávať rozhodnutia vo veciach v súlade s ustanoveniami právnej normy
- » zriaďovať nulté ročníky, špecializované triedy
- » využívať zistenia vnútornej školskej kontroly na skvalitnenie edukačného procesu (pozornosť zamerať najmä na diferencovanie úloh a činností vo vzťahu k schopnostiam a k vzdelávacím potrebám jednotlivcov)
- » participovať na hospitačnej činnosti s vedúcimi metodických orgánov, podporovať a vytvárať podmienky pre vzájomné hospitácie učiteľov a zabezpečiť tak výmenu skúseností a vzájomnú metodickú pomoc
- » vytvárať predpoklady inkluzívneho vzdelávacieho školského prostredia posilnením kooperácie medzi školou a rodičmi, školou a inými výchovno-vzdelávacími organizáciami
- » zosúladiť plán kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov s potrebami školy pri zabezpečovaní odbornosti vyučovania
- » monitorovať pravidelne žiakov so slabými vzdelávacími výsledkami
- » realizovať systémové opatrenia na zníženie miery ukončenia plnenia povinnej školskej dochádzky v nižšom ako 9. ročníku
- » monitorovať a analyzovať pravidelne správanie sa žiakov so zameraním na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov

Riaditeľom zariadení výchovného poradenstva a prevencie

- » uvádzať v záveroch správ zo špeciálnopedagogického/psychologického vyšetrenia:
 - > odporúčania všetkým žiakom zaradeným do skupiny žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vo vzťahu k výchovno-vzdelávaciemu procesu
 - > konkrétne odporúčania učiteľom ako pristupovať v edukácii k žiakom s poruchami správania a k žiakom s poruchami aktivity a pozornosti

Zriaďovateľom

- » obsadzovať funkcie vedúcich pedagogických zamestnancov v súlade so všeobecne záväznými právnymi normami
- » zabezpečovať naďalej finančné prostriedky na zlepšenie priestorových a materiálno-technických podmienok škôl (pri revitalizácii školských priestorov vytvárať bezbariérové prostredie)
- » podporovať zriadenie nultých ročníkov, špecializovaných a podľa potreby špeciálnych tried, vytvárať vhodné podmienky na školskú integráciu
- » navýšiť počet asistentov učiteľa, asistentov vychovávateľa v školách s vyšším počtom rómskych žiakov
- » požiadať o spoluprácu odbor školstva okresného úradu pri metodickom usmerňovaní učiteľov realizujúcich výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

Štátnemu pedagogickému ústavu

- » zosúladiť zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov so stanovenými požiadavkami na ich štruktúru v zmysle školského zákona
- » organizovať semináre pre vedúcich pedagogických zamestnancov a vybraných učiteľov k tvorbe učebných osnov jednotlivých predmetov

Metodicko-pedagogickému centru

- » ponúkať naďalej možnosť vzdelávania učiteľov zamestnancami MPC priamo v škole
- » reagovať na potreby a požiadavky škôl pri zostavovaní ponuky vzdelávacích aktivít (obsah vzdelávania zamerať prioritne na integráciu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami)
- » zamerať vzdelávanie vedúcich pedagogických zamestnancov najmä na oblasti vnútorná školská kontrola, kompetencie poradných orgánov riaditeľa školy
- » zaradiť do vzdelávacích ponúk pre učiteľov telesnej výchovy a telesnej a športovej výchovy vzdelávanie na získanie príslušnej spôsobilosti na vyučovanie zdravotnej telesnej výchovy

Ministerstvu školstva, vedy výskumu a športu Slovenskej republiky

- » vypracovať v pevne stanovenom minimálnom rozsahu obsah učiva vo vzdelávacích štandardoch pre jednotlivé predmety a ročníky aj pre školy s vyučovacím jazykom národností

- »» vypracovať učebné osnovy jednotlivých predmetov s akceptáciou pripomienok učiteľov z praxe aj pre školy s vyučovacím jazykom národností
- »» vydávať učebnice v súlade s obsahom vzdelávacích štandardov, v dostatočnom časovom predstihu zabezpečiť ich distribúciu do škôl
- »» umožniť navýšením finančných prostriedkov zvýšenie počtu asistentov učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením
- »» vytvoriť pracovnú pozíciu správcu počítačových sietí
- »» zmenou v právnych normách zabezpečiť jednoznačný postup pri riešení záškoláctva žiakov
- »» aktualizovať Metodické usmernenie MŠ SR č. 7/2006-R k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach doplnením Čl. 3 bod 5 o text: zabezpečovať pravidelný monitoring zameraný na prevenciu a odhaľovanie negatívnych prejavov v správaní žiakov, situáciu vyhodnocovať a prijímať potrebné opatrenia
- »» vypracovať model školskej inklúzie pre cieľové skupiny a vytvoriť všeobecný model inkluzívnej školy

1.3 Stredné školy

1.3.1 Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v strednej odbornej škole

Kontrola stavu a úrovne pedagogického riadenia, výchovno-vzdelávacieho procesu a podmienok výchovy a vzdelávania sa vykonala v **24** školách (5,1 % z celkového počtu SOŠ v SR), z nich bolo **17** štátnych a **7** súkromných, **1** subjekt bol s VJS/VJM. V ďalších **21** subjektoch (4,5 % z celkového počtu SOŠ v SR) zisťovali školskí inšpektori súlad ŠkVP so ŠVP. Zo sledovaných škôl bolo **17** štátnych, **2** súkromné a **2** cirkevné, s VJS/VJM boli **2** školy a **1** s VJM.

Riadenie školy

Školské vzdelávacie programy boli kontrolované v **45** SOŠ, pričom v **6** málo vyhovujúca úroveň vypracovaných programov neumožňovala realizovať edukačný proces v súlade s ustanovenými princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania.

Pozitívne zistenia z kontrolovaných ŠkVP

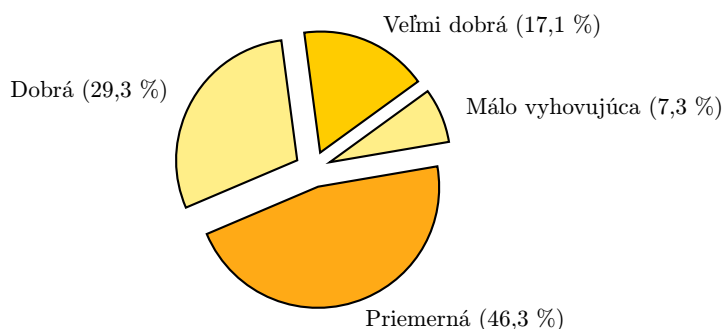
- » určenie vlastných cieľov výchovy a vzdelávania, ktoré korešpondovali s reálnymi podmienkami školy, s profilom absolventa a ich východiskom boli SWOT analýzy školy

Negatívne zistenia z kontrolovaných ŠkVP

- » v 74 % ŠkVP boli vo vyhotovených učebných plánoch zistené nedostatky
- » v 35 % ŠkVP neboli učebné osnovy vyučovaných predmetov ich súčasťou a neboli rozpracované najmenej v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom

Pre jednotlivé vyučované odbory najčastejšie subjekty vyhotovili samostatné ŠkVP, ktoré (vrátane neskorších úprav) prerokovali (92 %) v pedagogických radách a v radách škôl. Nie vždy (32 %) ich prerokovali s fyzickými či právnickými osobami, pre ktoré sa žiaci pripravovali na povolanie, alebo so subjektom koordinácie odborného vzdelávania a prípravy. Takmer v polovici (49 %) dokumentov **štruktúra** nezodpovedala ustanoveniam školského zákona a zároveň úroveň vyhotovenia ovplyvnili najmä nevidované zmeny a úpravy, neprehľadnosť i značná stručnosť niektorých častí nerozpracovaných na konkrétne podmienky školy a odboru. Na verejne prístupnom mieste nezverejnilo program 13 % SOŠ. K **silným stránkam ŠkVP** patrilo vymedzenie **vlastných cieľov** výchovy a vzdelávania, ktorých prioritou bolo rozvíjanie kompetencií žiakov v rámci odboru štúdia v nadväznosti na úspešné uplatnenie sa na trhu práce či s ohľadom na pokračovanie v ďalšom štúdiu. Orientované boli aj na podporovanie emocionálnej zrelosti žiakov, ich hodnotových postojov, prosociálneho správania. Napĺňať

Graf 29 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia školských vzdelávacích programov (v 45 SOŠ bolo skontrolovaných 83 ŠkVP)

zadefinované zámary umožňovala školám aktívna spolupráca so zamestnávateľmi, so stavovskými organizáciami a s profesionálnymi organizáciami, so vzdelávacími inštitúciami, ale aj spolupráca so subjektmi podobného zamerania i ponuka bohatej mimoškolskej činnosti. Ciele ojedinele nezodpovedali reálnym podmienkam, alebo málo zohľadňovali špecifiká zamerania štúdia.

Najzávažnejšie **nedostatky** s priamym vplyvom na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu boli zistené v **učebných plánoch** pre jednotlivé študijné a učebné odbory, úroveň viacerých bola málo vyhovujúca. Vyskytovalo sa v nich nedodržanie stanoveného minimálneho týždenného počtu vyučovacích hodín na teoretickom i na praktickom vyučovaní i jeho prekročenie, alebo týždenný počet skutočne vyučovaných hodín nekorešpondoval s počtom týždenných hodín uvedených v UP školy. Vlastné poznámky k učebným plánom často nerešpektovali poznámky z rámcových učebných plánov, inokedy neboli prispôbosené podmienkam školy, neboli aktualizované v nadväznosti na zmeny príslušných ŠVP, prípadne neboli vôbec vyhotovené. V niektorých sa uvádzali informácie v rozpore s platnými školskými predpismi o možnosti úprav učebných plánov o 10 % a učebných osnov o 30 %. K závažným zisteniam patrili zmätočné informácie o reálne vyučovaných cudzích jazykoch, nejednoznačné informácie o možnostiach výberu voliteľných predmetov (predmety uvedené ako voliteľné boli v skutočnosti pre žiakov povinné). Vyskytovali sa chybné názvy predmetov, ich nezačlenenie či nesprávne začlenenie do vzdelávacích oblastí, alebo sa v učebnom pláne nachádzali také, ktoré škola nevyučovala. Uvedené neboli tiež informácie o stratégii tvorby skupín v predmetoch. Disponibilné hodiny neslúžili vždy na modifikáciu učebných plánov s dôrazom na určenú vlastnú koncepciu výchovy a vzdelávania, ich využitie bolo neprehľadné, nebolo v súlade so ŠVP.

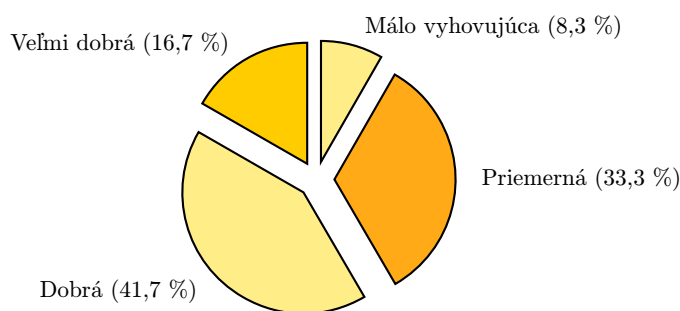
K výrazne negatívnym zisteniam patrila skutočnosť, že niektoré školy nevypracovali **učebné osnovy** dokonca pre viaceré vyučované predmety všeobecného, ale aj odborného vzdelávania. Mnohé vyhotovili nedôsledne, s obsahovými i formálnymi nedostatkami, prípadne v inom rozsahu, ako uvádzal konkrétny UP školy. Veľmi často sa objavovalo ich nerozpracovanie najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu.

V oblasti riadenie školy v 24 subjektoch okrem ŠkVP sa kontrolovala aj úroveň **pedagogického riadenia, vnútorného systému kontroly a hodnotenia, klímy a kultúry školy, služieb školy**.

Pozitívne zistenia z jednotlivých kontrolovaných škôl v oblasti riadenie školy

- » na základe analýz vyučovacích výsledkov žiakov v predmete matematika priebežné monitorovanie prospechu riaditeľskými testami a využívanie sebahodnotiacich dotazníkov žiakov na posilnenie výchovnej funkcie školy
- » dosahovanie mimoriadne dobrej úrovne v realizácii odborných školských a mimoškolských aktivít a vytváranie príležitostí žiakom školy získavať zručnosti, vedomosti,

Graf 30 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia v oblasti riadenie školy (24 SOŠ)

skúsenosti vo viacerých krajinách

- » ocenenie výsledkov a úspechov školy medzinárodnou komisiou *IES London* (Medzinárodná spoločnosť pre výchovu) ju oprávňovali na vydávanie vysvedčení a výučných listov uznávaných v zahraničí

Negatívne zistenia z jednotlivých kontrolovaných škôl v oblasti riadenie školy

- » uzatvorenie dohôd na realizáciu praktického vyučovania s pracoviskami, ktoré nedokázali žiakom zabezpečiť praktické činnosti v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom príslušného ŠVP, nevytvárali vhodné podmienky na utváranie ich návykov a odborných postojov vo vzťahu k odboru štúdia (miesto výkonu praxe si žiaci zabezpečovali sami)
- » riaditeľom školy vydanie rozhodnutia o prijatí na denné štúdium uchádzačke, ktorej písomná žiadosť o prijatie bola zaevidovaná v čase mimo prijímacieho konania (nebola prijatá prestupom, pretože nebola žiačkou inej strednej školy)
- » nízka efektivita vnútorného systému kontroly a hodnotenia, nefunkčné výchovné poradenstvo sa prejavili aj v nepriaznivej dochádzke žiakov do školy (vrátane neospravedlnenej absencie)
- » nedôsledné vykonávanie kontroly praktického vyučovania na pracovisku, na ktorom sa realizovalo vyučovanie predmetu praktickej prípravy na základe uzatvorenej dohody

Všetky **zásadné dokumenty i vnútorné predpisy**, pokyny mali školy vypracované (92 %), ale nie vždy komplexným spôsobom a s ohľadom na deklarované zámery v oblasti výchovy a vzdelávania. Predpísané náležitosti neobsahovali predovšetkým uzatvorené **dohody** na realizáciu praktického vyučovania. Nedostatky sa vyskytovali v takmer polovici subjektov (42 %) v kontrolovanej **pedagogickej a ďalšej dokumentácii**. V triednych knihách sa objavovalo nesprávne uvedenie číselného kódu študijného i učebného odboru, neevidovanie počtu zameškaných hodín, nezapísanie reálne odučeného učiva a v niektorých denníkoch evidencie odborného výcviku sa zistilo, že zapísané učivo na väčšine zmluvných pracovísk sa nepreberalo. Prílohou protokolov o komisionálnych skúškach neboli zadania úloh, kritériá hodnotenia, alebo obsah skúšky neakceptoval obsah učebných osnov. Chyby sa vyskytovali v dokumentácii žiakov so ŠVVP, absentovalo i vyjadrenie poradenského zariadenia k školskému začleneniu. Nesystematicky boli vedené záznamy v katalógových listoch žiakov (chýbali osobné údaje, údaje o opakovaní ročníka, o udelení výchovných opatrení), v niektorých subjektoch sa nevenovala pozornosť priebežnej klasifikácii.

Nedostatky sa vyskytovali aj v rozhodovacom procese. Riaditelia škôl nevydávali najmä **rozhodnutia** o povolení vykonať komisionálnu skúšku, o prijatí na štúdium pri prestupe z inej strednej školy a viaceré vyhotovené neobsahovali všetky náležitosti. Vyskytovali sa nepresnosti v citácii právnych noriem, prípadne neboli uvedené právne predpisy, podľa ktorých riaditeľ školy rozhodol. Niektoré rozhodnutia o oslobodení žiaka od vyučovania telesnej a športovej výchovy boli vydané so spätnou platnosťou, iné neboli zaevidované v katalógových listoch. Oslobodených od vyučovania TŠV bolo 7,8 % žiakov, ale vyučovanie zdravotnej telesnej výchovy sa nerealizovalo ani v jednom z kontrolovaných subjektov. K najčastejším dôvodom patrili nízky počet oslobodených žiakov v jednotlivých triedach i nekvalifikovanosť učiteľov na vyučovanie ZTV.

Organizácia **prijímacieho konania** bola v subjektoch zabezpečená (94 %). Školy vypracovali jednotné kritériá pre úspešné vykonanie prijímacej skúšky, určili podmienky prijatia.

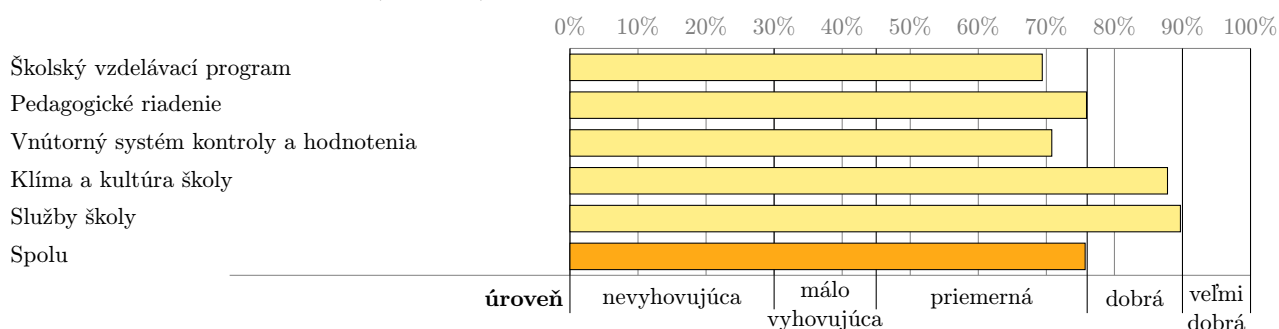
Zriadené **poradné orgány** prevažne charakterizovala formálnosť v činnosti. Výchovno-vzdelávacími výsledkami žiakov sa zaoberali, ale takmer výlučne v rovine štatistických konštatácií, konkrétne opatrenia na zlepšenie nedefinovali. Predmetové komisie malú pozornosť venovali vyučovacím metódam či postupom, ktoré by prispievali ku skvalitňovaniu edukačného procesu. Zároveň prácu komisií odborných predmetov negatívne ovplyvňovala skutočnosť, že v subjektoch neraz v dôsledku príliš širokej a obsahovo rozdielnej škály odborov proces v niekoľkých rôznorodých predmetoch zabezpečoval jeden, prípadne dvaja učitelia (pričom niekedy ani nespĺňali kvalifikačné predpoklady). Závažným zistením sa javilo, že odborný potenciál predmetových komisií riaditelia škôl nedokázali primerane a cielene využiť pri dosahovaní zámerov stanovených v školských programoch v oblasti výchovy a vzdelávania.

Prerokované a odsúhlasené v pedagogických radách boli vypracované **vnútorné systémy kontroly a hodnotenia žiakov**, ale len v polovici škôl sa stali predmetom rokovania metodických orgánov a nie vždy (33 %) s nimi boli oboznámení samotní žiaci. V niektorých subjektoch formálne a nekonkrétne vyhotovenie nedávalo predpoklad na ich efektívne fungovanie. Súčasťou školských programov boli aj **vnútorné systémy kontroly a hodnotenia zamestnancov**. Termíny a oblasti kontroly sa dodržiavali, ale plánované ciele prevažne nekorešpondovali s cieľmi reálne vykonaných kontrol. Frekvencia uskutočnených hospitácií vedúcimi pedagogickými zamestnancami nebola vždy postačujúca, analýza zistení vo veľkej miere absentovala (53 %). Hospitačná činnosť svojím zameraním neposkytovala objektívny obraz o kvalite výchovno-vzdelávacieho procesu a k značne slabým stránkam patrilo sledovanie odstránenia nedostatkov. Predmetové komisie sa ojedinele podieľali na kontrolnej činnosti.

Odbornosť vyučovania bola zabezpečená na 90,06 %. Z predmetov všeobecného vzdelávania boli neodborne odučené najmä predmety ekológia, biológia, dejepis, ale kvalitu edukácie poznačili predovšetkým niektoré neodborne odučené hodiny cudzích jazykov, informatiky, fyziky. Najnižšia odbornosť v odbornom vzdelávaní bola zistená v skupine študijných odborov polygrafia a médiá a v skupine učebných odborov ekonomika a organizácia, obchod a služby II, výrazne negatívne ovplyvnila úroveň procesu.

Prostredie škôl esteticky upravené a poskytujúce žiakom pocit bezpečia (92 %) sa spolupodieľalo na vytváraní pozitívnej **klímy a kultúry školy**, ktorú podporovali rovnako prevládajúce korektné vzťahy, rešpekt, vzájomná spolupráca medzi pedagógmi a žiakmi, ale vo veľkej miere (92 %) aj vytvorené príležitosti na zapájanie jednotlivcov do širokého spektra mimoškolských podujatí. Súťaže, ktorých sa žiaci zúčastňovali niekedy i na medzinárodnej úrovni, boli zacielené v prvom rade na rozvoj odborných kompetencií. Subjekty rozvíjali dlhodobé vzťahy s partnerskými školami aj v zahraničí, rozvíjali kontakty s firmami, v ktorých sa realizovalo praktické vyučovanie, alebo sa v spolupráci s nimi uskutočňovala odborná prax žiakov. Zapájali sa do národných i medzinárodných projektov (92 %) hlavne z dôvodov zlepšenia materiálno-technických podmienok vyučovacieho procesu, organizovali tiež rôzne aktivity pre rodičov na podporu vzájomnej spolupráce.

Poradenské **služby** poskytovali **školy** nielen žiakom, ale aj ich zákonným zástupcom. Zabezpečovali ich hlavne výchovní poradcovia, ktorí okrem plánovanej činnosti riešili vo väčšine subjektov (83 %) aktuálne vzniknuté problémy spojené s osobnostnými, sociálnymi alebo vzdelávacími problémami žiakov. V niektorých subjektoch bola ich činnosť výrazne formálna. Vedúci zamestnanci pri riešení závažných problémov jednotlivých žiakov škôl požadovali súčinnosť zákonných zástupcov, ktorá nie vždy bola akceptovaná. *Riadenie školy bolo na priemernej úrovni.*

Graf 31 Riadenie školy (24 SOŠ)

Podmienky výchovy a vzdelávania

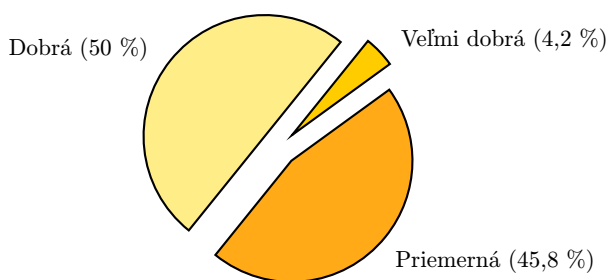
V súlade so stanovenými zámerni zadanými v ŠkVP vytvárali subjekty **podmienky** pre optimálne zabezpečenie **výchovno-vzdelávacieho procesu**. Na veľmi dobrej úrovni boli zaistené v **1** škole, v **12** subjektoch na dobrej a v **11** boli hodnotené na priemernej úrovni.

Pozitívne zistenia z jednotlivých kontrolovaných škôl v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

- » zabezpečenie priestorových podmienok pre praktickú prípravu (súčasťou areálu školy vytvorené centrum praktického vyučovania s viacerými dielňami pre vyučované skupiny odborov, vrátane hutníckej dielne pre sklársku prípravu žiakov)

Negatívne zistenia z jednotlivých kontrolovaných škôl v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

- » neustanovenie zástupcu riaditeľa školy pre jednu z troch organizačných zložiek
- » neabsolvovanie funkčného vzdelávania v súlade s príslušnou právnou normou (riaditeľ školy a hlavný majster)
- » nevykonávanie priamej vyučovacej činnosti riaditeľmi škôl
- » neuskutočňovanie výučby odborného výcviku v odbore tlačiar na polygrafických strojoch/operátor tlače na vyhovujúcich pracoviskách (z 8 pracovísk zabezpečených na základe uzatvorenej dohody disponovali potrebným technickým a technologickým vybavením len 2)
- » vykonávanie činnosti i napriek absencii prvej atestácie a neabsolvovania funkčného vzdelávania (riaditeľ školy, zástupca riaditeľa)
- » v zriadenej skupine na vyučovanie predmetu odborný výcvik nedodržanie najvyššieho povoleného počtu žiakov na jedného majstra odborného výcviku s negatívnym dopadom na zaistenie BOZ pri výkone praktických činností

Graf 32 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania (24 SOŠ)

» do dĺžky vyučovacieho dňa v predmete odborný výcvik nezapočítanie dĺžky jednotlivých prestávok

Prevažne vo vhodných **priestorových podmienkach** realizovali školy vyučovací proces. Disponovali dostatočným počtom klasických a zväčša aj odborných učební, vybudované mali multimediálne učebne i laboratóriá, ale telocvične či vonkajšie športoviská sa nenachádzali vo všetkých. Niektoré mali zriadené posilňovne, ojedinele k dispozícii saunu, plavecký bazén. Vypracované rozvrhy hodín zabezpečovali v čase vyučovania ich premyslené využívanie, v mimo vyučovacom čase slúžili záujmovej činnosti žiakov, ale sprístupnené boli i rôznym aktivitám širšej verejnosti (96 %). Praktická príprava žiakov sa uskutočňovala v priestoroch školy, školských dielní, ktoré ojedinele boli zastarané, zanedbané a realizovať deklarovanú praktickú prípravu žiakov neumožňovali. Vykonávala sa aj na rôznych pracoviskách na základe uzatvorených dohôd. Bezbariérové úpravy sa vyskytovali výnimočne (14 %).

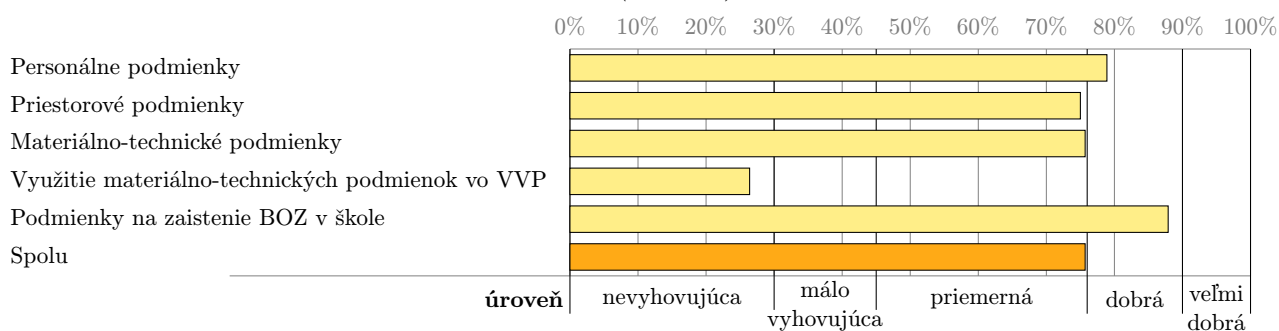
Úroveň **materiálno-technických podmienok** ovplyvňoval nedostatok niektorých základných učebníc a učebných textov schválených ministerstvom školstva. Chýbali hlavne v odborných predmetoch, prípadne obsah dostupných učebníc nezodpovedal požiadavkám učebných osnov a využiť ich bolo možné len pri niektorých preberaných témach. Absenciu moderných učebníc odborných predmetov riešili mnohí učitelia vypracovaním aktualizovaných učebných textov. Učebnice cudzích jazykov si žiaci zväčša zakupovali z vlastných prostriedkov. I napriek tomu, že sa nachádzali v ponuke bezplatne poskytovaných učebníc, neboli školám dodané ani po opakovaných objednávkach. Vybavenosť odborných učební, v ktorých sa realizovalo teoretické i praktické vyučovanie, vo veľkej miere vytvárala predpoklady na efektívne zaistenie vyučovacieho procesu. Školy mali dostatok (80 %) funkčnej modernej didaktickej techniky, ktorú priebežne dopĺňali. V mnohých subjektoch sa v učebniach nachádzali interaktívne tabule, ktoré však v čase hospitácií buď neboli využité, alebo častejšie ich využívali len samotní vyučujúci. Rovnako tiež ďalšia výpočtová technika na kontrolovaných hodinách vo všeobecnosti v malej miere slúžila na rozvíjanie digitálnej gramotnosti žiakov (s výnimkou predmetov, ktorých obsah a charakter priamo vyžadoval jej využívanie žiakmi). Zabezpečenie učebnými pomôckami vzhľadom na požiadavky učebných osnov nebolo optimálne (67 %), často chýbali aj pre uskutočnenie základných pokusov žiakov a demonštračných pokusov učiteľa. Rovnako nedostatočné bolo využívanie dostupných pomôcok v edukačnom procese, s výnimkou predmetu odborný výcvik. Nie všetky školy (58 %), ktoré vzdelávali začlenených žiakov, im zaistili zodpovedajúce kompenzačné pomôcky.

K silným stránkam sledovanej oblasti patrili vytvorené **podmienky na zaistenie bezpečnosti školského prostredia a ochrany zdravia žiakov**. V subjektoch len výnimočne nedodržiavali právnou normou stanovenú organizáciu vyučovania, ktorá sa týkala jej začiatku i konca, dĺžky vyučovacích hodín/vyučovacieho dňa či určeného počtu hodín. Kontrolovaná dokumentácia preukázateľne potvrdila, že súčasťou uskutočnených exkurzií, kurzov a výletov bolo poučenie o BOZ a zákonní zástupcovia boli o ich realizácii informovaní. S vydanými školskými poriadkami, ktoré nie v každom subjekte predstavovali komplexný materiál s konkrétne vymedzenými pravidlami pre všetkých účastníkov výchovno-vzdelávacieho procesu, boli žiaci oboznámení. K pozitívnym zisteniam patrilo, že v nich boli zadané jasné pravidlá na zaistenie ochrany žiakov pred diskrimináciou či šikanovaním (88 %), zapracované boli opatrenia proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog (92 %) i opatrenia na posilnenie disciplíny a zlepšenie dochádzky na vyučovanie. V súvislosti s plnením povinnej školskej dochádzky zaslali školy príslušným orgánom štátnej správy a obciam oznámenia (65) o žiakoch, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 vyučovacích

hodín v mesiaci. Prevažne však spätné informácie o ich postupe pri riešení záškoláctva nahlásených jednotlivcov nedostali. Vo väčšine subjektov (83 %) boli ustanovené ŽŠR, ale riaditelia škôl k akceptácii ich pripomienok či názorov pristupovali rôzne.

Kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacich funkcií spĺňala väčšina vedúcich pedagogických zamestnancov. Na dobrej úrovni **personálnych podmienok** sa tiež spolupodieľali podmienky vytvárané v školách pre učiteľov i majstrov odbornej výchovy s ohľadom na možnosť zúčastňovať sa rôznych odborných aktivít organizovaných vzdelávacími inštitúciami. Pri zaraďovaní zamestnancov na vzdelávacie podujatia boli neraz uprednostňované ich záujmy bez zohľadňovania predpokladaných prínosov pre vyučovací proces. Analýza vyhotovených ročných plánov kontinuálneho vzdelávania potvrdila, že nie vždy v nich bolo prihliadané na reálne potreby školy v nadväznosti na zabezpečenie odbornosti vyučovania či kariérneho rastu pedagógov. K negatívnym stránkam patrila aj skutočnosť, že interné vzdelávanie nebolo v dostatočnej miere (42 %) realizované či zabezpečované samotnými predmetovými komisiami, ktoré sa takmer výlučne na svojich zasadnutiach sústredili len na prenos informácií z absolvovaných podujatí. Výrazne sa však podieľali na adaptačnom vzdelávaní začínajúcich pedagogických zamestnancov. Napriek tomu, že vedúci zamestnanci podporovali vzdelávanie učiteľov i majstrov odbornej výchovy v oblasti uplatňovania a využitia aktuálnych inovatívnych vyučovacích metód a foriem, na viacerých hospitovaných hodinách sa v edukačnom procese vyskytovali závažné nedostatky. *Podmienky výchovy a vzdelávania boli na priemernej úrovni.*

Graf 33 Podmienky výchovy a vzdelávania (24 SOŠ)

Priebeh výchovy a vzdelávania

V študijných a v učebných odboroch sa výchovno-vzdelávací proces kontroloval celkom na **1 150** vyučovacích hodinách. Vo všeobecnom vzdelávaní sa realizovalo na vybraných predmetoch vzdelávacích oblastí **509** hospitácií a v odbornom teoretickom vzdelávaní v skupinách **12** študijných odborov a v skupinách **6** učebných odborov sa vykonalo **314**.

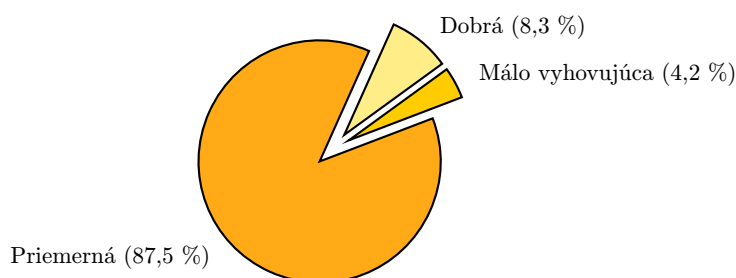
Pozitívne zistenia z jednotlivých hospitovaných hodín kontrolovaných predmetov teoretického vzdelávania (všeobecného i odborného)

- » realizovanie výučby cudzích jazykov v škole netradičnými formami v jazykovej učebni dobre vybavenej učebnými pomôckami i modernou didaktickou technikou
- » na viacerých vyučovacích hodinách rôznych predmetov sústavná motivácia žiakov i v prípade, že sa nestretla s očakávanou aktívnou odozvou

Negatívne zistenia z jednotlivých hospitovaných hodín kontrolovaných predmetov teoretického vzdelávania (všeobecného i odborného)

- » v predmete teória odborného vyučovania (odbor umenie a umeleckoremeselná tvorba) pri sprístupňovaní učebnej témy nevhodne využitie príklady kreatívnych ľudí, ktorých život ovplyvnili drogy, alkohol (následne vyučujúci na neprimerané poznámky žiakov nereagoval)
- » v čase hospitácie na vyučovacej hodine informatiky nepreukázané požadované základné vedomosti žiakov nadstavbového štúdia (za I. klasifikačné obdobie dosiahli priemer 1,0)
- » v predmetoch fyzika a matematika v nízkej miere preferované úlohy, ktoré by žiakom umožnili uvedomiť si význam využitia predmetov v rámci odborného vzdelávania i uplatnenia v praxi
- » kvalita vyučovania anglického jazyka poznačená vzdelávaním žiakov s rozdielnou vedomostnou úrovňou v spoločnej skupine (žiaci zaradení do skupiny pre 1. cudzí jazyk – úroveň B1 a žiaci zaradení pre 2. cudzí jazyk – úroveň A2)
- » nedostatočné akceptovanie vyučujúceho, nezájem a rôzne nevhodné prejavy správania žiakov vyvolané nerešpektovaním ich učebných dispozícií na hodine anglického jazyka (žiaci nedokázali splniť neprimerané požiadavky učiteľa)
- » menšia zrozumiteľnosť výkladu na hospitovaných hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry zavinená jazykovou bariérou (materinským jazykom väčšiny žiakov bol maďarský jazyk)

Graf 34 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia škôl v oblasti priebeh výchovy a vzdelávania (predmety teoretického všeobecného a odborného vzdelávania – 24 SOŠ)

Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch teoretického vzdelávania (všeobecného i odborného)

K predpokladom, ktoré participovali na zabezpečovaní rozvíjania **poznávacích kompetencií** žiakov, patrili aj spôsoby zedefinovania cieľov vyučovania v jeho úvodnej fáze. Najmä v predmetoch všeobecného vzdelávania neboli očakávané výsledky učenia sa vždy jednoznačne formulované vo vzťahu k výkonovým štandardom. Plnenie stanovených zámerov učiteľa v študijných i v učebných odboroch priebežne monitorovali, ale pre málo uváženu organizáciu hodiny, prípadne z dôvodu nedocenenia významu záverečnej spätnej väzby zhodnotenie úrovne ich splniteľnosti na konci vyučovania sa vyskytovalo skôr výnimočne. Obsah učebnej témy prevažne (95 %) korešpondoval s UO. Poznatky boli sprístupňované s aktívnym zapájaním žiakov do výkladu, s dostatočným uplatnením medzipredmetových vzťahov, boli podporované i primeranou názornosťou (výraznejšie v študijných odboroch). Pri prezentovaní nového učiva využívali pedagógovia učebné pomôcky (75 %), na polovici hospitovaných hodín modernú didaktickú techniku. Poznávacie spôsobilosti jednotlivcov rozvíjali takmer výlučne úlohami na zapamätanie, pochopenie, na jednoduchú praktickú aplikáciu. Žiakom najčastejšie poskytovali hotové poznatky, nevytvárali im dostatočne vhodné príležitosti na samostatnú tvorivú prácu. Málo systematicky ich viedli k tomu, aby sa naučili správne identifikovať, analyzovať problémy, navrhovať riešenia. Sporadicky ponúkané úlohy problémového charakteru riešili žiaci s ťažkosťami v dôsledku nižšej úrovne vedomostí. Ich záujem o dianie na vyučovaní ovplyvňovalo zaraďovanie rutinných pracovných činností, diktovanie učiva vyskytujúce sa hlavne v odborných predmetoch. K prekážkam náležitého rozvíjania poznávacích a učebných kompetencií vo veľkej miere patrilo aj tolerovanie slabej prípravy žiakov na vyučovanie, ale najmä nízke (30 %) diferencovanie úloh vo vzťahu k ich rozdielnym vedomostiam a zručnostiam, čo výrazne určovalo úroveň napredovania jednotlivcov. Vzdelávacie potreby žiakov so ŠVVP boli rešpektované individuálnym prístupom pri objasňovaní učiva, poskytnutím predĺženého času na riešenie úloh či vopred pripraveného a upraveného učebného textu. Takmer na polovici hodín im pozornosť nebola venovaná.

Moderné didaktické prostriedky učiteľmi uplatňované pri prezentácii nového učiva nepredstavovali efektívny nástroj na rozvíjanie **digitálnej gramotnosti**. Notebooky, dátové projektory slúžili na odpisovanie poznámok, nahrádzali tabuľu, neraz i základnú učebnicu, ktorá na vyučovaní chýbala. Z rôznych dôvodov nie vždy mali žiaci možnosť využívať učebňu IKT (s výnimkou predmetov, ktorých charakter učebných osnov si ich uplatnenie priamo vyžadoval), multimedialnú učebňu, triedu s interaktívnou tabuľou, ale pri práci s výpočtovou technikou zväčša preukázali primerané zručnosti. Na podporovanie ich digitálnej gramotnosti boli moderné didaktické prostriedky účinne využité na niektorých vyučovacích hodinách odborných predmetov, ale i v študijných odboroch na predmetoch vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia. Niekedy však na hospitáciách cudzích jazykov motivácia spojená s individuálnou činnosťou s prostriedkami IKT nemala zo strany žiakov očakávanú odozvu. Učitelia pred priamou prácou s nimi využívali častejšie elektronickú poštu, prostredníctvom ktorej zadali domáce úlohy na využitie a spracovanie rôznorodých informácií.

Komunikačné kompetencie prednostne podporované prostredníctvom cieľavedome riadených rozhovorov pri práci so súvislým či s nesúvislým textom boli najcitelnejšie rozvíjané vo všeobecnom vzdelávaní. Predovšetkým v študijných odboroch na hodinách slovenského jazyka a literatúry, ale i na niektorých hodinách cudzích jazykov vyučujúci vyžadovali informácie nielen vyhľadávať, interpretovať, ale aj analyzovať, integrovať. Úlohy smerujúce k uvažovaniu či tvorbe záverov zvládli jednotlivci prevažne s pomocou učiteľa. V študijných

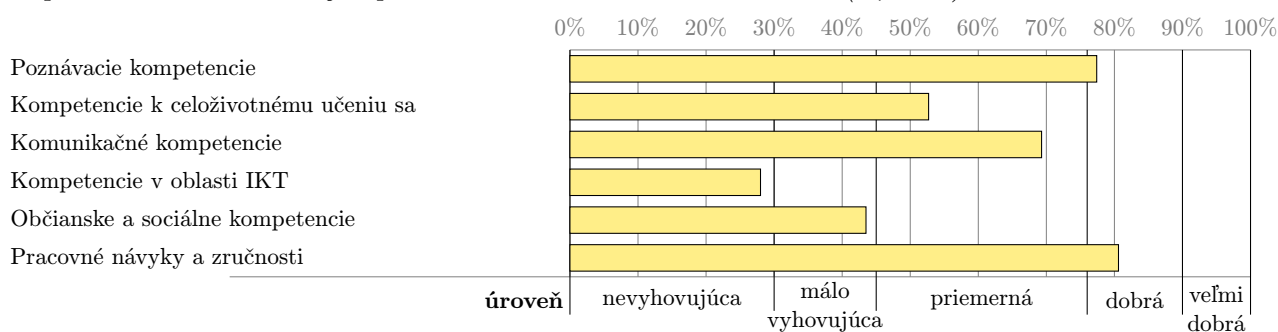
i v učebných odboroch pri výučbe cudzích jazykov z dôvodu neovládania základnej slovnej zásoby často žiaci nerozumeli obsahu textu v jeho audiovizuálnej, ale rovnako aj v písomnej podobe. Zadania spojené so súvislým textom na iných hodinách boli výrazne sústredené na vystihnutie základnej informácie a na jej prepojenie s individuálnymi skúsenosťami. V predmete matematika i na niektorých odborných predmetoch prejavili jednotlivci zručnosti pri práci s nesúvislým textom, pričom prekážkou lepších výkonov boli ich nízke rečové zručnosti. Vo vyjadrovaní a v komunikácii žiakov sa vyskytovali nedostatky aj pri prezentovaní vedomostí alebo výsledkov činností. Často i napriek upozorneniam sa vyjadrovali úsečne, niekedy však nemali záujem zapájať sa do diskusie a učitelia nechotu i pasivitu nahrádzali vlastným prejavom. Náležitá pozornosť nebola venovaná (i na hodinách slovenského jazyka a literatúry) prejavu žiakov, vyučujúci akceptovali prvky nárečia i nedostatky v používaní odbornej terminológie.

K silným stránkam procesu v študijných i v učebných odboroch prináležalo rozvíjanie **pracovných návykov a zručností**. Výraznejšie vo všeobecnom vzdelávaní boli žiaci podnecovaní k dodržiavaniu správnych pracovných postupov, ale vo všeobecnosti nezreteľne (80 %) na väčšine predmetov k aktívnemu hovoreniu pri zdôvodňovaní použitého postupu. Pri nesprávne zvládnutých činnostiach bola väčšina chybných odpovedí opravovaná vo vzájomnej interakcii učiteľ – žiak, ale zvyčajne bez konkretizácie príčin omylu. V snahe o udržanie dynamiky vyučovacej hodiny pedagógovia neraz neposkytli jednotlivcom možnosť opraviť svoje chyby a nesprávne postupy identifikovali a následne korigovali sami s ponúknutím okamžitého riešenia, alebo ich mechanicky opravili žiaci bez náležitého uvedomenia si príčin omylu. Niekde proces učenia oslabovali nielen málo upevnené pracovné návyky, ale aj absencia používania učebných pomôcok žiakmi, ojedinele i učiteľom pri učebných témach, ktoré si ich uplatnenie pri pracovných činnostiach jednoznačne vyžadovali. Jednotlivci viac v odbornom vzdelávaní poznali správne pracovné postupy, ale niekedy náročnosť zadaných úloh nezodpovedala ich vedomostnému potenciálu, preto nedokázali v primeranej kvalite a v dohodnutom čase zadané úlohy splniť. Žiaci boli podnecovaní k dodržiavaniu pravidiel bezpečnosti a ochrany zdravia (92 %), nie vždy bola venovaná pozornosť poriadku a čistote v triede či správne mu sedeniu.

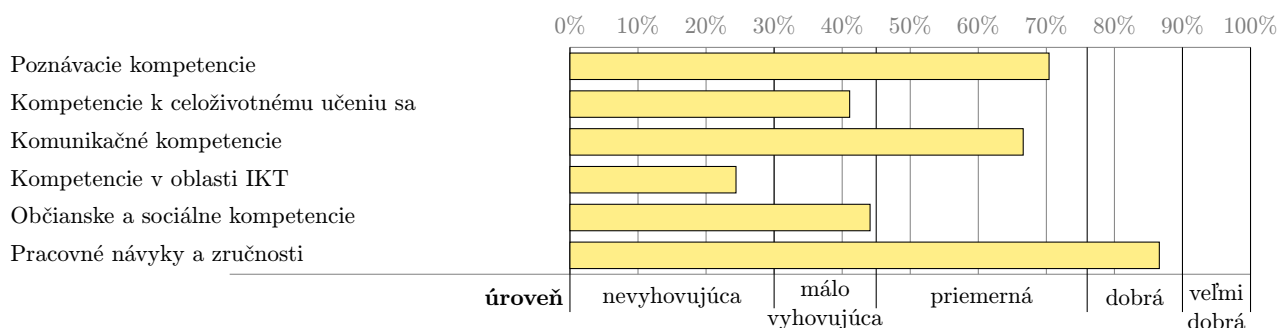
Sotva na polovici kontrolovaných hodín boli využívané organizačné formy učebných činností podporujúce žiaduci rozvoj **občianskych a sociálnych kompetencií**. V odborných predmetoch boli tieto spôsobilosti slabo rozvíjané nielen z dôvodu technickej povahy preberaného učiva, častejšie pre nedocenenie ich významu pre formovanie osobnosti žiaka. Vo všeobecnom i v odbornom vzdelávaní prevládali frontálne a individuálne aktivity, prácu vo dvojiciach uprednostňovali učitelia cudzích jazykov, menej pozornosti sa sústredilo na prácu žiakov v skupinách. Sociálne interakcie medzi členmi skupiny neboli vždy optimálne. Zmysluplnú tímovú kooperáciu negatívne poznačili nejasné inštrukcie, nezadanie vhodných úloh problémového charakteru, nezapájanie sa niektorých jednotlivcov do spoločných činností, pričom vyučujúci túto skutočnosť žiadnym spôsobom neriešili. Účinnosť tímových aktivít poznačila tiež nepremyslená organizácia, pretože z časových dôvodov nedostali žiaci priestor na prezentáciu konečných výsledkov a učitelia nevenovali pozornosť zhodnoteniu ich úsilia. Občianske a sociálne spôsobilosti boli viac formované prostredníctvom vhodne zvolených textov pri preberaných témach. Pedagógovia viedli žiakov k vytvoreniu vlastného názoru a jeho následnej prezentácii, čím podporovali i rozvoj kritického myslenia. V učebných odboroch sa žiaci do diskusie zapájali v nižšej miere, o príležitosti na vyjadrenie hodnotových postojov prejavili malý záujem. Na niektorých hodinách sa v diskusii vyjadrovali aktívne, ale nie k aktuálne preberaným témam a ich názory si vyžadovali usmernenie.

Vo všeobecnom i v odbornom vzdelávaní si zlepšenie vyžadovalo uplatňovanie oceňovania výkonov jednotlivcov klasifikačnými stupňami, ktoré by poskytli žiakom adresné informácie o úspešnosti ich učenia. Ak učitelia klasifikáciu využili (38 %), výnimočne ju zdôvodnili a spätnú väzbu ku konkrétnym nedostatkom či k rozvojovým možnostiam žiakom neposkytli. Často využívali priebežné neformálne verbálne hodnotenie, ktoré malo buď korekčný, v mnohých prípadoch najmä silný motivačný charakter, alebo upevňovalo sebadôveru a pozitívne ovplyvňovalo sústredenosť. **Kompetencie k celoživotnému učeniu sa** nepodporovali vyučujúci primerane (30 %) ani podnecovaním žiakov k sebareflexii svojich výkonov, k posúdeniu výkonov spolužiakov, čo ovplyvňovalo ich angažovanosť vo vyučovaní. Pravidlá a kritériá hodnotenia nemali jednotlivci osvojené, čomu nasvedčovala neobjektívnosť, nízka schopnosť posúdiť kvalitu vlastnej práce, ojedinelé preukázanie zručnosti vecnej argumentácie. Nedokázali verbálne formulovať hodnotiace stanoviská, niekedy zvládnuť emocionálnu stránku hodnotenia. Ich vyjadrenia nemali charakter uvedomelého posudzovania predovšetkým z dôvodu, že im zo strany učiteľov nepredchádzala systematická príprava k danej aktivite. V mnohých prípadoch ani učitelia samotní nevedeli poskytnúť pri hodnotení žiakom zodpovedajúcu spätnú väzbu, na niektorých sledovaných hodinách im poskytli príležitosti jednoznačne len formálne a neraz v časovej tiesni. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa kontrolovaných predmetov teoretického vzdelávania v študijných a v učebných odboroch boli na priemernej úrovni.*

Graf 35 Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného vzdelávania (24 SOŠ)

Graf 36 Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch odborného teoretického vzdelávania (24 SOŠ)

Zovšeobecnenie najčastejších nedostatkov zistených v kontrolovaných predmetoch všeobecného vzdelávania a v odbornom teoretickom vzdelávaní v kontrolovaných skupinách odborov, ktorých úroveň bola hodnotená ako málo vyhovujúca alebo i nevyhovujúca

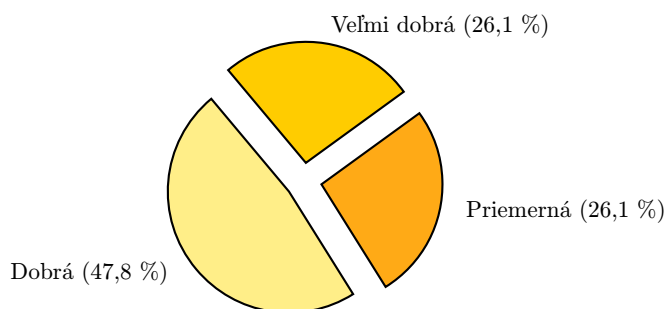
- » **cudzí jazyky** – učitelia nevytvárali primerané cudzojazyčné prostredie (výučbu nerealizovali v cieľovom jazyku, žiakov viedli k porozumeniu cez doslovný preklad); častejšie v učebných odboroch a v nadstavbovom štúdiu slovná zásoba jednotlivcov bola výrazne obmedzená, nedostatočne osvojená, žiaci nerozumeli ani základným cudzojazyčným pokynom; vyskytoval sa neefektívne využitý čas, v ktorom prevládali gramatické cvičenia pred rozvíjaním produktívnych rečových zručností; u vyučujúcich sa objavovali chyby nielen vo výslovnosti, ale aj v používaní slov a slovných spojení vo vhodnom kontexte
- » **matematika** – pri vysvetľovaní učiva absentovala zrozumiteľnosť, logická nadväznosť a v niektorých prípadoch nebol výklad úplný; žiaci boli vedení len k osvojovaniu si mechanického spôsobu riešenia príkladov, reprodukovaniu teórie, pričom nedostatočne ovládali základné matematické operácie a úpravy; mnohí prijímali poznatky a informácie pasívne a len mechanicky odpisovali riešenia úloh z tabule
- » **fyzika** – nejasnému monologickému výkladu, ktorého jednotlivé časti logicky nenadväzovali, chýbala i potrebná názornosť; pri diktovaní poznámok žiaci nemali možnosť vytvárať si správne fyzikálne predstavy, uvedomovať si logické súvislosti a následne strácali o učenie záujem; na väčšinu otázok nedokázali odpovedať ani s pomocou učiteľa, nedisponovali základnými poznatkami
- » **informatika** – učitelia žiadnym spôsobom neakceptovali skutočnosť, že zručnosti jednotlivcov pri práci s počítačom sú značne rozdielne; obsah preberaného učiva bol buď neprimerane rozsiahly a žiaci nemali priestor na jeho precvičenie, alebo nenáročné zadania a činnosti nezabezpečovali progresívny rozvoj ich učebných kompetencií; poznatky sprístupňované verbálne, bez využitia dátového projektora, nevedli k rozvíjaniu pracovných postupov v primeranej miere; pri nevhodnej organizácii vyučovania žiaci nadbytok času využívali na činnosti, ktoré s učebnou témou nesúviseli
- » **slovenský jazyk a literatúra** – obsah preberaného učiva nekorešpondoval s učebnými osnovami ani so zápismi v triednej knihe; vo vyučovaní dominovali monologické vyučovacie metódy, diktovanie poznámok a komunikačným zručnostiam i kultúre jazykového vyjadrovania nebola venovaná primeraná pozornosť
- » **ekonomika, organizácia, obchod a služby** – rozvíjanie poznávacích a učebných kompetencií žiakov v odborných predmetoch negatívne ovplyvnilo menej zrozumiteľné sprístupňovanie poznatkov, uprednostňovanie diktovania preberaného učiva, sporadické využívanie medzipredmetových vzťahov i nedôsledné uplatňovanie odbornej terminológie aj učiteľmi
- » **polygrafia a médiá** – výučbu odborných predmetov poznačila vysoká neodbornosť vyučovania (87 %); rozvíjanie poznávacích a učebných kompetencií žiakov bolo výrazne nedostatočné; žiakom chýbali elementárne vedomosti, nepoznali medzipredmetové súvislosti, vrátane odborného výcviku; učitelia ojedinele rozvíjali i praktické zručnosti; obsah učebnej témy nebol v súlade s učebnými osnovami (vyskytla sa skutočnosť, že učiteľ na 1 hodine preberal 3 témy, ktoré mal naplánované preberať na 6 vyučovacích hodinách)

V predmetoch praktickej prípravy bolo uskutočnených 101 hospitácií na 327 vyučovacích hodinách.

Pozitívne zistenia z jednotlivých hospitovaných hodín kontrolovaných predmetov praktickej prípravy

- » na vyučovacej hodine praktické cvičenie efektívna práca učiteľa a žiakov s interaktívnou tabuľou
- » v predmete odborný výcvik zmysluplná práca žiakov s výpočtovou technikou
- » vybavenie odbornej učebne, v ktorej sa realizovalo vyučovanie predmetu prax a predmetu praktické cvičenie, výrazne podporovalo aktívne učenie sa žiakov (počítač pre každého žiaka s nainštalovanými odbornými programami, s testami, s elektronickými učebnicami)

Graf 37 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia škôl v oblasti priebehu výchovy a vzdelávania (predmety praktickej prípravy – 23 SOŠ)

Negatívne zistenia z jednotlivých hospitovaných hodín kontrolovaných predmetov praktickej prípravy

- » nevyužívanie zriadenej odbornej učebne na výučbu predmetu praktické cvičenie
- » pri vyučovaní v klasickej triede prevládajúce teoretické sprostredkovanie poznatkov, diktovanie poznámok i zadaní úloh, riešenie časovo náročných úloh bez dôrazu na ich praktické využitie
- » do praktickej prípravy zaradenie predmetov, ktorých obsah žiadnym spôsobom nerozvíjal odborné zručnosti žiakov potrebné pre vykonávanie povolania (obsah učebných osnov naplňal znaky všeobecného vzdelávania)

Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy

K silným stránkam väčšiny predmetov v študijných i v učebných odboroch prináležalo zrozumiteľné, odborné sprostredkovanie poznatkov s akcentom na vytváranie predstáv a postupov praktických činností. Vyučujúci učebné témy aktualizovali, pri vysvetľovaní zabezpečili rôznorodosť výkladu, do ktorého zapájali žiakov dôsledným podnecovaním k uplatňovaniu skúseností zo života, menej dôsledne ich vyzývali k uplatňovaniu poznatkov získaných na teoretickom vyučovaní. Akceptovali, prípadne korigovali ich odpovede, úsudky či pripomienky. Názornosť výrazne (93 %) zabezpečovali využívaním materiálnotechnického vybavenia dielni, odborných učební, v značnej miere s podporou modernej didaktickej techniky. Význam zosúladenia obsahu praktického a teoretického vyučovania nedocenili skôr výnimočne (6 %). Porozumenie sústavne monitorovali otázkami, pričom častejšie v učebných odboroch žiaci primerane aktívne nereagovali. **Poznávacie a učebné kompetencie** podporovali pedagógovia hlavne úlohami zameranými na rozvoj porozumenia, ktoré nie vždy spĺňali požadovanú náročnosť. Mnohé zadania (72 %) využívali na rozvíjanie kreativity, nápaditosti, na podnecovanie žiakov hľadať alternatívne riešenia. Diferenciácia

úloh vo vzťahu k osobitostiam učebných štýlov a k vzdelávacím schopnostiam absentovala najmä pri frontálnom spôsobe vyučovania, ktorý v malej miere umožňoval venovať zvýšenú pozornosť žiakom menej úspešným a rovnako i žiakom schopným rýchlejšieho napredovania. Na niektorých hodinách prílišná dynamika vyučovacieho procesu nevytvárala priestor pre bližšie vysvetľovanie javov, ktorých podstate žiaci nerozumeli.

Pozitívna pracovná klíma zabezpečovala žiakom predpoklady na ich aktívne hovorenie, na bezprostredné zapájanie sa do diskusie, na spontánne kladenie otázok. Napriek tomu, že zväčša vyučujúci motivovali a podnecovali jednotlivcov k rečovým prejavom, dominantnosť pedagógov v komunikácii bola zreteľná. **Komunikačné kompetencie** podporovali najmä dialógom so žiakmi pri sprostredkovaní nových poznatkov, rozvíjali ich aj vyžadovaním komentovania i zdôvodňovania zvolených pracovných postupov. Učiteľom i majstrom odbornej výchovy k rozvíjaniu komunikačných zručností žiakov slúžila aj práca s chybou a spoločné hľadanie správneho riešenia či vytváranie priestoru na prezentovanie výsledkov činnosti. Verbálny prejav jednotlivcov bol odborne prevažne správny, ale málo obsažný. Vyučujúci akceptovali jednoslovné odpovede, niekedy si nevšimli nedostatky v používaní odbornej terminológie. Výraznejšie na odbornom výcviku komunikačné zručnosti žiakov súvisiace s konkrétnym odborom neboli vždy prijateľné. Problémy s komunikáciou v štátnom jazyku mala časť žiakov z národnostne zmiešaného územia a nevýrazne boli komunikačné zručnosti podporované v predmetoch praktického vyučovania, na ktorých prevládalo diktovanie alebo odpisovanie poznámok.

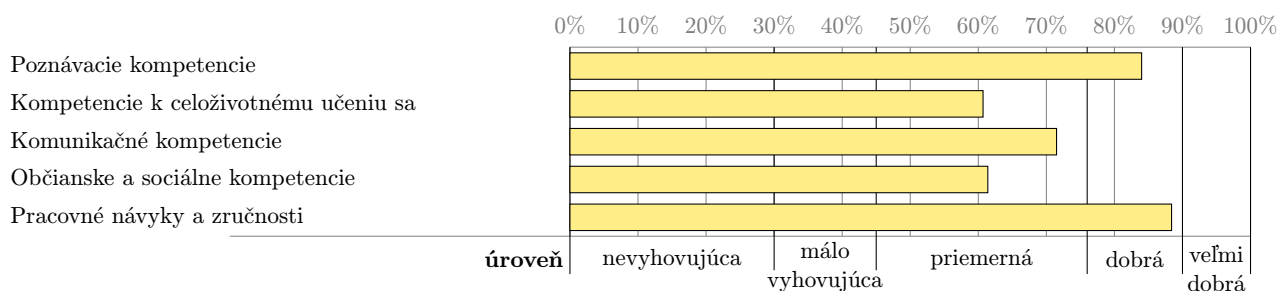
Ak si charakter zadaní vyžadoval prácu žiakov vo dvojiciach či v skupinách, pri rozdeľovaní úloh vyučujúci zvyčajne zohľadňovali ich náročnosť v nadväznosti na zručnosti jednotlivcov. Činnosť žiakov sledovali, poskytovali im individuálne rady, usmerňovali, overovali použité postupy. Pri tímovej práci ich viedli k aktívnej kooperácii, k spoluzodpovednosti, k zručnosti organizovať, výsledky práce primerane prezentovať a obhájiť. Efektivitu kooperatívneho vyučovania znižovala vyskytujúca sa nižšia zaangažovanosť niektorých jednotlivcov i nedodržanie dohodnutého času na splnenie úlohy. Aj v prípade, že žiaci pracovali samostatne, ich vzájomná interakcia, ochota pomáhať si a radiť podporovala pozitívne sociálne vzťahy. Rozvíjaniu **občianskych a sociálnych kompetencií** nebola venovaná pozornosť pri predmetoch praktickej prípravy odučených v klasických učebniach.

Učitelia i majstri odbornej výchovy výrazne cieľavedome rozvíjali **pracovné návyky a zručnosti**. Záujem žiakov silne determinovali jasne sformulované ciele (78 %), ktoré špecifikovali ich učebnú činnosť, podnecovali k aktivite. Zároveň jednoznačne stanovené zámery umožňovali priebežnú kontrolu ich plnenia. V závere vyučovania bola venovaná najvýraznejšia pozornosť overeniu miery osvojenia požadovaných zručností na hodinách predmetu odborný výcvik v študijných i v učebných odboroch. Vyučujúci zdôrazňovaním významu osvojených pracovných postupov pre prax vhodne motivovali žiakov k činnostiam, ktoré rozvíjali aj ich poznávacie kompetencie, viedli k zodpovednosti, aj k utváraniu vlastných názorov. Chybné pracovné postupy prevažne spoločne analyzovali a korigovali. Žiaci zväčša pri zadaných úlohách odborne manipulovali s pracovnými a učebnými pomôckami, rešpektovali pokyny vyučujúcich, dodržiavali pracovné postupy, prezentovali zručnosti pri práci s IKT. Rozdielne vzdelávacie zručnosti a schopnosti jednotlivcov rešpektovali najmä majstri odbornej výchovy doplnujúcim individuálnym výkladom, niekedy i názornou praktickou ukážkou. V priebehu celého edukačného procesu pedagógovia sledovali dodržiavanie BOZ, dôraz kládli na poriadok, hygienu i čistotu oblečenia, ojedinele neupozornili na možné riziká pri pracovnom postupe, nevenovali potrebnú pozornosť používaniu ochranných rukavíc a okuliarov či patričnému pracovnému oblečeniu a obuvi žiakov. Dodržanie bezpečnostných

a hygienických noriem dôsledne sledovali aj inštruktori na zmluvných pracoviskách.

Kompetencie k celoživotnému učniu sa vo všetkých predmetoch praktickej prípravy boli účinne počas celého vyučovacieho procesu podporované sústavnými motivujúcimi verbálnymi pochvalami žiakov, ktoré pozitívne ovplyvňovali napredovanie jednotlivcov, ich zdravé sebedomie, záujem o praktické vyučovanie a rozvoj praktických zručností. Vyučujúci nevenovali dostatočnú pozornosť klasifikácii, využívali ju skôr výnimočne najmä v študijných odboroch (45 %), nie vždy ju zdôvodnili a rovnako nie vždy bola objektívna. K podnecujúcemu aspektu nepatrila ani skutočnosť, ak výkony všetkých členov skupiny hodnotili rovnakým klasifikačným stupňom napriek tomu, že v práci i v záverečnej prezentácii jednotlivcov boli rozdiely. Sporadicky žiakom vytvárali príležitosti na sebareflexiu, na posúdenie pracovných výkonov spolužiakov či uvedomenie si dôležitosti autonómneho učenia sa. Na niektorých hodinách dokázali jednotlivci pri ponúknuťej príležitosti uplatniť vecnú argumentáciu, objektívne porovnať pracovné výkony osobitne vtedy, ak im vyučujúci pravidlá hodnotenia pripomenul. Zapájanie sa žiakov do súvislejšej sebahodnotiacej diskusie výrazne absentovalo. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa kontrolovaných predmetov praktickej prípravy v študijných a v učebných odboroch boli na dobrej úrovni.*

Graf 38 Vytváranie predpokladov na zabezpečenie rozvíjania sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy (23 SOŠ)

1.3.2 Súlad školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom na gymnáziu

Súlad ŠkVP so ŠVP bol kontrolovaný na **23** G, z toho boli **2** súkromné, **5** cirkevných, **1** G bolo s VJM. Na **3** G boli v bilingválnom štúdiu vyučovacie jazyky ruský, španielsky, francúzsky, na **1** cirkevnom G vyučovací jazyk anglický a nemecký.

Štruktúra ŠkVP v 61 % škôl rešpektovala požiadavky školského zákona. Jednotlivé časti boli spracované prehľadne, obsahovali konkrétne informácie o kontrolovanej škole, ich vypracovanie umožňovalo v súlade s princípmi a cieľmi realizovať výchovu a vzdelávanie. V subjektoch, ktoré štruktúru nezachovali, absentovali z povinných súčastí predovšetkým UO niektorých predmetov. Negatívne zistenia sa týkali tiež rozpracovania prierezových tém, vyhotovenia učebných plánov, zadefinovania pedagogických stratégií. Gymnázia (s výnimkou 1) zabezpečili prerokovanie a zverejnenie ŠkVP.

Kontrolované školy deklarovali (okrem 1 súkromného G) **ciele výchovy a vzdelávania**, ktorými smerovali k poskytovaniu kvalitného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kompetencií žiakov, najmä ich tvorivých schopností, kritického myslenia, gramotnosti v oblasti IKT. Pri realizácii bilingválneho vzdelávania preferovali hlavne rozvíjanie komunikačných spôsobilostí žiakov so zámerom ich ďalšieho uplatnenia v multikultúrnom a viacjazyčnom prostredí.

Cirkevné školy zdôrazňovali formovanie kresťanského hodnotového systému u žiakov. Informácie o koncepcii rozvoja, profilácii a strategických zámeroch, o vlastných prioritách v oblasti zvyšovania kvality výchovy a vzdelávania vhodne rozpracovalo v komplexnej charakteristike 91 % škôl. V súlade so ŠVP zadefinovaný **profil absolventa** vymedzoval vedomosti, zručnosti a schopnosti, ktorými by mal absolvent gymnaziálneho štúdia disponovať.

Zaradenie vyučovacích predmetov do vzdelávacích oblastí podľa rámcového učebného plánu akceptovalo v **učebných plánoch** 67 % škôl. Ich súčasťou boli spravidla vlastné poznámky charakterizujúce organizáciu vyučovacieho procesu s ohľadom na konkrétne podmienky školy. UP neobsahovali nové voliteľné predmety, niekde vypracované poznámky nekorespondovali s poznámkami k rámcovým učebným plánom, chýbalo konkrétne delenie tried na skupiny (predovšetkým v cudzích jazykoch). Svoje UP školy modifikovali prostredníctvom voliteľných hodín. Prevažovala tendencia zvýšenia hodinovej dotácie predmetov vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia (cudzí jazyky), zavedené boli i nové predmety. Pozitívom bola ponuka voliteľných predmetov v posledných dvoch ročníkoch vyššieho sekundárneho vzdelávania podľa záujmu žiakov, čo umožňovalo výraznú profiláciu štúdia.

Vypracované **učebné osnovy** jednotlivých predmetov vrátane prierezových tém tvorili súčasť ŠkVP v 74 % gymnázií. Zahŕňali charakteristiku predmetu, ciele, stratégiu vyučovania, učebné zdroje podľa jednotlivých ročníkov, deklarovali výstupy zo vzdelávania. V ostatných školách UO pre viaceré vyučovacie predmety obsahovali nedostatky alebo úplne chýbali. Najčastejšie uplatňovanou formou realizácie **prierezových tém** bola ich implementácia do vhodných predmetov, sporadicky tvorili samostatné predmety, alebo sa stali súčasťou projektov, účelových cvičení a kurzov. Niektoré školy však ich rozpracovaniu nevenovali dostatočnú pozornosť.

Pedagogické stratégie v 78 % subjektov smerovali k rozvíjaniu kľúčových kompetencií žiakov, k čomu dobrý predpoklad dávali preferované metódy v kombinácii s vhodnými aktivizujúcimi zložkami vyučovania.

Súčasťou 91 % kontrolovaných ŠkVP boli informácie o **organizácii prijímacieho konania**, zväčša so zapracovanými kritériami prijatia uchádzačov na štúdium. **Spôsob a podmienky ukončovania štúdia**, spracované v rôznom rozsahu, deklarovalo 87 % škôl.

Konkrétne údaje o **pedagogickom kolektíve** vo vzťahu k jeho stabilizácii, v menšej miere k zvyšovaniu odbornosti, uviedlo v personálnom zabezpečení 91 % subjektov. **Priestorové a materiálne-technické vybavenie** väčšiny škôl poskytovalo podnetné pracovné prostredie na edukačnú činnosť. Ojedinele uvedené údaje nezodpovedali požiadavkám z hľadiska prezentovaných vlastných cieľov ani reálnemu stavu zistenému prehliadkou priestorov. Vhodné **podmienky na BOZ** v školskom prostredí stanovilo 96 % kontrolovaných subjektov.

Pri spracovaní **vnútorného systému kontroly a hodnotenia žiakov** postupovalo 91 % škôl prevažne v zhode s metodickými pokynmi na hodnotenie a klasifikáciu žiakov. Detailnejšie rozpracovanie uviedli niektoré školy v rámci UO jednotlivých predmetov a v prílohe školského poriadku. Všetky mali vypracovaný **vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov**, ktorý zahŕňal používané formy, metódy a kritériá hodnotenia učiteľov s dôrazom na zvýšenie kvality vyučovacieho procesu, na zlepšenie výsledkov výchovno-vzdelávacej činnosti. V plánoch **kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov**, ktoré vypracovalo 87 % subjektov, väčšinou dominovali priority vzdelávacích aktivít v závislosti od vytýčených cieľov.

V uvedenej ponuke upravených **podmienok pre žiakov so ŠVVP** bola primeraná pozornosť venovaná vypracovaniu IVVP a poskytovaniu odborného servisu.

1.3.3 Zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Úloha s cieľom zistiť stav vytvárania podmienok inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo SZP sa plnila v **10** SŠ, z toho boli **2** súkromné a **8** štátnych. S VJS bolo **9** škôl a **1** s VJM. V školách sa vzdelávalo v dennej forme študijných a učebných odboroch **3 214** žiakov, z nich **279** žiakov rómskych, čo predstavuje približne 7 %.

Subjekty navštevovali väčšinou rómski žiaci pochádzajúci z rodín, ktoré neboli sociálne vylúčené a žili medzi majoritným obyvateľstvom. Celkovo **30** žiakov pochádzalo z rómskych osád, z rodín s nižším sociálnym statusom, kde jediným príjmom boli v mnohých prípadoch sociálne dávky a dávky v hmotnej núdzi. CPPPaP odporučilo **4** žiakom integráciu z dôvodu ich ZZ.

Tabuľka 10 Počet rómskych žiakov v SŠ

Kraj	Počet			Rómski žiaci	
	SŠ	žiakov	rómskych žiakov	z toho žiaci so ZZ	z toho žiaci zo SZP
Nitriansky	2	369	30	0	0
Banskobystrický	2	576	44	3	0
Prešovský	3	1 370	109	0	0
Košický	3	899	96	1	0
SR	10	3 214	279	4	0

Zabezpečenie rovnoprávných podmienok pri výchove a vzdelávaní

Učebné odbory navštevovalo **154** rómskych žiakov, študijné odbory **125** a v nadstavbovom štúdiu ich evidovali **20**. Ani v jednom subjekte nepôsobil asistent učiteľa alebo asistent majstra odbornej výchovy. Vzdelávali sa v bežných triedach, **4** žiaci so ZZ formou integrácie. Učebnice i učebné pomôcky mali všetci žiaci škôl zabezpečené. Nedostatok učebníc riešili v subjektoch rozmnožovaním učebných textov, žiakom zo sociálne slabších rodín zakúpilo učebnice združenie rodičov, prípadne boli zakúpené z prostriedkov získaných realizáciou projektov, alebo si žiaci učebnice nové či použité zaobstarávali sami. Vo viacerých školách zabezpečovali žiakom aj učebné pomôcky potrebné pri štúdiu špecificky zameraných odborov. V zariadeniach školského stravovania sa rómski žiaci stravovali spoločne s ostatnými spolužiakmi. Niektorí si kupovali stravu a nápoje v školskom bufete, nevyužívali možnosť stravovania v školskej jedálni napriek tomu, že dostávali príspevok na stravu a platili len minimálny poplatok. Pre rómskych žiakov bola atraktívna práca s prostriedkami IKT a rovnako činnosti súvisiace so získavaním potrebných zručností vo zvolenom odbore. Záujem o trávenie voľného času so svojimi rovesníkmi zväčša neprejavovali, neboli ani členmi žiackych školských rád.

Zistenia z hospitácií

Hodiny teoretického vyučovania (115 hospitácií) sa vyznačovali vytváraním pozitívnych vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi, neniesli náznaky intolerancie. Učitelia pri zostavovaní zasadacích poriadkov učební rešpektovali voľbu žiakov pri výbere miesta na sedenie a zároveň zohľadňovali špecifické individuálne potreby jednotlivcov vyplývajúce z ich ZZ. Len ojedinele museli pedagogickí zamestnanci škôl niektorých rómskych žiakov počas výchovno-vzdelávacieho procesu usmerňovať k dodržiavaniu hygienických návykov, k ochrane zdravia

a upozorňovať ich na povinnosti spojené s prípravou na vyučovanie. Frekvencia zapájania rómskych žiakov do vyučovacieho procesu zodpovedala miere priebežnej stimulácie ostatných žiakov. Ich záujem o vyučovanie, spôsob komunikácie a vystupovanie boli vcelku primerané, zodpovedali ich učebným možnostiam a schopnostiam. Učitelia im poskytovali množstvo príležitostí na vyjadrovanie postojov, prezentáciu výsledkov riešených úloh, dostatok času na premyslenie odpovede a na jej korigovanie. Pracovali porovnateľným spôsobom ako ich ostatní rovesníci s pracovným materiálom, s notebookom. Zväčša nemali obavy prezentovať vlastné názory a skúsenosti, i keď neboli ochotní prejavovať emócie. Podobne ako u iných prospechovo slabších spolužiakov bola úroveň ich verbálneho prejavu nižšia, menej plynulá, disponovali s pomerne málo rozvinutou slovnou zásobou. Učitelia ich stimulovali do učebných činností, zapájali do práce vo dvojiciach alebo vo väčších skupinách. Prirodzené prejavy vzájomnej pomoci a spolupráce žiakov boli pozorované na viacerých hodinách. Boli zvolení za vedúcich pracovných skupín, komunikovali bezprostredne, radili sa, vymieňali si skúsenosti a prezentovali výsledky tímovej práce. Len ojedinele sa do činnosti skupiny nezapájali, zaoberali sa inými činnosťami, ktoré neumožňovali posúdiť mieru ich účasti na spoločnej práci. Na **praktickom vyučovaní** (18 hospitácií) medzi rómskymi žiakmi a majstrami odbornej výchovy prevládali dobré vzťahy, žiaci prejavovali primerané zručnosti potrebné na výkon zvoleného povolania. O tom, že boli miestnou majoritnou komunitou rovnocenne prijímaní svedčí aj skutočnosť, že žiadne výhrady voči rómskym žiačkam nemali ani zákazníčky, ktoré navštevovali kadernický salón školy. V jednom subjekte sa hodín praktického vyučovania zúčastňovala aj rómska žiačka, ktorá z dôvodu gravidity bola vzdelávaná podľa individuálneho študijného plánu.

Ďalšie zistenia súvisiace s výchovou a so vzdelávaním rómskych žiakov

Z vyjadrení riaditeľov škôl v **Nitrianskom kraji** vyplynulo, že rómski žiaci sa prirodzene začlenili do školskej komunity, boli prijímaní rovnocenne, bez predsudkov.

V **Prešovskom kraji** pedagogickí zamestnanci poskytovali žiakom pochádzajúcich z rómskej osady poradenskú sociálnu pomoc (suplovali povinnosti zákonných zástupcov, ktorí sa o riešenie priestupkov svojich detí nezaujímal a so školou komunikovali ojedinele), nadväzovali kontakty s úradmi, so sociálnymi pracovníkmi, s poskytovateľmi práce. Prevládajúcim negatívnym javom v školách s väčším počtom rómskych žiakov patrili často sa opakujúce priestupky voči dohodnutým pravidlám správania sa v škole.

1.3.4 Bezpečnosť školského prostredia a prevencia negatívnych javov v správaní žiakov v strednej odbornej škole

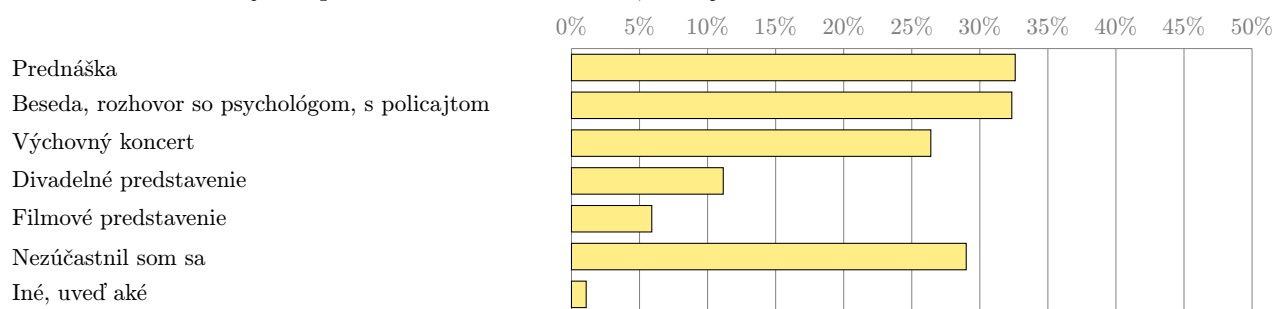
Podklady k vyhodnoteniu sledovanej úlohy v **24 SOŠ** poskytli zistenia z dotazníkov zadávaných riaditeľovi a žiakom školy, členom **žiackej školskej rady** (ustanovená v 20 školách), zistenia z rozhovorov a z dokumentácie školy.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní boli súčasťou **ŠkVP**. Školy ich rozpracovali v školských poriadkoch, interných smerniciach, zaradili ich do plánov práce (školy, výchovného poradcu, koordinátora prevencie, triednych učiteľov), do pracovných poriadkov. Žiaci boli oboznámení s obsahom školského poriadku na začiatku školského roka. Svojimi vyjadreniami v dotazníkoch iba 53 % respondentov potvrdilo zahrnutie problematiky nevhodného správania v uvedenom dokumente, 40 % si nevedelo spomenúť na konkrétne práva a povinnosti súvisiace s problémom násillia v škol-

skom prostredí. Táto skutočnosť môže poukazovať na nepozornosť žiakov pri oboznamovaní sa s ním, eventuálne naznačovať menej dôsledne realizovanú informovanosť o náležitostiach školského poriadku pedagógmi. Pozitívne sa o začlenení sledovanej tematiky vyjadrilo 79 % členov ŽŠR, ktorí zároveň vyslovili súhlas s nastavenými zásadami prevencie. Hodnotili aj mieru zapracovanosti svojich návrhov a námetov v školskom poriadku, pričom 50 % konštatovalo úplnú spokojnosť, 32 % uviedlo ich čiastočnú akceptáciu. Pri riešení problémov so správaním 43 % členov ŽŠR spolupracovalo s koordinátorom prevencie. Vzhľadom na to, že 35 % nevedelo, kto funkciu koordinátora zastáva, je žiaduce zvýšiť informovanosť žiakov s cieľom zefektívniť spoluprácu.

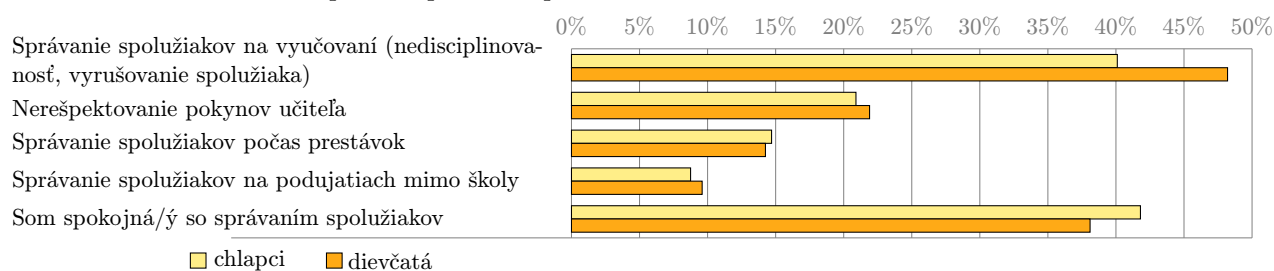
Školy uskutočnením rôznorodých **podujatí** vytvárali priestor na rozšírenie poznatkov z danej problematiky. Preferovali prednášky a besedy organizované zväčša v spolupráci so zamestnancami CPPPpP, s príslušníkmi polície, s protidrogovými aktivistami. Na posilnenie zdravého telesného i duševného vývoja žiakov a na vylúčenie rizikového správania orientovali záujmovú činnosť na aktivity športového zamerania. Na uvedených podujatiach sa 29 % opýtaných žiakov nezúčastnilo.

Graf 39 Podujatia preventívneho charakteru, ktorých sa zúčastnili žiaci

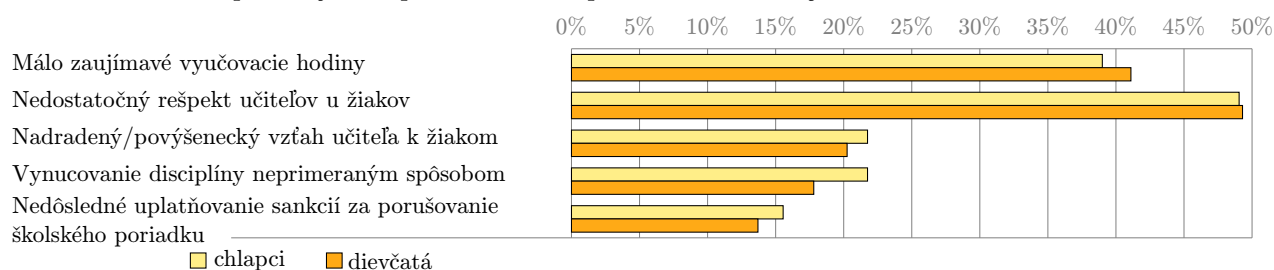

Z pohľadu respondentov aktivity zaujali 54 % dievčat a 49 % chlapcov. Niektoré z nich však žiaci nehodnotili ako zdroj nových informácií. Časť opýtaných odpoveď neposkytla.

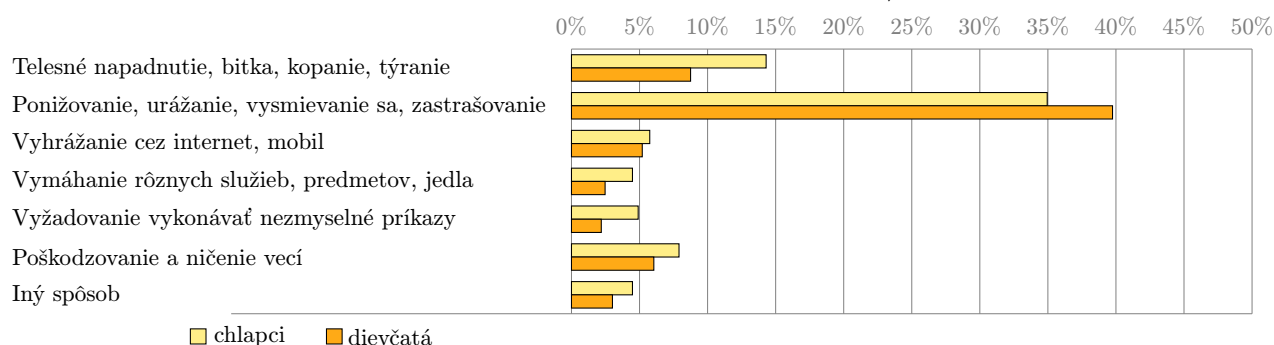
K **odhaľovaniu negatívnych prejavov** v správaní žiakov prispievalo podľa vyjadrenia 95 % riaditeľov **monitorovanie** ich **správania**. Na tento účel využívali dôsledné sledovanie žiakov na vyučovaní i na mimoškolských akciách, rozhovory žiakov s triednymi učiteľmi. Systematický monitoring sociálnej klímy v triedach prostredníctvom dotazníkov prebiehal v menšom počte škôl. Subjekty, ktoré ho uskutočňovali, sa hlavne v spolupráci s CPPPpP podieľali na jej diagnostike a vyhodnocovaní. K včasnému odhaleniu nevhodného správania a k zlepšeniu disciplíny pomohlo v niektorých školách nainštalovanie kamerového systému, zriadenie schránok dôvery. Vyskytujúcim sa výchovným problémom venovali pozornosť na zasadnutiach pedagogickej rady. K najčastejším patrili nemiestne správanie sa žiakov na vyučovaní a nerešpektovanie pokynov učiteľa. Výrazné zastúpenie mali neospravedlnená absencia a únikové tendencie žiakov z vyučovania. Medzi školami boli aj také, ktoré príčiny neprimeraného správania sa žiakov nerozoberali a nepodnikli ani kroky na jeho odstránenie. Pri posudzovaní správania značná časť oslovených respondentov si uvedomila skutočnosť, že vystupovanie spolužiakov na vyučovacích hodinách bolo nevhodné, poukázali na hlasné pokrikovanie, na odvrávanie učiteľovi a na iné prejavy nedisciplinovanosti, čo sa odrazilo v negatívnom dopade na efektívnosť interakcie učiteľ – žiak.

Graf 40 Čo sa ti nepáči v správaní spolužiakov?

Podľa názoru 57 % opýtaných žiakov a 81 % členov ŽŠR volili učiteľia primeraný spôsob na udržanie disciplíny. Žiaci vyzdvihli **dôležitosť otvorenej diskusie** s učiteľmi, vybudovanie si **dostatočného rešpektu učiteľov u žiakov**. Tieto atribúty spolu s menej pútavými vyučovacími hodinami považovali za dôvod nedisciplinovaného správania žiakov na vyučovaní.

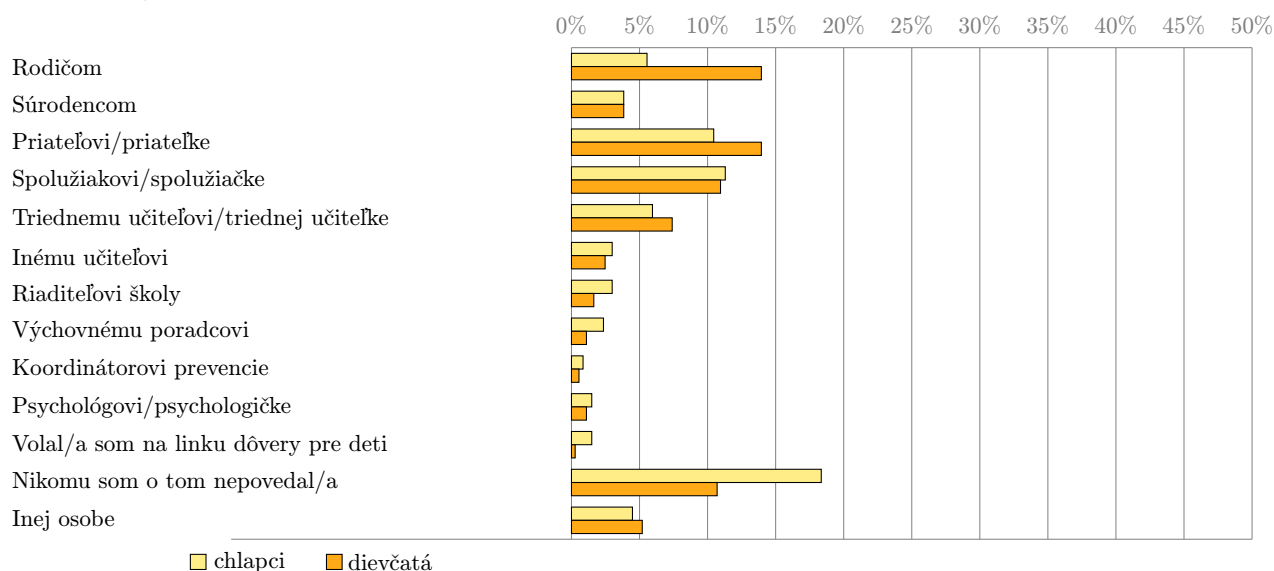
Graf 41 Čo považuješ za príčinu nedisciplinovanosti na vyučovaní?

Realizovanú preventívnu činnosť, spravidla usmerňovanú koordinátormi prevencie, považovali riaditelia škôl (s výnimkou 5) za dostatočne účinnú. Slabší efekt prijatých opatrení pripisovali nepriaznivému vplyvu okolitého prostredia a kamarátov, výberu menej vhodných foriem a metód práce eliminujúcich rizikové správanie, organizovaniu podujatí, o ktoré žiaci javia menší záujem. Napriek vynaloženému úsiliu zamedziť šikanovaniu a iným prejavom agresívneho správania sa s ním priamo v škole stretlo 7 % žiakov, pričom za najčastejších aktérov označili svojich spolužiakov. Vyšší podiel tvorili žiaci, ktorí boli svedkami šikanovania niekoho iného. Vyjadrenia žiakov, ktoré súviseli s uvádzaním miesta výskytu šikanovania v prostredí školy, sú výzvou na uskutočňovanie pravidelného monitoringu sociálnej klímy v triednych kolektívoch a v prípade odhalenia problémov aj výrazným podnetom na dôslednú analýzu príčin ich vzniku. V prejavoch šikanovania prevažovali podľa riaditeľov psychické útoky, čo vo väčšom počte ako chlapci potvrdili aj dievčatá. Medzi chlapcami bolo častejšie fyzické napadnutie.

Graf 42 Akým spôsobom šikanovali teba alebo tvojho spolužiaka/spolužiačku?

S negatívnymi skúsenosťami sa dievčatá zverili hlavne rodičom alebo priateľke, chlapci boli otvorenější ku spolužiakom a priateľom. Pomerne malá miera dôvery, ktorú prejavili koordinátorovi prevencie alebo výchovnému poradcovi, poukazuje na nedostatky vo vzájomnej komunikácii.

Graf 43 Ak si bol/a šikanovaný/á alebo si bol/a svedkom šikanovania, komu si o tom povedal/a?

Z hľadiska prevencie je potrebné zo strany škôl **nezanedbávať osvetu v pedagogických kolektívoch**, pôsobiť **preventívne** i na **rodičov**. S týmto zámerom organizovali subjekty vzdelávanie pedagogických zamestnancov zväčša prednáškovou formou na pracovných poradách. Koordinátori prevencie poskytli kolegom vhodný metodický materiál z rôznych školení alebo seminárov, ktoré absolvovali. Negatívnym zistením bolo, že niektoré školy žiadne aktivity nezabezpečili. Zákonní zástupcovia žiakov boli oboznámení s preventívnymi opatreniami na rodičovských združeniach. Slabšiu informovanosť rodičov zdôvodňovali školy nízkou účasťou na triednych aktívoch, nezaujmom o výchovno-vzdelávacie problémy svojich detí. Uvedený prístup sa odzrkadlil aj v spoločnom postupe po odhalení rizikového správania. Mnohí rodičia v osobnom pohovore prejavili ústretovosť pri riešení nepriaznivej situácie, s niektorými spolupráca nebola dostatočne konštruktívna.

Snahu škôl vytvoriť **bezpečné školské prostredie** možno hodnotiť pozitívne, avšak treba konštatovať, že prístup jednotlivých subjektov k zabezpečeniu podmienok na realizáciu prevencie rovnako dôsledný nebol.

1.3.5 Finančná gramotnosť v strednej odbornej škole

Cieľom bolo zistiť stav rozvíjania **finančnej gramotnosti** na základe implementácie NŠFG do školských vzdelávacích programov v 24 SOŠ. Zdrojom zistení boli podklady z analýzy ŠkVP, z dokumentácie škôl, z materiálov poradných orgánov riaditeľa školy, zdrojom zistení boli aj rozhovory s riaditeľmi škôl, s vedúcimi metodických orgánov, prípadne s pedagogickými zamestnancami poverenými koordináciou finančného vzdelávania.

Implementácii stratégie vzdelávania vo finančnej oblasti a v oblasti manažmentu osobných

financií venovali pozornosť **takmer všetky školy** (91,7 %), **väčšina SOŠ** ju rozpracovala **komplexne** (62,5 %), **niektoré čiastočne** (29,2 %) a **2** (8,3 %) ju nerozpracovali **vôbec**. Vychádzali prevažne z potrieb žiakov, ako aj z požiadaviek profilu absolventa pre jednotlivé študijné a učebné odbory.

Tabuľka 11 Implementácia tém NŠFG do ŠkVP

Kraj	Počet kontrolovaných SOŠ	Zpracovanie NŠFG do ŠkVP		
		komplexne	čiastočne	nezpracovanie
Bratislavský	3	2	1	0
Trnavský	2	1	0	1
Trenčiansky	2	1	1	0
Nitriansky	2	1	1	0
Žilinský	3	2	0	1
Banskobystrický	5	3	2	0
Prešovský	3	1	2	0
Košický	4	4	0	0
SR	24	15	7	2

Rozpracovanosť tém stanovených NŠFG bola z hľadiska rozvíjania jednotlivých čiastkových kompetencií rozdielna. Prostredníctvom učebných osnov všeobecnovzdelávacích a odborných predmetov zapracovali jednotlivé **témy NŠFG** najprv do vzdelávacích oblastí a potom do učebných osnov vhodných predmetov. Najčastejšie rezonovala téma *Človek vo sfére peňazí, Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca, Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí*. Problematiku FG začlenili do učiva predmetov s podobným charakterom aj SOŠ, ktoré Národný štandard finančnej gramotnosti do ŠkVP neimplementovali. Školy mali tendenciu zabezpečiť rozpracovanie jednotlivých tém tak, aby boli v priebehu štúdia v rámci nich napĺňané jednotlivé čiastkové kompetencie, ktoré by umožnili absolventom dosiahnuť minimálne požiadavky na funkčnú FG. Vo **všeobecnovzdelávacích predmetoch** boli témy zaradené najčastejšie do učebných osnov predmetov matematika, slovenský jazyk a literatúra, cudzie jazyky, fyzika, informatika, dejepis, občianska náuka/etická výchova, ekológia. V tejto súvislosti využili niektoré školy priestor na vytvorenie **nových tém**, napr. *Spoločenské aspekty rodiny, Finančná matematika v domácnosti, mesačný príjem, hodinová mzda, úroky a sporenie*.

Širšie možnosti na implementovanie tém NŠFG poskytli **odborné predmety**, kde boli jednotlivé témy zapracované do UO predmetov v rozsahu korešpondujúcom so zameraním jednotlivých študijných a učebných odborov. Témy boli rozpracované a zaradené do všeobecných kompetencií vo všetkých odboroch a do odborných kompetencií prevažne v študijných odboroch orientovaných na ekonomiku, kde FG bola doplnená aj do profilu absolventa. V rámci učebných osnov odborných predmetov bola na uplatnenie FG využitá najmä ekonomika a svet práce. V rámci ekonomiky bol v jednej škole vytvorený nový tematický celok *Zákony a právne predpisy*. V niektorých kontrolovaných školách boli pridané aj témy *Banková sústava a Daňová sústava*, v 2 školách aj témy *Ochrana práv spotrebiteľa a Poistovníctvo*.

Na podporu rozvoja FG zaradila 1 SOŠ v Trnavskom kraji do učebného plánu voliteľný predmet manažment osobných financií. Finančná gramotnosť bola v Banskobystrickom kraji v 2 školách posilnená prostredníctvom cvičných firiem. NŠFG bol v Trenčianskom kraji **podnetom pre vytvorenie a prácu krúžku**, v ktorom boli žiaci školy zapojení do vzdelávacieho programu *Viac ako peniaze*, ktorý so Slovenskou bankovou asociáciou organizoval Junior Achievement Slovensko.

Vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti FG sa v školách uskutočňovalo prevažne internou formou prostredníctvom internetu, odbornej literatúry, letákov a propagačných materiálov finančných inštitúcií. Externé vzdelávanie v oblasti FG bolo najčastejšie realizované v MPC a v Slovenskej bankovej asociácii. Koordinátorov pre oblasť FG mali školy ustanovených len zriedka.

Sprostredkovanie informácií žiakom sa realizovalo najčastejšie v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogickým zamestnancom na pracovných poradách. Informovanosť rodičov bola zabezpečená prostredníctvom verejne prístupných ŠkVP, na triednych aktívoch boli informovaní o možnostiach poistenia svojich detí a o získaní sociálnych štipendií. S cieľom vzbudiť u žiakov záujem o vzdelávanie, rozvíjať ich podnikateľské myslenie a ekonomické zručnosti boli zapájaní do viacerých súťaží a do e-learningových projektov. Z hľadiska informovanosti mali školy k problematike finančného vzdelávania vo vzťahu k žiakom, rodičom, pedagogickým zamestnancom a verejnosti vystavené na chodbách škôl celoročné nástenky, ktoré boli priebežne aktualizované. V rámci jednotlivých tém NŠFG školy v spolupráci s rodičmi a verejnými inštitúciami organizovali finančné zbierky pre onkologicky choré deti a ľudí.

Z hľadiska podpory rozvoja FG boli školy **vybavené učebnými pomôckami** veľmi rozdielne, niektoré SOŠ ich mali dostatok, iné zas nedisponovali žiadnymi. Okrem samotného materiálu NŠFG školy disponovali väčšinou materiálmi, ktoré boli vydané k absolvovaným seminárom, prípadne mali na nástenkách informácie stiahnuté z odporúčaných webových stránok alebo materiály od prednášajúcich pracovníkov rôznych bankových inštitúcií. Školy boli vybavené učebnicami, ktoré využívali v rámci výučby odborných ekonomických predmetov, využívali ponúkané webové stránky k tejto problematike. Jedna škola na podporu rozvoja funkčnej FG vo svojich priestoroch vytvorila *Náučný finančný chodníček*. Niektoré školy mali k dispozícii metodickú príručku pre učiteľa a pracovnú príručku pre žiaka *Poznaj svoje peniaze*, aktuálne daňové zákony, výukové DVD, manuál pre výučbu od Národnej banky Slovenska *Finančná gramotnosť do školských lavíc*. Učebné a študijné odbory technického a umeleckého zamerania boli menej vybavené učebnými materiálmi, pomôckami a metodickými materiálmi, najlepšia vybavenosť bola v študijných odboroch s ekonomickým zameraním.

1.3.6 Environmentálna výchova na gymnáziu a v strednej odbornej škole

Začlenenie environmentálnej výchovy do vzdelávacieho procesu sa kontrolovalo v 44 stredných školách (23 G, 21 SOŠ). Vyhodnotenie sa uskutočnilo na základe zistení z dotazníkov zadávaných riaditeľovi a žiakom školy, z rozhovorov a z dokumentácie školy.

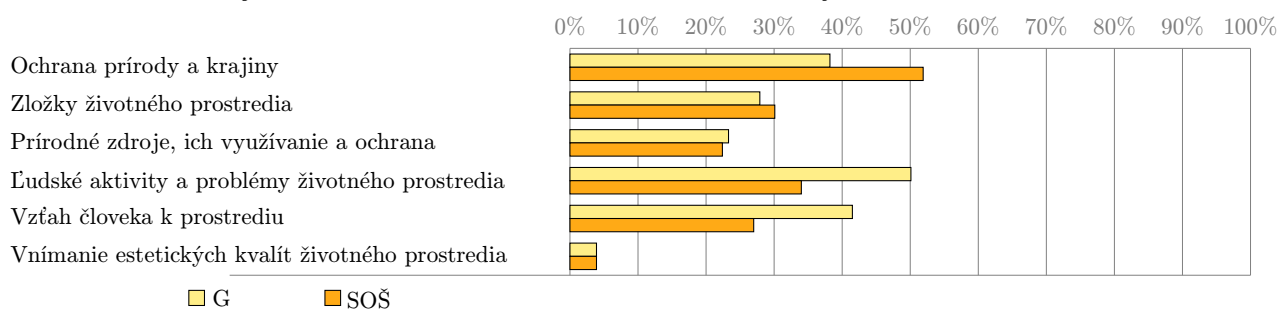
Na G zapracovali **environmentálnu výchovu do ŠkVP** ako súčasť rozvíjajúcich spôsobilostí v oblasti postojov a hodnôt, tematické okruhy prierezovej témy zväčša implementovali do **UO** vybraných vyučovacích **predmetov**. **SOŠ** včlenili problematiku ENV prevažne do **odborných predmetov** i do **predmetov všeobecného vzdelávania** alebo bola priamo integrovanou súčasťou študijného odboru.

Žiaci G v zadaných dotazníkoch ako najbohatší zdroj vedomostí o environmentálnych témach označili biológiu, geografiu a chémiu. Nižšiu frekvenciu mali výchovné predmety, v oblasti ostatných predmetov sa jej venovali na vyučovaní cudzích jazykov prostredníctvom rôznych textov, vizuálnych podnetov a prezentácií. V **SOŠ**, v rámci skupiny iných predmetov, žiaci preferovali odborné predmety, po nich nasledovali občianska náuka a ekológia.

Zvyšovanie environmentálneho povedomia podporovali SŠ širokou ponukou inter-

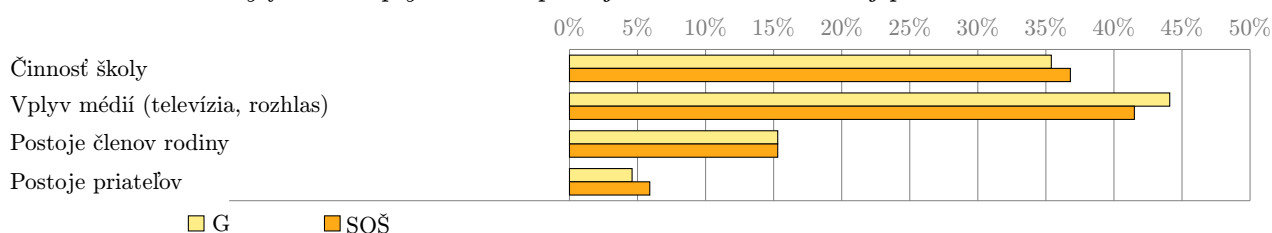
ných školských aktivít, využitím edukačných programov, zapojením sa do krátkodobých, menej do dlhodobých projektov, niektorých i s medzinárodnou spoluúčasťou. Angažovanosť škôl v oblasti rozvoja vedomostí žiakov, ich zručností a prístupov k environmentálnym problémom v procese vzdelávania bola vo viacerých z nich zabezpečená aj v mimo vyučovacom čase. Klasické formy vzdelávania obohatili súťaž environmentálneho zamerania, do ktorých sa podľa riaditeľov zapojila väčšina subjektov. Kladne treba hodnotiť dosiahnutie významných úspechov viacerých škôl v týchto súťažiach. Rôznorodosť aktivít potvrdili svojimi odpoveďami aj žiaci. Prioritne uvádzali prítomnosť na prednáškach a besedách s odborníkmi, účasť na exkurziách. S dobrou odozvou sa stretol vzdelávací pobyt v stredisku ekologickej výchovy v Zaježovej. Pozitívny ohlas mali u nich akcie, ktorými pomohli pri úprave okolia školy a verejných priestranstiev, alebo sa aktívne priamo v teréne podieľali na praktických činnostiach súvisiacich s ochranou životného prostredia. Uskutočnené podujatia boli prevažne plánované školami, vo viacerých prípadoch vychádzali z osobnej iniciatívy samotných žiakov. Podľa riaditeľov sa na ich organizovaní podieľala i ŽŠR. V odpovediach respondenti vyzdvihli ako oblasť, ktorej sa v škole najviac venovali, ochranu prírody a krajiny, ľudské aktivity a problémy životného prostredia, vzťah človeka k prostrediu (lokálne, globálne problémy).

Graf 44 Ktorým oblastiam ste sa v rámci ENV venovali najviac?

Podľa väčšiny žiakov (G – 80 %, SOŠ – 71 %) uskutočnené výchovno-vzdelávacie aktivity upevnili ich vedomosti v tejto problematike. Medzi činiteľmi ovplyvňujúcimi vzťah k environmentálnym otázkam uprednostnili žiaci G i SOŠ vplyv médií.

Graf 45 Ktorý faktor ovplyvnil vaše postoje k environmentálnej problematike?

Výrazný **podiel na rozvíjaní ENV** mali učitelia, ktorí boli poverení funkciou **koordinátora**. V ich pôsobení, ako na G tak i v SOŠ, dominovalo koordinovanie spolupráce jednotlivých predmetových komisií a zapájanie triednych kolektívov s ich triednymi učiteľmi do rôznych činností environmentálneho charakteru. Podľa potreby poskytovali pedagogickým zamestnancom metodické konzultácie súvisiace s implementáciou ENV. K dopĺňaniu svojich vedomostí koordinátori využívali podujatia organizované hlavne MPC. U niektorých vzdelávanie sa v danej problematike bolo nedostatočné, v tomto smere zaostávalo aj rozširovanie znalostí u pedagogických zamestnancov. Učitelia mali pre svoju prácu k dispozícii rôznorodé

metodické materiály. Vedomosti čerpali aj z odborných časopisov a odborných publikácií, ktoré boli v časti škôl sústredené v špecializovaných knižniciach s environmentálnou orientáciou. Nezastupiteľné miesto v činnosti škôl mala pri usporiadaní environmentálnych podujatí **spolupráca** s rôznymi inštitúciami pôsobiacimi v tejto oblasti. Podieľali sa hlavne na organizovaní prednášok, tematických podujatí, aktivít v teréne, pomáhali pri projektoch. Ústretovosť rodičov využili školy pri zabezpečení školských súťaží, skrášlení vnútorných priestorov školy a pri úprave areálu. Niektorí individuálne participovali pri zbere a odvoze druhotných surovín.

Výber, zameranie a obsah realizovaných aktivít poukázali na ich opodstatnenosť pri formovaní občianskych postojov žiakov, čo pozitívne vplývalo na vytváranie a upevňovanie ich **environmentálneho vedomia**.

1.3.7 Externá časť a písomná forma internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu a v strednej odbornej škole

Inšpekcie sa vykonali v **97** školách, z toho na **42** G, v **54** SOŠ a v **1** KON. Z celkového počtu škôl bolo **7** cirkevných, **11** súkromných, **17** škôl bolo s VJN. V **33** školách (10 G, 22 SOŠ, 1 konzervatórium) sa testovania zúčastnilo **113** žiakov so ZZ.

Takmer všetky školy zodpovedne zabezpečili **prípravu testovania EČ a PFIČ MS**. Školskí koordinátori sa oboznámili s pokynmi NÚCEM k maturitnej skúške, dôsledným prístupom včas informovali žiakov, rodičov a učiteľov. Nedostatkom pripravenosti bolo v 1 subjekte prekročenie stanoveného počtu žiakov v skupine, v 3 neurčenie zapisovateľa tém PFIČ.

Priebeh a organizáciu administrácie testov EČ MS z vyučovacích jazykov kontrolovali školskí inšpektori v **44** školách, z cudzích jazykov v **26** školách a z matematiky v **27** školách. Školy pripravili vhodné podmienky na testovanie, postupovali v súlade so stanoveným časovým harmonogramom, niektoré nedôsledne rešpektovali pokyny. V **2** subjektoch, v ktorých neboli administrátori k jednotlivým skupinám pridelení na základe náhodného výberu, otvorili bezpečnostné obálky s testami pred určeným termínom. V **1** škole nevykonali kontrolu neporušenosti a úplnosti testov z cudzích jazykov. V rozpore s právnymi predpismi a pokynmi neboli pre viacerých žiakov so ZZ zabezpečené primerané podmienky na vykonanie MS. Predsedovia ŠMK a PMK vzájomne spolupracovali pri priebežnej kontrole administrácie, povrchno postupovali v **1** SOŠ pri uložení originálov a kópií OH z cudzích jazykov. K pokojnému priebehu prispel na chodbách pomocný dozor, ktorý v **1** škole nebol prítomný počas administrácie testov z matematiky. Značné rezervy mala organizačná práca a činnosť viacerých administrátorov.

Priebeh administrovania PFIČ MS bol plynulý i napriek neurčeniu zapisovateľov tém v niekoľkých školách. Menej zodpovedne pristupovali ku svojim povinnostiam niektorí administrátori počas zverejňovania tém, pri poskytovaní úvodných inštrukcií a v súvislosti s nedovoleným správaním sa žiakov.

Pri **hodnotení odpovedí na ÚKO** participovali školskí koordinátori a predsedovia PMK i ŠMK v zhode s požiadavkami na jeho odborné a organizačné zabezpečenie. V nesúlade s pokynmi bol 2 pomocným hodnotiteľom pridelený vyšší počet OH zo slovenského jazyka a literatúry. Školy, okrem uvedených nedostatkov, rešpektovali pri realizácii EČ a PFIČ MS stanovené podmienky.

1.3.8 Prijímanie žiakov do 1. ročníka študijných a učebných odborov v strednej odbornej škole

Kontrola prijímacieho konania sa realizovala v **55** SOŠ u žiakov 1. ročníka študijných a učebných odborov skupín *63 Ekonomika a organizácia, obchod a služby I; Ekonomika a organizácia, obchod a služby I* (s rozšíreným počtom hodín praktického vyučovania) a *64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby II*. Cieľom kontroly bolo zistiť plnenie zadaných podmienok a kritérií prijatia, ktoré si školy stanovili podľa predpisov platných pre školský rok 2011/2012.

Z prijatých **3 881** žiakov bolo **382** žiakov zo škôl s VJN. So ZZ bolo **58** žiakov. V **1** SOŠ boli prijatí **6** žiaci cudzinci.

Riaditelia škôl s písomným súhlasom zriaďovateľov určili **počet tried a žiakov** 1. ročníka, s výnimkou **1** súkromnej školy v Prešovskom kraji, v súlade s právnymi predpismi. Školy v Trenčianskom kraji prijali do jednotlivých študijných a učebných odborov prevažne nižší počet žiakov, ako bol schválený zriaďovateľom, v Košickom kraji zriaďovateľ **1** školy počet prijímaných žiakov upravil navýšením.

Prijímacie konanie po prerokovaní na zasadnutiach pedagogickej rady riaditelia škôl stanovili **bez prijímacej skúšky** okrem **1** školy (Trenčiansky kraj), v ktorej overovali vedomosti uchádzačov z cudzieho jazyka. Počty prijímaných žiakov a kritériá na prijatie boli zverejnené v určenom termíne s výnimkou **1** školy (Trnavský kraj), kde na základe prieskumu záujmu znížili náročnosť kritérií na prijatie a zverejnili ich po stanovenom termíne. V **2** ďalších SOŠ bolo až do naplnenia stanoveného počtu prijatých jedinou podmienkou úspešné ukončenie 9. ročníka ZŠ. Kritériá **4** SOŠ boli nedostatočne vypracované. Chýbalo stanovenie minimálneho počtu bodov potrebných na prijatie, zohľadnenie výsledkov dosiahnutých v Testovaní 9, ale tiež umiestnenie v predmetových olympiádach a súťažiach súvisiacich s odborom vzdelávania a podmienka prednostného prijatia uchádzačov so ZZ pri rovnosti bodov. Pozitívom v **6** SOŠ (Nitriansky a Trnavský kraj) bolo konkretizovanie podmienok prijatia včítane klasifikácie zo správania.

Vo vydaných rozhodnutiach riaditelia **dodržali stanovený termín**, nedostatky sa vyskytli v neúplnej alebo chybnjej citácii právnych predpisov a v rozhodnutiach pri zmene študijných alebo učebných odborov. Závažným **nedostatkom** bolo nevydanie rozhodnutia o neprijatí pre nedostatok miesta **46** žiakom v **1** SOŠ a neodoslanie rozhodnutia v **3** SOŠ v Nitrianskom kraji. Žiaden uchádzač nedosiahol v Testovaní 9 úspešnosť najmenej 90 % v každom predmete samostatne, nebol úspešným riešiteľom predmetovej olympiády ani víťazom súťaže, ktorá by súvisela s odborom vzdelávania.

Kontrolou dokumentácie sa zistili závažné **porušenia**. Riaditeľka prijala žiaka, ktorý nezískal nižšie stredné vzdelanie (Žilinský kraj), v súkromnej SOŠ prijali **4** žiakov s ľahkým mentálnym postihnutím, ktorí získali len primárne vzdelanie (Prešovský kraj) a riaditeľka inej súkromnej SOŠ opakovane prijala žiačku na základe neplatného vysvedčenia. V **11** z **12** kontrolovaných škôl Košického kraja bolo do 1. ročníka prijatých prestupom z inej strednej školy **32** žiakov do študijných odborov a **22** žiakov do učebných odborov. V Žilinskom kraji bolo prestupom prijatých **34** žiakov. Vo všetkých kontrolovaných štátnych SOŠ Prešovského kraja riaditelia prijímali žiakov (**21**) do 1. ročníka štúdia na základe prestupu z inej strednej školy, na ktorú už boli zapísaní, bez uvedenia závažného dôvodu v žiadosti o prestup. V Bratislavskom kraji bol v **1** súkromnej SOŠ rozpor v počte žiakov 1. ročníka denného štúdia (**5** žiakov) a počtom žiakov uvedeným do štatistického zberu ÚIPŠ

(10 žiakov) a v inej súkromnej SOŠ bolo prijatých **9** žiakov študujúcich externou formou na alokovanom pracovisku. Informácie o zápise neoznámili **162** prijatým žiakom v stanovenom termíne.

Tabuľka 12 Študijné výsledky žiakov prijatých do 1. ročníka študijných a učebných odborov skupín 63 a 64

Predmety	Skupina 63 – študijný odbor	Skupina 63 – študijný odbor s rozšíreným praktickým vyučovaním	Skupina 64 – študijný odbor	Skupina 64 – učebný odbor
MAT	2,72	2,84	3,46	3,78
SJL	2,55	2,50	3,13	3,49
SJSL	2,67	2,88	0	3,72
VJN	2,88	2,82	0	3,52

Pri porovnaní vzdelávacích výsledkov žiakov prijatých do 1. ročníka SOŠ a ich úspešnosti v Testovaní 9 možno uviesť, že:

- » vzdelávacie výsledky z **matematiky** žiakov prijatých do **študijných odborov** skupín 63 a 64 dosahovali priemer **3,01** a žiakov prijatých do **učebných odborov 3,78**,
- » vzdelávacie výsledky zo **slovenského jazyka a literatúry**, resp. **slovenského jazyka a slovenskej literatúry** žiakov prijatých do **študijných odborov** dosahovali priemer **2,90** a žiakov prijatých do **učebných odborov 3,44**.

Najlepšie výsledky z matematiky mali žiaci prijatí do študijných odborov skupiny 63 *Ekonomika a organizácia, obchod a služby I* a zo slovenského jazyka a literatúry, resp. vyučovacieho jazyka národností žiaci prijatí do študijných odborov skupiny 63 *Ekonomika a organizácia, obchod a služby I* (s rozšíreným počtom hodín praktického vyučovania). **Výrazne horšie výsledky** z oboch profilových predmetov mali žiaci prijatí do študijných odborov skupiny 64 - *Ekonomika a organizácia, obchod a služby II* (z matematiky 3,46 a zo slovenského jazyka a literatúry 3,13).

Porovnávaním dosiahnutých vzdelávacích výsledkov, ale aj úspešnosti v Testovaní 9 možno konštatovať, že školy stanovili pri prijímaní žiakov do študijných odborov skupín 63 **menej náročné kritériá**, nižšie kritériá mali stanovené v školách s VJN. Žiaci prijatí do študijných odborov skupiny 64 *Ekonomika a organizácia, obchod a služby II* mali porovnateľné študijné výsledky ako žiaci prijatí do učebných odborov. Viac ako polovica žiakov tejto skupiny študijných odborov bola v predmete matematika hodnotená klasifikačným stupňom dostatočný. Počet žiakov prijatých do študijných odborov skupiny 63 *Ekonomika a organizácia, obchod a služby I* hodnotených klasifikačným stupňom nedostatočný z matematiky bol v školách s VJN výrazne vyšší ako v školách s VJS. V porovnaní s ostatnými krajinami boli v Prešovskom kraji do všetkých študijných odborov najviac prijímaní žiaci s klasifikačným stupňom nedostatočný (z matematiky alebo zo slovenského jazyka a literatúry).

Z uvedeného vyplýva, že mnohí žiaci prijatí do kontrolovaných študijných odborov majú **nízke predpoklady** osvojiť si kompetencie absolventa stanovené ŠVP.

1.3.9 Ústna forma internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu a v strednej odbornej škole

Stav realizácie ústnej formy internej časti maturitnej skúšky na G a v SOŠ sa kontroloval v **59** subjektoch, z toho na **30** G (12,2 % z celkového počtu G v SR) a v **29** SOŠ (6,2 % z celkového počtu SOŠ v SR). Zo sledovaných škôl bolo **41** štátnych, **11** cirkevných a **7** súkromných. S VJS/VJM boli **2** školy, **2** mali VJM a **1** bulharský. Kontrola sa vykonala aj v **2** subjektoch s bilingválnym vzdelávaním.

Na základe návrhov riaditeľov škôl boli v stanovenom termíne vymenovaní do školských maturitných komisií i predmetových maturitných komisií ich **predsedovia**, pričom viacerí predsedovia ŠMK vykonávali zároveň i funkciu predsedov PMK. V určenej lehote, ktorá nebola akceptovaná v **3** subjektoch, ustanovili riaditelia kontrolovaných G i SOŠ **skúšajúcich PMK**. Z dôvodu nedostatočného počtu interných kvalifikovaných učiteľov do niektorých komisií vymenovali aj pedagogických zamestnancov z iných škôl. Podmienky na vymenovanie nedodržali na G v Prešovskom kraji (skúšajúci učitelia v 1 PMK anglického jazyka a v 1 PMK nemeckého jazyka nespĺňali kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetov, z ktorých sa skúška vykonávala). Neboli dodržané tiež v škole Bratislavského kraja, v ktorej konali maturitnú skúšku žiaci bilingválneho vzdelávania z predmetu informatika (ani jeden zo skúšajúcich PMK nemal štátnu jazykovú skúšku z jazyka, v ktorom sa skúška konala a rovnako druhý vyučovací jazyk nebol ich materinským jazykom). V SOŠ pri ústnej MS z odbornej zložky o celkovom počte skúšajúcich rozhodovali špecifiká a náročnosť príslušných študijných odborov. Výnimočne riaditelia subjektov do komisií prizvali po predchádzajúcom súhlase predsedov PMK aj **odborníkov z praxe**, ktorí sa zúčastnili praktickej časti odbornej zložky v **1** škole (Trnavský kraj) a v **1** SOŠ (Bratislavský kraj) teoretickej časti odbornej zložky. **Subjekty koordinácie odborného vzdelávania a prípravy** nevyužili možnosť **delegovania** svojich **zástupcov do skúšobných komisií** pre teoretickú a praktickú časť odbornej zložky MS okrem školy v Trenčianskom kraji. Prítomný zástupca stavovskej organizácie spĺňal kritériá odbornej spôsobilosti, menovací dekrét a harmonogram MS dostal zo školy včas, s obsahom maturitných tém však nebol vopred oboznámený.

Prevažne bez nedostatkov boli vyhotovené **maturitné zadania** jednotlivých predmetov a **témy** na príslušné časti odbornej zložky, dodržaný bol ich určený minimálny počet i počet samostatných úloh. Negatívne zistenia sa vyskytli v uvádzaní učebných pomôcok. Absentovali v zadaniach viacerých predmetov v **2** školách (Prešovský kraj, Bratislavský kraj) a v ďalších **2** (Banskobystrický kraj) neboli učebné pomôcky uvedené pri témach na teoretickú časť odbornej zložky, pričom nedostatkom bolo aj nezabezpečenie stanovených materiálnych podmienok v kontrolovaných študijných odboroch. V danom termíne schválili na návrh predmetových komisií riaditelia škôl a následne predsedovia PMK vypracované zadania a témy. V SOŠ riaditelia akceptovali návrhy predmetových komisií pri určovaní formy praktickej časti odbornej zložky MS. Konkrétny dátum schválenia predsedami maturitných komisií chýbal pri témach a zadaniach v subjekte Žilinského kraja, zadania v škole Bratislavského kraja nemali uvedený termín schválenia riaditeľom a zadaniam predmetu informatika na G Prešovského kraja chýbali podpisy riaditeľa i predsedu PMK.

Témy pre jednotlivé časti odbornej zložky MS na vyjadrenie vecne **príslušnej stavovskej organizácii** alebo **profesijnej organizácii** nepredložilo **16** (59 %) SOŠ. O písomné vyjadrenie žiadalo **11** (41 %) riaditeľov subjektov, pričom v ďalších **2** školách pre kontrolované študijné odbory vecná pôsobnosť stavovských organizácií alebo profesijných organizácií určená

nebola. Oslovené organizácie sa k obsahu odbornej zložky MS vyjadrili kladne, žiadnym spôsobom nereagovala len Regionálna únia zamestnávateľov (Žilinský kraj). V jednej zo škôl žiadali o vyjadrenie po stanovenom termíne, v ďalšej predložili na vyjadrenie iba témy z praktickej časti odbornej zložky.

Výsledky klasifikácie EČ a PFIČ MS boli žiakom na G i v SOŠ oznámené rôznymi spôsobmi v stanovených termínoch, s výnimkou 1 školy. V kontrolovaných subjektoch si žiak so ZZ ako **náhradu MS** z predmetu cudzí jazyk zvolil predmet občianska náuka, ďalší žiak so sluchovým postihnutím nežiadal o vykonanie MS z iného predmetu (vykonal iba ústnu formu internej časti MS). Jazykové certifikáty ako náhrada MS z cudzieho jazyka vydané oprávnenými jazykovými školami a inštitúciami boli uznané 255 žiakom (najviac v Bratislavskom kraji).

V kontrolovaných PMK predpísaný čas určený na prípravu a odpoveď žiaka pri ÚFIČ MS bol akceptovaný, jeho dodržiavanie dôsledne sledovali predovšetkým predsedovia predmetových komisií. V časových **harmonogramoch**, podľa ktorých sa realizoval priebeh ústnej skúšky, boli zapracované aj úpravy podmienok pre žiakov so ŠVVP zohľadňujúce stupeň zdravotného obmedzenia. Úpravy sa týkali hlavne trvania skúšky, v jednom prípade zväčšenia veľkosti písma zadania a povolenie používať notebook mal žiak s viacnásobným postihnutím. V škole (Bratislavský kraj), v ktorej skúšku vykonávali viacerí jednotlivci so ZZ (24), vyhotovili pre nich samostatný harmonogram. V sledovaných komisiách bol rešpektovaný aj povolený počet skúšaných v jednom dni.

V SOŠ boli prednostne kontrolované PMK teoretickej časti odbornej zložky MS, na G sa sledovali PMK rôznych vyučovacích predmetov. Členovia komisií vytvorili žiakom pokojné prostredie, umožnili im pri odpovedi uplatniť písomnú prípravu a učebné pomôcky. V prevažnej miere viedli so skúšanými sústavný a podnetný dialóg, poskytovali im dostatočný priestor na formuláciu odpovedí, kládli primerané náročné otázky, prípadne otázky pomocné. Vyžadovali vecnú argumentáciu, aplikovanie osvojených poznatkov, v PMK pre odbornú zložku podnecovali jednotlivcov aj na vyjadrenie skúseností získaných počas praktickej prípravy, na uplatňovanie odbornej terminológie. Žiaci zväčša reprodukovali naučené vedomosti správne, v SOŠ len niektorí preukázali schopnosť zdôvodňovať, vyjadrovať sa v súvislostiach a v ucelených prejavoch. Pôsobenie jediného delegovaného zástupcu stavovskej organizácie v predmetovej komisii bolo formálne, pri skúšaní ojedinele využil právo klásť otázky, na celkovom hodnotení sa nezúčastnil. Odborník z praxe prizvaný do PMK teoretickej časti odbornej zložky MS sa so súhlasom predsedu PMK aktívne zapájal do skúšania, na hodnotení sa nepodieľal. Na skúšaní žiakov sa podieľali tiež predsedovia komisií. Takmer vo všetkých kontrolovaných PMK riadili **spôsob hodnotenia a klasifikácie** tak, aby výkon jednotlivcov bol posúdený objektívne a v zmysle právnych predpisov či vopred stanovených kritérií, ktoré platné právne normy akceptovali. Hodnotenú preukázanú poznatky, zručnosti a schopnosti žiakov boli zvyčajne porovnateľné s dosiahnutými výsledkami žiakov počas štúdia. V prípadoch, že sa výrazne odlišovali, maturitné komisie pri stanovení výslednej známky zohľadnili prospech jednotlivcov počas štúdia.

K **negatívnym zisteniam** v kontrolovanom G Prešovského kraja prináležalo neupozornenie predsedníčky PMK slovenského jazyka a literatúry skúšajúcich učiteľov na nesprávne priradenie váh hodnotenia jednotlivým úlohám maturitného zadania (skutočnosť však neovplyvnila výsledné hodnotenie). V SOŠ Trnavského kraja pravidlá hodnotenia nedodržala PMK anglického jazyka. Na základe aritmetického priemeru výsledné hodnotenie 2 žiakov bolo horšie. Predsedníčka komisie uplatnila vážený priemer pri stanovení výsledného stupňa prospechu žiakov až po upozornení školskej inšpekcie. Následne členovia komisie vykonali opravu výsledného hodnotenia jednému žiakovi, druhému stupeň prospechu nezmenili. V škole

sa vyskytli nedostatky aj v práci PMK teoretickej časti odbornej zložky, ktorá nevytvárala žiadne predpoklady na objektívne a komplexné zhodnotenie vedomostí a schopností jednotlivcov z rôznych odborných predmetov. Skúšajúci učiteľ kládol otázky zamerané na reprodukovanie elementárnych poznatkov vyžadujúce takmer výlučne len jednoslovné odpovede. Stimulačné otázky boli zadané ojedinele, od žiakov sa nevyžadovala argumentácia či využitie skúseností získaných v rámci praktického vyučovania. V ďalších 2 subjektoch (Banskobystrický kraj) výrazne negatívne vplývali na spôsob riadenia rozhovoru členov PMK odbornej zložky so skúšanými žiakmi tiež nekonzistentné podtémy v maturitných témach i absencia stanovených materiálnych podmienok a pomôcok, ktoré môže žiak používať. V inej SOŠ (Nitriansky kraj) neboli súčasťou písomných podkladov k hodnoteniu teoretickej časti odbornej zložky stanovené kritériá.

Počas maturitných skúšok bola v školách pokojná atmosféra. Žiaci sa správali disciplinovane, dodržiavali určené pravidlá. **Predsedovia ŠMK** sústavne sledovali organizáciu i priebeh skúšok, kontrolovali prácu predsedov jednotlivých PMK, povinnosti stanovené školskými predpismi si plnili. V čase výkonu školskej inšpekcie v 3 SOŠ nebolo možné posúdiť ich činnosť z dôvodu, že zastávali zároveň funkciu predsedov predmetových komisií. Rovnako to nebolo možné v ďalšom subjekte, v ktorom funkciu predsedu ŠMK i PMK pre náhlu práceneschopnosť predsedu školskej komisie (menovaný bol i do funkcie predsedu predmetovej komisie), vykonával riaditeľ školy.

Ďalšie zistenia súvisiace s ústnou formou internej časti maturitnej skúšky

Riaditeľ školy v **Trnavskom kraji** nevydal žiakom rozhodnutia o uznaní náhrady MS z cudzieho jazyka, o uznaní príslušných jazykových certifikátov im zaslal písomné oznámenia.

Práce žiakov z písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z nemeckého jazyka neboli v SOŠ **Prešovského kraja** opravené v súlade s pokynmi NÚCEM – výsledné hodnotenie vo viacerých prípadoch nebolo potvrdené dvomi podpismi hodnotiteľov.

Kontrola úrovne PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry na G v **Bratislavskom kraji** preukázala nedôslednosť v oprave pravopisných chýb. Poukázala i na skutočnosť, že hodnotenie písomnej práce jedného žiaka nebolo v plnej miere v súlade so stanovenými kritériami. Upozornila tiež na problémy v zhode navrhovaných čiastkových hodnotení oboch hodnotiteľov.

Kontrolou pedagogickej dokumentácie žiakov maturitnej triedy nadstavbového štúdia v študijnom odbore zdravotnícky asistent bolo v 1 subjekte v **Trnavskom kraji** zistené, že 5 žiakov neabsolvovalo strednú zdravotnícku školu v zodpovedajúcom učebnom odbore (sanitár).

Z dôvodu nevypracovania objektivizujúcich kritérií hodnotenia i z dôvodu výrazne nedôsledne vykonanej opravy vlastných projektov žiakov SOŠ v **Trnavskom kraji** (študijný odbor mechanik počítačových sietí) čiastkové, ale ani výsledné hodnotenia prác nezodpovedali ich skutočnej úrovni.

Vedomosti žiakov G **Košického kraja** preukázané na ústnej maturitnej skúške z fyziky prevyšovali požadovaný štandard. V PMK fyziky maturovali aj 3 žiaci, ktorí sa zúčastnili medzinárodných súťaží v Moskve (1 z nich získal za svoj projekt diplom Laureáta od Ruskej akadémie vied) a v Phoenixe.

Na evanjelickom lýceu v **Bratislavskom kraji** odmietli členovia PMK matematiky hodnotiť a klasifikovať žiakov za účasti povereného školského inšpektora. Predsedníčka ŠMK

dala pokyn predsedovi PMK na hodnotenie a klasifikáciu za prítomnosti školského inšpektora až potom, čo si oprávnenosť jeho účasti overila spolu s riaditeľkou školy u riaditeľa iného subjektu.

1.3.10 Realizácia prijímacieho konania na gymnázium a do študijných odborov na strednú odbornú školu

Na kontrolovaných 20 G bolo plánované prijať 1 366 žiakov z 1 676 uchádzačov o prijatie na 4-ročný a na 8-ročný vzdelávací program G. Prijímaciu skúšku konalo 873 uchádzačov, bez prijímacej skúšky bolo prijatých 241 (21,6 % z 1 114 zúčastnených uchádzačov), pričom všetci spĺňali zákonom stanovené podmienky prijatia na vzdelávanie v strednej škole.

Tabuľka 13 Plánovaný počet tried a žiakov a počet uchádzačov, ktorí sa zúčastnili prijímacieho konania na G

Kraj	Plánovaný počet				Počet uchádzačov						Prijatí bez prijímacej skúšky
	tried		žiakov		prihlásených do 1. ročníka		ktorí vykonali prijímaciu skúšku				
	4-roč.	8-roč.	4-roč.	8-roč.	ústnu		písomnú				
	4-roč.	8-roč.	4-roč.	8-roč.	4-roč.	8-roč.	4-roč.	8-roč.	4-roč.	8-roč.	
Bratislavský	3	2	86	58	90	120	0	0	28	62	8
Trnavský	2	1	60	20	56	19	0	0	39	19	16
Trenčiansky	9	2	254	44	324	37	0	0	186	20	80
Nitriansky	2	0	60	0	57	0	0	0	11	0	7
Žilinský	4	1	110	22	203	38	0	0	66	27	38
Banskobystrický	8	2	228	44	336	26	4	16	120	10	59
Prešovský	4	2	120	50	187	60	0	0	101	60	28
Košický	5	4	144	66	100	23	0	0	82	22	5
Spolu	37	14	1 062	304	1 353	323	4	16	633	220	241

Uchádzači boli žiakmi 5. alebo 9. ročníka ZŠ a tým spĺňali základnú podmienku prijatia na štúdium na strednú školu.

Forma, obsah a rozsah jednotných kritérií prijímacej skúšky, ktoré boli v súlade so vzdelávacími štandardami, boli prerokované v pedagogickej rade. Riaditelia škôl rozhodli o prijatí bez prijímacej skúšky uchádzačov s úspešnosťou vyššou ako 90 % v každom predmete Testovania 9. K závažným nedostatkom patrila nesprávna a neúplná citácia právnych predpisov vo vydaných rozhodnutiach a nedodržanie termínu vydania rozhodnutia o prijatí bez prijímacej skúšky.

Vo všetkých školách, s výnimkou 1, mali **prijímacie skúšky** písomnú formu. Test zo slovenského jazyka a literatúry sa skladal z diktátu (doplňovačky) a z úloh z jazyka a literatúry. Vedomosti z matematiky boli preverené tiež formou testu. V cirkevnej škole (Trnavský kraj) uchádzači vykonali aj test z náboženskej výchovy.

V školách s VJM bola skúška doplnená o test z vyučovacieho jazyka. Uchádzači o prijatie so **ŠVVP** mali **vytvorené podmienky** na vykonanie prijímacej skúšky podľa odporúčania poradenského zariadenia.

Prijímacia skúška sa konala v **dvoch termínoch**, pozvánky boli uchádzačom doručené včas, s výnimkou súkromnej školy, v ktorej zároveň chýbala ich evidencia (Nitriansky kraj).

Prihlášky uchádzačov o prijatie obsahovali všetky zákonom stanovené náležitosti. V súkromnom G v Nitrianskom kraji mal uchádzač v prihláške zaznamenanú vývinovú poruchu učenia, ale konal prijímaciu skúšku za rovnakých podmienok ako ostatní uchádzači.

Všetky prihlášky uchádzačov súkromného G (Košický kraj) nemali potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti. Podľa riaditeľky školy dôvodom bolo, že pochádzajú zo SZP a nemajú prostriedky na poplatok za vydanie potvrdenia. Iba 4 prihlášky mali uvedené výchovno-vzdelávacie výsledky za všetky požadované ročníky.

Počty tried a žiakov 1. ročníka zriaďovatelia stanovili včas na základe návrhov riaditeľov škôl vopred prerokovaných na zasadnutí pedagogickej rady a rady školy. Zmeny v počte tried nastali na 1 G v Bratislavskom kraji (navýšenie o 1 triedu).

Rozhodnutia o zriadení tried 8-ročného vzdelávacieho programu gymnázia prijali zriaďovatelia v stanovenom termíne. V 1 škole (Žilinský kraj) sa pre malý počet záujemcov takáto trieda neotvorila.

Vo väčšine škôl **kritériá na prijatie** zahŕňali okrem zákonom stanovených náležitostí aj úspešnú účasť na olympiádach a súťažiach, boli dobre vypracované, schválené na zasadnutí pedagogickej rady a v určenom termíne zverejnené na webových sídlach škôl alebo nástenkách. Nedostatky sa vyskytli v škole s VJM, kde mali nesprávne uvedený termín konania prijímacích skúšok. V 1 škole v Košickom a v Trnavskom kraji nemali v kritériách stanovenú hranicu úspešného/neúspešného vykonania prijímacej skúšky. V súkromnej škole (Nitriansky kraj) sa informácie o prijímacej skúške uverejnené na nástenke a webovom sídle školy nezhodovali. Riaditeľ to zdôvodňoval chybou spôsobenou pri kopírovaní údajov.

V súkromnej škole v Košickom kraji pôvodne plánované 2 triedy 4-ročného vzdelávacieho programu so 60 žiakmi neboli zriadené. Do 2 tried 8-ročného vzdelávacieho programu s plánovanými 36 žiakmi sa prihlásilo len 13 záujemcov, z ktorých prijali 10 napriek nejasnému stanoveniu úspešnosti/neúspešnosti vykonania prijímacej skúšky.

Do študijných odborov 24 kontrolovaných SOŠ sa prihlásilo 2 346 uchádzačov, z ktorých sa 1 285 zúčastnilo prijímacieho konania. Plánovaný počet žiakov 1. ročníka bol 1 805.

Tabuľka 14 Plánovaný počet tried a žiakov a počet uchádzačov, ktorí sa zúčastnili prijímacieho konania na SOŠ

Kraj	Plánovaný počet		Počet uchádzačov			Prijatí bez prijímacej skúšky
	tried	žiakov	prihlásených do 1. roč.	ktorí vykonali prijímaciu skúšku		
				ústnu	písomnú	
Bratislavský	14	378	617	15	281	18
Trnavský	3	70	27	0	10	0
Trenčiansky	6	172	304	0	127	20
Nitriansky	5	136	173	0	64	0
Žilinský	11	324	384	0	204	9
Banskobystrický	12	360	518	0	277	32
Prešovský	4	110	81	0	42	1
Košický	10	255	242	120*	65	0
Spolu	65	1 805	2 346	135	1 070	80

* Prijímacia skúška nepreverovala vedomosti z profilových predmetov, nebola v súlade so zákonom.

Uchádzači spĺňali zákonom stanovené podmienky prijatia do 1. ročníka vzdelávacieho programu úplného stredného odborného vzdelania. Žiakom s úspešnosťou najmenej 90 % v Testovaní 9 odoslali rozhodnutie o prijatí bez prijímacej skúšky v stanovenom termíne.

Riaditelia škôl po prerokovaní na zasadnutí pedagogickej rady stanovili **jednotnú formu prijímacej skúšky a obsah** pozostávajúci z písomných testov v rozsahu vzdelávacích štandardov profilových predmetov. V 2 školách mala skúška ústnu podobu, pričom v škole v Košickom kraji sa realizovala pohovorom o motivácii uchádzača pri výbere študijného

odboru, čo nebolo v súlade s právnym predpisom. V **3** školách (Žilinský a Trenčiansky kraj) mali pripravené varianty prijímacích testov, z ktorých vyberali v deň konania prijímacej skúšky. Uchádzačom so ZZ primerane upravili podmienky testovania. V škole s VJM uchádzači konali aj test z maďarského jazyka a literatúry. Termín konania prijímacej skúšky bol dodržaný vo všetkých kontrolovaných školách.

Prihlášky na vzdelávanie potvrdené príslušnou ZŠ s požadovanými údajmi boli včas odoslané. Prílohu niektorých tvorili doklady o úspešnosti v predmetových olympiádach a súťažiach súvisiacich s odborom vzdelávania, resp. doklady o zdravotnom znevýhodnení uchádzača. Neúplne vyplnené prihlášky boli ojedinelé.

O **počte tried a žiakov 1. ročníkov** rozhodli zriaďovatelia v zhode s návrhmi riaditeľov škôl po predchádzajúcom prerokovaní na zasadnutí pedagogickej rady a rady školy. Pre veľký počet uchádzačov 1 škola v Trenčianskom kraji požiadala dodatočne o navýšenie počtu žiakov z 30 na 50 a zriadenie 2 tried. V 2 školách Žilinského kraja zriaďovatelia upravili počet žiakov a prispôbili ho záujmu uchádzačov, 1 zo škôl neposkytla o zmene informácie na webovom sídle a vo vnútorných dokumentoch uvádzala nesprávne údaje.

Kritériá na prijatie boli vo väčšine škôl dobre rozpracované, vrátane postupu pri zostavovaní poradia uchádzačov. Výrazné nedostatky sa vyskytli v **5** školách, kde v stanovenej kritériách chýbali bodová hranica úspešnosti/neúspešnosti vykonania prijímacej skúšky, postup pri rovnosti bodov, tiež chýbali informácie o organizácii prijímacej skúšky, zverejnení výsledkov a bodové hodnotenie za úspešnosť v Testovaní 9.

Prípravu, priebeh a vyhodnotenie výsledkov prijímacích skúšok dôsledne zabezpečovali **prijímacie komisie**. V **1** škole v **Nitrianskom kraji** komisia pracovala nedostatočne, riaditeľka nezverejnila zoznam prijatých uchádzačov, vydala rozhodnutia a vykonala zápis prijatých uchádzačov v termíne v rozpore so školským zákonom.

Uchádzači o prijatie na súkromnú školu (Košícký kraj) mohli vykonať test zo SJL v elektronickej podobe.

1.3.11 Kontrola odpovedových hárkov z externej časti maturitnej skúšky na gymnáziu a v strednej odbornej škole

ŠŠI v školskom roku 2012/2013 vykonala na podnet NÚCEM kontrolu zhody originálov a kópií odpovedových hárkov z EČ MS v **28** stredných školách, z toho na **4** G a v **24** SOŠ. Z celkového počtu škôl bolo **7** súkromných, **1** škola bola cirkevná a **9** s VJM a VJM/VJS.

Inšpekcie boli zamerané na porovnanie zhody originálov odpovedových hárkov EČ MS s ich kópiami, na kontrolu správnosti vykonaných opráv a hodnotenia odpovedí úloh s krátkou odpoveďou i na analýzu vykonaných opráv žiakmi v OH v predmetoch nemecký jazyk, anglický jazyk, slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra a maďarský jazyk a literatúra. Skontrolované boli OH spolu v **46** skupinách uvedených predmetov (cca po 15 žiakoch v jednej skupine).

Porovnaním originálov OH sledovaných predmetov a ich kópií sa zistilo, že vo viacerých subjektoch nebola dodržaná objektivita priebehu EČ MS. V niektorých školách sa **nezhodovali originály a kópie OH** – v origináloch OH boli vykonané dodatočné úpravy. Najčastejšie boli nesprávne odpovede prečiarknuté, úlohy opravené a následne vyhodnotené ako správne. Nedovolené zásahy do opráv ÚKO spočívali aj v dopísaní chýbajúcich písmen, slov, prečiarknutí koncovky, doplnení bodiek v skratkách, prečiarknutí časti slova a v doplnení interpunkčných znamienok.

V **3** kontrolovaných SOŠ v Trnavskom kraji vykonala ŠŠI v čase realizácie EČ MS zo sledovaných predmetov inšpekciu. Školskí inšpektori boli prítomní vo viacerých skupinách, boli neustále pri oddeľovaní originálov OH od kópií, pri ich bezpečnom uložení v zapečatených obálkach, pri otváraní týchto obálok pred hodnotením odpovedí žiakov na ÚKO a pri samotnom hodnotení odpovedí až do doby, keď boli originály opravených OH zapečatené do bezpečnostných obálok. V tejto časti realizácie EČ MS boli dodržané všetky pokyny a neprišlo k žiadnym zásahom do OH.

EČ MS negatívne ovplyvnilo aj **neobjektívne hodnotenie ÚKO** – nedodržiavanie kľúča správnych odpovedí i **časté opravy** a **množstvo identických odpovedí** viacerých žiakov, a to nielen správnych, ale aj nesprávnych.

V **1** skupine v položkách, v ktorých mali žiaci odpovedať výberom písmena, zhodne mali ako riešenie písané celé vety. V súkromnej obchodnej akadémii v Bratislavskom kraji porovnaním výsledkov EČ MS z nemeckého jazyka so študijnými výsledkami žiakov kontrolovanej skupiny sa zistili pomerne výrazné rozdiely. ÚFIČ MS z nemeckého jazyka vykonala úspešne z 12 žiakov kontrolovanej skupiny v riadnom termíne len jedna žiačka.

V **2** školách spolu v 6 OH z anglického jazyka s piktogramom „pero“ chýbali podpisy predsedov PMK, z nich v jednom prípade nebola kópia OH podpísaná ani žiakom.

Veľké rozdiely v úspešnosti žiakov v testoch a polročnej klasifikácii signalizovali nižšiu objektivitu polročného hodnotenia žiakov, ale aj možnú spoluprácu žiakov alebo nadiktovanie odpovedí zo strany administrátora, ktoré však dostupnými metódami a formami kontroly nebolo možné overiť. V rozhovoroch i písomnom vyjadrení administrátori zväčša deklarovali dodržiavanie pokynov NÚCEM a popreli neobjektívnu realizáciu EČ MS vo svojich skupinách.

Na základe zistených skutočností uložila školská inšpekcia **11** kontrolovaným subjektom v Košickom, Prešovskom, Žilinskom, Nitrianskom a Bratislavskom kraji prijať konkrétne **opatrenia** na odstránenie zistených nedostatkov. Ďalej školská inšpekcia uložila odporúčania **7** kontrolovaným subjektom v krajoch Trenčianskom, Nitrianskom a Žilinskom a jedno odporúčanie odboru školstva obvodného úradu v sídle kraja.

1.3.12 Realizácia záverečnej skúšky v strednej odbornej škole

ŠŠI kontrolovala prípravu a priebeh záverečných skúšok v **26** učebných odboroch v **25** SOŠ (5,3 % z celkového počtu škôl). Medzi nimi boli **1** cirkevná, **2** súkromné a **2** školy s VJM a VJS/VJM.

Odbory školstva obvodných úradov v sídle kraja vymenovali predsedov skúšobných komisií, riaditelia škôl podpredsedov skúšobných komisií a jej členov v súlade s právnymi predpismi a v stanovených lehotách. **Stavovské organizácie** delegovali svojich zástupcov na záverečné skúšky, zúčastnili sa najmä praktickej a ústnej časti, zriedkavo aj písomnej časti. Do **15** škôl (40 %) stavovské organizácie svojich **zástupcov nevyslali**. Riaditelia **4** škôl (Trenčiansky kraj) sami iniciovali vyslanie zástupcov stavovských organizácií. Odborníci z praxe boli vymenovaní za členov skúšobnej komisie v **5** školách.

Témy na písomnú, ústnu i praktickú časť vypracovali predmetové komisie a na návrh ich predsedov schválili riaditelia škôl, pričom požiadali príslušné stavovské organizácie o vyjadrenie k nim. Riaditelia **8** škôl (32 %) tak neurobili a **2** regionálne pobočky stavovských organizácií (Nitriansky kraj) nereagovali na požiadavku vyjadriť sa k témam záverečných skúšok. Riaditeľ **1** školy po stanovenom termíne predložil témy nerozčlenené na príslušné časti skúšky, pričom neobsahovali test na písomnú časť.

V kontrolovaných subjektoch prebiehali záverečné skúšky v riadnom skúšobnom období podľa pripravených harmonogramov a v súlade s vyhláškou o ukončovaní štúdia. V písomnej časti bol dodržaný počet úloh testu. Ústna odpoveď žiakov sa realizovala na základe písomnej prípravy. Praktická časť záverečných skúšok sa uskutočnila individuálnou alebo skupinovú formou v závislosti od charakteru prác, ktoré žiaci vykonávali. **Žiakom so ZZ** bol primerane predĺžený čas niektorých alebo všetkých častí záverečnej skúšky podľa odporúčania vyplývajúceho z ich pedagogickej dokumentácie, pričom využívali kompenzačné pomôcky. V osobitnom prípade ťažkého postihnutia **2** žiaci konali záverečnú skúšku s pomocou školskej špeciálnej pedagogičky a osobného asistenta v samostatnej miestnosti.

Predsedovia skúšobných komisií kontrolovali prípravu a priebeh záverečných skúšok, koordinovali činnosť jej členov. Vyslaní zástupcovia stavovských organizácií vo väčšine škôl pôsobili aktívne, kládli žiakom otázky a podieľali sa na hodnotení. V **2** školách (Trenčiansky kraj) bola účasť zástupcov stavovských organizácií formálna. Odborníci z praxe kládli žiakom doplňujúce otázky, klasifikácie sa v súlade so zákonom nezúčastňovali.

Skúšobné komisie vytvorili pokojnú atmosféru. Ústna časť mala prevažne formu riadeného rozhovoru a žiaci boli vedení k argumentácii a využitiu poznatkov z praktického vyučovania alebo medzipredmetových vzťahov. Žiaci prezentovali primerané zručnosti a vedomosti, problémy mali so súvislým vyjadrovaním a miestami s používaním odbornej terminológie. Boli hodnotení objektívne na základe výsledkov z jednotlivých častí záverečnej skúšky a celého štúdia.

Zúčastnení **zástupcovia stavovských organizácií** v dotazníkoch zadaných ŠŠI vyslovili pozitívne hodnotenie k príprave a priebehu záverečných skúšok, najmä praktickej časti.

Ďalšie zistenia súvisiace so záverečnými skúškami

Štátny inštitút odborného vzdelávania experimentálne overoval jednotnú záverečnú skúšku v učebnom odbore kaderník, podľa spoločných testov a tém (3 školy). Pre písomnú časť boli k dispozícii úlohy testu, odpovedové hárky a kľúč správnych odpovedí, ale chýbalo uvedenie názvu tém, ich počtu a času na vypracovanie úloh. Praktická a ústna časť obsahovala zoznam výkonových kritérií a tabuľku prevodu získaných bodov na známky. Prítomná riešiteľka projektu jednotnej záverečnej skúšky akceptovala návrh školskej inšpekcie na vypracovanie dvoch variantov testov pre zvýšenie objektívnosti záverečnej skúšky.

Riaditeľ **1** SOŠ (Trenčiansky kraj) nerešpektoval zdravotné požiadavky na uchádzača určené v ŠkVP pre učebný odbor viazač – aranžér kvetín.

V **3** školách (Trenčiansky a Bratislavský kraj) konali záverečnú skúšku **3** žiaci štúdia jednotlivých predmetov.

1.3.13 Kontrola plnenia opatrení na gymnáziu

Školskí inšpektori kontrolovali odstránenie nedostatkov na **24** G, z ktorých bolo **6** cirkevných, **4** súkromné. Následné inšpekcie sa konali po tematických a následných inšpekciách a bolo pri nich uplatnených **115** opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Tabuľka 15 Akceptácia/splnenie uplatnených opatrení

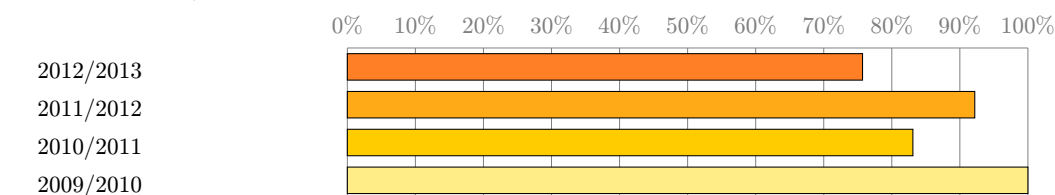
Prehľad uplatnených opatrení										
Spolu	115									
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		opatrenia uložené ŠŠI		upozornenia*		záväzný pokyn*	
Počet	36		52		26		1		0	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%
	24	66,7	37	71,2	25	96,2	1	100	0	0

* Opatrenie platné do 31. 12. 2012 z dôvodu zmeny právnych predpisov.

Opatrenia uplatnené ŠŠI smerovali k odstráneniu nedostatkov v/vo:

- » spracovaní školského vzdelávacieho programu a jeho prerokovaní,
- » komplexnosti školského poriadku a jeho zverejnení,
- » príprave a realizácii maturitnej skúšky,
- » rozhodovaní riaditeľa školy,
- » vedení pedagogickej dokumentácie (absencia evidencie sťažností, nekompletná dokumentácia žiakov so ŠVVP, nedostatky v protokoloch o maturitnej skúške a dvojjazyčné vedenie dokumentácie v škole s VJM),
- » príprave a realizácii prijímacieho konania.

Negatívnym dopadom neakceptovaných/nesplnených uplatnených opatrení, ktoré sa týkali najmä súkromných G, bolo pretrvávanie nedostatkov v štruktúre ŠkVP, jeho súladu so ŠVP a v nezabezpečení odbornosti vyučovania.

Graf 46 Akceptované/splnené opatrenia v % za ostatné štyri školské roky

1.3.14 Kontrola plnenia opatrení v strednej odbornej škole

Nedostatky zistené pri inšpekciách boli kontrolované v **128** SOŠ. Z nich bolo **96** štátnych, **26** súkromných, **6** cirkevných a **9** škôl bolo s vyučovacím jazykom národností. Vykonaných bolo **148** následných inšpekcií, pričom v **7** školách boli **opakované následné inšpekcie** (napr. v 1 súkromnej škole bolo 5, v ďalších boli 4 a 2).

Tabuľka 16 Akceptácia/splnenie uplatnených opatrení

Prehľad uplatnených opatrení										
Spolu	1 309									
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		opatrenia uložené ŠŠI		upozornenia*		záväzný pokyn*	
Počet	524		602		167		9		7	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%
	493	94,1	562	93,4	150	89,8	9	100	7	100

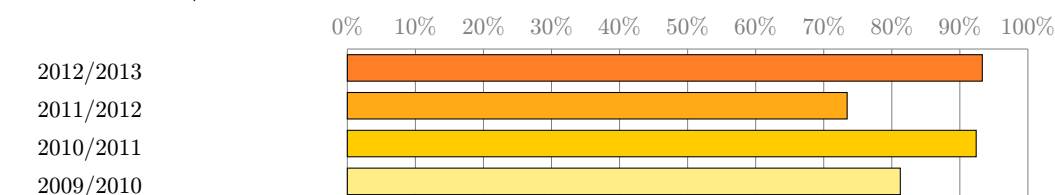
* Opatrenie platné do 31. 12. 2012 z dôvodu zmeny právnych predpisov.

Akceptácia/splnenie uplatnených **12** opatrení sa nedalo skontrolovať z dôvodu ich neaktuálnosti, organizačných zmien v škole, resp. zmeny právnych predpisov.

Zistené nedostatky sa týkali:

- » školského vzdelávacieho programu,
- » plánu kontinuálneho vzdelávania,
- » výkonu štátnej správy v 1. stupni a rozhodnutí riaditeľov neštátnych škôl,
- » pedagogickej dokumentácie,
- » systému vnútornej kontroly a hodnotenia zamestnancov,
- » hodnotenia a klasifikácie žiakov,
- » začleňovania žiakov so ŠVVP,
- » organizácie výchovy a vzdelávania,
- » preventívno-výchovných programov ochrany pred sociálno-patologickými javmi.

Pozitívnym zistením bolo splnenie/akceptovanie **1 221** uplatnených opatrení (93,3 %).

Graf 47 Akceptované/splnené opatrenia v % za ostatné štyri školské roky

1.3.15 Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie v stredných školách

Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie

- » vymedzenie vlastných cieľov výchovy a vzdelávania v školských vzdelávacích programoch
- » vypracovanie vnútorného systému hodnotenia zamestnancov v školských vzdelávacích programoch gymnázií

- » činnosť prijímacích komisií na gymnáziách pri príprave, realizácii a spracovaní výsledkov prijímacích skúšok
- » rozvíjanie pracovných návykov a zručností žiakov v predmetoch odborného vzdelávania
- » nárast modernej didaktickej techniky v stredných odborných školách
- » práca predmetových komisií pri organizácii záverečných skúšok a činnosti skúšobných komisií pri ich realizácii
- » zaistenie dodržiavania pravidiel bezpečnosti a ochrany zdravia pri teoretickom i praktickom vyučovaní
- » spolupráca škôl s CPPPaP a inými odbornými pracoviskami, s príslušníkmi polície pri prevencii a riešení šikanovania
- » implementácia a rozpracovanie tém *Národného štandardu finančnej gramotnosti* do ŠkVP a podpora rozvoja finančnej gramotnosti v odbornom vzdelávaní realizovaním rôznorodej mimoškolskej činnosti
- » zapájanie škôl do projektov a súťaží s environmentálnym zameraním v spolupráci s inštitúciami pôsobiacimi v oblasti environmentálnej problematiky

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- » vyhotovenie učebných plánov a učebných osnov ako súčasť školských vzdelávacích programov
- » uplatňovanie metód a foriem vyučovania podporujúcich pozitívne hodnotové postoje jednotlivcov a umožňujúcich rozvíjanie sociálnych interakcií žiakov
- » využívanie prostriedkov výpočtovej techniky na rozvíjanie digitálnej gramotnosti žiakov
- » dodržiavanie podmienok pri príprave a organizácii prijímacích skúšok
- » vydávanie rozhodnutí riaditeľov škôl o prijatí uchádzačov na štúdium
- » súčinnosť škôl so stavovskými alebo s profesijnými organizáciami pri príprave a organizovaní záverečných skúšok a odbornej zložky maturitných skúšok
- » vypracovanie školského poriadku v súlade s právnym predpisom
- » zabezpečenie aktívnej spolupráce všetkých zložiek participujúcich na výchove a vzdelávaní v oblasti prevencie
- » zefektívnenie prijímania systémových opatrení na zlepšenie dochádzky a prospechu žiakov vo vyšších ročníkoch

1.3.16 Podnety a odporúčania

Riaditeľom škôl

- » zosúladiť štruktúru školského vzdelávacieho programu s požiadavkami školského zákona
- » vypracovať v školských vzdelávacích programoch učebné plány korešpondujúce s rámcovými učebnými plánmi príslušných štátnych vzdelávacích programov
- » venovať pozornosť dôslednému vypracovaniu učebných osnov všetkých vyučovacích predmetov v rozsahu stanovenom vzdelávacím štandardom
- » zapracovať prierezové témy do obsahu vzdelávania vhodných predmetov

- » postupovať pri vypracovaní školského poriadku v súlade s právnym predpisom, zabezpečiť dôkladné oboznámenie sa žiakov s jeho obsahom, najmä so zásadami prevencie negatívnych javov
- » zlepšiť spoluprácu s fungujúcou žiackou školskou radou, umožniť jej aktívne sa podieľať na tvorbe školského poriadku
- » vykonávať systematicky monitorovanie školského prostredia, dôsledne analyzovať a riešiť náznaky neprimeraného správania
- » posilniť otvorenú komunikáciu učiteľov so žiakmi
- » podporovať účasť učiteľov na vzdelávacích aktivitách smerujúcich k rozvíjaniu finančnej gramotnosti žiakov, na vzdelávacích podujatiach environmentálneho charakteru a na podujatiach orientovaných na oblasť prevencie
- » zväziť ustanovenie koordinátora pre oblasť rozvíjania finančnej gramotnosti v škole
- » motivovať a získavať žiakov pre ich spoluúčasť na mimovyučovacích akciách s environmentálnou orientáciou
- » zacieliť kontrolnú činnosť na prácu učiteľa pri rozvíjaní komunikačných zručností žiakov
- » prijímať opatrenia k zisteným nedostatkom v edukačnom procese, analyzovať príčiny ich vzniku a dôsledne kontrolovať ich odstránenie s cieľom zlepšenia kvality vyučovacieho procesu
- » sledovať činnosť metodických orgánov, efektívne využívať ich odborný a pedagogický potenciál a uplatniť ho pri internom vzdelávaní učiteľov
- » uzatvárať dohody o zabezpečení praktického vyučovania len s fyzickými a právnickými osobami, ktoré disponujú materiálno-technickým a priestorovým zabezpečením na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu v súlade so školským vzdelávacím programom
- » vytvárať predpoklady pre inkluzívne vzdelávacie školské prostredie posilnením prepojenia medzi školou a rodičmi, školou a inými vzdelávacími organizáciami
- » zabezpečiť včasnú identifikáciu žiakov so slabými vzdelávacími výsledkami
- » menovať do funkcií koordinátorov, administrátorov pedagogických zamestnancov, ktorí budú zodpovedne plniť svoje povinnosti tak, aby boli zabezpečené rovnaké podmienky pre všetkých žiakov pri realizácii externej časti maturitnej skúšky
- » predložiť v určenom termíne vecne príslušnej stavovskej organizácii alebo profesijnej organizácii na vyjadrenie témy pre jednotlivé časti odbornej zložky maturitnej skúšky

Zriaďovateľom

- » vytvoríť pracovné miesta pre asistentov učiteľa, asistentov majstra odbornej výchovy v školách s vyšším počtom rómskych žiakov

Metodicko-pedagogickému centru

- » zabezpečiť pre koordinátorov prevencie a pedagogických zamestnancov vzdelávanie v oblasti preventívnych aktivít
- » orientovať vzdelávacie aktivity pre učiteľov na uplatňovanie metód a foriem vyučovania podporujúcich rozvíjanie sociálnych interakcií žiakov

- » zamerať kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov na hodnotenie kvality školy podporujúce sebahodnotiace procesy a rozvoj školy
- » zaviesť pre učiteľov telesnej a športovej výchovy vzdelávanie, ktoré im umožní kvalifikovane vyučovať zdravotnú telesnú výchovu
- » zabezpečiť pre riadiacich zamestnancov a ďalšie skupiny pedagogických zamestnancov vzdelávanie obsahovo zamerané na tvorbu a realizáciu stratégie rozvoja finančnej gramotnosti, vrátane formovania kompetencií finančnej gramotnosti žiakov
- » pripravovať pedagogických zamestnancov na realizovanie koncepcie vytvárania inkluzívneho vzdelávacieho školského prostredia

Štátnemu inštitútu odborného vzdelávania

- » poskytovať odborné poradenstvo k tvorbe učebných osnov
- » vymedziť podmienky organizácie vzdelávania v športových triedach SOŠ (športová príprava) podobne ako v rámcových učebných plánoch pre gymnáziá a základné školy

Štátnemu pedagogickému ústavu

- » poskytovať odborné poradenstvo k tvorbe učebných osnov

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

- » zabezpečiť vydávanie učebníc odborných predmetov, ktorých obsah zodpovedá aktuálnym trendom vo vzdelávaní
- » urýchliť tvorbu učebnej pomôcky *Otvorená kniha* a metodickej príručky *Finančná gramotnosť pre učiteľov stredných škôl*
- » zapracovať do vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 209/2011 Z. z., Príloha V. časť, III. skupina – ťažký stupeň obmedzenia, bod B, možnosť oslobodenia od písania externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z vyučovacieho a z cudzieho jazyka u takého žiaka, ktorému sa počas štúdia výrazne zhoršil zdravotný stav (napríklad úplná strata zraku)
- » určiť v právnom predpise zodpovednosť riaditeľov stredných škôl za organizačné zabezpečenie externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky
- » zabezpečiť vybudovanie banky finančnej gramotnosti zadefinovanej *Národným štandardom finančnej gramotnosti*
- » odporučiť riaditeľom škôl v pedagogicko-organizačných pokynoch ustanovenie koordinátora pre oblasť rozvíjania finančnej gramotnosti v škole
- » zabezpečiť školám metodické materiály na vyučovanie zdravotnej telesnej výchovy
- » aktualizovať tlačivo *Návrh na oslobodenie od povinnej telesnej výchovy* vzhľadom na zmenený názov vyučovacieho predmetu
- » vypracovať model školskej inklúzie pre cieľové skupiny a vytvoriť všeobecný model inkluzívnej školy

- » aktualizovať názov tlačiva prihlášky na štúdium na strednej škole podľa názvu uvedeného v § 63 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – *Prihláška na vzdelávanie*
- » doplniť do prihlášok na vzdelávanie údaj pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, podľa ktorého by sa mala upraviť forma prijímacej skúšky v zmysle školského zákona
- » doplniť do školského zákona ustanovenie týkajúce sa prijímania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na vzdelávanie v stredných školách podobne, ako pri prijímaní týchto žiakov na základné školy (v § 61 ods. 1)
- » doplniť Metodický pokyn č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl o zásady hodnotenia žiakov so zdravotným znevýhodnením

Stavovským organizáciám a profesijným organizáciám

- » vyjadrovať sa ku školským vzdelávacím programom v súlade s platnými právnymi predpismi
- » uplatňovať možnosť stanovenú právnym predpisom na delegovanie zástupcov za stálych členov skúšobných komisií na záverečných skúškach a na maturitných skúškach z odbornej zložky

Okresným úradom v sídle kraja

- » zabezpečiť odbornú prípravu predsedov predmetových maturitných komisií s dôrazom na dôslednú kontrolu činnosti administrátorov, kontrolu vyhodnotenia odpovedí na úlohy s krátkou odpoveďou
- » zabezpečiť vymenovanie predsedov školských maturitných komisií a predmetových maturitných komisií každý rok na inú strednú školu
- » iniciovať spoluprácu SOŠ so subjektmi koordinácie odborného vzdelávania a prípravy v oblasti spracovania tém pre jednotlivé časti odbornej zložky maturitnej skúšky a v oblasti účasti zástupcov stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie na odbornej zložke maturitnej skúšky
- » vymenovať nového predsedu školskej maturitnej komisie v prípade, ak jeho neprítomnosť na ústnej forme internej časti maturitnej skúšky trvá dlhšie ako jeden deň

1.4 Školy pre deti/žiacov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

1.4.1 Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v špeciálnej materskej škole

Komplexné inšpekcie s cieľom zistiť stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v ŠMŠ sa vykonali v **34** školách, čo predstavuje **67 %** z celkového počtu ŠMŠ. Štátnych bolo **27** škôl, súkromných **7**, s VJS bolo **33** škôl, **1** škola s VJS/VJM. Školský internát malo **10** subjektov.

Tabuľka 17 Počet tried a detí

Vek deti	Počet tried	Celkový počet detí	Z toho počet detí			
			s odloženou povinnou šk. doch.	s dodatočne odloženou povinnou šk. doch.	zo SZP	v internátnej starostlivosti
Deti mladšie ako 3 roky	0	8	0	0	0	0
Deti 3 – 4-ročné	6	58	0	0	3	3
Deti 4 – 5-ročné	3	45	0	0	4	1
Deti 5 – 6-ročné	8	90	15	1	11	4
Deti 3 – 6-ročné	36	283	12	3	13	10
Deti 7-ročné	1	19	19	0	7	0
Iné (2 – 4, 2 – 6, 2 – 7, 3 – 7, 5 – 7, 5 – 8-ročné)	28	188	25	1	7	1
Počty spolu	82	691	71	5	45	19

Školy mali spolu **82** tried s počtom detí **691**, z nich **29 %** malo viacnásobné postihnutie. Najviac detí bolo s mentálnym postihnutím a s narušenou komunikačnou schopnosťou, len **1** dieťa malo intelektové nadanie, ŠVVP nemali **4 %** detí. S poldennou VVČ bolo **8** škôl, s celodennou **23**, s týždennou **4**, s nepretržitou bola **1** ŠMŠ. Na adaptačný pobyt na 3 mesiace bolo v školskom roku 2012/2013 prijatých **36** detí, na diagnostický pobyt na 1 rok **65** detí.

Tabuľka 18 Počet detí so ŠVVP

ZZ detí (podľa primárneho postihnutia)	Počet detí
Mentálne postihnutie	194
Telesné postihnutie	58
Zrakové postihnutie	52
Sluchové postihnutie	22
Narušená komunikačná schopnosť	164
Autizmus a iné pervazívne poruchy	82
Choroba, zdravotné oslabenie	78
Iné (ADD/ADHD, poruchy správania, nešpecifikované vývinové poruchy)	13
Nadanie detí	1
Celkový počet detí so ŠVVP	664
z toho detí s viacnásobným postihnutím	194

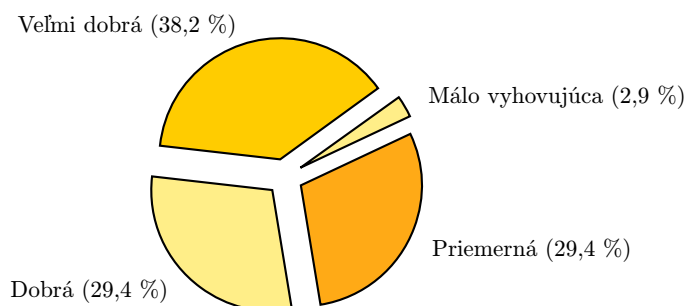
Riadenie školy

Školy vypracovali ŠkVP s názvom, ktorý neraz charakterizoval ich zameranie a podstatu vlastných cieľov. Jeho štruktúra väčšinou korešpondovala s požiadavkou školského zákona. Obsahoval špecifiká vychádzajúce zo vzdelávacích programov podľa druhu ZZ detí a umožňoval uskutočňovať ich výchovu a vzdelávanie. Ciele a obsah vzdelávania sa zameriavali na komplexný rozvoj osobnosti detí prostredníctvom individuálneho špeciálnopedagogického prístupu a ich prípravu na vstup do ZŠ. Súčasťou ŠkVP väčšiny škôl boli učebné osnovy, obsah výchovy a vzdelávania bol rozpracovaný na podmienky ŠMŠ. V ŠkVP boli zahrnuté vyučovacie metódy, zásady a formy VVČ zamerané na podporu rozvoja kľúčových kompetencií detí so ZZ. Školy ho väčšinou prerokovali v pedagogickej rade a rade školy (ak bola zriadená), oboznámili sa s ním učitelia, zákonní zástupcovia aj verejnosť. Celkovo dosiahol ŠkVP dobrú úroveň, rešpektoval ZZ a podmienky ŠMŠ. Najčastejšie nedostatky sa týkali nesúlady štruktúry so školským zákonom, absentovali špecifiká vzdelávania detí s postihnutím, učebné osnovy, hodnotenie detí a učiteľov, plánovanie výchovno-vzdelávacej činnosti bolo formálne.

Pedagogické riadenie (na dobrej úrovni) sa realizovalo priamo aj nepriamo cez vydávanie vnútorných predpisov, zabezpečovanie odbornosti predprimárneho vzdelávania, rozhodovacou činnosťou a spoluprácou s poradnými orgánmi. Vnútorné predpisy všetky školy aktualizovali, prerokovali, v niekoľkých ŠMŠ ich vypracovali spoločne pre celú spojenú školu. Pedagogickú a ďalšiu dokumentáciu viedli trvalým spôsobom, na tlačivách podľa schválených a zverejnených vzorov. Osobný spis dieťaťa obsahoval potrebné zložky, súčasťou dokumentácie časti detí s postihnutím boli IVVP. Odbornosť vzdelávania bola zabezpečená na 79 %. Proces rozhodovania v štátnych a súkromných ŠMŠ sa zväčša realizoval v súlade s právnymi predpismi, obsah rozhodnutí však vykazoval vecné a formálne nedostatky. Prijímanie detí sa uskutočňovalo s informovaným súhlasom rodičov, do škôl väčšinou prijali deti s diagnostikovaným ZZ. Funkčná pedagogická rada bola v prevažnej väčšine škôl, metodické združenie bolo zriadené a funkčné vo vyše polovici škôl. Poradné orgány sa obvykle zaoberali pedagogickými a výchovno-vzdelávacími problémami, podieľali sa na internom vzdelávaní pedagogických zamestnancov. Negatívnym zistením bola formálna činnosť metodického združenia, nekomplexnosť vnútorných predpisov, nezohľadňovanie konkrétnych podmienok výchovy a vzdelávania detí so ZZ, chyby záznamov v triednych knihách, formálnosť spracovania IVVP a absencia diagnostických vyšetrení potvrdzujúcich ŠVVP detí.

Vnútorný systém kontroly a hodnotenia detí sa opieral o pozorovanie, pedagogickú diagnostiku a závery odborných vyšetrení. Hodnotenie bolo diferencované, zohľadňovalo možnosti a schopnosti detí vyplývajúce zo ZZ. Riaditelia kontrolovali a hodnotili zamestnancov v súlade s vypracovaným plánom kontrolnej činnosti. Súhrnne dosiahol vnútorný systém kontroly a hodnotenia dobrú úroveň, zlepšenie si vyžaduje jeho funkčnosť.

Graf 48 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti riadenie školy

Klíma a kultúra školy mali veľmi dobrú úroveň. Pozitívne ich ovplyvňovalo zapojenie sa do viacerých aktivít spoločenského, kultúrneho, športového a tvorivého charakteru a edukačných, charitatívnych či iných projektov. Zapájanie niektorých detí do aktivít neumožňovalo ťažké viacnásobné postihnutie. Takmer všetky ŠMŠ nadväzovali a rozvíjali kontakty a spoluprácu s inými školami, organizáciami a inštitúciami. Prezentovali sa školským časopisom alebo v médiách, prostredníctvom Dňa otvorených dverí a internetového portálu, viedli kroniku. Vonkajšie a vnútorné priestory všetkých škôl boli esteticky upravené, kultúrne, čisté a udržiavané.

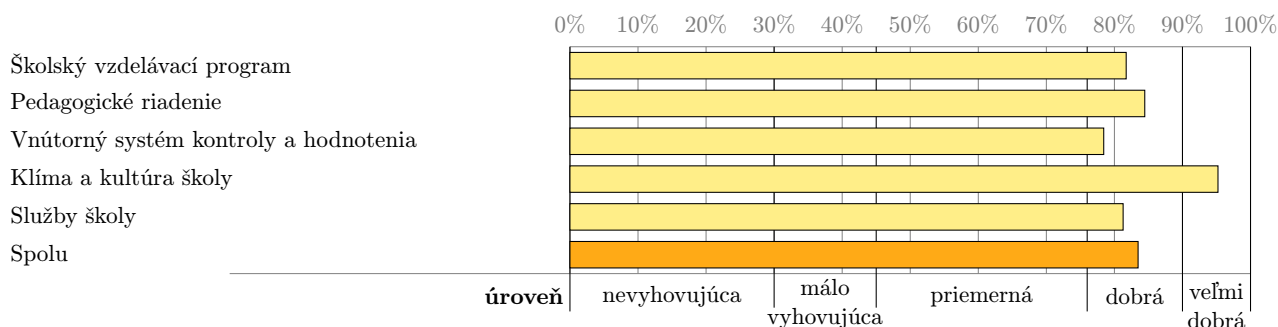
Tabuľka 19 *Služby školy*

ŠMŠ poskytovala/zabezpečovala deťom služby	ŠMŠ v %
špeciálnopedagogické	94
psychologické	82
logopedické	76
liečebnopedagogické (terapeutické)	47
rehabilitačné (fyzioterapeutické)	47
Iné: relaxácia pod dohľadom zdravotnej sestry, individuálna tyfopedická starostlivosť zabezpečená zdravotnými sestrami zdravotníckeho zariadenia OFTAL	6
ŠMŠ poskytovala rodičom	
konzultačno-poradenské služby	97
možnosti spolupráce so zariadením výchovného poradenstva a prevencie	88
ŠMŠ poskytovala uvedené služby prostredníctvom	
zamestnancov školy interných	85
zamestnancov školy externých	21
centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie	26
centra špeciálnopedagogického poradenstva	74
zdravotníckeho zariadenia	24
diagnostického centra	9
domova sociálnych služieb	6
ambulancie klinického logopéda	6
Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie	0
iným spôsobom: prostredníctvom autistického centra Rubikon	3

Služby školy dosiahli súhrnne dobrú úroveň. Školy samy poskytovali alebo prostredníctvom poradenských zariadení (občas boli súčasťou spojenej školy) zabezpečovali deťom špeciálnopedagogické, psychologické, logopedické, liečebnopedagogické, rehabilitačné a iné služby. Zákonným zástupcom poslúžili konzultačno-poradenskými službami a možnosťou spolupráce s poradenským zariadením. Pedagogická a zdravotná osveta sa uskutočňovala prostredníctvom aktuálnych oznamov na informačných nástenkách, webovom sídle školy, na aktívoch združenia rodičov, formou prednášok, edukačných projektov, organizovaním seminára alebo aktivít súvisiacich so zdravým životným štýlom. Krúžkovú činnosť realizovalo 41 % ŠMŠ podľa potrieb, možností a záujmu detí.

Ak bol súčasťou ŠMŠ aj školský internát, pre deti predškolského veku mal pripravenú mimoškolskú činnosť. Deti ho však väčšinou nevyužívali, pretože do školy dochádzali denne.

V 15 ŠMŠ sa monitorovalo a hodnotilo **využívanie príspevku** na výchovu a vzdelávanie detí, ktoré majú jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky. Školy ho využili na zakúpenie didaktickej techniky, učebných, špeciálnych a kompenzačných pomôcok, školských potrieb, na vybavenie herní určených pre VVČ 5 – 7-ročných detí, nákup spotrebného materiálu, hier a hračiek. *Riadenie škôl bolo na dobrej úrovni.*

Graf 49 Riadenie školy

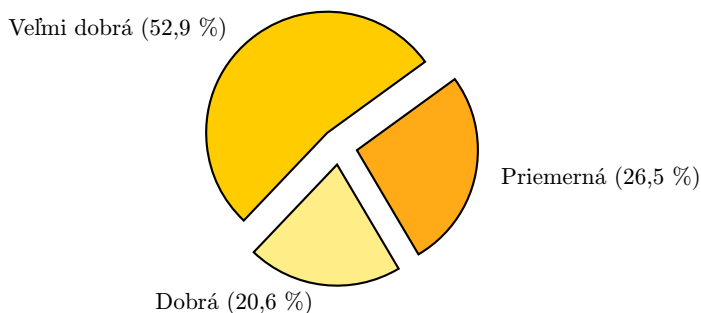
Podmienky výchovy a vzdelávania

Personálne podmienky dosiahli dobrú úroveň. Riaditelia škôl (okrem 1) a ich zástupcovia (s výnimkou 2) spĺňali kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie. Popri učiteľoch pôsobil v ŠMŠ asistent učiteľa, pomocný zdravotnícky personál, osobný asistent dieťaťa či ďalší zamestnanec (psychológ, logopéd, liečebný pedagóg, zdravotná sestra, lekár, sociálny pracovník, vychovávateľ v internáte a i.). Takmer všetci riaditelia mali vypracovaný plán kontinuálneho vzdelávania, podporovali odborný rast svojich zamestnancov a umožňovali im účasť na rôznych vzdelávacích aktivitách.

Školy mali dobré **priestorové podmienky** (s výnimkou 3), umožňovali im realizovať VVČ. Časť sídlila vo vlastných budovách, časť škôl sa nachádzala v spoločných priestoroch s ČŠPP alebo s inými školami. Väčšina ŠMŠ mala vybudované a funkčné vonkajšie priestory, zodpovedajúce hrove prostredie a možnosti na realizáciu aktivít pohybovo-športového, vzdelávacieho a relaxačného charakteru. Bezbariérové prostredie vytvorila polovica škôl. Časť ŠMŠ mala k dispozícii logopedickú pracovňu, terapeutickú a rehabilitačnú miestnosť, tvorivú dielňu, špeciálnu učebňu, miestnosť na multizmyslovú stimuláciu „snoezelen“, štruktúrované priestory na individuálne vzdelávanie detí s autizmom, priestory na telovýchovné aktivity a i. Triedy škôl boli väčšinou zariadené novším i starším nábytkom spĺňajúcim ergonomické, antropometrické a hygienické požiadavky.

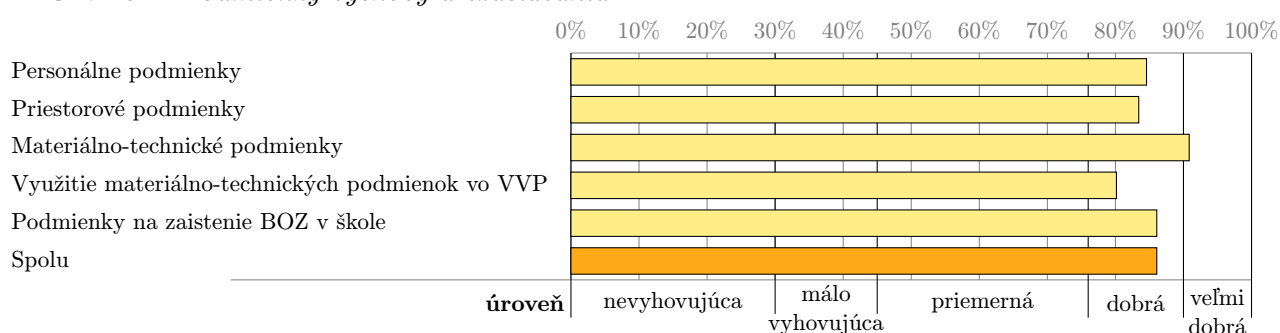
Vcelku veľmi dobré zabezpečenie **materiálno-technických podmienok** (vybavenosť hračkami a učebnými pomôckami, didaktickou technikou, vrátane DT pre deti, špeciálnymi učebnými a kompenzačnými pomôckami, detskou a odbornou literatúrou) pozitívne ovplyvňovalo edukačnú činnosť. Ich kvalita sa v jednotlivých ŠMŠ pohybovala od veľmi dobrej cez priemernú až po málo vyhovujúcu a nevyhovujúcu úroveň. Počas hospitácií školskí inšpektori sledovali využitie materiálno-technických podmienok vo VVČ. Dobré vybavenie nie vždy pozitívne ovplyvnilo kvalitu VVČ.

Podmienky na zaistenie BOZ v škole dosiahli dobrú úroveň. Všetci riaditelia vydali

Graf 50 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

školský poriadok, obsahoval podrobnosti o výkone práv a povinností detí a ich zákonných zástupcov, upravoval podmienky výchovy a vzdelávania a ich špecifiká vzhľadom na rôzne druhy ZZ detí. Viac ako tri štvrtiny škôl mali rozpracované preventívno-výchovné programy v rámci národných programov, ich odporúčania napĺňali prostredníctvom rôznych aktivít a podujatí súvisiacich so zdravým životným štýlom. Denné činnosti boli usporiadané tak, aby sa vyvážené striedali. Školy väčšinou zabezpečili pitný režim. Deťom s diétnou stravou sa o stravu a pitný režim starali zákonní zástupcovia. Naplnenosť tried vyhovovala v 85 % ŠMSŠ. Školy zaisťovali BOZ detí pri VVČ. Vychádzky, výlety a iné aktivity organizovalo len 65 % škôl, vždy s informovaným súhlasom zákonných zástupcov. Zvyšné školy aktivity neorganizovali z dôvodu ťažkého a väčšinou viacnásobného postihnutia detí. *Podmienky výchovy a vzdelávania boli na dobrej úrovni.*

Graf 51 Podmienky výchovy a vzdelávania

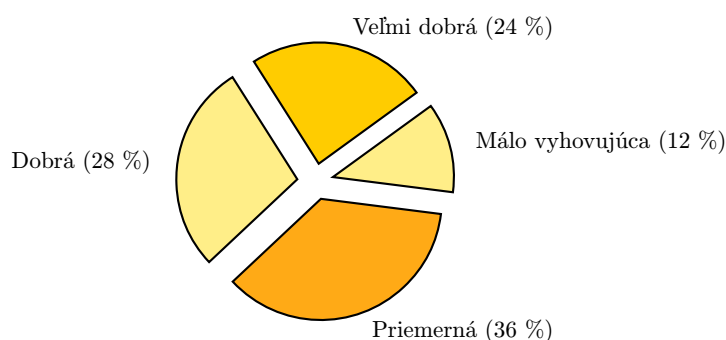
Stav a úroveň vyučovania a učenia sa

Školskí inšpektori vykonali celkovo **331** hospitácií, z toho **250** vo všetkých organizačných formách denného poriadku. Z celkového počtu hospitácií bolo **67** zameraných na VVČ v triedach v nemocnici, v triedach pre deti s autizmom a pre deti s ťažkým a viacnásobným postihnutím, **14** bolo zameraných na odbornú činnosť. V štátnych školách sa uskutočnilo **278** hospitácií, v súkromných **53**. V ŠMSŠ s VJS/VJM sa vykonalo **15** hospitácií.

Ciele výchovy a vzdelávania oznámili učitelia väčšinou zreteľne a zrozumiteľne, absentovala ich diferenciácia vo vzťahu k deťom s rôznym druhom a stupňom ZZ.

Realizácia obsahu VVČ bola vo väčšine škôl v súlade so ŠkVP, prispôbovala sa mentálnej úrovni detí. Spätná väzba sa uplatňovala v troch štvrtinách tried. Na **predchádzanie**, **zmiernenie** alebo **odstraňovanie nepriaznivých dôsledkov ZZ** detí využívali učitelia a odborní zamestnanci rôzne prostriedky.

Graf 52 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu

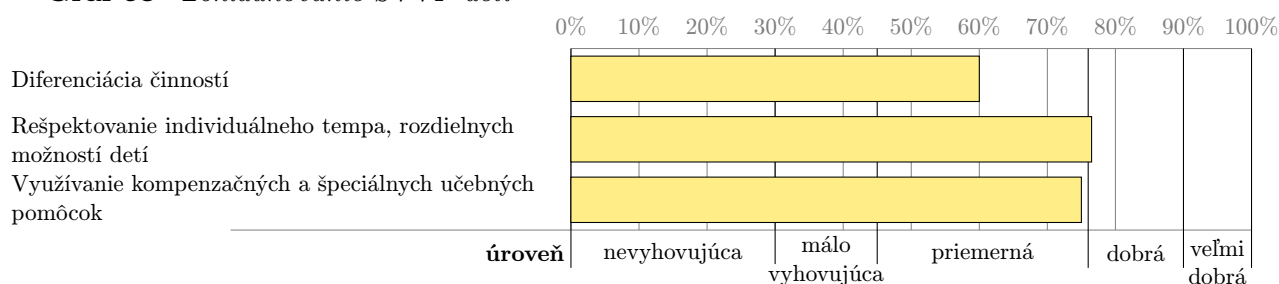

Tabuľka 20 Využívanie prostriedkov na predchádzanie, zmiernenie alebo odstraňovanie nepriaznivých dôsledkov ZZ detí

Prostriedky na predchádzanie, zmiernenie alebo odstraňovanie nepriaznivých dôsledkov ZZ	ŠMS v %
Pohybové a relaxačné cvičenia	85
Špeciálne cvičenia zamerané na rozvíjanie zmyslového vnímania	82
Cvičenia/činnosti na rozvoj psychomotorických, zmyslových, rytmicko-pohybových schopností a komunikačných schopností	94
Tréning vnímania taktilných, vibračných a motorických pocitov	41
Tréning sluchového vnímania	65
Rytmicko-pohybová výchova	94
Učenie sa posunkovému jazyku	15
Individuálne tyfopedické cvičenia	15
Tréning fonematického uvedomovania podľa Elkonina	38
Motorické aktivity na prevenciu ADHD	35
Augmentatívna komunikácia	44
Alternatívna komunikácia	50
Špeciálne učebné a kompenzačné pomôcky	76
Hry a hrové činnosti zamerané na reedukáciu a kompenzáciu postihnutia	91
Iné prostriedky	26

Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby detí zohľadňovali učitelia celkovo v troch štvrtinách škôl. Diferenciáciu činností, učebných problémov a z nich vyplývajúcich úloh vzhľadom na rozdielne potreby detí realizovali vo vyše polovici škôl. Vo väčšej miere zohľadňovali vek detí než ich individuálne potreby. Rešpektovali rozdielne individuálne tempo detí, neakceptovali vždy čas udržania detskej pozornosti. Deťom umožňovali nadobudnúť základné pravidlá BOZ. Učitelia sa sústreďovali na rozvíjanie zmyslového vnímania, reedukačných a kompenzačných kompetencií, pričom rešpektovali odporúčania pediatrov a odborných lekárov. V troch štvrtinách škôl účelne využívali špeciálne učebné pomôcky a umožňovali deťom používať kompenzačné pomôcky.

Graf 53 Zohľadňovanie ŠVVP detí

Učitelia najintenzívnejšie podporovali rozvíjanie **psychomotorických kompetencií** detí, väčšinou prostredníctvom plánovaných pohybových a relaxačných cvičení, pohybových hier v interiéri aj exteriéri. Na podporu záujmu a aktivizáciu detí používali zväčša primeranú motiváciu, telovýchovné náčinie a hudobný sprievod. Rozvíjali jemnú motoriku detí, pozornosť venovali rozvoju ich grafomotorických zručností. Do cvičení a pohybových hier sa väčšina detí zapájala aktívne a s radosťou. Pedagógovia podporovali rozvíjanie sebaobslužných činností a upevňovanie hygienických návykov a návykov správneho stolovania. Základné sebaobslužné zručnosti, návyky a čistotu mali niektoré deti rozvinuté na primeranej úrovni, iné, v závislosti od charakteru postihnutia, vyžadovali pomoc dospelšej osoby (obliekanie, kŕmenie, plienky).

Pri rozvíjaní **kognitívnych a učebných kompetencií** vytváraním vhodných učebných situácií učitelia najvýraznejšie podporovali praktickú aplikáciu poznatkov. Takmer v troch štvrtinách škôl deti aktivizovali prostredníctvom otázok a tematických rozhovorov, využívali prvky zážitkového učenia sa. Tvorivosť podporovali pri konštruktívnych hrách či výtvarnom spracovávaní vlastných predstáv. Samostatné riešenie problémov a tvorivosť detí do značnej miery ovplyvňovali stupeň a charakter ich ZZ. Záporným zistením bolo časté používanie klasických metód a foriem práce, dominantné postavenie učiteľov, využívanie frontálnej činnosti, absencia otázok a úloh na rozvoj vyšších psychických procesov a funkcií, jednotvárne činnosti, nedostatok príležitostí na prezentáciu poznatkov detí.

Na troch štvrtinách hospitácií učitelia rozvíjali **komunikatívne kompetencie** detí. V spontánnych činnostiach podnecovali aktívne verbálne aj neverbálne vyjadrovanie detí, dôraz kládli na ovládanie a používanie štátneho jazyka. V priebehu celého procesu deti motivovali riekankami, básňami, piesňami, pohybovými a didaktickými hrami, riadeným rozhovorom. Najvýraznejšie sa jazykový prejav rozvíjal v činnostiach, v ktorých deti pomenúvali javy na obrázkoch a vo výučbovom programe. Deti sa neraz vyjadrovali jednoslovnou alebo jednoduchou vetou. Väčšina však mala bohatú slovnú zásobu, dobré vyjadrovacie schopnosti a zručnosti, vedeli náležite vyjadriť svoje pocity, názory, spolupracovať a vzájomne sa akceptovať. Úroveň komunikácie do značnej miery ovplyvňovali stupeň a charakter ZZ detí. Nedostatkom bolo nevytvorenie priestoru na vyjadrovanie vlastných myšlienok detí a ich spontánnu rečový prejav, časté napovedanie správnej odpovede. Učitelia v triedach s VJM používali štátny jazyk ojedinele.

V malej miere zaradili učitelia úlohy, ktoré vyžadovali a umožňovali činnosti detí s rôznymi zdrojmi informácií, DT, čím v malej miere rozvíjali ich **informačné kompetencie**. Vo väčšine aktivít boli učitelia pre deti jediným zdrojom informácií. Využívali príklady z reálneho života, zriedkavo vyžadovali ich konfrontáciu s poznatkami detí či vyhľadávanie a prezentovanie informácií z kníh.

Pedagógovia podporovali priaznivú atmosféru v triede, čo pozitívne vplývalo aj na rozvíjanie ich **osobnostných a sociálnych kompetencií**. Umožňovali deťom vytvárať a prejavovať názorové, hodnotové a emocionálne postoje. Výrazne ich podnecovali k vzájomnej akceptácii a pomoci medzi deťmi, k spolupráci v skupinách. Deti priebežne verbálne alebo neverbálne hodnotili, čím ich motivovali k napredovaniu. Súhrnné hodnotenie používali v polovici škôl. K vlastným výkonom sa deti vyjadrovali na tretine hospitácií, činnosť iných detí hodnotili ojedinele. Učitelia podporovali sebadôveru detí vo vlastné schopnosti tým, že im pomohli prekonať prekážky.

Špecifika vyučovania v triedach na lôžkových oddeleniach nemocnice (3 ŠMŠ) ukázali hospitácie. Ponuka vzdelávacích aktivít zohľadňovala aktuálne zloženie detí, rešpektovala ich zdravotný stav a individuálne výchovno-vzdelávacie potreby. Učitelia zaradili individuálnu prácu s dieťaťom, uplatňovali činnosti v menších skupinách.

V triedach pre **deti s autizmom** všetky deti postupovali podľa IVVP vychádzajúcich z programu TEACCH. Úlohy plnili individuálne, v dôsledku ZZ nedokázali spolupracovať. S informačnými zdrojmi manipulovali samostatne.

Deti s **nešpecifikovanými vývinovými poruchami** v 1 škole oboznámil s cieľmi činností asistent učiteľa prostredníctvom individuálneho denného programu zostaveného s využitím komunikačných kariet.

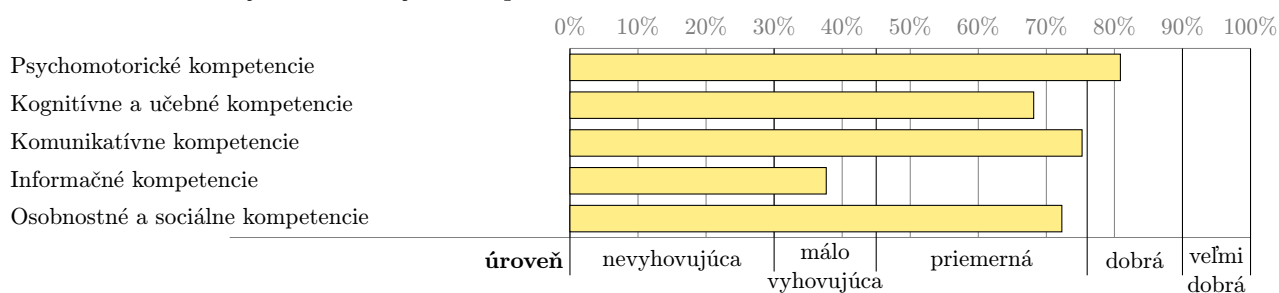
V triedach pre deti s **ťažkým a viacnásobným postihnutím** ciele a obsah vzdelávania vychádzali z IVVP detí s využitím logopedickej intervencie. Učitelia používali špeciálnopedagogické metódy, požiadavky diferencovali podľa druhu postihnutia, sústredili

sa na oblasti, v ktorých mali deti úspech. Do edukačných aktivít, predovšetkým tých, v ktorých sa vyžadovala tvorivosť, logické myslenie a úsudok, sa deti zapájali len s výraznou pomocou učiteľov. Hovorenú a posunkovú reč používali na rozdielnej úrovni, pomáhali im kompenzačné pomôcky.

Na **odborných činnostiach** sa hospitácie vykonali v Banskobystrickom kraji, a to na individuálnej logopedickej intervencii, individuálnej zdravotno-rehabilitačnej intervencii, skupinovej terapii zameranej na edukačné aktivity, predchádzanie porúch správania a ADD/ADHD v multisenzorickej miestnosti „snoezelen“, individuálnej intervencii s využitím biofeedbacku v priestoroch ČŠPP a na skupinovej muzikoterapii.

Pri **rozvoji detských spôsobilostí** rozvíjanie psychomotorických kompetencií dosiahlo dobrú úroveň, informačných málo vyhovujúcu úroveň, rozvíjanie ďalších kompetencií detí (kognitívnych, učebných, komunikatívnych, osobnostných, sociálnych) priemernú úroveň. Hodnotených bolo iba **25** škôl, v ktorých sa uskutočnili klasické hospitácie. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa boli na priemernej úrovni.*

Graf 54 Rozvíjanie kľúčových kompetencií detí

1.4.2 Kontrola plnenia opatrení v základnej škole a v strednej škole pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

Následné inšpekcie sa vykonali v **15** školách pre žiakov so ZZ, z toho v **8** SŠ (1 G a 7 SOŠ) a v **7** ZŠ (5 ŠZŠ, 1 ZŠ pri zdravotníckom zariadení a 1 ZŠ pre žiakov s autizmom). V **11** subjektoch sa vykonali následné inšpekcie po komplexnej inšpekcii, v **1** po tematickej, v **1** po informatívnej, v **2** ŠZŠ po následnej inšpekcii. Všetky školy (okrem 1 súkromnej ZŠ) boli štátne. Vzdelávali sa v nich žiaci s telesným, sluchovým, mentálnym postihnutím, s autizmom, choré a s poruchami správania (2 SOŠ pri reedukačnom centre).

Tabuľka 21 Akceptácia/splnenie uplatnených opatrení

Prehľad uplatnených opatrení										
Spolu	136									
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		opatrenia uložené ŠŠI		upozornenia*		záväzný pokyn*	
Počet	43		64		22		1		6	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%
	42	97,67	63	98,43	21	95,45	1	100	6	100

* Opatrenie platné do 31. 12. 2012 z dôvodu zmeny právnych predpisov.

Nedostatky v ZŠ sa vyskytli v/vo:

- » prijímaní žiakov do školy,
- » poskytovanie výchovy a vzdelávania 2 žiakom po dovŕšení 18. roku veku,
- » dodržiavanie metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov,
- » dodržanie počtu žiakov v triede,
- » vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie.

Nedostatky v SŠ sa zistili najčastejšie v/vo:

- » vypracovanie ŠkVP a školského poriadku a ich prerokovanie,
- » výkone štátnej správy v 1. stupni (vydávanie rozhodnutí),
- » prijímanie žiakov bez preukázaného zdravotného znevýhodnenia,
- » neúplnom vedení ďalšej dokumentácie žiakov so ŠVVP,
- » nedodržanie povoleného počtu žiakov v triedach,
- » nedodržanie stanoveného počtu vyučovacích hodín na odbornom výcviku, v praktickej príprave,
- » vedenie protokolov o komisionálnej skúške,
- » internom vzdelávaní učiteľov.

Riaditelia kontrolovaných subjektov **akceptovali** a **splnili 97,79 %** uplatnených **opatrení**, zistené nedostatky odstránili. Akceptácia a splnenie uplatnených opatrení sa **pozitívne prejavili** v zlepšení právneho vedomia a riadiacej činnosti riaditeľov škôl, v skvalitnení podmienok výchovy a vzdelávania, v zefektívnení výchovno-vzdelávacieho procesu a v zabezpečení vyššej odbornosti výchovy a vzdelávania. Prispeli k skvalitneniu špeciálnopedagogickej starostlivosti v školách, k zohľadňovaniu vzdelávacích potrieb žiakov a rozvíjaniu ich kľúčových kompetencií v edukačnom procese. Jedno opatrenie prestalo byť aktuálne, 1 nebolo akceptované, 1 splnené, čo negatívne ovplyvňovalo kvalitu výchovy a vzdelávania žiakov.

1.4.3 Výrazne pozitívne zistenia a oblasti vyžadujúce zlepšenie v špeciálnej materskej škole**Výrazné pozitívne zistenia v špeciálnych materských školách**

- » vytváranie podmienok pre deti s ťažkým a viacnásobným postihnutím
- » poskytovanie alebo zabezpečovanie špeciálnopedagogickej, logopedickej, liečebno-pedagogickej, psychologickkej a rehabilitačnej starostlivosti deťom, konzultačno-poradenských služieb zákonným zástupcom
- » rozvíjanie reedukačných a kompenzačných kompetencií detí, prevencia, tlmenie alebo odstraňovanie nepriaznivých následkov zdravotného znevýhodnenia
- » klíma a kultúra škôl
- » rozvoj sebaobslužných činností
- » rešpektovanie fyziologických a psychohygienických potrieb detí, zaistenie ich bezpečnosti
- » praktická aplikácia nadobudnutých poznatkov a zručností

Oblasti vyžadujúce zlepšenie v špeciálnych materských školách

- » štruktúra ŠkVP a rozpracovanie špecifik podľa jednotlivých druhov zdravotného znevýhodnenia
- » funkčnosť vnútroškolskej kontroly
- » diferenciacia činností a úloh vzhľadom na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby detí
- » využívanie digitálnych technológií
- » rozvoj tvorivosti detí
- » rozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností detí
- » prijímanie detí do špeciálnej školy bez zdravotného znevýhodnenia

1.4.4 Podnety a odporúčania

Riaditeľom špeciálnych materských škôl

- » rešpektovať pri tvorbe školských dokumentov príslušné ustanovenia školského zákona
- » zabezpečiť efektívny kontrolný systém s cieľom skvalitňovania edukačnej činnosti a vypracúvania dokumentácie
- » využívať metodické združenie na interné vzdelávanie, dbať na jeho kvalitný obsah v záujme skvalitnenia výchovno-vzdelávacej činnosti
- » zabezpečiť asistentov učiteľov
- » zabezpečiť, v spolupráci so zriaďovateľom, povinné priestorové a materiálno-technické podmienky v súlade s príslušným vzdelávacím programom pre deti so zdravotným znevýhodnením
- » využívať efektívne digitálne technológie vo výchovno-vzdelávacej činnosti

Riaditeľom základných a stredných škôl vzdelávajúcich žiakov so zdravotným znevýhodnením

- » prijímať žiakov do škôl pre žiakov so zdravotným znevýhodnením na základe ich preukázateľného zdravotného znevýhodnenia
- » dôsledne viesť dokumentáciu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- » zefektívniť kontrolnú činnosť, pozornosť venovať zohľadňovaniu vzdelávacích potrieb žiakov zadávaním diferencovaných úloh, rozvíjaniu ich kľúčových kompetencií a uplatňovaniu aktuálnych učebných pomôcok
- » dodržiavať pri tvorbe školského vzdelávacieho programu a školského poriadku všetky náležitosti v súlade so školským zákonom, akceptovať určený počet vyučovacích hodín z učebného plánu, aby sa mohol plniť obsah učebných osnov v jednotlivých vyučovacích predmetoch
- » zabezpečiť, v spolupráci so zriaďovateľom, viac finančných prostriedkov na učebné pomôcky, najmä špeciálne a kompenzačné, s cieľom skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu

Zriaďovateľom špeciálnych materských škôl

- » umožniť predprimárne vzdelávanie deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zriaďovaním špeciálnych materských škôl
- » zabezpečiť asistentov učiteľa podľa požiadaviek škôl
- » zabezpečiť, v spolupráci s riaditeľmi škôl, povinné materiálno-technické a priestorové podmienky v súlade s príslušným vzdelávacím programom pre deti so zdravotným znevýhodnením (vrátane funkčnej počítačovej techniky)

Zriaďovateľom základných a stredných škôl vzdelávajúcich žiakov so zdravotným znevýhodnením

- » podporovať zlepšenie materiálno-technického vybavenia škôl

Centrám špeciálnopedagogického poradenstva

- » poskytovať odborné konzultácie pri predprimárnom vzdelávaní detí so zdravotným znevýhodnením

Poskytovateľom kontinuálneho vzdelávania vrátane Metodicko-pedagogického centra

- » poskytovať vzdelávanie smerujúce k skvalitneniu plánovania a realizácie edukačnej činnosti v súlade s cieľmi a požiadavkami štátneho vzdelávacieho programu doplneného o špecifiká výchovy a vzdelávania podľa druhu zdravotného znevýhodnenia detí aj v špeciálnych materských školách
- » zamerať vzdelávanie vedúcich pedagogických zamestnancov na oblasť riadenia školy s cieľom osvojenia optimálnych kognitívnych kompetencií v oblasti aplikácie právnych predpisov týkajúcich sa žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vytvoriť úlohy a praktické príklady

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR

- » doplniť do školského zákona ustanovenie týkajúce sa prijímania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl (podľa § 61 ods. 1, ktorý sa týka prijímania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na základné vzdelávanie – písomná žiadosť zákonného zástupcu, písomné vyjadrenie zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, poučenie zákonného zástupcu žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami pred jeho prijatím do školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením o všetkých možnostiach výchovy a vzdelávania)
- » rozpracovať s podrobnejším usmernením pokyny na vyplnenie formulára *Návrh na prijatie žiaka špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do školy*

1.5 Základné umelecké školy

1.5.1 Kontrola plnenia opatrení

Následné inšpekcie sa vykonali v **3** ZUŠ, z nich dve sa vzťahovali na tematickú a jedna na následnú inšpekciu. Predmetom inšpekcie bola kontrola stavu odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách v ZUŠ. V kontrolovaných školách sa celkovo uplatnilo **24** opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Tabuľka 22 Akceptácia/splnenie uplatnených opatrení

Prehľad uplatnených opatrení										
Spolu	24									
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		opatrenia uložené ŠŠI		upozornenia*		záväzný pokyn*	
Počet	4		9		11		0		0	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%
	2	50	9	100	11	100	0	0	0	0

* Opatrenie platné do 31. 12. 2012 z dôvodu zmeny právnych predpisov.

Prevládajúce nedostatky zistené pri inšpekciách sa týkali prevažne:

- »» nedodržiavania zákonom stanovenej štruktúry školských vzdelávacích programov,
- »» nezabezpečenia organizácie vyučovania v súlade s platnými právnymi predpismi,
- »» neprerokovania školského vzdelávacieho programu v rade školy,
- »» nevypracovania učebných plánov v súlade so štátnym vzdelávacím programom,
- »» nevypracovania podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov v školskom vzdelávacom programe,
- »» nevypracovania požiadaviek na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov školy,
- »» nevypracovania podmienok výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- »» nevydania školského poriadku.

1.6 Centrá voľného času

1.6.1 Kontrola plnenia opatrení

Následné inšpekcie sa vykonali v 4 CVČ, z nich boli 3 súkromné a 1 štátne centrum, všetky s VJS. ŠŠI zamerala kontrolu na akceptovanie a splnenie 19 opatrení uložených v 3 centrách počas tematickej a v 1 súkromnom CVČ počas následnej inšpekcie.

Tabuľka 23 Akceptácia/splnenie uplatnených opatrení

Prehľad uplatnených opatrení										
Spolu	19									
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		opatrenia uložené ŠŠI		upozornenia*		záväzný pokyn*	
Počet	4		7		7		1		0	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%
	4	100	7	100	7	100	1	100	0	0

* Opatrenie platné do 31. 12. 2012 z dôvodu zmeny právnych predpisov.

Akceptáciou 4 odporúčaní a splnením 7 uložených i 7 prijatých opatrení došlo k **skvalitneniu** vypracovania výchovných programov, výchovných plánov, výchovných osnov, školských poriadkov, k zlepšeniu informovanosti verejnosti o výchovno-vzdelávacej činnosti centier. Ustanovením rady školského zariadenia sa vytvoril priestor rodičom i pedagogickým zamestnancom CVČ na vyjadrenie názorov a postojov k obsahovému zameraniu a celkovej organizácii výchovno-vzdelávacej činnosti centier. Zriaďovateľ na základe upozornenia na nedostatky v 1 súkromnom centre ukončil jeho činnosť.

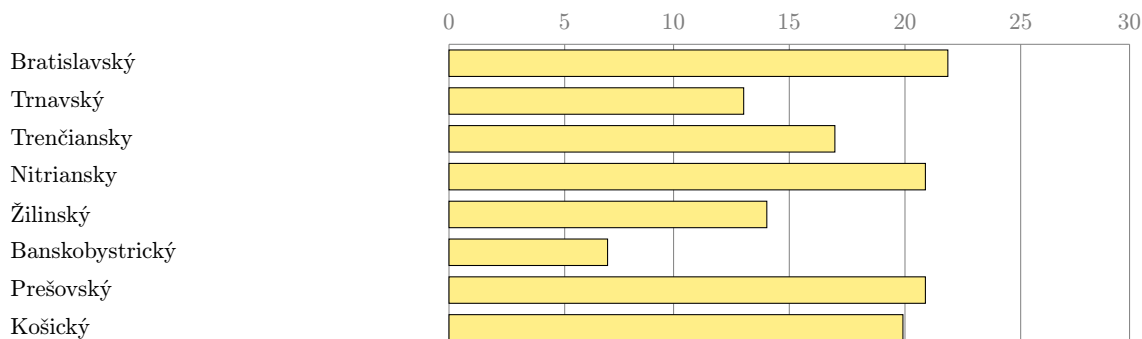
2 Podania vybavované ŠŠI

Počet sťažností a čas potrebný na ich vybavenie

V období od **1. 9. 2012** do **31. 8. 2013** bolo do centrálnej evidencie kancelárie hlavného školského inšpektora doručených **480** podaní, z toho **452** smerovalo voči školám a školským zariadeniam. Z uvedeného počtu bolo **319** klasifikovaných ako sťažnosť, z nich prešetrených bolo **135**. Činnosť súvisiaca s prešetrovaním a vybavovaním všetkých sťažností si vyžiadala spolu cca **3 600** hodín.

Podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení zákona č. 289/2012 Z. z. sa odkladali nielen anonymné sťažnosti, ale aj sťažnosti podané elektronickou poštou, ktoré neboli so zaručeným elektronickým podpisom a neboli do piatich pracovných dní písomne potvrdené podpisom. Odkladali sa aj podania, ktoré za sťažovateľa podávala iná osoba (napr. rodič plnoletého žiaka), ale nedoložila úradne osvedčené splnomocnenie podľa zákona. Odkladanie sťažností podľa zákona spôsobuje veľký rozdiel medzi doručenými a prešetrovanými sťažnosťami. Je však potrebné uviesť, že ak odložené sťažnosti poukazovali na závažné nedostatky, ŠŠI ich využívala ako podnet pri výkone školských inšpekcií. To sa týka aj podaní, ktoré síce boli podávateľom označené ako sťažnosť, ale nespĺňali podmienku ustanovenia § 3 uvedeného zákona o sťažnostiach, t. j. poukazovali na konkrétne nedostatky znamenajúce možné porušenie právnych predpisov, ale nebolo z nich zrejmé, ochrany akého svojho práva sa pisateľ domáha.

Graf 55 Počet sťažností vybavených prešetrením v jednotlivých krajoch SR

Tabuľka 24 Počet sťažností podľa jednotlivých druhov škôl

	MŠ			ZŠ			SŠ			INÉ			spolu		
Podania spolu	50			245			120			37			452		
z toho sťažnosti	33			172			85			29			319		
Sťažnosti PVP	14			81			36			4			135		
Opodstatnenosť sťažností	O	N	NZ	O	N	NZ	O	N	NZ	O	N	NZ	O	N	NZ
Počet	8	6	0	37	43	1	16	20	0	2	1	1	63	70	2

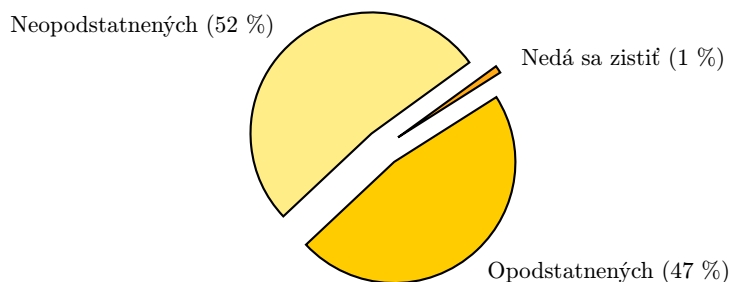
Skratky:

O – opodstatnená; N – neopodstatnená; NZ – opodstatnenosť sa nedala zistiť; PVP – priamo vybavené prešetrením.

Opodstatnenosť sťažností

Zo **135** prešetrovaných sťažností bolo **63 opodstatnených** (47 %, v minulom školskom roku 51 %) a **70 neopodstatnených** (52 %, v minulom školskom roku 43 %). Pri ostatných sťažnostiach sa opodstatnenosť nedala zistiť, príp. sťažovateľ požiadal o zastavenie prešetrovania sťažnosti, takže sa jej opodstatnenosť nevykazovala. Dlhodobý priemer predstavuje cca 50-percentná opodstatnenosť prešetrovaných sťažností; oproti minulému roku sa percento opodstatnených sťažností znížilo vo všetkých druhoch škôl.

Graf 56 Percentuálny pomer opodstatnenosti sťažností

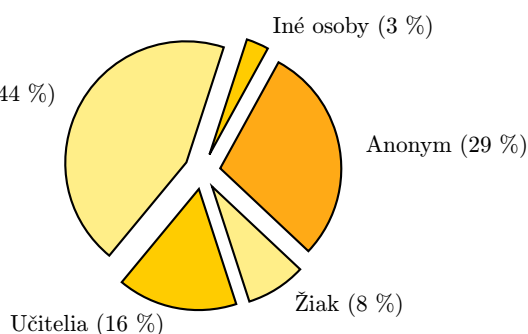
Tabuľka 25 Percento opodstatnených sťažností v jednotlivých druhoch škôl

Druh školy	Školský rok 2012/2013	Školský rok 2011/2012	Školský rok 2010/2011
Materské školy	57 %	58 %	90 %
Základné školy	46 %	51 %	49 %
Stredné školy	44 %	51 %	49 %

Pisatelia podaní

Z podávateľov boli najviac zastúpení rodičia, na druhom mieste anonymní pisatelia, na treťom pedagogickí zamestnanci a na štvrtom mieste žiaci. Zvyšné podania zaslali iné osoby (inštitúcie, nepedagogickí zamestnanci, starí rodičia a pod.). Údaje o podávateľoch sa týkajú všetkých podaní, ktoré boli doručené do centrálnej evidencie ŠŠI, bez ohľadu na to, ako ich ŠŠI dodatočne klasifikovala a akým spôsobom ich vybavovala. Oproti predchádzajúcim rokom sa najviac zvýšil počet anonymných podaní.

Graf 57 Percentuálny pomer podávateľov sťažností

Osoby, proti ktorým podania smerovali

Najviac podaní smerovalo proti riaditeľom škôl, čo je spôsobené aj tým, že riaditelia priamo zodpovedajú za rozhodnutia, ktoré rodičovská verejnosť vníma veľmi citlivo (prijímanie do škôl, ukladanie závažnejších výchovných opatrení, klasifikácia správania a pod.); druhou najpočetnejšou skupinou boli učitelia. Jednou z príčin podávania sťažností na riaditeľov škôl je aj neriešenie problémových situácií, či už ide o vzťah učiteľ – žiak alebo učiteľ – rodič.

Tabuľka 26 *Osoby, proti ktorým podania smerovali*

Osoby	Počet	Percento
Riaditelia	360	75 %
Učítelia	105	22 %
Školskí inšpektori	37	8 %
Iné osoby	15	3 %

Poznámka:

1. Súčet osôb, proti ktorým podania smerovali, je vyšší ako celkový počet podaní, pretože niektoré z nich smerovali proti viacerým osobám (napr. proti riaditeľovi aj proti učiteľovi). Percento sa vypočítavalo zo všetkých podaní občanov, bez ohľadu na to, ako ich ŠŠI dodatočne klasifikovala a akým spôsobom ich vybavovala.
2. Pri podaniach na školských inšpektorov išlo zväčša o nespokojnosť s prešetrovaním pôvodnej sťažnosti.
3. Inými osobami boli napr. funkcionári zriaďovateľov, členovia rád škôl.

Podania z hľadiska odosielateľa, resp. odstupujúceho orgánu

Tabuľka 27 *Podania z hľadiska odosielateľa, resp. odstupujúceho orgánu*

Odosielateľ	Sťažovateľ	MŠVVaŠ SR	Zriaďovateľ	Iný subjekt
Počet	387 (81 %)	39 (8 %)	38 (8 %)	16 (3 %)

Poznámka:

V stĺpci iný subjekt sú započítané podania odstúpené napr. od inšpektorátu práce, útvarov Policajného zboru, Úradu vlády SR, regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

Najčastejšie príčiny podávania sťažností (oproti predchádzajúcim rokom neprišlo k podstatným zmenám)

Materské školy

Námietky smerujúce proti riaditeľkám materských škôl:

- »» nedostatky v pedagogickom riadení, neprijatie dieťaťa do materskej školy, nejednoznačné kritériá na prijímanie, predčasné ukončenie predprimárneho vzdelávania, nedostatky vo vybavovaní sťažností rodičov, nevhodná komunikácia s učiteľkami, mobbing na pracovisku, nedostatky v organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu, nezabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí, prijatie pedagogického zamestnanca bez odbornej a pedagogickej spôsobilosti.

Námietky smerujúce proti učiteľkám materských škôl:

- »» nepedagogický prístup k deťom, nevhodná komunikácia s rodičmi, zanedbávanie dozoru, používanie fyzických trestov, nekvalitný výchovno-vzdelávací proces.

Základné školy

Námietky smerujúce proti riaditeľom škôl:

- »» nedostatky v školskom vzdelávacom programe, neobjektívna klasifikácia správania, ukládanie výchovných opatrení, neinformovanie zákonného zástupcu o zhoršenom prospechu alebo správaní žiaka, odmietnutie poskytnúť uvedené informácie, neodučenie hodín, nedostatky pri realizácii komisionálnych skúšok, nedostatky v organizácii vyučovania, nezabezpečenie odbornosti vyučovania aj ako dôsledok prijímania zamestnancov bez odbornej a pedagogickej spôsobilosti, nerešpektovanie odporúčaní poradenských zariadení pri vyučovaní žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, nezohľadňovanie potrieb takýchto žiakov, nevypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu, nedostatočné riešenie prípadov šikanovania a iného agresívneho správania žiakov v škole, neriešenie problémov, ktoré spôsobujú žiaci s poruchami správania – nevyužívanie možností, ktoré poskytuje školský zákon, nevhodná komunikácia s rodičmi, nevhodná komunikácia s pedagogickými zamestnancami, nedostatky vo výkone štátnej správy (správne konanie), nesprávne prešetrovanie a vybavovanie sťažností rodičov, resp. ich neprešetrovanie, nezabezpečenie nefajčiarskeho prostredia v priestoroch školy.

Námietky smerujúce proti učiteľom:

- »» neobjektívna klasifikácia prospechu, nízka úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, osobitne cudzích jazykov, sčasti alebo úplne neodučené hodiny, nevhodná komunikácia s rodičmi, nepedagogický prístup k žiakom – ponížovanie žiakov, používanie fyzických trestov (facky, nadávky, ťahanie za vlasy, za uši, hádzanie predmetov), neinformovanie rodičov o podstatnom zhoršení prospechu, neriešenie šikanovania, neospravedlňovanie hodín, nerešpektovanie potvrdení od lekárov.

Stredné školy

Námietky smerujúce proti riaditeľom škôl:

- »» nedostatky v školskom vzdelávacom programe, nekvalitná výučba (osobitne cudzích jazykov), klasifikácia správania, ukládanie výchovných opatrení, neodučené hodiny, neinformovanie rodiča neplnoletého žiaka o podstatnom zhoršení prospechu alebo správania, nedostatky v správnom konaní, komisionálne skúšky (zaujatosť, neprimeraná náročnosť úloh), neakceptovanie záverov psychologického, prípadne špeciálnopedagogického vyšetrenia, neriešenie šikanovania a iných foriem agresívneho správania žiakov.

Námietky smerujúce proti učiteľom:

- »» nízka úroveň vyučovania, neobjektívna klasifikácia prospechu, neobjektívna klasifikácia na ústnych a písomných maturitných skúškach, neplnenie učebných osnov, sčasti alebo úplne neodučené hodiny, nepedagogický prístup k žiakom (nadávky, psychický nátlak), nezohľadňovanie špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov.

Poznámka:

Sťažnosti proti učiteľom v niektorých prípadoch ŠŠI prešetrovala z dôvodu, že smerovali súčasne aj proti riaditeľovi školy, alebo autori podaní spochybňovali objektivitu riaditeľov pri vybavovaní, resp. uvádzali, že riaditelia v ich sťažnosti nekonali.

Počet sťažností podávaných v súvislosti s ukončovaním štúdia na stredných školách sa v tomto školskom roku znížil, čo nekorešponduje so zvyšujúcim sa počtom neprospievajúcich žiakov na maturitných skúškach, a to aj v opravnom termíne. Sťažnosti v niektorých prípadoch potvrdzujú neobjektívnosť klasifikácie a naznačujú minimálne pochybnosť o nezaujatosti učiteľov.

Kvantifikácia prijatých opatrení a pozitívne zmeny, ktoré nastali na základe prešetrenia sťažností

Riaditelia škôl na základe stanovenia opodstatnenosti sťažností prijali cca **230** opatrení, v rámci ktorých nastali najmä nasledujúce pozitívne zmeny:

- »» odstránenie nedostatkov v školskom vzdelávacom programe,
- »» zmena organizácie vyučovania,
- »» vytvorenie podmienok na ochranu zdravia žiakov,
- »» zrušenie výsledku komisionálnej skúšky a jej zopakovanie za prítomnosti školského inšpektora,
- »» zmena klasifikácie prospechu,
- »» zopakovanie ústnej formy internej časti maturitnej skúšky,
- »» zmena klasifikácie správania,
- »» zrušenie výchovného opatrenia,
- »» úprava školského poriadku,
- »» zrušenie výkonu nesprávnych rozhodnutí riaditeľov, ktoré porušovali práva žiakov,
- »» skvalitnenie práce riaditeľov škôl v oblasti kontroly dodržiavania právnych predpisov a vybavovania sťažností občanov,
- »» vyriešenie problémov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu, rešpektovanie záverov poradenského zariadenia,
- »» zintenzívnenie kontroly zo strany riaditeľov škôl ako prevencie voči nedostatkom,
- »» zabránenie opakovaniu nedostatkov, prehľbovanie právneho vedomia učiteľov i riaditeľov škôl.

3 Prílohy

3.1 Počet vykonaných inšpekcií z hľadiska zriaďovateľa a druhu inšpekcie

		ŠIC BA			ŠIC TT			ŠIC TN			ŠIC NR			ŠIC ZA			ŠIC BB			ŠIC PO			ŠIC KE			Spolu za SR				
		Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Š	C	S	Spolu	
MŠ	KI	12	1	1	11	0	0	50	1	1	39	1	0	12	0	0	28	1	1	16	2	1	18	0	1	186	6	5	197	
	TI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	NI	5	0	0	22	3	0	15	0	0	26	2	0	10	0	0	20	0	0	26	2	2	20	0	1	144	7	3	154	
Spolu	17	1	1	33	3	0	65	1	1	65	3	0	22	0	0	48	1	1	43	4	3	38	0	2	331	13	8	352		
ZŠ	KI	6	1	1	6	1	0	12	0	0	11	0	0	10	1	1	18	1	0	10	2	0	13	0	1	86	6	3	95	
	TI	14	2	0	54	0	0	29	1	0	39	3	0	59	3	2	33	2	0	35	3	1	17	0	0	280	14	3	297	
	II	8	0	0	12	0	0	12	1	0	14	2	0	11	3	0	19	0	1	17	1	0	9	0	0	102	7	1	110	
	NI	11	0	0	52	2	0	49	3	2	45	2	0	27	1	1	40	3	3	44	3	0	33	2	2	301	16	8	325	
Spolu	39	3	1	124	3	0	102	5	2	109	7	0	107	8	4	110	6	4	106	9	1	72	2	3	769	43	15	827		
G	KI	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	2	2	5	
	TI	16	6	4	2	1	0	11	4	0	13	5	1	10	3	0	12	3	2	9	4	1	8	2	4	81	28	12	121	
	II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	NI	1	0	0	2	3	0	2	0	1	1	1	0	2	1	0	2	1	0	3	3	0	0	0	1	14	6	4	24	
Spolu	17	6	7	5	1	0	13	5	1	14	6	1	13	4	0	14	4	2	12	8	2	8	2	5	96	36	18	150		
SOS	KI	3	0	1	3	0	0	2	0	0	3	0	0	3	0	0	2	0	4	2	0	1	4	0	1	22	0	7	29	
	TI	20	1	8	17	0	7	30	3	4	28	2	4	25	3	5	23	0	3	16	0	4	25	3	3	184	12	38	234	
	II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
	NI	11	0	4	14	1	8	9	2	11	11	1	6	14	0	5	13	0	1	16	1	5	9	2	4	97	7	44	148	
Spolu	34	1	13	34	1	15	41	5	15	42	3	10	42	3	10	38	0	8	34	1	11	38	5	8	303	19	90	412		
Konzervatóriá	KI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	TI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	NI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Spolu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
ŠVVP	KI	5	0	1	3	0	1	1	0	0	4	0	1	3	0	1	6	0	1	0	0	0	5	0	2	27	0	7	34	
	TI	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	2	
	II	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	NI	2	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	3	0	1	14	0	1	15	
Spolu	9	0	1	5	0	1	1	0	0	5	0	1	5	0	1	8	0	1	2	0	0	9	0	3	44	0	8	52		
ZUŠ	KI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	TI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	NI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
Spolu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3	
CVC	KI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	TI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
	II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	NI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	4
Spolu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	3	
JŠ	KI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	TI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
	II	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	NI	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Spolu	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	4	
Spolu za SR	116	11	23	201	8	16	223	16	19	235	19	12	190	15	17	218	11	16	203	22	18	168	9	22	1 554	111	143	1 808		

Skratky:

Š štátna škola
S súkromná škola
C cirkevná škola

ŠIC BA Školské inšpekčné centrum Bratislava
ŠIC TT Školské inšpekčné centrum Trnava
ŠIC TN Školské inšpekčné centrum Trenčín
ŠIC NR Školské inšpekčné centrum Nitra
ŠIC ZA Školské inšpekčné centrum Žilina
ŠIC BB Školské inšpekčné centrum Banská Bystrica
ŠIC PO Školské inšpekčné centrum Prešov
ŠIC KE Školské inšpekčné centrum Košice

3.2 Akceptácia/splnenie uplatnených opatrení

Prehľad uplatnených opatrení										
Spolu	5 016									
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		opatrenia uložené ŠŠI		upozornenia*		záväzný pokyn*	
Počet	2 067		2 163		693		56		37	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%	splnené	%
	1 850	90,1	2 023	94,7	651	96,3	45	81,8	37	100
	neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne	
	9		15		11		0		1	
z toho	nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť	
	3		9		6		1		0	

* Opatrenie platné do 31. 12. 2012 z dôvodu zmeny právnych predpisov.

3.3 Prehľad o počte hospitácií pri komplexných inšpekciách

		MŠ	ZŠ	SOŠ	ŠMŠ
Počet hospitácií spolu		2 535	3 070	1 150	331
z toho	hospitácie v nultom ročníku	-	30	-	-
	hospitácie na prvom stupni	-	1 247	-	-
	hospitácie na druhom stupni	-	1 717	-	-
	hospitácie v špeciálnych triedach	25	76	-	-
	hospitácie vo všeobecnom vzdelávaní	-	-	509	-
	hospitácie v odbornom vzdelávaní	-	-	314	-
	hospitácie na praktickej príprave	-	-	327	-

3.4 Kritériá hodnotenia

Tabuľka 28 Oblasť, kritériá a indikátory hodnotenia v MŠ

Oblasť hodnotenia – Riadenie školy	
Kritérium hodnotenia	Indikátor
Školský vzdelávací program	<ul style="list-style-type: none"> » Škola má vypracovaný ŠkVP, podľa ktorého uskutočňuje výchovu a vzdelávanie. » V ŠkVP má škola vymedzené vlastné ciele a poslanie výchovy a vzdelávania. » Škola má v ŠkVP rozpracované učebné osnovy, vrátane prierezových tém. » Škola ponúka edukačné príležitosti pre deti so ŠVVP. » So ŠkVP sú oboznámení učitelia, zákonní zástupcovia detí a verejnosť.
Pedagogické riadenie	<ul style="list-style-type: none"> » Škola vedie pedagogickú a ďalšiu dokumentáciu ktorou riadi proces výchovy a vzdelávania, vydáva verejné listiny a rozhodnutia a zabezpečuje organizáciu a riadenie školy. » Riaditeľ školy zabezpečuje odbornosť predprimárneho vzdelávania. » Rozhodovanie vo verejnej, súkromnej alebo cirkevnej škole sa realizuje v súlade s platnými právnymi predpismi. » Riaditeľ participuje s poradnými orgánmi v oblasti riadenia výchovy a vzdelávania a dosiahnutí stanovených cieľov školy.
Vnútroštruktúrna kontrola a hodnotenia	<ul style="list-style-type: none"> » Vnútroštruktúrna kontrola je zameraná na hodnotenie vzdelávacích výsledkov detí. » Vnútroštruktúrna kontrola je zameraná na hodnotenie zamestnancov. » Vnútroštruktúrna kontrola a hodnotenia je funkčný.
Klíma a kultúra školy	<ul style="list-style-type: none"> » Škola sa zapája do aktivít významne ovplyvňujúcich jej zameranie a výchovno-vzdelávaciu činnosť. » Škola poskytuje príjemné a motivujúce prostredie pre deti, učiteľov a ostatných zamestnancov. » V škole prevláda vzájomná podpora a spolupráca, dobré vzťahy.
Služby školy	<ul style="list-style-type: none"> » Škola poskytuje zákonným zástupcom konzultačno-poradenské služby a možnosti spolupráce s centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva. » Škola organizuje krúžkovú činnosť podľa potrieb a záujmu detí v súlade so ŠkVP.
Oblasť hodnotenia – Podmienky výchovy a vzdelávania	
Personálne podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Vedúci pedagogickí zamestnanci školy (vrátane zástupcu/kyne riaditeľa/ky ZŠ s MŠ) spĺňajú podmienky právnych predpisov na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca. » Riaditeľ školy má vypracované požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov.
Priestorové podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Škola má vo vzťahu k počtu a potrebám detí, učiteľov a zameraniu primerané priestorové podmienky. » Priestory školy sa účelne využívajú. » Škola má vytvorené bezbariérové prostredie.
Materiálno-technické podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Zabezpečenie materiálno-technických podmienok pozitívne ovplyvňuje obsah predprimárneho vzdelávania. » Škola vytvára vhodné podmienky na využívanie digitálnych technológií v procese výchovy a vzdelávania. » Škola je vybavená kompenzačnými pomôckami pre zaradené deti so ŠVVP.
Využitie materiálno-technických podmienok vo výchovno-vzdelávacom procese	<ul style="list-style-type: none"> » Využitie učebných pomôcok, didaktickej techniky, digitálnych technológií vo výchovno-vzdelávacej činnosti.
Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia	<ul style="list-style-type: none"> » Školský poriadok obsahuje práva a povinnosti osôb zúčastnených na výchove a vzdelávaní a upravuje podmienky výchovy a vzdelávania. » Škola má rozpracované preventívno-výchovné programy v rámci národných programov. » Pri organizácii výchovy a vzdelávania sa dodržiavajú základné fyziologické a psychohygienické potreby detí. » Škola zaisťuje bezpečnosť a ochranu zdravia detí vo výchove a vzdelávaní.
Oblasť hodnotenia – Pribeh výchovy a vzdelávania	
Vyučovanie učiteľom	<ul style="list-style-type: none"> » Ciele výchovy a vzdelávania » Zohľadňovanie výchovno-vzdelávacích potrieb detí » Rozvíjanie psychomotorických kompetencií detí » Rozvíjanie kognitívnych a učebných kompetencií detí » Rozvíjanie komunikatívnych kompetencií detí » Rozvíjanie informačných kompetencií detí » Rozvíjanie osobnostných a sociálnych kompetencií detí
Učenie sa žiakov	<ul style="list-style-type: none"> » Psychomotorické kompetencie detí » Kognitívne a učebné kompetencie detí » Komunikatívne kompetencie detí » Informačné kompetencie detí » Osobnostné a sociálne kompetencie detí

Tabuľka 29 Oblasť, kritériá a indikátory hodnotenia v ZŠ

Oblasť hodnotenia – Riadenie školy	
Kritérium hodnotenia	Indikátor
Školský vzdelávací program	<ul style="list-style-type: none"> » Škola má vypracovaný ŠkVP, podľa ktorého uskutočňuje výchovu a vzdelávanie. » V ŠkVP má škola zadané vlastné ciele výchovy a vzdelávania. » Učebný plán akceptuje rámcový učebný plán (súčasť štátneho vzdelávacieho programu). » Škola má rozpracované učebné osnovy, vrátane prierezových tém. » Škola ponúka vzdelávacie príležitosti pre žiakov so ŠVVP. » So ŠkVP sú oboznámení učitelia, zákonní zástupcovia žiakov a verejnosť.
Pedagogické riadenie	<ul style="list-style-type: none"> » Škola vedie pedagogickú dokumentáciu a ďalšiu dokumentáciu súvisiacu s organizáciou a riadením školy. » Riaditeľ školy zabezpečuje odbornosť vyučovania. » Výkon štátnej správy v 1. stupni v štátnej škole a rozhodovanie v súkromnej alebo cirkevnej škole sa realizujú v súlade s platnými právnymi predpismi. » Riaditeľ školy využíva odbornú pomoc poradných orgánov pri dosahovaní jednotného postupu školy v oblasti riadenia výchovy a vzdelávania.
Vnútorný systém kontroly a hodnotenia	<ul style="list-style-type: none"> » Vnútorný systém kontroly je zameraný na hodnotenie vzdelávacích výsledkov žiakov. » Vnútorný systém kontroly je zameraný na hodnotenie zamestnancov. » Vnútorný systém kontroly a hodnotenia je funkčný.
Klíma a kultúra školy	<ul style="list-style-type: none"> » Škola zapája žiakov do školských a mimoškolských aktivít významne ovplyvňujúcich jej výchovno-vzdelávaciu činnosť. » Škola poskytuje bezpečné a motivujúce prostredie pre žiakov a učiteľov. » V škole prevláda vzájomná podpora a spolupráca.
Služby školy	<ul style="list-style-type: none"> » Výchovné poradenstvo je v škole zabezpečené na úrovni poradenskej komunikácie (§ 134 školského zákona). » Škola vytvára podmienky na výchovu mimo vyučovania podľa potrieb a záujmov žiakov.
Oblasť hodnotenia – Podmienky výchovy a vzdelávania	
Personálne podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Riaditeľ školy a ostatní vedúci pedagogickí zamestnanci spĺňajú kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie. » Riaditeľ školy má vypracované požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov.
Priestorové podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Škola má vo vzťahu k počtu žiakov a k zameraniu primerané priestorové vybavenie. » Priestory školy sa účelne využívajú. » Škola má vytvorené bezbariérové prostredie.
Materiálno-technické podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Zabezpečenie materiálno-technických podmienok školy pozitívne ovplyvňuje obsah vzdelávania. » Škola vytvára vhodné prostredie na uplatnenie IKT vo výchovno-vzdelávacom procese. » Škola je vybavená kompenzačnými pomôckami pre začlenených žiakov so ŠVVP.
Využitie materiálno-technických podmienok vo výchovno-vzdelávacom procese	<ul style="list-style-type: none"> » Využitie učebných pomôcok, didaktickej techniky a IKT vo výchovno-vzdelávacom procese.
Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia	<ul style="list-style-type: none"> » Školský poriadok upravuje práva a povinnosti osôb zúčastnených na výchovno-vzdelávacom procese. » Škola realizuje aktívnu ochranu predchádzania sociálno-patologických javov a riešenia ich príznakov. » V škole pracuje žiacka školská rada. » Pri organizácii vyučovania sa v škole dodržiavajú základné fyziologické, psychické a hygienické potreby žiakov. » Škola zaisťuje bezpečnosť a ochranu zdravia žiakov pri výchovno-vzdelávacích činnostiach.
Oblasť hodnotenia – Priebeh výchovy a vzdelávania	
Vyučovanie učiteľom	<ul style="list-style-type: none"> » Ciele vyučovania » Zohľadňovanie vzdelávacích potrieb žiakov » Rozvíjanie poznávacích kompetencií žiakov (kompetencie k celoživotnému učeniu sa) » Rozvíjanie kompetencií žiakov k celoživotnému učeniu sa » Rozvíjanie komunikačných kompetencií žiakov » Rozvíjanie kompetencií žiakov v oblasti IKT » Rozvíjanie pracovných (praktických) návykov a zručností žiakov » Rozvíjanie sociálnych kompetencií (atmosféra vyučovania) » Rozvíjanie občianskych a sociálnych kompetencií žiakov
Učenie sa žiakov	<ul style="list-style-type: none"> » Poznávacie kompetencie žiakov a kompetencie k celoživotnému učeniu sa » Komunikačné kompetencie žiakov » Kompetencie žiakov v oblasti IKT » Pracovné (praktické) návyky a zručnosti žiakov » Občianske a sociálne kompetencie žiakov

Tabuľka 30 Oblasť, kritériá a indikátory hodnotenia v SOŠ

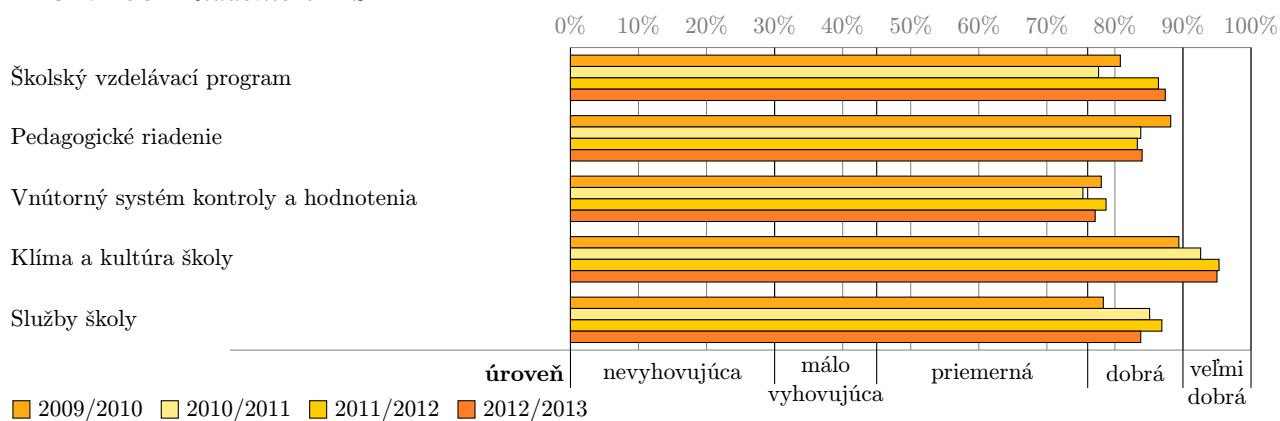
Oblasť hodnotenia – Riadenie školy	
Kritérium hodnotenia	Indikátor
Školský vzdelávací program	<ul style="list-style-type: none"> » Škola má vypracovaný ŠkVP, podľa ktorého uskutočňuje výchovu a vzdelávanie. » V ŠkVP má škola zadané vlastné ciele výchovy a vzdelávania. » Učebný plán akceptuje rámcový učebný plán štátneho vzdelávacieho programu. » Škola má rozpracované učebné osnovy, vrátane účelových kurzov. » Škola má vypracovanú organizáciu ukončovania štúdia. » Škola ponúka vzdelávacie príležitosti pre žiakov so ŠVVP. » So ŠkVP sú oboznámení učitelia, zákonní zástupcovia žiakov a verejnosť.
Pedagogické riadenie	<ul style="list-style-type: none"> » Škola vedie pedagogickú dokumentáciu a ďalšiu dokumentáciu súvisiacu s organizáciou a riadením školy. » Riaditeľ školy zabezpečuje odbornosť vyučovania. » Výkon štátnej správy v 1. stupni v štátnej škole a rozhodovanie v súkromnej alebo cirkevnej škole sa realizujú v súlade s platnými právnymi predpismi. » Riaditeľ školy zabezpečuje prijímacie konanie. » Riaditeľ školy využíva odbornú pomoc poradných orgánov pri dosahovaní jednotného postupu školy v oblasti riadenia výchovy a vzdelávania.
Vnútorný systém kontroly a hodnotenia	<ul style="list-style-type: none"> » Vnútorný systém kontroly je zameraný na hodnotenie vzdelávacích výsledkov žiakov. » Vnútorný systém kontroly je zameraný na hodnotenie zamestnancov. » Vnútorný systém kontroly a hodnotenia je funkčný.
Klíma a kultúra školy	<ul style="list-style-type: none"> » Škola zapája žiakov do školských a mimoškolských aktivít významne ovplyvňujúcich jej výchovno-vzdelávaciu činnosť. » Škola poskytuje bezpečné a motivujúce prostredie pre žiakov a učiteľov. » V škole prevláda vzájomná podpora a spolupráca.
Služby školy	<ul style="list-style-type: none"> » Výchovné poradenstvo je v škole zabezpečené na úrovni poradenskej komunikácie (§ 134 školského zákona). » Škola vytvára podmienky na výchovu mimo vyučovania podľa potrieb a záujmov žiakov.
Oblasť hodnotenia – Podmienky výchovy a vzdelávania	
Personálne podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Riaditeľ školy a ostatní vedúci pedagogickí zamestnanci spĺňajú kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie. » Riaditeľ školy má vypracované požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov.
Priestorové podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Škola má vo vzťahu k počtu žiakov a k zameraniu primerané priestorové vybavenie. » Priestory školy sa účelne využívajú. » Škola má vytvorené bezbariérové prostredie.
Materiálno-technické podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Zabezpečenie materiálno-technických podmienok pozitívne ovplyvňuje obsah vzdelávania. » Škola vytvára vhodné prostredie na uplatnenie IKT vo výchovno-vzdelávacom procese. » Škola je vybavená kompenzačnými pomôckami pre začlenených žiakov so ŠVVP.
Využitie materiálno-technických podmienok vo výchovno-vzdelávacom procese	<ul style="list-style-type: none"> » Využitie učebných pomôcok, didaktickej techniky a IKT vo výchovno-vzdelávacom procese.
Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia	<ul style="list-style-type: none"> » Školský poriadok upravuje práva a povinnosti osôb zúčastnených na výchovno-vzdelávacom procese. » Škola realizuje aktívnu ochranu predchádzania sociálno-patologických javov a riešenia ich príznakov. » V škole pracuje žiacka školská rada. » Pri organizácii vyučovania sa v škole dodržiavajú základné fyziologické, psychické a hygienické potreby žiakov. » Škola zaisťuje bezpečnosť a ochranu zdravia žiakov pri výchovno-vzdelávacích činnostiach.
Oblasť hodnotenia – Priebeh výchovy a vzdelávania	
Vyučovanie učiteľom	<ul style="list-style-type: none"> » Ciele vyučovania » Zohľadňovanie vzdelávacích potrieb jednotlivcov » Rozvíjanie poznávacích kompetencií žiakov (kompetencie k celoživotnému učeniu sa) » Rozvíjanie kompetencií žiakov k celoživotnému učeniu sa » Rozvíjanie komunikačných kompetencií žiakov » Rozvíjanie kompetencií žiakov v oblasti IKT » Rozvíjanie pracovných (praktických) návykov a zručností žiakov » Rozvíjanie sociálnych kompetencií žiakov (atmosféra vyučovania) » Rozvíjanie občianskych a sociálnych kompetencií žiakov
Učenie sa žiakov	<ul style="list-style-type: none"> » Poznávacie kompetencie žiakov a kompetencie k celoživotnému učeniu sa » Komunikačné kompetencie žiakov » Kompetencie žiakov v oblasti IKT » Pracovné (praktické) návyky a zručnosti žiakov » Občianske a sociálne kompetencie žiakov

Tabuľka 31 *Oblasti, kritériá a indikátory hodnotenia v ŠMŠ*

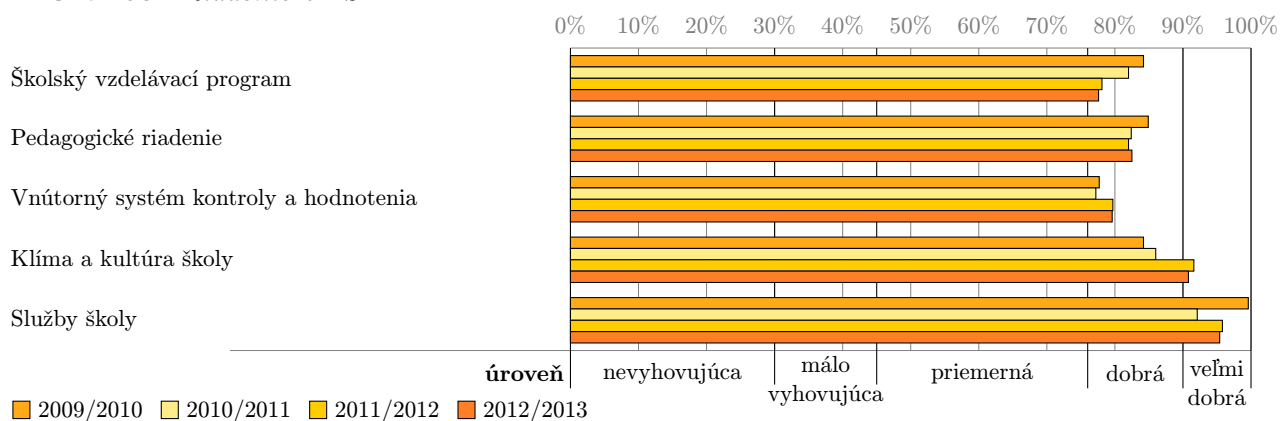
Oblasť hodnotenia – Riadenie školy	
Kritérium hodnotenia	Indikátor
Školský vzdelávací program	<ul style="list-style-type: none"> » Škola má vypracovaný ŠkVP, podľa ktorého uskutočňuje výchovu a vzdelávanie. » V ŠkVP má škola vymedzené vlastné ciele a poslanie výchovy a vzdelávania. » Škola má v ŠkVP rozpracované učebné osnovy. » So ŠkVP sú oboznámení učitelia, zákonní zástupcovia detí a verejnosť.
Pedagogické riadenie	<ul style="list-style-type: none"> » Škola vedie pedagogickú a ďalšiu dokumentáciu ktorou riadi proces výchovy a vzdelávania, vydáva verejné listiny a rozhodnutia a zabezpečuje organizáciu a riadenie školy. » Riaditeľ školy zabezpečuje odbornosť predprimárneho vzdelávania. » Rozhodovanie v štátnej, súkromnej alebo cirkevnej škole sa realizuje v súlade s právnymi predpismi. » Prijímanie detí sa uskutočňuje v súlade s právnymi predpismi. » Poradné orgány riaditeľa školy sú funkčné.
Vnútorý systém kontroly a hodnotenia	<ul style="list-style-type: none"> » Vnútorý systém kontroly je zameraný na hodnotenie vzdelávacích výsledkov detí. » Vnútorý systém kontroly je zameraný na hodnotenie zamestnancov. » Vnútorý systém kontroly a hodnotenia je funkčný.
Klíma a kultúra školy	<ul style="list-style-type: none"> » Škola sa zapája do aktivít významne ovplyvňujúcich jej zameranie a výchovno-vzdelávaciu činnosť primerane možnostiam a zdravotnému znevýhodneniu detí. » Škola poskytuje príjemné a motivujúce prostredie pre deti, učiteľov a ostatných zamestnancov. » V škole prevláda vzájomná podpora, spolupráca a dobré vzťahy.
Služby školy	<ul style="list-style-type: none"> » Škola poskytuje/zabezpečuje deťom špeciálnopedagogické, psychologické, logopedické, liečebno-pedagogické, rehabilitačné, iné služby. » Škola poskytuje zákonným zástupcom konzultačno-poradenské služby a možnosti spolupráce so zariadením výchovného poradenstva a prevencie. » Škola organizuje krúžkovú činnosť podľa potrieb, možností a záujmu detí v súlade so ŠkVP. » Súčasťou školy je školský internát.
Oblasť hodnotenia – Podmienky výchovy a vzdelávania	
Personálne podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Riaditeľ a ostatní vedúci pedagogickí zamestnanci spĺňajú kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie. » Riaditeľ školy má vypracované požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov.
Priestorové podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Škola má vo vzťahu k počtu a potrebám detí, učiteľov a zameraniu primerané priestorové podmienky. » Priestory školy sa účelne využívajú. » Škola má vytvorené bezbariérové prostredie.
Materiálno-technické podmienky	<ul style="list-style-type: none"> » Zabezpečenie materiálno-technických podmienok pozitívne ovplyvňuje obsah predprimárneho vzdelávania. » Škola vytvára vhodné podmienky na využívanie IKT v procese výchovy a vzdelávania. » Škola je vybavená kompenzačnými pomôckami.
Využitie materiálno-technických podmienok vo výchovno-vzdelávacom procese	<ul style="list-style-type: none"> » Využitie učebných pomôcok, didaktickej techniky, digitálnych technológií, špeciálnych učebných a kompenzačných pomôcok vo výchovno-vzdelávacej činnosti.
Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia	<ul style="list-style-type: none"> » Školský poriadok obsahuje práva a povinnosti osôb zúčastnených na výchove a vzdelávaní a upravuje podmienky výchovy a vzdelávania. » Škola má rozpracované preventívno-výchovné programy v rámci národných programov. » Pri organizácii výchovy a vzdelávania sa dodržiavajú základné fyziologické a psychohygienické potreby detí. » Škola zaisťuje bezpečnosť a ochranu zdravia detí vo výchove a vzdelávaní.
Oblasť hodnotenia – Pribeh výchovy a vzdelávania	
Vyučovanie učiteľom	<ul style="list-style-type: none"> » Ciele výchovy a vzdelávania » Zohľadňovanie výchovno-vzdelávacích potrieb detí » Rozvíjanie psychomotorických kompetencií detí » Rozvíjanie kognitívnych a učebných kompetencií detí » Rozvíjanie komunikatívnych kompetencií detí » Rozvíjanie informačných kompetencií detí » Rozvíjanie osobnostných a sociálnych kompetencií detí
Učenie sa žiakov	<ul style="list-style-type: none"> » Psychomotorické kompetencie detí » Kognitívne a učebné kompetencie detí » Komunikatívne kompetencie detí » Informačné kompetencie detí » Osobnostné a sociálne kompetencie detí

3.5 Oblasti a kritériá hodnotenia pri komplexných inšpekciách (porovnanie za ostatné štyri roky)

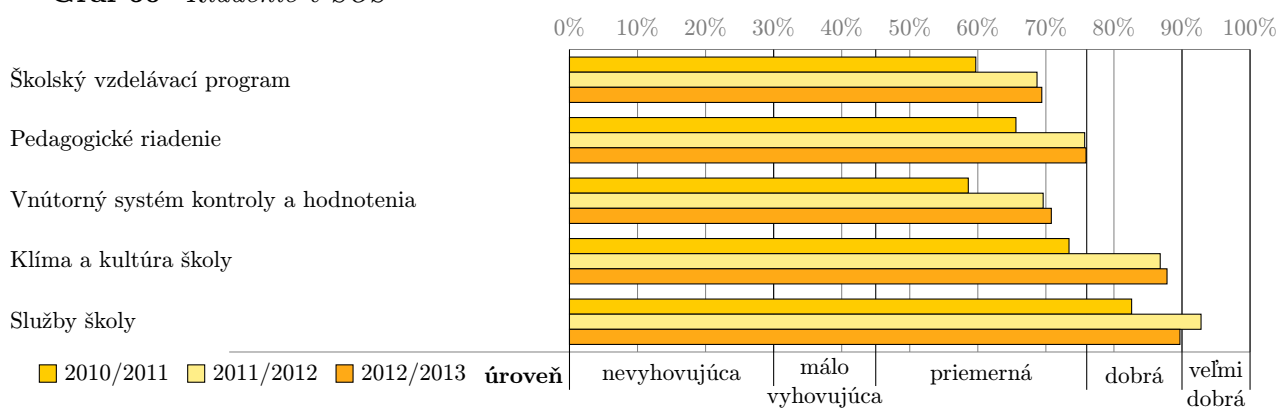
Graf 58 Riadenie v MŠ

Graf 59 Riadenie v ZŠ

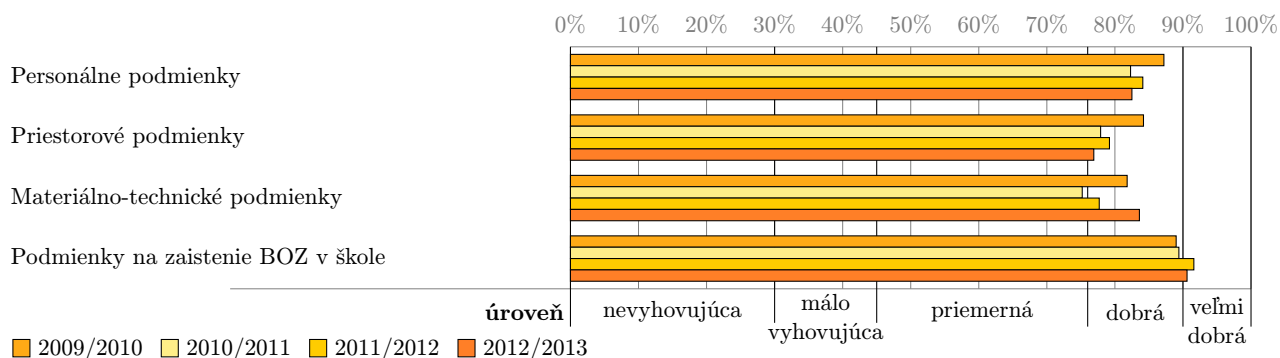
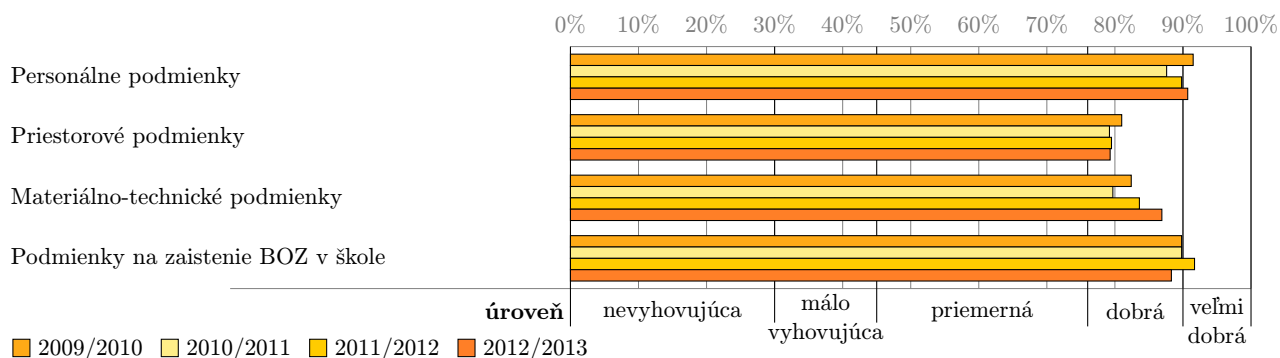
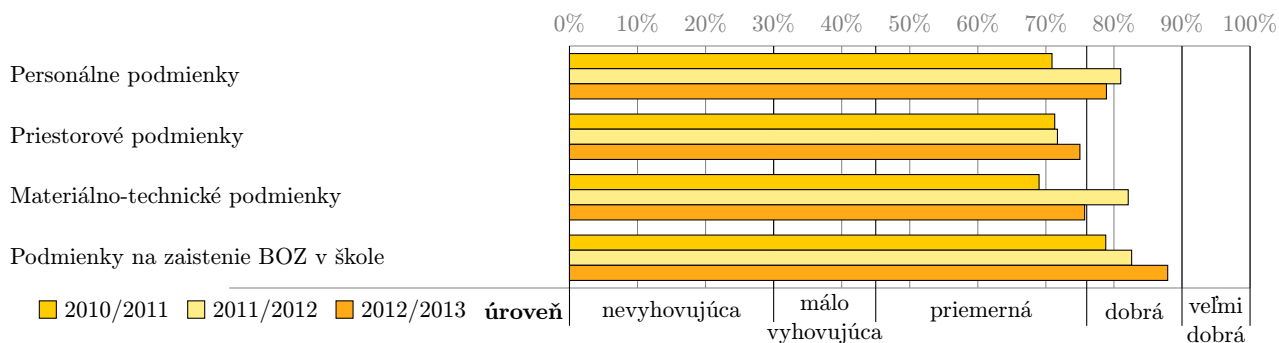

Graf 60 Riadenie v SOŠ

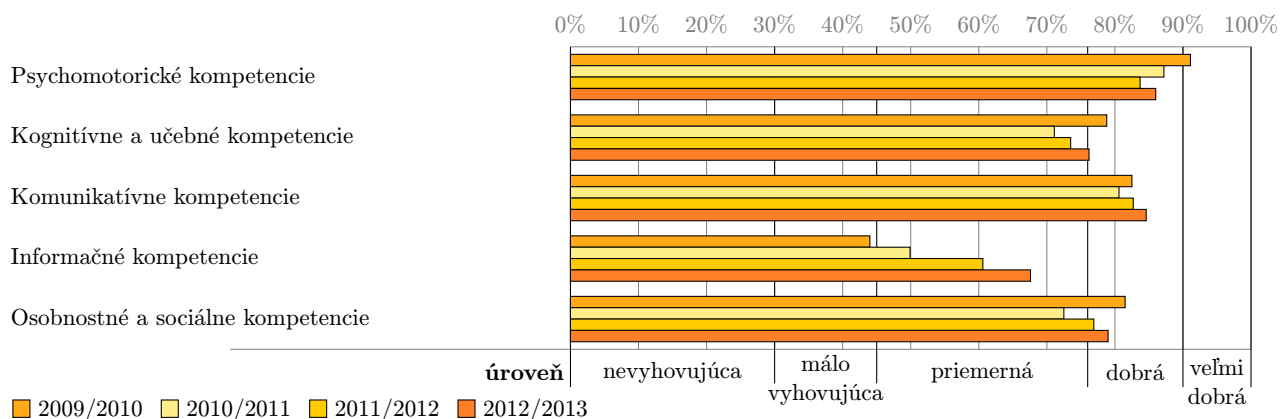
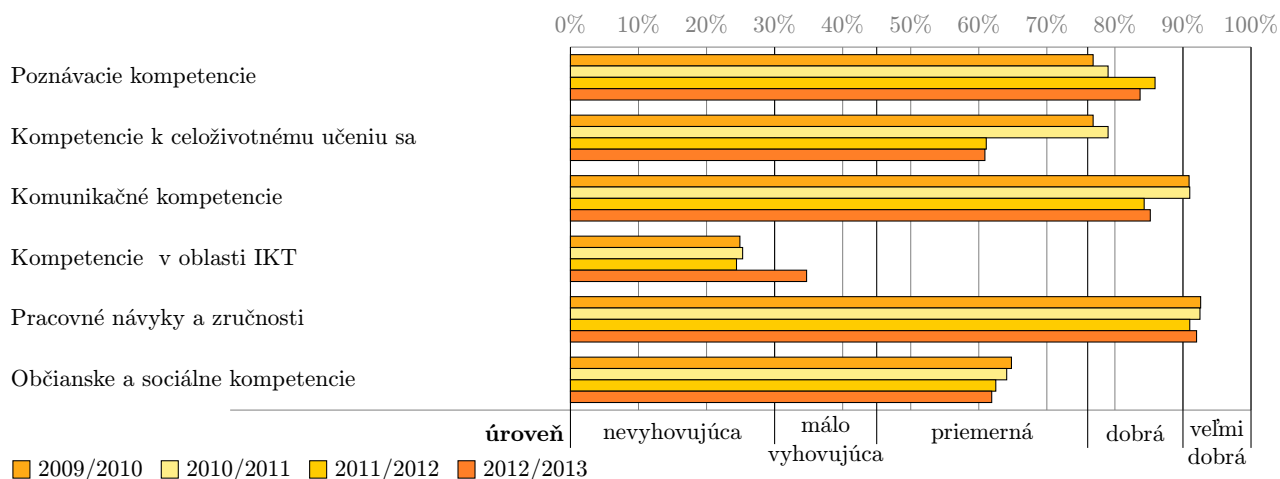
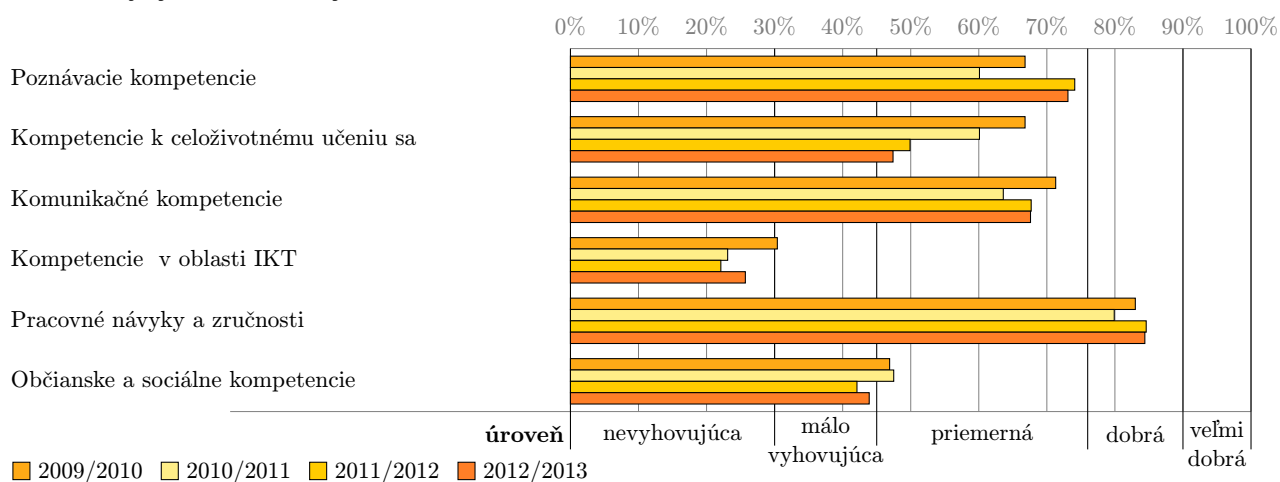
Poznámka:

V školskom roku 2009/2010 sa riadenie v SOŠ nesledovalo.

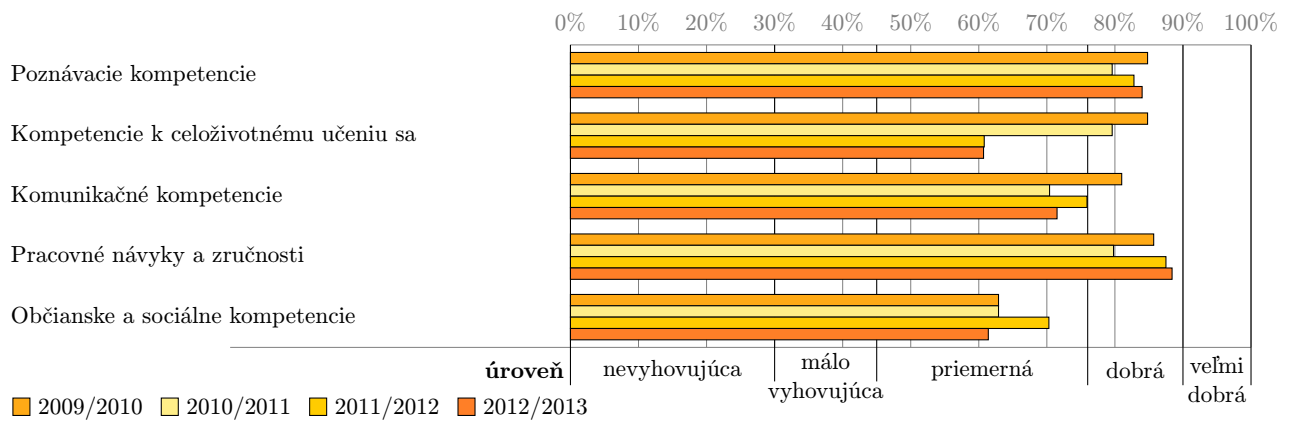
Graf 61 Podmienky výchovy a vzdelávania v MŠ**Graf 62** Podmienky výchovy a vzdelávania v ZŠ**Graf 63** Podmienky výchovy a vzdelávania v SOŠ

Poznámka:

V školskom roku 2009/2010 sa podmienky výchovy a vzdelávania v SOŠ nesledovali.

Graf 64 *Rozvíjanie kľúčových kompetencií detí v MŠ***Graf 65** *Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov v ZŠ***Graf 66** *Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov v predmetoch teoretického vzdelávania v študijných a v učebných odboroch v SOS*

Graf 67 Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov v predmetoch praktickej prípravy v študijných a v učebných odboroch v SOŠ

Stupnica hodnotenia v %

90 – 100	veľmi dobrá úroveň
76 – 89	dobrá úroveň
45 – 75	priemerná úroveň
30 – 44	málo vyhovujúca úroveň
0 – 29	nevyhovujúca úroveň